

**Życie i działalność franciszkanów świeckich
w świetle Konstytucji Generalnych
Franciszkańskiego Zakonu Świeckich**

Formacja ciągła na lata 2010 – 2011

Warszawa 2010

Nakładem
Rady Narodowej FZŚ w Polsce

Tłumaczenie konferencji z Kapituły Generalnej
S. Emilia Nogaj FZŚ

do użytku wewnętrznego

SPIS TREŚCI

O. Felice Cangelosi OFM ^{Cap}	5
- <i>Profesja darem i zaangażowaniem</i> konferencja wygłoszona podczas Kapituły Generalnej FZŚ w 2008 r	
S. Emanuela De Nunzio FZŚ	15
- <i>Przynależność do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich</i> konferencja wygłoszona podczas Kapituły Generalnej FZŚ w 2008 r.	
O. Arkadiusz Czaja OFM	25
- <i>Dokumenty prawne FZŚ</i>	
O. Arkadiusz Czaja OFM	29
- <i>Konstytucje Generalne FZŚ w ujęciu prawnym</i>	
O. Alojzy Pańczak OFM	31
- <i>Historia KG FZŚ</i>	
S. Emilia Nogaj FZŚ	37
- <i>Forma życia franciszkanów świeckich</i>	
S. Jolanta Bogdanów FZŚ	41
- <i>Działalność apostolska franciszkanów świeckich</i>	
O. Marian Jarząbek OFM ^{Conv}	47
- <i>Aktywna obecność franciszkanów świeckich w Kościele</i>	
O. Jonasz Krefta OFM	51
- <i>Aktywna obecność franciszkanów świeckich w świecie</i>	
O. Andrzej Romanowski OFM ^{Cap}	55
- <i>Wstąpienie do Zakonu</i>	
O. Cyryl Mozdyniewicz OFM ^{Cap}	59
- <i>Formacja wstępna i początkowa</i>	
S. Elżbieta Uram FZŚ	65
- <i>Juniorat</i>	
O. Tobiasz Kołodziejczyk OFM	67
- <i>Formacja ciągła</i>	
O. Wacław Michalczyk OFM	71
- <i>Wspólnota miejscowa</i>	

S. Janina Iwanicka FZŚ	73
- <i>Wspólnota regionalna</i>	
S. Joanna Berłowska FZŚ	77
- <i>Wspólnota narodowa</i>	
S. Emilia Nogaj FZŚ	81
- <i>Wspólnota międzynarodowa</i>	
S. Władysława Papis	83
- <i>Wybór na urzędy i ich wygaśnięcie</i>	
O. Witold Regulski OFMConv	87
- <i>Asystencja duchowa we wspólnotcie miejscowej</i>	
O. Marian Jarząbek OFMConv	91
- <i>Asystencja we wspólnotcie regionalnej i narodowej</i>	
Br. Adam Smoleń FZŚ	97
- <i>Wizytacja braterska</i>	
O. Gabriel Kudzia OFM	101
- <i>Wizytacja pasterska</i>	
S. Anna Sowińska MF, S. Halina Zaczek FZŚ	105
- <i>Młodzież Franciszkańska</i>	
O. Sylwester Haśnik OFM	109
- <i>Grupy Rycerzy Św. Franciszka</i>	
O. Marian Jarząbek OFMConv	113
- <i>W komunii z Rodziną Franciszkańską</i>	
O. Bolesław Kanach OFMCap	119
- <i>W komunii z Kościołem</i>	

Profesja darem i zaangażowaniem

(konferencja wygłoszona podczas kapituły generalnej FZŚ w 2008 roku)

I. Profesja darem Ducha Świętego

Bracia i Siostry zostali powołani do franciszkańskiego życia we Franciszkańskim Zakonie Świeckich i złożyli **Profesję według określonego** rytuału właściwego dla FZŚ. Celebracja Profesji jest prawdziwym świętowaniem. Ten aspekt jest ważny, ponieważ świętowanie tworzy fundament **utożsamienia się z Profesją** i jest równocześnie warunkiem dialogu, by w odpowiedzi mogło nastąpić działanie Boga.

Celebracja Profesji jest konsekwencją wcześniejszego zaangażowania, potwierdza działanie Boga, jest to moment, kiedy zbawienie przychodzi do wiernego:

1. Profesja to złożenie obietnicy życia duchowością franciszkańską;
2. zobowiązuje do współpracy człowieka z Bogiem w wypełnianiu określonych zadań, do których Bóg powołuje.

Tylko osoba uświęcona poprzez liturgiczne działanie i która w pełni doświadcza ogromu oraz siły miłości Boga, może być zdolna do odpowiedzi pełnej miłości i oddania. Profesja jest aktem kościelnym, w czasie którego składający potwierdza publicznie własne zobowiązanie do życia Ewangelią w FZŚ.

1. Łaska Profesji

Osoby, które składają Profesję wypowiadają słowa: *dzięki łasce, którą mnie Pan obdarzył, odnawiam moje obietnice chrztu świętego i poświęcam się na służbę Jego królestwa* (Formuła Profesji). Poświęcenie się na służbę Królestwa Bożego jest możliwe, ponieważ Pan sam poświęca tę osobę sobie na wyłączną służbę.

Profesja jest **łaską i Darem Ducha Świętego**. Duch Święty jest *źródłem powołania franciszkanów świeckich* (KG 11), odkąd są oni natchnieni *przez Ducha Świętego, są powołani do życia w miłości w swoim świeckim stanie. Przez Profesję zobowiązują się do życia według Ewangelii na sposób św. Franciszka z pomocą Reguły zatwierdzonej przez Kościół* (Reguła 2). Dlatego *Rytuał* (p. 7) powinien wyraźnie ukazywać Dar Ducha Świętego, a także charakterystyczny, właściwy dla FZŚ, sposób życia ewangelicznego. Dar Ducha Świętego zobowiązuje do wierności własnemu powołaniu franciszkańskiemu, kandydaci zobowiązują się do przyjęcia tego sposobu życia. Dlatego kandydaci przed złożeniem Profesji wypowiadają słowa modlitwy:

"Panie, prosimy Cię, wejrzyj na swoje sługi i służebnice; wlej w ich serca Ducha Twojej miłości, aby dzięki Twojej łasce zdołali zachować przyrzeczenie życia ewangelicznego" (*Rytuał* II.30).

Profesja wyraża konsekrację – poświęcenie siebie Bogu. Konsekracja dokonuje się w życiu codziennym; nie czyni z członków FZŚ zakonników. Jest to konsekracja, którą przeżywa się codziennie. Zadaniem FZŚ jest uświęcanie świata poprzez świadectwo życia oraz udział w ewangelizacyjnej misji Kościoła.

2. Profesja: akt Kościoła

Profesja jest konsekwencją działania Boga. Bóg zawsze działa przez Chrystusa. Chrystus żyje i działa przez Kościół. **Profesja jest równocześnie działaniem Chrystusa i Kościoła**, całego Ciała Chrystusa. Chrystus ma stać się natchnieniem i centrum życia franciszkanina świeckiego w odniesieniu do Boga i do ludzi.

Konstytucje Generalne FZŚ wyraźnie definiują Profesję jako uroczysty akt kościelny, przez który kandydat, pamiętając o powołaniu otrzymanym od Chrystusa, odnawia

przrzeczenia z chrztu świętego i potwierdza publicznie własne zobowiązanie do życia Ewangelią. Profesja jest nie tylko akcją, jest też wydarzeniem zbawczym danym na całe życie.

3. Profesja i Wspólnota braterska

Uznając prawdę, że **Profesja jest z natury aktem Kościoła**, działaniem Chrystusa i Kościoła, trzeba zadać pytanie: kto jest podmiotem tego działania, czy raczej, w jaki sposób i w kim przejawia się działanie Chrystusa i Kościoła?

Pojęcie "Kościół" w *Rytuale FZŚ* stosowane jest w rozumieniu szczególnego liturgicznego zgromadzenia, złożonego z ludzi, czyli społeczności braci i sióstr, inaczej mówiąc, **miejscowej wspólnoty FZŚ**. *Miejscowa wspólnota braterska jest obecna w działaniu Kościoła*. Dlatego Profesja powinna być składana z udziałem Wspólnoty Braterskiej, ponieważ ze swej natury jest aktem publicznym i kościelnym (*Rytuał. Wprowadzenie 13*).

Ostateczny powód tej zasady sprowadza się do tego, że miejscowa wspólnota, która jest społecznością wiary i miłości: to *widoczny znak Kościoła*. Miejscowa wspólnota jest i musi być prawdziwym znakiem Kościoła. Przez ten znak "świeccy franciszkanie, zrzeszeni we wspólnoty braterskie i trwający w duchowej jedności z całym Ludem Bożym, sprawują misterium zbawienia objawione i przekazane nam w Chrystusie. Czynią to przez modlitwy i dziękczynienia oraz przez odnawianie uroczystego ślubowania, ażeby żyć nowym życiem" (*Rytuał. Wprowadzenie 3*).

Okład **Profesja jest łaską daną przez Ojca dla wspólnoty poprzez włączenie do niej nowych członków**, jest składana w obecności tej wspólnoty, która przyjmuje prośbę kandydatów. Wspólnota wdzięczna za dar nowych członków jest zobowiązana do modlitwy za nich, aby Duch Święty, który rozpoczął dobre dzieło, sam je dokonał.

Rytuał w dalszej części pokazuje istotę tego **związku ze wspólnotą, który poprzez Profesję** jest tworzony, by dana osoba mogła pogłębiać swoje życie duchowe. **Profesja włącza do rodziny franciszkańskiej, która jest życiodajna z wszystkimi konsekwencjami, jakie wynikają z przynależności do tej samej duchowej rodziny**. Równocześnie **Profesja określa wzajemne nastawienia**, odczucia, relacje, obowiązki. *Rytuał* w p. 14 *Wprowadzenia*, mówiąc o naturze Profesji w FZŚ, mówi, że obejmuje ona ufnosć kandydata w pomoc Reguły FZŚ i wsparcie ze strony wspólnoty. Naprawdę kandydat musi czuć kierownictwo Reguły i Kościoła oraz doświadczyć radości uczestniczenia w drodze życia duchowego z wieloma braćmi i siostrami, od których może otrzymać pomoc, ale którym on też może od siebie coś ofiarować. Włączenie do wspólnoty franciszkańskiej, która należy do Kościoła, zobowiązuje do zaangażowania się w sprawę odnowy całego Kościoła.

W *Rytuale* określone są warunki:

- **liturgicznie założona** wspólnota oparta na wzajemnych relacjach, dokładnie w taki sposób, jak nauczał św. Franciszek.

- **liturgiczne złożenie i przyjęcie Profesji jest istotnym elementem przynależności do FZŚ**.

Z tego powodu w formule Profesji znajdujemy wezwanie: "Łaska Ducha Świętego, wstawiennictwo Najświętszej Maryi Dziewicy i św. Ojca naszego Franciszka oraz *braterska wspólnota niech będą mi zawsze pomocą*, abym osiągnął doskonałość chrześcijańskiej miłości" (*Rytuał* II.31).

Ta sama potrzeba jest wyrażona przez przełożonego wspólnoty, który przyjmuje Profesję: "Bogu niech będą dzięki. Jako przełożony przyjmuję cię do naszej Wspólnoty Braterskiej FZŚ. Twoje wstąpienie do niej jest dla wszystkich braci i sióstr przyczyną radości i nadziei" (*Rytuał* II.32). W zacytowanym tekście Profesji FZŚ, wyrażone są dwie istotne wartości *wyznaczające braterstwo*.

1/ **Profesja powoduje** chęć przynależności kandydata do braterskiej wspólnoty. Przez Profesję z braćmi i siostrami zostaje zawarte przymierze, które nigdy nie może zostać

zlekceważone. Wyrażona więź w Profesji, która jest zobowiązaniem wieczystym (KG 42,2), musi być dobrze rozumiana, aby życie było zgodne ze złożonym Bogu przyrzeczeniem w Profesji.

2/ W kontekście liturgicznym **Profesja określa włączenie** do miejscowej wspólnoty i przez to do FZŚ. W ten sposób stopniowo umyślamy sobie, że złożenie Profesji nie jest sprawą rejestracji ("nie jest wpisany do FZŚ"), chociaż dokument złożenia Profesji jest konieczny. Rzeczywistość włączenia wychodzi poza to. Wskazuje, że kandydat staje się częścią żywego ciała przyłączonego do jednego organizmu, tworząc z nim jedną rzeczywistość. Włączenie powoduje transformację kilku rzeczywistości w jedną rzeczywistość poprzez proces absorpcji i asymilacji. To nie może być traktowane jako dodawanie jednej rzeczy do innej (1 + 1); raczej jako fakt, że kandydat "jest wciągnięty" do wspólnoty braterskiej, a wspólnota daje mu możliwość wzrostu życia duchowego w sposób bardziej kompletny. Słusznie więc na końcu obrzędu przełożony mówi do nowych członków wspólnoty: *nasza wspólnota z wielką radością obiecuje, że na waszej drodze będzie wam pomagać przez swoją przyjaźń, modlitwę i świadectwo życia. (Rytuła 16)*.

Relacje wzajemne we wspólnocie zależą od ich członków, ważny jest stosunek wspólnoty do nowo przyjętych członków.

4. Funkcje we wspólnocie braterskiej

Złożenie Profesji wiąże się z podejmowaniem różnych funkcji. Członkowie wspólnoty są powołani do przyjmowania różnych funkcji, do tego zobowiązuje ich Profesja.

4.1. *Kandydaci*. Działanie Chrystusa i Kościoła jest wyrażone poprzez *osoby kandydatów*, którzy, składając Profesję, obiecują żyć duchem ewangelicznym. **Profesja jest** dla kogoś, kto na mocy **Chrztu** jest już wcielony do Kościoła i wyznaje wiarę w Chrystusa, który jest Królem i poświęca się na służbę Jego królestwa.

4.2. *Przełożony wspólnoty braterskiej*. **Działanie Kościoła** widoczne jest też w **obecności ministra wspólnoty**. Jest to wyraźnie stwierdzone w *Konstytucjach i Rytuale*:

"Profesję w imieniu *Kościoła* i FZŚ przyjmuje przełożony wspólnoty miejscowej lub jego delegat. Obrzęd ma się dokonywać według ustaleń Rytuła" (KG 42,3). Kościół przyjmuje przyrzeczenie i profesję... i czyni to przez kapłana i ministra czyli przełożonego wspólnoty..." (Rytuła 9). Akt Kościoła dokonany jest przez kapłana i przez ministra reprezentujących Wspólnotę i Kościół. Rytuła definiuje wyraźniej rolę ministra wspólnoty i osoby duchownej, kiedy stwierdza:

"Przyrzeczenie życia ewangelicznego (Profesję) przyjmuje przełożony w imieniu Kościoła i Wspólnoty Braterskiej. Obrzędowi temu przewodniczy kapłan, jako świadek ze strony Kościoła i Zakonu" (Rytuła 16).

Przełożony wspólnoty podczas obrzędu składania Profesji **wykonuje prawdziwą i istotną posługę liturgiczną**. Przez swoje działanie jest znakiem Kościoła. Przez swoją posługę jest obecny w życiu Kościoła.

4.3 *Kapłan*. Duchowny, który przewodniczy obrzędowi składania Profesji jest zdefiniowany również jako "świadek Kościoła i Zakonu." (Rytuła. *Wprowadzenie* 16). Aby zrozumieć rodzaj świadka, którym jest, musimy wyjść poza kategorie prawne, ponieważ **składanie Profesji w swej naturze ma wymiar sakramentalny**. W konsekwencji obecność duchownego nie ma charakteru prawnego, ale bardziej *sakramentalny i święty*.. Na pewno przy składaniu Profesji rola kapłana ma *zapewnić podniosły charakter* wydarzenia. Przy okazji wydarzeń decydujących o włączaniu w życie chrześcijańskie, Kościół zawsze działa z wielką ostrożnością. W liturgii i działaniach sakramentalnych Kościół jak naturalna *matka*, słusznie zaniepokojona o los jej dzieci, sprawdza kandydatów, np. przesłuchując rodziców przed chrztem, kandydatów do małżeństwa, tych, którzy chcą złożyć duchową Profesję, śluby albo zadeklarować swój zamiar życia w czystości. To samo odnosi się do tych, którzy zamierzają złożyć Profesję w FZŚ.

Obowiązkiem kapłana jest zadanie pytań i otrzymanie odpowiedzi, ponieważ to przez niego Kościół chce poznać kandydatów i ich nastawienie w odniesieniu do znaczenia Profesji, ich zamiary i ich prawdziwe pragnienia, by stać się członkiem FZŚ. Profesja w FZŚ musi być potwierdzona przez Kościół. To potwierdzenie należy do kapłana, gdy po złożonej Profesji wypowiada słowa: "w imieniu Kościoła potwierdzam wasze przyrzeczenia" (*Rytuał II*, 33). W konsekwencji duchowny przy składaniu Profesji jest:

- *świadkiem*, który poświadcza obecność i działanie Kościoła;
- *poręczycielem*, który odpowiada za kandydatów przed Kościołem;
- *zatwierdza*, albo potwierdza obietnice w imieniu Kościoła.

5. Dar Ducha Świętego przy składaniu Profesji

Przez obecność kapłana podkreślone zostaje znaczenie Profesji, ponieważ kapłan działa w imieniu Chrystusa: „Przez kapłana i ministra, który reprezentuje wspólnotę braterską, Kościół przyjmuje Profesję tych, którzy chcą żyć według Reguły FZŚ. Przez publiczną modlitwę Kościół prosi o pomoc i łaskę Bożą dla składających Profesję. Kościół udziela im również swojego błogosławieństwa, a ich Profesję łączy z ofiarą Eucharystyczną.” (*por. Rytuał. Wprowadzenie 9*).

Profesja zostaje przyjęta i potwierdzona przez Kościół, Kościół jest obecny w czasie jej składania i zapewnia równocześnie o modlitwie. Kandydat nie jest sam. Jest to bardzo ważne. Kościół *udziela mu błogosławieństwa*..

W liturgicznych czynnościach przy składaniu Profesji w FZŚ jest obecny Duch Święty, w Eucharystii i w innych sakramentach. Dlatego składanie **Profesji odbywa się w Kościele**, na mocy modlitwy, w której wzywa się Ducha Świętego, by obdarzył składających Profesję swoimi darami i umocnił ich do pójścia śladami Chrystusa w franciszkańskim życiu ewangelicznym. W każdej czynności liturgicznej wzywa się Ducha Świętego. Dlatego też przy składaniu Profesji, obecny jest Duch Święty, który napełnia swoją mocą kandydatów, przemienia ich. Z tego względu **Profesja przyjmuje formę Zesłania Ducha Świętego**, efektywnej epifanii **Ducha**, który **poświęca i przemienia tych, którzy przystępują do składania przyrzeczenia, by żyć życiem duchowym w FZŚ**.

6. Profesja i Eucharystia

Poprzez kapłana *Kościół łączy przyrzeczenie, albo Profesję, z Ofiarą Eucharystyczną*. *Rytuał* specjalną uwagę poświęca temu aspektowi, nakazując, aby "obrzęd Profesji, by żyć życiem duchowym, odbywał się podczas Mszy św." Składanie Profesji w czasie Eucharystii wyraża *ofiarny wymiar tego wydarzenia*.

W Profesji złożonej w obecności wspólnoty i Kościoła kandydaci przyrzekają prowadzić życie w duchu całkowitego oddania Bogu i ofiarowują się Bogu, jak Chrystus składa siebie w ofierze na ołtarzu w czasie Eucharystii. Profesja, faktycznie, nie jest natychmiastowym czynem, odizolowanym działaniem w trakcie czyjeś życia; raczej **jest to zaangażowanie życia i dla życia**. W konsekwencji, między Profesją a Eucharystią jest żywotna relacja; życie jest w pełni autentyczne, jeżeli jest oznaczone przez rytmem Eucharystii (*od Eucharystii do Eucharystii*).

7. Chrzest i Profesja

W formule Profesji wyrażony jest jej związek z Chrztem. W wyniku Profesji następuje odnowienie przyrzeczeń z chrztu świętego. Profesja i przynależność do FZŚ są ukierunkowane na przeżywanie w sposób bardziej pełny i intensywny sakramentalnej łaski chrztu i bierzmowania. Przez Profesję kandydaci są jeszcze bardziej złączeni z Kościołem, stają się świadkami i narzędziami jego misji wśród ludzi, świadcząc o Chrystusie życiem i słowem.

Najważniejszym wskazaniem pojawiającym się w Regule jest relacja między Chrztem a Profesją, z której wynika relacja świeckiego franciszkanina z Kościołem. Zarówno

Konstytucje jak i *Rytuał* podkreślają relację Chrzt – Profesja. Prawne i liturgiczne teksty FZŚ przypominają o rzeczywistości chrztu w sercach i umysłach świeckich franciszkanów. To jest *nieoceniona łaska*:

* która zachęca do *poświęcenia się*;

* *sakrament chrztu uzdalnia osobę do uczestniczenia w paschalnej tajemnicy Chrystusa, który umarł, został pogrzebany i powstał z martwych*;

* *dzięki której staje się żywym członkiem Kościoła - dzieckiem Bożym*.

Członkostwo i Profesja w FZŚ pomagają osobie żyć z większym poświęceniem, z większą intensywnością, zaangażowaniem i pilnością.

7.1. *Pamięć o Chrzcie*. Profesja przypomina obietnice z Chrztu świętego. Dlatego z absolutną precyzją Profesja w FZŚ została zdefiniowana jako "Pamięć Chrztu". Ale określenie "pamięć" nie powinno być rozumiane w zwykłym sensie "pamiętania" czegoś z przeszłości, ale raczej jako przejście od przeszłości do teraźniejszości, przez które to, co zdarzyło się w przeszłości, teraz jest odnowione przez władzę Ducha Świętego. Tutaj zawarte jest znaczenie biblijnego słowa "pamięć" i w tym sensie musimy rozumieć Profesję - jako żywą *pamięć Chrztu*. Wrócenie do chrztu oznacza też możliwości wynikające z sakramentu, od którego nowe życie bierze swój początek, by odnowić czyjeś życie w teraźniejszości.

7.2. *Wprowadzenie w życie Chrztu*. Profesja zobowiązuje do szczególnego sposobu *ureczywistnienia* sakramentu Chrztu. Przez wstąpienie do wspólnoty braterskiej pojawia się w naszym życiu nieoceniony dar Chrztu świętego i jeszcze pełniej oraz owocniej się ureczywistnia. Podobnie Profesję określają dokumenty Soboru Watykańskiego II, kiedy mówią o Profesji: to jest "specjalne poświęcenie, które znacząco jest zakorzenione w chrzcielnym poświęceniu i doskonałej wyraża to" (PC 5). Profesja powinna być traktowana jako epifania albo manifestacja chrztu. W formule Profesji wyrażone jest świeckie powołanie franciszkańskie, przypieczętowane przez wzmacniające działanie Ducha - składający Profesję jest świadkiem Chrystusa. Profesja odkrywa moc sakramentu chrztu świętego.

8. *Relacja z Kościołem*

Podstawowa relacja chrześcijanina z Kościołem powstaje na chrzcie św., kiedy to zostaje on włączony do Kościoła i staje się członkiem Ludu Bożego. **Profesja daje wzrost nowej relacji z Kościołem**. *Rytuał* podaje: "Przez chrzt staliście się członkami Ludu Bożego, a w sakramencie bierzmowania zostaliście umocnieni darem Ducha Świętego, abyście byli świadkami Chrystusa w życiu i słowach." Kandydatowi stawiane jest pytanie: Czy chcesz jeszcze *ściślej związać się z Kościołem!*" (*Rytuał* II, 29). Zacytowane teksty mówią, że Profesja wprowadza nową relację z Kościołem, po prostu Profesja w FZŚ rozwija i wzmacnia tę relację w osobie oraz ją potwierdza.

9. *Świadkowie i instrumenty misji Kościoła*

Dokumenty podkreślają silniejszą więź z Kościołem wynikającą z Profesji franciszkanów świeckich: Artykuł 6 *Reguły* mówi: "Pogrzebani i zmartwychwstali wspólnie z Chrystusem przez chrzt, który czyni ich żywymi członkami Kościoła, a jeszcze bardziej złączeni z nim przez Profesję, mają stawać się *świadkami i narzędziami jego misji wśród ludzi, świadcząc o Chrystusie życiem i słowem*. Natchnieni przez świętego Franciszka i z nim powołani *do odnowy Kościoła*, niech starają się usilnie, aby żyć w pełnej łączności z Papieżem, z Biskupami i Kapłanami, podtrzymując otwarty i ufny dialog, który przynosi obfite owoce apostołskie" (*Reguła* 6). Artykuł ten został rozwinięty w *Konstytucjach* i w *Rytuale*. Dokumenty te jako całość stanowią podstawę do misji świeckich franciszkanów, którzy są włączeni do *budowania Kościoła*. Ta misja została powierzona Franciszkowi przez Ukrzyżowanego w San Damiano i oznacza bycie obecnym w Kościele. Franciszek i jego synowie oraz duchowe córki przyjmują tę misję, stają się Jego świadkami.

Jednakże misja świeckich franciszkanów nie może zostać zdefiniowana nie tylko na podstawie szczególnych działań lub zadań, ale także w warunkach ich bycia. „Wierność ich

własnemu charyzmatowi franciszkańskiemu i świeckiemu oraz świadectwo braterstwa są ich posługą dla Kościoła, który jest wspólnotą miłości. *Oni powinni zostać rozpoznani przez ich sposób życia, z którego wypływa ich misja.*” (por. KG 100.3).

W konsekwencji *Reguła, Konstytucje i Rytuał* podkreślają potrzebę życia franciszkanów świeckich *jako autentycznych członków Kościoła*. Przede wszystkim chodzi tu o *wieź wspólnoty* i to stanowi podstawowy element wspólnoty Kościoła, który musi **być potwierdzony w realnym codziennym życiu**. Obowiązek, by być *świadkiem*, do którego świeccy franciszkanie są przeznaczeni po pierwsze przez chrzest oraz z powołania, wypływa dokładnie z najgłębszej istoty Kościoła, który jest wspólnotą wiary i miłości.

Reguła i Konstytucje wzywają braci i siostry FZŚ do zrozumienia faktu, że ich istnienie w

Kościele jest usprawiedliwione tylko przez autentyczność ich życia. Bracia i siostry od pokuty są zobowiązani, by ofiarować, stale i we wszystkich okolicznościach, swoje życie, dać najwyższy dowód swojej wierności Bogu, nieść światu nadzieję, która jest w nich, świadczyć o wierności zawartemu przymierzcu z Kościołem i wspólnotą od momentu swojej Profesji.

Dlatego, wszystkie upomnienia zawarte w *Regule, Konstytucjach i Rytuale* mają duże znaczenie i muszą zostać przyjęte z pełną świadomością, to jest „podstawowy obowiązek uczniów Pana”.

II. Zaangażowanie w Profesję

10. Konsekracja

Formuła Profesji w FZŚ brzmi: "Ja, N. N., dzięki łasce Bożej, którą mnie Pan obdarzył, odnawiam moje obietnice chrztu świętego i *poświęcam się na służbę Jego królestwa*" (*Rytuał* II.31).

Profesja oznacza poświęcenie siebie Bogu z wszystkimi konsekwencjami. Franciszkanin świecki żyje w stałym związku z Bogiem zgodnie z Jego planem zbawienia. *Rytuał* używa czasownika *poświęcać*, zarezerwować wszystko dla Boga i na Jego wyłączną służbę. Czynią to z pełną świadomością i dobrowolnie. Z tego punktu widzenia *Profesja jest czynem, przez który osoba oddaje się Bogu*, z tym skutkiem, że od momentu Profesji **osoba już nie należy do siebie**, ale jest całkowicie „wywłaszczona”. Na mocy Profesji **osoba staje się własnością Boga** i dlatego „poświęconą”. W rzeczywistości jednakże czasownik *poświęcać* i odpowiadający mu rzeczownik *poświęcenie* właściwie wskazują na czyn, przez który Bóg bierze osobę w swoje posiadanie i przez dar Ducha Świętego czyni ją swoją wyłączną własnością.

11. Wartość Profesji w FZŚ

Teraz przechodzimy do znaczenia określenia *Profesja* i słowa *przyrzeczenie* życia ewangelicznego. Okresy przygotowawcze, a najbardziej ze wszystkiego Profesja jest zobowiązaniem przed Bogiem i Kościołem poprzez śluby posłuszeństwa, ubóstwa i czystości. W *Regule FZŚ, Konstytucjach i Rytuale* zawarte jest wezwanie dla wielu mężczyzn i kobiet do zachowywania Ewangelii na sposób św. Franciszka, który wiąże się ze ślubami posłuszeństwa, ubóstwa i czystości, a które to zobowiązania przyjmują oni, żyjąc w normalnych warunkach świeckiego życia.

Słowa zawarte w *Regule, Konstytucjach i Rytuale* w rzeczywistości nie wyrażają nic nowego, ponieważ dokumenty źródłowe dla FZŚ zawsze używały określeń: przyrzeczenie, cel, Profesja. *Memoriale Propositi* wielokrotnie mówi o *promissio, promittere*.

W tytule drugiego rozdziału *Supra Montem* występuje określenie PROFESJA, ale tekst ten nawiązuje do terminologii stosowanej w *Memoriale Propositi*. Słowo *promissio* jest wyjaśniane jako **prawdziwa i właściwa Profesja**, które oznaczało czas rozpoczęcia przynależności do Zakonu wraz z obłóczynami i rokiem młodości.

Po zakończeniu roku próby (formacji wstępnej) Profesja pozwalała na kanoniczne wejście do wspólnoty. Po złożeniu Profesji odejście ze wspólnoty nie było już możliwe. Taka zasada nie wskazuje tylko na szacunek dla reguły jakiegoś szczególnego instytutu, ale też na to, że życie od tego momentu było prowadzone w oparciu o regułę. Prawdziwe zaangażowanie się w zobowiązania podjęte poprzez Profesję jest długim czasem i może zmieniać się tylko w kierunku zwiększania intensywności. Można wymienić następujące istotne elementy Profesji braci i siostr od pokuty:

- a) zobowiązanie przed Bogiem;
- b) zaangażowanie, by przestrzegać tę formę życia albo regułę;
- c) ostateczne włączenie do Zakonu.

Te elementy są też istotne dla Profesji zakonnej i oznaczają, że przyrzeczenie składane przez franciszkanów świeckich jest jej równoważne. Z tego można wnioskować, że nazwa "zakon" wybitnie pasuje do franciszkańskich wspólnot braterskich świeckich, mimo że nie dotyczy zakonu w ścisłym tego słowa znaczeniu. Nawet jeżeli nie jest wymagane prowadzenie wspólnego życia albo składanie ślubów, to prawdą jest, że ten „Zakon Pokuty” posiada *Regułę* zatwierdzoną przez Stolicę Apostolską i poprzez nowicjat oraz nieodwracalną Profesję jest *Świeckim Zakonem*.

W konsekwencji więc pierwsi franciszkańscy Pokutnicy nie byli „osobami świeckimi” albo zwykłymi wiernymi, oni stanowili „**świecki zakon**” i jako taki należał on do stanu kościelnego. „Świecki” oznacza, że ktoś żyje w *świecie*, „Regularny” zaś wtedy, gdy ktoś żyje w klasztorze albo w jakiejś społeczności należącej do Kościoła.

W ciągu wieków Franciszkański Zakon Świeckich nie trzymał się ściśle terminologii - *promissio, promittere* - czyli pierwotnego określenia, ale wolał używać słowo *Profesja*, by wskazać na konieczność zaangażowania się w życie ewangeliczne według przyjętej Reguły. Możemy wnioskować, że od samego początku (od najdawniejszych czasów) **przyrzeczenie składane przez Braci i Siostry od Pokuty stanowi prawdziwą i właściwą Profesję**, że była ona stałą częścią w świadomości Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

Ta świadomość nie tylko pozostaje niezmienną, ale nawet mocniej i wyraźniej jest zaakcentowana w *Regule* Pawła VI i w *Konstytucjach* później zatwierdzonych przez Kongregację ds. Instytutów Życia Konsekwowanego, jak również w *Rytuale*.

W ten sposób Profesja we Franciszkańskim Zakonie Świeckich ma godność uroczystego i religijnego zaangażowania złączonego z Bogiem i Kościołem. **Kościół uprawomocnia wartość Profesji w FZŚ**. „FZŚ staje się szkołą integralnej chrześcijańskiej doskonałości”, dokładnie jak jakiś Instytut Życia Konsekwowanego. W tym „**prawdziwym Zakonie**” „**prawdziwa Profesja**” pod względem godności jest równa ślubom składanym w Pierwszym Zakonie, chociaż nie ma mocy ślubów, które zakładają zinstytucjonalizowaną formę życia. Członkowie FZŚ nie zmieniają formy życia, nie zmieniają stanu, żyją w świecie.

12. Na sposób św. Franciszka

Drugim elementem, który odróżnia Profesję w FZŚ od innych ślubów, jest jej konieczne odniesienie do św. Franciszka. Franciszkanin świecki ma żyć Ewangelią na wzór św. Franciszka, idąc jego śladami i według jego przykładu oraz zasad podanych przez niego, które są dzisiaj zebrane razem w *Regule FZŚ*. Należy podkreślić fakt, że świeccy franciszkanie zobowiązują się żyć Ewangelią na sposób św. Franciszka i przy pomocy tej Reguły zatwierdzonej przez Kościół (KG 1,3; 8,1). Fakt ten jest absolutnie nieprzypadkowy. Profesja w FZŚ dlatego zawiera ten istotny element: życie świeckich franciszkanów oparte jest na Ewangelii tak, jak życie św. Franciszka. Trzeba po prostu wrócić do *Ewangelii Jezusa, jak czynił św. Franciszek*.

Każde franciszkańskie powołanie jest *ewangeliczno-franciszkańskim* powołaniem dlatego, ponieważ Franciszek rozważał w swoim życiu Ewangelię i nią żył. Zadaniem dla franciszkanów jest uczenie się od Franciszka tego sposobu życia, przyjęcie go w swoim życiu i kierowanie się tylko Ewangelią Jezusa. Ta zasada leży u podstaw naszego powołania.

Franciszkańskie rozumienie Ewangelii przeniesione jest do *Reguły FZŚ*, do „tej Reguły” (i do żadnej innej), „zatwierdzonej przez Kościół”. Poprzez jej aprobatę przez najwyższy autorytet Kościół bierze „w posiadanie” *Regułę FZŚ* (Reguła należy do Kościoła) i przez swoją władzę proponuje ją świeckim franciszkanom. W ten sposób Kościół przekazuje świeckim franciszkanom Ewangelie o zbawieniu, która jest duchem i życiem dla wszystkich zwolenników.

Profesja w FZŚ jest po to, by „osiągnąć doskonałość miłości w swoim świeckim stanie” (*Reguła* 2). Odniesienie do *Franciszka, Reguły i Konstytucji nie jest sprawą dobrowolną*: to jest standard, to jest norma. Oczywiście, wszystko zależy dalej od tego, w jaki sposób rozumie się swoje powołanie i jak się je realizuje. Prawdziwe powołanie obejmuje całą istotę osoby, przenika jej życie do tego stopnia, że nie jest ona w stanie już inaczej postępować, jak tylko zgodnie ze swoim ewangeliczno-franciszkańskim powołaniem..

Reguła i Konstytucje w zewnętrznej rzeczywistości nie są dla życia świeckiego franciszkanina, ale są **jego życiem** na podstawie Ewangelii. Dla św. Franciszka najważniejsze było zachowywać Ewangelie Pana naszego Jezusa Chrystusa. On nigdy nie zamierzał wydać reguły dla swoich towarzyszy albo zwolenników, czy to dla zakonników czy dla świeckich; on po prostu pokazał jedyny styl życia, który wypływał z Ewangelii. W konsekwencji, w swoich pismach Franciszek mówi więcej o „życiu” niż Regule (“To jest *życie Ewangelia Jezusa Chrystusa*, {*Reguła nie zatwierdzona*}) i kiedy Franciszek mówi o *Regule*, ma na myśli życie. Dla Franciszka Reguła jest Ewangelia, którą tylko trzeba przyjąć i nią żyć. *Reguła FZŚ* podaje: “Reguła i życie świeckich franciszkanów jest następujące: zachowywać Ewangelie naszego Pana Jezusa Chrystusa, idąc za przykładem Franciszka z Asyżu» (*Reguła* 4). Profesja w FZŚ jest przyrzeczeniem życia Ewangelia na wzór św. Franciszka.

13. Ewangeliczne życie "idąc za Chrystusem"

Tekst *Rytułu FZŚ* rozpoczyna się słowami:

„Bóg wezwał wielu mężczyzn i wiele kobiet, żyjących zarówno w małżeństwie, jak i w stanie wolnym, a także wielu kapłanów diecezjalnych, aby dążyli drogą ewangelicznej doskonałości przez naśladowanie przykładu i sposobu życia św. Franciszka z Asyżu. Wezwał ich także do uczestnictwa we Franciszkowym charyzmacie i do niesienia go współczesnemu światu. Przyrzekają oni naśladować Jezusa Chrystusa oraz żyć Ewangelia we Wspólnocie Braterskiej przez wstąpienie do FZŚ”. (*Rytuał. Wprowadzenie*, n. 1).

Rytuał pójście za *Chrystusem* łączy z życiem ewangelicznym, ponieważ żyjąc Ewangelia, idzie się drogą za Chrystusem. To właśnie jest charyzmatem św. Franciszka: dla niego pójść za *Chrystusem* oznacza przestrzeganie Ewangelii. Przez Ewangelie poznał Franciszek Jezusa Chrystusa osobiście. Tak samo postępuje Kościół kierowany przez Ducha Świętego, rozpoznaje Chrystusa w Ewangelii i przyjmuje Jego słowa oraz czyny z wiarą. Uprzedzając kilka wieków wcześniej nauczanie Soboru Watykańskiego II, Franciszek rozpoznął w Ewangelii obecność Jezusa Chrystusa. On był w pełni świadomy tego, że Pan rozmawiał z nim bezpośrednio, poza ograniczeniami przestrzeni i czasu, przez biblijne słowo. W tym słowie on widział Wcielenia Słowa, które ukazało mu wolę Bożą i prawdę. W konsekwencji, dla Franciszka prawda Ewangelii nie jest czymś, by zostać rozpoznawanym, ale by mieć pełnię życia w Jezusie Chrystusie. Dla Franciszka pójść za Chrystusem było czymś niezmiernie konkretnym: to znaczyło pójście za *ubóstwem Chrystusa* i Jego *pokorą*; idąc za *życiem Chrystusa*; idąc za *przykazaniami Chrystusa*; idąc za *wolą Chrystusa*; idąc za *dobrocią Chrystusa*; idąc za *Jego Słowem*; idąc za *Dobrym Pasterzem*; idąc *śladami Chrystusa*.. To ostatnie wyrażenie miało szczególne znaczenie dla Franciszka. On odkrył to w pierwszym *Liście św. Piotra*, przejął od Apostoła słowa o potrzebie *pójścia śladami Chrystusa*. „Chrystus za was cierpiał i zostawił wam przykład, abyście szli Jego śladami”. Tak jak dla św. Piotra, tak też dla Franciszka, pójść za *Chrystusem* nie oznacza powtarzania wydarzeń z ziemskiego życia Pana, ale raczej budowanie życia opartego na Ewangelii.

14. *Chrystus - centrum życia*

Reguła FZŚ mówi: „Chrystus jest natchnieniem i centrum życia w odniesieniu do Boga i ludzi”. Ten fakt muszą uświadomić sobie ci, którzy składają Profesję w FZŚ. *Reguła* zawiera cudowną proklamację chrystologii przez stwierdzenie: *Chrystus, dar miłości Ojca, jest drogą do Niego, jest prawdą, w którą wprowadza nas Duch Święty, jest i życiem, które On nam w pełni ofiarował* (4).

To wspaniałe stwierdzenie, umieszczone na początku *Reguły*, ma pobudzić braci i siostry, by zwrócili swoją uwagę na „dar miłości Ojca”, stale kierując swoje spojrzenie na Jezusa. To powinno też zachęcić ich do przyjęcia do swojego życia Chrystusa, który jest drogą, prawdą i życiem. Tak, jak u Franciszka, tak i u świeckich franciszkanów, chrześcijańskie apostołstwo rodzi się z miłości do Niego, z miłości tak całkowitej i radykalnej, że są gotowi do naśladowania Chrystusa. *Reguła* proponuje tylko taki program (w n. 10):

„Łącząc się ze zbawczym posłuszeństwem Jezusa, który swoją wolę złożył w ręce Ojca, niech wypełniają obowiązki własnego stanu we wszystkich okolicznościach życia, a idąc za ubogim i ukrzyżowanym Chrystem, niech wyznają Go także w trudnościach i prześladowaniach.”

Dla świeckich franciszkanów pójście za Chrystem oznacza dostosowanie się do Niego; znaczy to, że trzeba zrozumieć sens Profesji, zachowywać Ewangelię na wzór św. Franciszka przez całe życie, aby osiągnąć nagrodę wieczną.

15. *Przyjęcie pokuty*

Jezus mówił: „Czas się wypełnił. Nadchodzi już Królestwo Boże! Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię.” Nawracanie i pokuta jest podstawą ewangelicznego życia. Dlatego franciszkanie świeccy zobowiązują się żyć Ewangelią na sposób św. Franciszka i przy pomocy tej *Reguły* zatwierdzonej przez Kościół (KG 1,3; 8,1).

Każda *Reguła*, rozpoczynając od *Memoriale Propositi* (1221) oraz *Reguły* Mikołaja IV i Leona XIII, a kończąc na obecnej *Regule*, „dostosowuje FZŚ do potrzeb i oczekiwań Kościoła Świętego w zmienionych współczesnych warunkach” (*Reguła* 3).

Ten tekst wyraża związek między obecną *Regułą* i poprzednimi *Regułami* FZŚ: *Reguła* jest częścią tej owocnej historii świeckiego ruchu franciszkańskiego przez wiele wieków, poprzez powrót do jej oryginalnej wersji wyrażonej przez Franciszka najprawdopodobniej w *Liście do Wiernych*. Św. Franciszek mówi o tych, którzy czynią pokutę. Ten właśnie *List* jest prologiem odnowionej *Reguły* zatytułowanym *Zachęta św. Franciszka do braci i sióstr od pokuty*. Pokuta jest źródłem i inspiracją całej tradycji i duchowości FZŚ.

Wartości czysto naturalnego ludzkiego życia - ziemskiego życia, które prowadzą prawie wszyscy chrześcijanie, zostają radykalnie zmienione przez Ewangelię i *Kazanie na Górze*. Franciszek mówi tym, którzy idą za nim, że chrześcijaństwo jest bardziej radykalne i „przeciw naturze”. Z zadziwiającą naturalnością, zamiast „ducha ciała” - samolubnego, autorytarnego, jednobarwnego, wychwalającego ludzkie ego - on umieszcza „Ducha Pana”, inaczej mówiąc, chodzi o życie i działanie zgodnie z autentyczną Ewangelią.

Ta droga życia jest to „Metanowa”, tzn. czynienie pokuty jak Franciszek. Chodzi o dobrą pokutę w pojęciu franciszkańskim. Dlatego franciszkanie świeccy:

„jako bracia i siostry od pokuty z racji powołania, pobudzeni mocą Ewangelii, niech na wzór Chrystusa kształtują swój sposób myślenia i działania poprzez całkowitą i doskonałą przemianę wewnętrzną, którą Ewangelia nazywa nawróceniem i którą ze względu na słabość ludzką trzeba codziennie podejmować.” (*Reguła* 7)

16. *Świeckość*

Rytuał FZŚ wyraźnie mówi o „poświęceniu” się Bogu przez konsekrację, które realizuje się w życiu w świecie. Do natury przyrzeczenia życia ewangelicznego należy więc wola życia w świecie i dla świata (*Rytuał* 14 a,d). Ponadto w *Regule* jest też mowa, że „bracia

i siostry natchnieni przez Ducha Świętego dążą do miłości doskonałej w swoim świeckim stanie”. Dlatego stan świecki i świat są dwiema współzrędnymi, które są podstawowe dla zrozumienia określonej tożsamości świeckich franciszkanów i ich szczególnej misji, jaka wypływa z Profesji.

Świeckość jest uwarunkowana przede wszystkim egzystencjalnie i socjologicznie, czyli jest to życie w świecie ludzi, w społeczności mężczyzn i kobiet. Jest to jeden z wymiarów bycia człowieka, zawierający relacje geograficzne, kulturalne i społeczne, w których człowiek się rodzi i żyje. Świeckość jest dana od narodzin, niezależnie od wolnego wyboru osoby. Nie stajesz się świecki, rodzisz się tak. Ale jest też teologiczny wymiar świeckości. W tym sensie jest to świadomy wybór własnego powołania i jego akceptacja. Świeckość płynie od akceptacji interwencji Boga w ludzkiej historii i jest wyrażona jako rozpoznanie świata, w którym Duch Święty działa. To nie jest już fakt wynikający z narodzin. Człowiek, mając wolną wolę, dokonuje wyboru, kierując się wiarą, zamierza poświęcić swoje życie na służbę Królestwa Bożego.

Mówi się o „świeckim stanie, który jest poświęcony dla Boga”, ponieważ człowiek staje się narzędziem Boga, które będzie użyte dla zbawienia świata. W świetle *Gaudium et Spes*, świat stanowi „cała ludzka rodzina wraz z sumą tych rzeczywistości, wśród której ta ludzka rodzina żyje”; ten świat, na który składają się dzieje człowieka, jego tragedie i jego triumfy; ten świat, który chrześcijanin widzi przez miłość jego Stwórcy, a który został zmieniony przez Chrystusa, ponieważ przez swoje ukrzyżowanie i zmartwychwstanie pokonał grzech, szatana i śmierć. Stało się tak, aby świat mógł być na nowo ukształtowany według woli Bożej. Bycie i działanie franciszkanów świeckich ma miejsce w tym kontekście „świata”. Oni są włączeni w bieg doskonałej miłości i doskonałą siebie, pracując w świecie. Świeccy franciszkanie razem z wszystkimi wiernymi są powołani, by żyć w zwykłych sytuacjach świata i zaangażować się w misję ewangelizacyjną Kościoła. Dlatego miłość chrześcijanina do świata wynika z pragnienia, by zbliżyć się bardziej do miłości Boga wobec świata i w ten sposób przyczynić się osobiście do realizacji miłości, którą Ojciec objawił przez posłanie światu swojego Syna. W konsekwencji świat staje się „miejscem” apostołskiej działalności, przez którą człowiek zmierza do świętości. Jednakże Wcielenie poświadcza miłość Boga do świata, jest tajemnicą, która ujawnia, w jaki sposób sam świat musi zostać zmieniony. Syn Boży ogołocił samego siebie, poniżył siebie przez śmierć na krzyżu. Ktoś, kto chce być uczniem Chrystusa, musi zaprzeć się siebie, wziąć Jego krzyż codziennie i pójść za Nim, musi zostać ukrzyżowany dla świata. Świat, faktycznie, może tylko zostać zmieniony przez ascezę. Świat odkupiony przez Chrystusa stale oczyszcza się przez pokutę. W ten sposób powstaje nowy człowiek, który tworzy nowy sposób życia na służbę ludzkości, a nie przeciw niej.

Obrzęd składania Profesji kończy modlitwa, w której jest mowa, aby bracia i siostry wprowadzali do rzeczywistości ziemskich autentycznego ducha Ewangelii. Franciszkanie świeccy są świadkami tego, że uświęcanie świata następuje przez uświęcanie ludzi.

Przynależność do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich konferencja wygłoszona podczas Kapituły Generalnej FZŚ w 2008 r.

Wprowadzenie. Kryzys znaczenia przynależności we współczesnym świecie

1. Zarys ogólny

Zygmunt Bauman, jeden z wielkich socjologów XX wieku, porównuje obecny światowy stan do ciała płynnego. W "płynnym świecie" brakuje ciągłości. We współczesnym świecie stałe dotychczas struktury jak państwo, rodzina, praca tracą na swej stałości. Wydaje się, że nic nie jest stałe i nic nie jest gwarantowane; wszystko jest modyfikowane, a zmiany przyjmowane są z niewiarygodnym spokojem, dba się jedynie o dobra konsumpcyjne. Nawet interpersonalne relacje stały się bardziej pobieżne. Odkąd człowiek często boi się o przyszłość, nie potrafi znaleźć czasu, by utrzymać stałe relacje miłości i przyjaźni.

Wobec niepewności i ryzyka ludzie muszą szukać natychmiastowej satysfakcji tutaj i teraz. Obecne społeczeństwo konsumpcyjne hołduje pragnieniu, by mieć więcej, tworzy sztuczne potrzeby i stara się zrobić wrażenie, że każdy może wybrać i kupić to, co tylko zechce. W sferze życia osobistego rozprzestrzenia się mentalność, dzięki której każdy uznaje się za absolutnego pana swoich decyzji i coraz rzadziej uznaje tradycyjne kierunki (wartości), czasami same nakazy etyczne najbardziej podstawowe. Poszukiwanie szczęścia, realizacji osobowej, osobistej satysfakcji (pragnienia, które same w sobie są poprawne) traktowane jako kryterium absolutnego postępowania ma poważne konsekwencje negatywne dla relacji społecznych. Nikt nie chce wiązać się z niczym i nikim. Przede wszystkim nikt nie chce należeć do niczego w sposób definitywny. Więzy międzyosobowe i z instytucjami okazują się słabe i łatwo zrywane (odkładane na bok).

Kompletny i efektywny obraz aktualnej sytuacji został wyrażony przez Ministra Generalnego OFM, P. José Carballo, w czasie Kapituły Młodych Braci Mniejszych (30 czerwca 2007): "Świat, którym rządzą emocje i który żyje dniem dzisiejszym, zostaje zdominowany przez dyktaturę relatywizmu, dla której wszystko jest podejrzanе, wszystko jest zawsze do uzgodnienia; w wielu sferach wywołuje to uczucie niepewności i niestałości. W takiej rzeczywistości człowiek czuje się zawiedziony, staje się ofiarą. Jest trudno człowiekowi zrozumieć wymagania, które stawia Chrystus. Dlatego człowiekowi jest trudno pójść Jego drogą.

2. Przynależność do rodziny.

Mówimy przede wszystkim o tej, którą można nazwać *tożsamością rodziny*. Temat jest złożony. W definicji "małżeństwa" mężczyzna wybiera kobietę jako towarzyszkę życia i jako część jego przeznaczenia. Kobieta wybiera określonego mężczyznę jako współmałżonka i towarzysza. Oni układają plan swojego życia. Chcą pozostać razem przez całe życie, nie chwilowo, ale "na zawsze", w radości i w smutku, w zdrowiu i w chorobie, szanując siebie i akceptując siebie w każdej sytuacji. Spełnienie tych warunków pozwoli na zorganizowanie stabilnego domu, co umożliwi dzieciom życie w kochającej się rodzinie.

Rodzina jest największym bogactwem dla człowieka i dla społeczeństwa. To ona chroni dzisiaj przed wieloma wyzwaniem współczesnego świata: przed niepewnością, przed zwyciężającym materializmem, przed szukaniem natychmiastowej przyjemności, przed wpływem mediów. Rodzinę trzeba chronić i wspierać, gdyż w przeciwnym razie stanie się słaba i jej rola ograniczy się tylko do wspólnego pożytku pod tym samym dachem. Rodzina, małżeństwo i dzieci często nie są osiągnięciem założonego planu, ale raczej spletem okoliczności. Ludzie coraz częściej wybierają z małżeństwa tylko wspólne pożytkie i nawet w małżeństwie, często jedna ze stron albo obie, wybierają stan, który moglibyśmy zdefiniować

jako "celibat w małżeństwie". Wysoka częstotliwość separacji i rozwodów jest tego potwierdzeniem (badania przeprowadzone ostatnio w USA wskazały, że pary, które wzięły ślub pod koniec lat siedemdziesiątych mają mniej niż 50% szansy nadal bycia mężem i żoną). Liczba samotnych matek i dzieci żyjących poza małżeństwem rośnie tak bardzo, że można to już określić jako stan "normalny". W tym stanie, który Benedykt XVI uznał za "niepokojący", jest ważne, by znaleźć sposoby wzmacniające rodzinę i pozwalające wykształcić nowe pokolenia w katolickiej wierze i uznać ten fakt jako największy dar, który rodzice mogą dać swoim dzieciom. Niestety, istnieją czynniki, które próbują zniszczyć rodzinę.

3. Przynależność w życiu zawodowym.

Skutki niepewności widoczne są w aktywnym życiu zawodowym. Dla milionów ludzi młodych niepewność w świecie pracy jest przyczyną braku zaplanowania swojego własnego życia, wielokrotnego odkładania opuszczenia domu rodzinnego i założenia własnej rodziny. Kryzys zatrudnienia sprawił, że wielu spośród ludzi młodych wykonuje pracę, do której nie są przygotowani, lub nastawia się tylko na zarobienie pieniędzy. Wtedy rezygnują z własnej kariery. W wyniku takiej sytuacji czują się obco, nie są związani z wykonywaną pracą.

4. Przynależność terytorialna.

Według ostatnich badań przeprowadzonych przez Agencję Fides w sprawie migracji 175 milionów ludzi zamieszkuje w krajach, w których nie urodziło się, i jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że 85% światowej populacji ludzi zamieszkuje w krajach rozwijających się, gdzie muszą wyżyć za 3.500 dolarów rocznie na osobę, to łatwo zrozumieć, dlaczego migracje stanowią nieodwracalne zjawisko. Także sens przynależności do określonego terytorium uległ głębokim zmianom nie tylko z powodu wielkiej mobilności kulturalnej i związanej z poszukiwaniem pracy, ale także dlatego, że rzeczywistość narodowa, w której wcześniej czuli się głęboko zakorzenieni i która stanowiła stałe odniesienie dla tożsamości osobistej (jestem Włochem, Hiszpanem, Anglikiem...) jest zastępowana przez jednostki ponadnarodowe, które coraz bardziej narzucają, także poszczególnym osobom ramy odniesień i reguły postępowania, które nie zapuszczają korzeni w ugruntowanej tradycji. Przeciwnie, wzrasta uwaga dla rzeczywistości regionalnych, dla środowiska zamkniętego (ograniczonego), w którym ulokowanie własnych interesów (korzyści) i obrona własnych interesów (korzyści), posunięta prawie do zjednoczenia świata, przeciwstawiają się budowaniu licznych "małych ojczyzn" niezależnych i samowystarczalnych.

Obraz ogólny jest taki, że jest powszechna prowizoryczność, począwszy od pracy po związki międzyludzkie, po rodzinę, po solidarność. Nie jest trudno zrozumieć, dlaczego ludzie nie mają chęci głębiej związać się z ojczyzną, rodziną i z daną społecznością. Rozbite społeczeństwo jest pozbawione solidarności, powstaje trwały konflikt między dobrem osoby a dobrem społeczności. Podejrzliwość i niedowierzenie, powstałe w atmosferze przemocy, która otacza nas, uniemożliwia właściwe relacje z innymi (podkopując bazę cywilnego społeczeństwa).

5. Przynależność do Kościoła.

Przedmiotem dyskusji między Kościołem i światem już nie są zasady katolickiej moralności, jak było to w latach siedemdziesiątych, kiedy dyskutowano o rozwodzie, aborcji albo używaniu środków antykoncepcyjnych, ale samo przyjęcie chrześcijańskiego życia. Dzisiaj należy koncentrować się na dyskusji o zmiennych i globalnych wizjach związku mężczyzny i kobiety, ojcostwa i macierzyństwa, seksualności, a przede wszystkim o drogach życia. Mężczyźni i kobiety mogą realizować swoje cele życiowe i być szczęśliwymi. Co robią ci, którzy przez Chrzest stali się członkami Kościoła katolickiego. Wielu z nich żyje w Kościele spokojnie i z pełnym oddaniem. Są członkami Mistycznego Ciała Chrystusa. Ale są też ci (i być może jest ich więcej), którzy są związani z Kościołem bardzo cienką nitką,

przynależą administracyjnie. I w końcu są ci, którzy wierzą tylko w jakieś aspekty wiary, są na zewnątrz Kościoła, nie należą do niego. W *doktrynalnej notatce o różnych aspektach ewangelizacji*, opublikowanej 15 grudnia 2007, Kongregacja Doktryny Wiary zwraca szczególną uwagę na "kryzys przynależności" do Kościoła jako jeden z tematów, na który powinniśmy zwrócić szczególną uwagę, przy którym powinniśmy być czujni, ponieważ on kompromituje ewangelizacyjną pracę uczniów Jezusa.

Kościół nigdy nie kryje swojego zaniepokojenia wobec zjawisk, które pokrótce zostały tu przedstawione, chociaż kieruje się zawsze niezachwianą chrześcijańską nadzieją. Nadzieja jest skierowana na poszukiwania proroczej odpowiedzi na wyzwania naszych czasów. Niezachwiana chrześcijańska nadzieja utrzymuje, że faktycznie jedyną terapią jest autentyczna poprawa ludzkich i chrześcijańskich wartości, z wiernym powrotem do początków i do ich tożsamości w perspektywie Chrystocentrycznej. Trzy wnioski płyną z tej idei: silny związek między wiarą i rzeczywistością; znaczenie Chrystusa w "codziennym" życiu; ciągle dążenie do poprawnej relacji między prawdą i wolnością.

Przed FZS stają coraz większe oczekiwania. Naszym zadaniem jest odnalezienie właściwej drogi postępowania. Jest to ogromne zadanie, ale aby je zrozumieć i zrealizować, trzeba wrócić do najbardziej autentycznych korzeni, które umożliwią życie Ewangelią.

Przynależność i tożsamość

6. Istotna zbieżność

Każda rozmowa o przynależności jest łączona dokładnie z tożsamością i zakłada ten związek. Co to znaczy być człowiekiem? Co to znaczy być kobietą? Jaka jest rola duchownego? Co to znaczy być religijnym w naszych czasach? Co to znaczy dzisiaj, być uczniem Jezusa Chrystusa? Co jest dobre i właściwe dla mnie? Dokąd zmierzam? Co powinienem zrobić w życiu, by osiągnąć pełnię istnienia? Do kogo należę i kto należy do mnie?

Ścisły związek między przynależnością i tożsamością jest psychologicznym prawem, a nawet więcej, jest strukturą bytu jako takiego. Jakaś rzecz, aby być sobą musi odróżniać się od innych – powiedziała by Platon – ponieważ jakaś rzecz, która chciała być sobą i równocześnie wszystkimi innymi byłaby zarówno sobą i negacją siebie. To jest logiczna zasada. Nie istnieje tożsamości bez przynależności i nie ma przynależności bez tożsamości. I dlatego jest to oczywiste, aby mówić o przynależności, koniecznym jest mówienie także o tożsamości, należy mieć samoświadomość i odróżniać siebie od drugiego człowieka.

7. Świecka franciszkańska tożsamość.

Świeccy franciszkanie są rozrzucony na całym świecie. Jaka jest ich tożsamość? Tylko kilku z nas ma okazję, by znać inne rzeczywistości Trzeciego Zakonu. Kiedyś było obok siebie bardzo wiele grup. Ich członkowie nosili charakterystyczną odzież, różną dla mężczyzn i dla kobiet. Stanowili oddzielne wspólnoty dla mężczyzn i kobiet, a nawet, kiedy się połączyli, mężczyźni usiedli po jednej stronie a kobiety po drugiej. W drugiej połowie dwudziestego wieku Franciszkańska Rodzina doświadczyła głębokiej transformacji. 24 czerwca 1978 FZS otrzymał odnowioną Regułę, zatwierdzoną przez papieża Pawła VI. To Sobór Watykański II w swoich dokumentach zwrócił uwagę na konieczność odnowienia Reguły. W nowych czasach było konieczne, by znaleźć drogę odnowienia, dochowując wierności tradycji. Chodziło o to, by być ważnymi narzędziami działania Kościoła w świecie. Ale nastawienie braci i sióstr zmieniło się. Wprowadzono nazwę Franciszkański Zakon Świeckich, aby wyraźnie podkreślić obecność w świecie. Później, w *Christifideles Laici*, Papież Jan Paweł II napisał: "Powołanie ludzi świeckich do świętości oznacza wezwanie do tego, by żyli wedle Ducha *włączeni w rzeczywistość doczesną, i poprzez uczestnictwo w działalności ziemskiej*. Raz jeszcze napomina Apostoł: „Wszystko, cokolwiek działacie

słowem lub czynem, wszystko czyńcie w imię Pana Jezusa, dziękując Bogu Ojcu przez Niego” (Kol 3,17). Odnosząc te słowa do świeckich Sobór katolickich stwierdza: „Ani troski rodzinne, ani inne sprawy świeckie nie powinny pozostawać poza sferą ich życia duchowego”. Takie jest powołanie wszystkich ludzi świeckich, natomiast ci, którzy należą do FZŚ, mają większe zobowiązania. Nie możemy zapomnieć, że człowiek przeżywa wątpliwości, szuka odpowiedzi na różne pytania. Człowiek nie istnieje tylko w przestrzeni. On żyje w określonym egzystencjalnym kontekście. W ciągu życia ma do spełnienia wiele obowiązków, ale osoba jest czymś więcej niż tym, co widać, tym, co czyni i realizuje. Każda osoba jest tajemnicą.

I podsumowując, musimy zapytać siebie: Co to znaczy dzisiaj być świeckim franciszkaninem? Czego ludzie szukają? Jakie znaczenie ma dzisiaj Profesja w FZŚ? Te pytania nie są dla nas zaskoczeniem. Odpowiadamy na nie każdego dnia swoim postępowaniem. Naszym zadaniem jest promować franciszkański sposób życia. Organizujemy wystawy o św. Franciszku, przygotowujemy programy radiowe o nim i przedstawienia. Bycie franciszkaninem należy do najintymniejszej części naszej osobistej tożsamości.

Na początku Reguły w zwężonej formie są podane podstawowe elementy życia we Franciszkańskim Zakonie Świeckich. Artykuł 2 Reguły podaje, że „bracia i siostry natchnieni przez Ducha dążą do miłości doskonałej w swoim świeckim stanie, przez ich profesję uroczyste zobowiązują się do życia według Ewangelii na sposób świętego Franciszka z pomocą tej Reguły zatwierdzonej przez Kościół.” Obecna Reguła przystosowuje Franciszkański Zakon Świeckich do wymagań i oczekiwań Kościoła Świętego. Tożsamość świeckiego franciszkanina jest wyrażona w potrójnym wymiarze: osobistym (wewnętrzne życie), braterskim (odpowiedzialność za wspólnotę) i uniwersalnym (misja).

8. Życie wewnętrzne.

Człowiek współczesny żyje w świecie **niestałości** i wahań. Dlatego ważny jest rozwój duchowy. Bez podstawy duchowej nasze całe życie będzie zawieszona w przestrzeni. Człowiek zapomina o Jezusie. Dlatego Reguła przypomina, że bracia i siostry od pokuty z racji swego powołania, pobudzeni mocą Ewangelii mają kształtować swój sposób myślenia i działania na wzór Chrystusa poprzez całkowitą i doskonałą przemianę wewnętrzną, którą trzeba podejmować codziennie. Konstytucje Generalne FZŚ (8.2) potwierdzają, że franciszkanie świeccy starają się w świetle wiary pogłębiać wartości i zasady życia ewangelicznego zgodnie z Regułą FZŚ. Należy uświadomić sobie naszą tożsamość i sens przynależności do rodziny franciszkańskiej. Narzędziem do realizacji tego zadania jest przede wszystkim trwająca ciągle formacja, która powinna obudzić w nas świadomość, że ciągle mamy odnawiać swoje franciszkańskie powołanie, aby stawać się nowym franciszkaninem. Pokonując problemy tego świata i Kościoła, stajemy się nie „aktywistami” lecz uczniami modlitwy.

Franciszkanie świeccy, jak inni obywatele, są wezwani do angażowania się w życie polityczne, do promowania solidarności, wolności, prawa i sprawiedliwości. Szczególnie ważna jest modlitwa. Jej kontemplacyjny wymiar pozwala nam, by przejść przez życie z nadzieją. Bez modlitwy nie ma żadnego prawdziwego chrześcijańskiego zaangażowania w świecie. Papież Benedykt XVI podkreśla wagę adoracji przed podejmowaniem jakiejś działalności, która uwalnia nas w prawdzie i oświeca nasze działania. Dlatego jest bardzo ważne to, aby nasze wspólnoty były wymownymi szkołami modlitwy, miejscem harmonii, odzwierciedleniem dobroczynności i źródłem nadziei, żeby ich członkowie czuli radość bycia kochanymi przez braci i siostry, a równocześnie dawać świadectwo doskonałej radości z bycia uczniem Chrystusa.

9. Znaczenie TAU.

Zewnętrznym znakiem przynależności i tożsamości franciszkanina świeckiego jest TAU (KG 43). Św. Franciszek bardzo cenił sobie ten znak. Tym znakiem oznaczał listy, które

wysyłał, rzeźbił go w pomieszczeniach, w których przebywał. Poprzez noszenie tego znaku możemy świadczyć o naszej miłości do Chrystusa na wzór św. Franciszka i zapraszać innych do pójsia za Nim.

Nasze powołanie i nasza profesja jasno to określają. Poprzez znak TAU łączymy się z duchowością Krzyża. Krzyż jest „książką”, z której bracia i siostry, tak jak św. Franciszek, uczą się celu i drogi życia, kochania i cierpienia. Nigdy nie znajdzie pokoju ani ten, który nie przyjmuje tajemnicy krzyża, ani ten, który znajdzie jakąś odpowiedź na wiecznie nurtujące człowieka pytanie dotyczące znaczenia cierpienia, choroby, śmierci, niepewności istnienia, nigdy nie zrozumie wielkiej miłości, która jest schowana w ranach Krzyża. On nigdy nie będzie wiedział, jak położyć siebie w ranach rąk i stóp Chrystusa z przyznaniem się Tomasza: "Pan mój i Bóg mój"; albo z odkryciem Pawła: "(Chrystus) ukochał najpierw mnie i On ofiarował siebie za mnie", albo z wezwaniem Franciszka: "że mogę umrzeć dla miłości, Twojej miłości, jak raczyłeś umrzeć dla miłości, mojej miłości". Nie ma żadnego innego wytłumaczenia dla cierpienia i bólu, jeżeli nie będziemy tłumaczyć ich w świetle miłości.

W homilii w czasie kanonizacji Ojca Pio z Pietrelciny (16 czerwca 2002), Papież Jan Paweł II potwierdził, że nasze czasy potrzebują „odkrycia ponownie duchowości krzyża, otwierając serce nadziei”. Nadzieja w świecie, w którym "każda łza będzie osuszona", ale też nadzieja ulepszenia ludzkiego bytu w tym świecie, przyjdzie tylko przez ewangeliczną praktykę chrześcijańskiej cnoty i przez pracę.

10. "Sens daru łaski".

Te krótkie przykłady cech tożsamości i duchowości świeckiego franciszkanina skłaniają nas do konieczności zastanowienia się nad sensem daru łaski. Jesteśmy wezwani do budowania kultury miłości, opartej na Encyklice *Deus Caritas Est* (Bóg jest Miłością) Benedykta XVI. Mamy tak postępować, aby swoją postawą nieść pokój wszędzie, we wszystkich dziedzinach ludzkiej działalności. Pierwsza Encyklika Benedykta XVI mówi o braterstwie, które jest podstawą naszego działania. W społeczeństwie, w którym żyjemy, powinniśmy pokazywać, czego oczekujemy od życia, od świata, od innych, to jest być może czas, by ukazać "znaczenie daru łaski".

Dla chrześcijanina (w większym stopniu dla franciszkanina) wezwanie bazujące tylko na sprawiedliwości nie jest nigdy wystarczające, ponieważ wezwanie do braterstwa ma większe znaczenie. Nie chodzi tylko o braterstwo w wąskim kręgu ja - ty, ale obejmuje cały świat (Kantyk stworzeń). Nigdy nie powinniśmy odrzucać tego wymiaru braterstwa, ponieważ jeżeli jest prawdą, że utrata indywidualności niepokoi chrześcijanina jako poważne zagubienie, tak samo niepokoi prywatyzacja tych aspektów chrześcijaństwa, które są uznawane za kolumny nośne całej budowli chrześcijaństwa.

W ostatnim przemówieniu, Papież stwierdził: *Mając świadomość, że miłość jest stylem życia, który odróżnia wierzącego, nie przestawajcie być wszędzie świadkami miłości* (O. R. z 21 lutego 2008).

Przynależność jako odpowiedzialność

11. Przynależność do Zakonu.

Nasza przynależność do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich jest oparta na Profesji, która zobowiązuje nas, by "żyć Ewangelią na sposób św. Franciszka z pomocą Reguły zatwierdzonej przez Kościół" (Reg 2). O Profesji pięknie mówił o. Feliks w swojej relacji. On powiedział nam między innymi, że *wcielenie*, o którym mówi art. 42,2 Konstytucji Generalnych, *wskazuje na włączenie w żywe ciało i stopienie się z tymże organizmem, w którym budujemy (stanowimy) jedną rzeczywistość. Wcielenie powoduje przekształcenie wielu rzeczywistości w jedną, poprzez proces wchłaniania (absorbacji) i upodobnienia (asymilacji).*

"Plan życia według Ewangelii" zawarty w naszej Regule jest planem wypełnienia życia "w braterskiej wspólnotcie". Być może powinniśmy zastanowić się nad definicją zawartą w Artykule 3.3 Konstytucji Generalnych. "Powołanie do FZŚ jest powołaniem, by żyć Ewangelią w braterskiej komunii. W tym celu członkowie FZŚ łączą się we wspólnoty kościelne rozrzucone po całym świecie, które nazywają się wspólnotami braterskimi.

Mówiąc o przynależności trzeba wystrzegać się niebezpieczeństwa "absolutyzowania" własnej tożsamości, z wielką pychą, wywyższaniem się i zamykaniem, które takie zachowanie powoduje. Uczepienie się przesadne i wyłączne własnej tożsamości może stać się patologiczne. Rzeczywiście, może rodzić u poszczególnych osób ograniczoność, u narodów nacjonalizm, w religii fundamentalizm, w kulturze dążenie do dominacji ideologicznej, pisze bp Ravasi, Przewodniczący Papieskiej Rady ds. Kultury.

Konstytucje Generalne potwierdzają z naciskiem w art. 30.1: "Bracia są współodpowiedzialni za życie wspólnoty, do której należą, a FZŚ jest jednością organiczną wszystkich wspólnot rozproszonych po całym świecie". Tutaj nie mówi się o odpowiedzialności w prawnym jej sensie, została ona bowiem powierzona Ministrowi Generalnemu Pierwszego Zakonu i TOR, a nawet jej nie oczekujemy od Ministrów, i "asystentów duchowych i liderów" prawnie wybranych do kierowania wspólnotami na różnych poziomach. Mówi się natomiast o odpowiedzialności natury teologicznej: braterską wspólnotę łączy wiara i miłość oraz modlitwa, wiedza, świadomość i wytrwała obecność na braterskich spotkaniach.

Współodpowiedzialność za wspólnoty i za to, do czego zostaliśmy powołani, ponoszą rady na poziomie regionalnym, narodowym i międzynarodowym. Jest ważne, aby zrozumieć rzeczywistość Zakonu w różnych geograficznych i kulturalnych kontekstach, ponieważ nie można kochać czegoś, czego się nie zna. W końcu to zobowiązuje do składania ofiar w celu zaspokojenia potrzeb Rad na wyższym szczeblu (Reg 25). Pozwólcie mi, bym zatrzymała się na moment na tym delikatnym temacie, aby podkreślić ważność tego problemu. Musimy rozważyć wielkość i złożoność działań rad regionalnych i narodowych. Muszą być w stanie wypełniać swoje zadania oraz odpowiedzialnie koordynować relacje między miejscowymi wspólnotami. Ponadto, Prezydium CIOFS na poziomie międzynarodowym powinno koordynować, animować FZŚ, ulepszać współpracę i relacje z innymi wspólnotami franciszkańskiej rodziny, promować życie i apostołstwo Zakonu.

12. Przynależność do miejscowej wspólnoty.

Wiemy, że definicja miejscowej wspólnoty zawarta jest w art. 22 Reguły: "pierwsza komórka całego Zakonu ... widzialny znak Kościoła, ... wspólnota miłości...".

Konstytucje Generalne w art. 30.2 wyjaśniają, w jaki sposób należący do wspólnoty powinni postępować: "*poczucie współodpowiedzialności członków wymaga ich osobistej obecności, świadectwa, modlitwy, czynnej współpracy według możliwości każdego i ewentualnych zadań w animacji wspólnoty.*" Musimy poświęcić przynajmniej minimum czasu tym "wymaganiom".

1. *osobista obecność*, to regularny udział w spotkaniach wspólnoty, które nie mogą zostać ograniczone tylko do dobrze znanych "miesięcznych spotkań". Częste spotkania (zebrania) organizowane przez Radę powinny pobudzić każdego do życia w braterstwie, do wzrostu duchowości franciszkańskiej i życia w Kościele. (Reg 24);

2. *świadectwo* życia Ewangelii i w braterskiej wspólnotcie to też sposób promowania powołania (KG 45.2) i stanowi pomoc w formacji nowych członków (Reg 23; KG 37.3);

3. *modlitwa* jest duszą tej "społeczności miłości" (N. Reguły 8)

4. *aktywna współpraca* każdego i każdej, dla dobra wspólnoty, dla organizowania spotkań z udziałem wszystkich członków, dla podejmowania charytatywnych i apostołskich inicjatyw (KG 53.3);

5. *możliwość zaangażowania w życie wspólnoty*, szczególnie chodzi tu o kandydatów przyjmujących jakąś funkcję we wspólnotcie (KG 31.4)

6. *wkład ekonomiczny*, zależy od możliwości indywidualnych członków (KG 30.3), zbieranie finansowych środków niezbędnych dla życia wspólnoty i rozwijania jej aktywności religijnej, apostołskiej i charytatywnej.

Ale to nie jest nadal wystarczające: odpowiedzialność wymaga od wszystkich członków, by troszczyli się o człowieka i duchową "pomyślność" każdego z braci i sióstr (KG 42.4): nikt nie powinien zostać sam wobec swoich problemów i trudności, we wspólnocie powinien znaleźć pomoc (nawet materialną), wyżywienie i pocieszenie.

13. Przynależność wieloraka.

Jedną z **głównych** przeszkód do przyjęcia odpowiedzialności jest tendencja franciszkanów świeckich, by należeć do różnych grup i kościelnych stowarzyszeń. Nie powinniśmy zapominać "Powołanie do FZŚ jest określonym powołaniem, które formuje życie i apostołską działalność jego członków" (KG 2). Kiedy świecki franciszkanin należy do innych stowarzyszeń, franciszkańska duchowość, która powinna była przeniknąć całkowicie jego życie, jest osłabiona, ponieważ jest zmieszana z innymi duchowościami. Poza tym, kiedy zaangażowanie w działalność innego stowarzyszenia pogłębia się, przeszkadza w dokładnym przestrzeganiu zobowiązań życia wspólnoty.

Te rozważania powinny zostać dobrze zrozumiane przez braci i siostry odpowiedzialnych za formację, a także przez Rady wspólnot, kiedy oceniają one postawę kandydata do złożenia profesji w FZŚ.

Przynależność i misja

14. Bycie otwartym na świat.

W erze globalizacji, wielokulturowości i wielości religii Kościół staje przed zadaniem głoszenia nauki Jezusa Chrystusa, jak w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. Ewangelia jest darem, który Kościół daje światu. Świeccy franciszkanie jako żywi członkowie Kościoła, a jeszcze bardziej z nim złączeni przez profesję, świadczą o Chrystusie życiem i słowem (Reg 6). Słowo i świadek uzupełniają się wzajemnie: jeżeli zachowanie zaprzecza słowu, to staje się nieefektywne; tak samo wiarygodność świadka, kiedy nie jest poparta przez jasną i jednoznaczną postawę. Miłość Chrystusa jest lepiej rozumiana przez braci i siostry, jeśli jest poparta przykładem czyjegoś a najlepiej własnego życia.

Obszar działalności misyjnej jest dzisiaj ogromny. Obejmuje działania wśród różnych społeczności. Głoszenie Ewangelii jest nie tylko sprawą wąskiej grupy ludzi, czyli kapłanów i osób w szczególnie sposób poświęconych Bogu. Każdy człowiek jest powołany do głoszenia Ewangelii. "Uniwersalne powołanie do świętości mocno jest związane z uniwersalnym powołaniem misyjnym; każdy z wiernych jest powołany do świętości i misji" (*Redemptoris Missio* 90).

Każdy franciszkanin świecki jako członek Kościoła musi stać się świadkiem i narzędziem jego misji wśród ludzi. Najważniejsze jest to, aby głosić ludziom Ewangelię. Dlatego z odwagą należy szukać nowych dróg, pokonując pokusy, w celu dotarcia do jak największej rzeszy ludzi. Należy pozostać wśród nich i umacniać się w wierze, doskonaląc ciagle swoje powołanie.

Misja Franciszkanów świeckich była i jest zakorzeniona w ich życiu prowadzonym według zasad zgodnych z Ewangelią. (por. Reg 10,11,12). Styl i forma misji są dostosowane zarówno do ich talentów i ich osobistej rodzinnej sytuacji, jak i do żądań środowiska, w którym oni pracują. Ich apostołskie zaangażowanie jest oparte na dobroczynności i złączone z Chrystusem.

Nawet wobec nowych i podstępnych wyzwań niesionych przez globalizację chrześcijaństwo nie poddaje się ekonomii lub nie mają wizji społeczeństwa ukierunkowanego tylko na wydajność, co prowadzi do ograniczenia wolności ludzi i ich upokarzania. Dlatego jest konieczne, by w każdym kraju pójść naprzód z "odważnymi inicjatywami". Należy

wrócić do nauki głoszonej przez zapomnianego już nauczyciela Papieża Leona XIII. Nawet w krajach, gdzie chrześcijaństwo jest w mniejszości, gdzie nie mogą pełnić politycznych funkcji, chrześcijańskie cnoty mogą decydująco umotywić i pomóc ich rodakom przyjąć demokrację jako sposób życia.

Franciszkanie świeccy są wezwani, aby nieść pomoc potrzebującym, aby zbliżyć się do chorego, pomagać starszym, troszczyć się o dzieci, pocieszać pogrążonych w smutku i w nieszczęściu. Te zadania były wypełniane przez braci i siostry od pokuty od samego początku i nadal są aktualne. Naszym zadaniem jest głosić światu Ewangelię. Każdy powinien poznać Boga, Jezusa Chrystusa i uwierzyć w miłość Boga do ludzi.

15. Nowe formy działania.

Czterdzieści lat minęło od II Soboru Watykańskiego, ale odniesienie do Magisterium Kościoła jest zawsze aktualne. Jesteśmy powołani, by naukę Kościoła zastosować do nowych wartości, które nie mogą wiązać się z procesem sekularyzacji i relatywizmu, który przechodzi przez naszą historię.

* Nowe formy działania wymagają *socjologiczno-politycznej formacji* przez zrozumienie i pogłębienie społecznej doktryny Kościoła. Jako przewodnik może posłużyć "Kompendium", z którego powinni czerpać wszyscy wierzący, lecz w sposób szczególny ci, którzy pragną włączyć się w zaangażowanie społeczne i polityczne z większą skromnością, poczuciem sprawiedliwości i dobra wspólnego, co powinno wyróżniać postępowanie chrześcijanina względem praktyki niekiedy oderwanej od wartości humanistycznych i ewangelicznych. Należałoby także wziąć do ręki na nowo podstawowy dokument Soboru Watykańskiego II "Gaudium et Spes" i ponownie odczytać go w świetle aktualnego nauczania Kościoła, przede wszystkim w świetle drugiej części encykliki Benedykta XVI *Deus Caritas Est*. *

Najodpowiedniejszą formą obecności franciszkanów świeckich w życiu społecznym jest służyć dobrowolnie drugiemu człowiekowi - *wolontariat*.. To służenie nie oznacza tylko wykonywania określonych zadań; chodzi przede wszystkim o to, by "być obecnym", by to działanie pochodziło z serca, by nie oczekiwało wdzięczności. Działanie ochotnika nie jest zastępowaniem państwa i publicznych instytucji, ale jest raczej ich uzupełnieniem. Powinno promować się osobiste sposoby działania. Nie ma ludzi, którzy nie mogą być ochotnikami: nawet najbardziej społecznie upośledzony może przyczynić się wraz z innymi do działania, oferując swój własny wkład do zbudowania cywilizacji miłości (Benedykt XVI w Wiedniu, wrzesień 2007).

* Inną formą działalności jest *zwrócenie się do młodych*, którzy poszukują wartości w swoim życiu. Czują się często zagubieni w tym trudnym współczesnym świecie. Młodzież pragnie znaleźć właściwy sens życia. Dlatego naszym zadaniem jest pomóc młodym ludziom w odnalezieniu drogi do Boga. Mamy animować grupy młodzieży franciszkańskiej. Swoim postępowaniem mamy świadczyć o Bogu i w ten sposób starać się przyprowadzić młodych ludzi na drogę wiary i do społeczności Kościoła. Należy tak działać, aby stworzyć warunki do poznania Jezusa Chrystusa, który daje pełnię życia.

* *Ekologia*. Umotywowani przez niepokojące oznaki na naszej planecie, franciszkanie świeccy stają się wrażliwi na problemy ekologiczne: Stwórca dał człowiekowi Ziemię, aby on mógł na niej rozwijać się. Biorąc pod uwagę ten fakt, należy walczyć o zachowanie naszej planety dla przyszłych pokoleń. (Tak powstają nowe wartości, nowe sny, nowe zachowania podejmowane przez większą liczbę osób i całe społeczności). Podstawowym zadaniem jest ochrona stworzenia. To zadanie obowiązuje każdego z nas. To jest oczywiste, że wysiłkiem całego świata, każdego kraju i nawet każdej osoby powinniśmy jako franciszkanie dbać o ekologię, oprócz wzmocnienia naszego własnego osobistego zaangażowania dla prostego stylu życia (Reg 11; KG 15.3), jesteśmy też powołani do zachowywania szacunku wobec wszystkich stworzeń i wytworzenia między nimi właściwych relacji oraz z wszystkimi stworzeniami.

* *Ekumenizm i wewnątrz wyznaniowy dialog.* W samym ekumenicznym ruchu jest konieczne, by przekonać wszystkich, że ekumenizm nie jest sprawą tylko dla wyższego szczebla, ale raczej jest drogą, by żyć wiarą w łączności z Jezusem, będąc razem z Nim w modlitwie, gdy jesteśmy wszyscy razem. Nie możemy nie pomóc i nie wziąć odpowiedzialności za ten ruch. Podstawą dialogu jest zrozumienie, wzajemny szacunek, pokonywanie wzajemnych uprzedzeń. Należy unikać podziałów i rywalizacji, ale raczej ubogacać się wzajemnie i tworzyć okazje do wspólnych rozmów i modlitwy. Trzeba znaleźć wspólne obszary zaangażowania się na rzecz walki z ubóstwem, niesprawiedliwością, niepokojem. Równość, jako niezbędne założenie dialogu, dotyczy osobistej godności rozmówców. Chrześcijanin w dialogu nie może się schować lub być cichym, milcząc o prawdzie swojej wiary opartej na tajemnicy Jezusa Chrystusa.

Misja dla ludzi. Kościół przyczynia się do rozwoju ludów, walcząc o ich uwolnienie od jarzma głodu, od niedoli i od endemicznych chorób, a także od niezajomości zasad ewangelicznych. Należy rozpocząć od poznania prawa moralnego i naturalnego, prawa pozostającego w jasnym sprzeciwie do logicznego relatywizmu. Działalność misyjna franciszkanów świeckich nie może ograniczyć się tylko do obchodów Światowego Dnia Misyjnego. Ekonomiczne poparcie dla misji też nie jest wystarczające. Jest konieczna szersza działalność. Należy walczyć z każdym pogwałceniem godności osoby i naruszeniem praw, które ma, niestety, miejsce we współczesnym świecie.

Wnioski:

Jak w praktyce wypełniamy sens przynależności do FZŚ i do całego Zakonu? Nigdy nie można zapomnieć, że nasze Konstytucje w art. 30.1 podkreślają fakt, że franciszkanie świeccy są członkami miejscowej wspólnoty i działają na rzecz jedności wszystkich wspólnot rozsianych po świecie.

16. Każda wspólnota na różnych poziomach - nie tylko miejscowym, ale też regionalnym i narodowym - powinna rozważać poważnie stawiane sobie cele:

1. szkoła świętości – taki sposób formacji powinna zastosować wspólnota, by dbać o pełny rozwój życia wewnętrznego swoich członków, o ich pełną obecność w życiu liturgicznym, sakramentalnym i charytatywnym
2. szkoła formacji - przynależność jest pełna, kiedy Reguła staje się "życiem" braci i sióstr. To zapewnia pewien rodzaj "asymilacji" ducha Reguły w życiu i w historii każdej osoby. W ten sposób bracia i siostry żyją duchowością franciszkańską. Ci, którzy są wytrwałymi czytelnikami pism św. Franciszka i św. Klary, będą umacniali się w swojej franciszkańskiej tożsamości. Dlatego świeccy franciszkanie powinni regularnie czytać *Źródła Franciszkańskie*;
3. świadek wspólnoty kościelnej – to jest konieczne, aby franciszkanie mocno żyli swoimi spotkaniami, uważali je jako bardzo ważne dla wspólnoty. Jest konieczne, by każdy podjął decyzję, co może zrobić dla wspólnoty, aby uczestniczył w życiu braci i sióstr, radując się wraz z nimi, próbując znaleźć powody, dla których ktoś z nich poniósł klęskę. Rada powinna tak zaplanować spotkania, aby były miłe, wzbogacające duchowo wszystkich członków;
4. udział w apostołskim dziele Kościoła – zbyt często franciszkanie świeccy skłaniają się, by ograniczyć swoje zaangażowanie apostołskie do tradycyjnych działań, a zapominają, że Reguła poleca im być twórczym. Społeczeństwo zmieniło się, Kościół zmienił siebie. Ewangelia jednak jest zawsze taka sama, ale nowe sposoby spotkania z Ewangelią i z historią są konieczne;
5. obecność w społeczeństwie w świetle społecznej doktryny Kościoła – Każda wspólnota powinna we własnym misyjnym zaangażowaniu odpowiedzieć na następujące pytania.

- W jakim kierunku rozwijamy naszą wspólnotę?
- Na czym i dla kogo powinniśmy skoncentrować nasze realne siły?
- W jaki konkretny sposób powinniśmy poprzeć proponowane inicjatywy rad wyższego szczebla?

17. Na poziomie Wspólnoty Międzynarodowej powinno się:

- wzmocnić poziomą i pionową komunikację wewnątrz Zakonu;
- powiększyć wzajemną wiedzę i uszanowanie w Rodzinie franciszkańskiej;
- nalegać, aby społeczne tematy pojawiały się w trakcie zwykłej drogi formacyjnej naszych Wspólnot;
- zaangażować się do pracy w kompetentnych organizacjach na międzynarodowym poziomie, aby wszystkie kraje mogły zagwarantować ochronę praw człowieka, a zwłaszcza ochronę tych najsłabszych, aby ich ludzka godność była uszanowana;
- zburzyć bariery i zbudować mosty do współpracy z ruchami i instytucjami, które chcą tego samego, co wszyscy franciszkanie świeccy (KG 18.3 i 23.1).

Dokumenty prawne Franciszkańskiego Zakonu Świeckich

Wstęp

Sobór Watykański II w *Dekrecie o apostołstwie świeckich Apostolicam acuositatem* stwierdza, że stowarzyszenia założone dla celów apostołstwa zespolowego niosą pomoc swym członkom i przygotowują ich do posłannictwa, odpowiednio kierują ich pracą misyjną, aby uzyskali jak najlepsze owoce działalności ewangelizacyjnej. Poprzez zintegrowanie aktywności wiernych, można osiągnąć ważne cele w dzisiejszym apostołstwie. Świeccy, pełnoprawni członkowie Kościoła ponoszą pełną odpowiedzialność za jego apostołstwo, które jest uczestnictwem w samej zbawczej misji Kościoła.

Człowiek zgodnie ze swoją naturą odczuwa potrzeby rozwoju i doskonalenia siebie. Realizuje je nie tylko poprzez działanie indywidualne, ale przede wszystkim wykazując aktywność w społeczności. Zasadnicze korzyści osiąga się żyjąc we wspólnotach, które są organiczną całością wielu osób oraz ich działań. Jedną z takich wspólnot wiernych jest Franciszkański Zakon Świeckich założony przez św. Franciszka z Asyżu w 1221 r.

1. Obowiązek poznania i przestrzeganie prawa kanonicznego

Każdy franciszkanin świecki składa profesję, która jest publicznym przyrzeczeniem życia Ewangelią; drogą naśladowania Jezusa Chrystusa, według przykładu ukazanego przez Założyciela. Powinni starać się coraz lepiej poznawać życie i dzieło Zbawiciela przez częste, a nawet codzienne czytanie i rozważanie fragmentów z Pisma Świętego. Są zobowiązani także do poznawania charyzmatu franciszkańskiego, poprzez czytanie i rozważanie pism św. Franciszka i innych autorów franciszkańskich, co pozwala zgłębiać duchowość franciszkańską, która jest jedną z form duchowości chrześcijańskiej. Powinni być wzorowymi chrześcijanami, posłusznymi władzy Kościoła katolickiego. W tym celu pomocą jest zaznajamianie się z dokumentami FZŚ: *Reguła, Konstytucje Generalne, Statuty Międzynarodowe* i *partykularne* oraz *Rytuał*.. One wyznaczają ewangeliczną drogę do zbawienia.

Prawodawstwo FZŚ przechodziło wielorakie fazy rozwojowe, co najczęściej podyktowane było zmieniającymi się warunkami społeczno-ekonomicznymi, a szczególnie koniecznością dostosowania się do aktualnie obowiązujących zarządzeń Kościoła katolickiego. Sposób życia i modlitwy oraz pracy powinien dobrze odpowiadać dzisiejszym możliwościom fizycznym i psychicznym członków, jak również stosownie do wymogów charakteru stowarzyszenia, potrzebom apostołskim, wymaganiom kultury, warunkom społecznym i ekonomicznym.

W posoborowym okresie stowarzyszenia katolickie podejmowały wielki wysiłek, by w ramach swej odnowy dostosować swe prawo do ducha i wymogów stawianych przez prawodawstwo Kościoła. Po ogłoszeniu w 1983 r. przez Papieża Jana Pawła II Kodeksu Prawa Kanonicznego powstała nowa konieczność dostosowania prawa własnego Franciszkańskiego Zakonu Świeckich do obowiązującego prawa kanonicznego. Wynikał z tego obowiązek przejrzania na nowo i dostosowania prawa własnego do przepisów nowego Kodeksu.

Św. Franciszek założył trzy zakony, aby ich członkowie mogli uświęcić się i zbawić siebie oraz służyć innym ludziom pomocą w realizacji doskonałości chrześcijańskiej w ramach misji Kościołowi katolickiemu. Osoby wybierające życie franciszkańskie w instytucie zakonnym bądź w Franciszkańskim Zakonie Świeckich mają dwa zasadnicze cele: dążenie do

doskonałości chrześcijańskiej oraz apostołat w ramach zadań Kościoła. Poznanie oraz systematyczne studiowanie aktualnie obowiązującego prawodawstwa FZŚ jest pomocą dla członków wspólnoty w kroczeniu drogą franciszkańską, a zwłaszcza w dobrym kierowaniu oraz funkcjonowaniu wspólnot na wszystkich szczeblach: międzynarodowym, narodowym, regionalnym i miejscowym.

2. Prawo własne

Oprócz prawa powszechnego zawartego w Kodeksie, każde stowarzyszenie rządzi się przepisami własnymi, zwanymi regułą, konstytucjami i statutami, one to stanowią prawo partykularne. W prawie kanonicznym zbiory dodatkowe noszą różne nazwy, jak dyrektoria, statuty, dekryty, prawo dodatkowe czy uzupełniające. Od głównego zbioru różnią się między innymi większą elastycznością, to jest zmiennością konieczną ze względu na potrzebę dostosowania ich do zmieniających się potrzeb czasu i miejsca. O ich modyfikacji czy zmianie decyduje samo stowarzyszenie. Prawo dodatkowe może zawierać elementy o różnym charakterze: ze względu na naturę, są to normy, którymi mogą być ustawy czy nakazy ogólne; ze względu na materię, są to normy dyscyplinarne obowiązujące w całym stowarzyszeniu lub statuty regulujące sposób postępowania w określonych częściach stowarzyszenia.

FZŚ podaje osobom świeckim zasady życia według Ewangelii. Pokazuje katolikom jak w oparciu o przepisy Reguły, Konstytucji, Rytuau i Statutów dążyć do doskonałości chrześcijańskiej, a równocześnie wypełniać obowiązki rodzinne, zawodowe, naukowe i obywatelskie.

Reguła Franciszkańskiego Zakonu Świeckich jest zbiorem przepisów życia doskonałego, ułożonego według myśli i ducha św. Franciszka z Asyżu i zatwierdzone przez władzę Kościoła katolickiego. Reguła zatwierdzona przez papieża Pawła VI, w 1978 r. zawiera wstęp oraz trzy rozdziały; pierwszy dotyczy ogólnych norm o Franciszkańskim Zakonie Świeckich; drugi rozdział podaje zasady życia; trzeci określa normy życia we wspólnocie; zakończona jest błogosławieństwem Św. Franciszka z Asyżu. Reguła nie jest tylko pobożnym życzeniem czy też zachętą, ale ma moc prawną. Kto się zobowiązuje do przyjęcia Reguły jako normy życia, czyni to dla miłości Bożej. Przepisy jej, dokładnie zachowane, pomogą osiągnąć doskonałość chrześcijańską.

Przepisy Reguły są uzupełnione przez normy bardziej szczegółowe, zwane konstytucjami i statutami. Konstytucje określają regułę i dostosowują ją do praktyki życiowej danego stowarzyszenia. W zakonie franciszkańskim reguła oznaczała prawo zasadnicze, podstawowe. Reguła i konstytucje są od siebie dokładnie oddzielone, jednak wzajemnie się uzupełniają.

Konstytucje Generalne Franciszkańskiego Zakonu Świeckich zostały zaaprobowane i zatwierdzone przez Kongregację Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszenia Życia Apostolskiego 8 grudnia 2000 r.. Konstytucje są objaśnieniem, zastosowaniem i uzupełnieniem Reguły. Określają one zwłaszcza organizacyjną stronę Franciszkańskiego Zakonu Świeckich i działanie członków. Zawierają trzy rozdziały: pierwszy dotyczy ogólnie o Franciszkańskim Zakonie Świeckich, drugi rozdział podaje zasady życia i działalności, trzeci określa normy życia we wspólnocie.

Oprócz konstytucji, mogą być w poszczególnych wspólnotach statuty. Sposób uchwalania oraz ich moc prawną określa konstytucja. Przepisy zawarte w statutach nie mogą się sprzeciwiać normom zawartym w konstytucji, ale je uzupełniają i bardziej stosują do życia praktycznego. Zbiór prawa, jakimi są statuty Franciszkańskiego Zakonu Świeckich mają na celu uszczegółowienie zapisów zawartych w Konstytucjach Generalnych oraz dostosowanie ich do warunków i zwyczajów występujących w danym państwie. Konstytucje dopuszczają obok Statutów Międzynarodowych i Narodowych, także zredagowanie statutów dla asystentów i młodzieży franciszkańskiej oraz statutów regionalnych i miejscowych. Statuty te powinny być uzupełnieniem ogólnego prawodawstwa kościelnego. Winny określić dodatkowe dyspozycje i ustalenia, które nie mogą być sprzeczne z ogólnym prawem Kościoła

katolickiego oraz prawodawstwem Franciszkańskiego Zakonu Świeckich. Statuty regionalne powinny być uchwalane na kapitule regionalnej, a statuty miejscowe na kapitule miejscowej. Uchwalone przez kapitułę danej wspólnoty statuty muszą uzyskać zatwierdzenie wyższej instancji.

Statuty regionalne powinny zawierać określenia: wspólnoty regionalnej, miejsca siedziby Rady regionalnej, własnej pieczęci, także opis dzieł prowadzonych przez wspólnotę regionalną oraz sposób zarządzania nimi i kontrolowanie ich wykonywalności. Statuty regionalne mogą określać także powołanie okręgów, sposób kierowania nimi oraz ich relację z Radą regionalną, źródło i sposób finansowania Rady regionalnej, sposób odbywania postulatu, nowicjatu i junioratu, sposób powoływania i liczbę członków kapituły regionalnej oprócz tych, którzy wchodzi z urzędu, sposób zwoływania kapituły regionalnej zwyczajnej i nadzwyczajnej, sposób wyboru radnych, określenie składu i struktury Rady regionalnej, częstotliwość jej spotkań, poza tym zdefiniowanie majątku wspólnoty regionalnej oraz sposobu zarządzania nim i jego kontroli. Statuty regionalne mogą określać jeszcze inne ustalenia konieczne dla funkcjonowania wspólnoty regionalnej.

Statuty wspólnoty miejscowej mogą zawierać następujące opisy: funkcjonowania dzieł apostołatu; powoływania sekcji i grup; formy odbywania postulatu i nowicjatu oraz junioratu; sposobu zwoływania kapituły wspólnoty miejscowej zwyczajnej lub nadzwyczajnej; sposobu wyboru radnych; majątku wspólnoty, sposobu zarządzania nim i kontroli, źródła i sposób finansowania wspólnoty miejscowej. Statuty miejscowe mogą określać jeszcze inne ustalenia konieczne dla funkcjonowania wspólnoty miejscowej.

Szczególnym zbiorem prawa własnego o charakterze liturgicznym jest Rytuał Franciszkańskiego Zakonu Świeckich, zatwierdzony przez Kongregację Sakramentów i Kultu Bożego, według którego powinny być sprawowane obrzędy liturgiczne oraz przeprowadzane spotkania wspólnoty. Rytuał dzieli się na dwie części; pierwsza dotyczy obrzędu inicjacji, obrzędu profesji i jej ponawiania oraz świętowania jubileuszy; druga część zawiera modlitwy na rozpoczęcie i zakończenie zebrań, obrzęd celebracji kapituły wyborczej oraz zakładania nowej wspólnoty. Rytuał zawiera także teksty z Pisma Świętego, pisma franciszkańskie, modlitwy codzienne oraz obrzęd: przyjęcia do postulatu, wizytacji wspólnoty miejscowej, przyrzeczenia młodzieży franciszkańskiej, przyjęcia dzieci do grona Rycerzy św. Franciszka z Asyżu, oraz teksty modlitwy powszechnej, błogosławieństwa w roku kościelnym, informacje dotyczące uzyskiwania odpustów i tematy formacyjne.

Zakończenie

Postanowienia Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską gwarantują stowarzyszeniom katolickim w Polsce możliwość funkcjonowania także w obrębie prawa państwowego, łącznie ze wszystkimi przywilejami, jednakże ich działalność musi być zgodna z prawem polskim. Wierni świeccy oraz duchowni mogą realizować wspólne cele lub zainteresowania, które jednak zawsze muszą być związane z uczestnictwem w powszechnej misji Kościoła katolickiego.

II.

O. dr Arkadiusz Mirosław Czaja OFM

Konstytucje Generalne FZŚ w ujęciu prawnym

Wstęp

Człowiek zgodnie ze swoją naturą odczuwa potrzeby rozwoju i doskonalenia siebie. Realizuje je nie tylko poprzez działanie indywidualne, ale przede wszystkim wykazując aktywność w społeczności. Zasadnicze korzyści osiąga się żyjąc we wspólnotach, które są organiczną całością wielu osób oraz ich działań. Takimi grupami społecznymi są np. rodziny, stowarzyszenia, regiony, narody, państwa czy Kościół. Człowiek pragnie w ramach działalności zbiorowej osiągnąć wartości szczególne. Poprzez zespolenie aktywności wiernych można osiągnąć ważne cele w dzisiejszym apostołstwie, a w czasie zagrożenia także obronić jego owoce.

FZŚ jest przeznaczony dla osób, które z powodu obowiązków stanu małżeńskiego bądź zawodowego nie mogą wstąpić do instytutu zakonnego, a pragną za wzorem św. Franciszka z Asyżu prowadzić życie według Ewangelii. Mogą do niego należeć zarówno świeccy, jak i duchowni diecezjalni, osoby stanu wolnego, małżonkowie oraz całe rodziny. Wspólnota franciszkanów świeckich jest otwarta na katolików każdego obrządku i stanu. Należą oni do chrześcijan żyjących w świecie uczestniczących w duchowości instytutu zakonnego i pod jego kierownictwem.

1. Cel i zadania Konstytucji Generalnych

Franciszkański Zakon Świeckich, po Soborze Watykańskim II przeszedł poważne przeobrażenie. Obecnie jawi się nam w nowych formach, nie tyle od strony treści życia ile bardziej w zakresie organizacji i struktur. Reguła i Konstytucje Generalne wnoszą wiele nowego, przy zachowaniu tego, co dawne i zarazem istotne, w pełnym blasku ukazując franciszkańską duchowość Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

W konstytucji powinno być ujęte przede wszystkim zasadnicze dziedzictwo stowarzyszenia, a więc myśli i zamierzenia Założyciela św. Franciszka z Asyżu, zatwierdzone przez władzę Kościoła; zamierzenia dotyczące celu, natury, ducha i charakteru Franciszkańskiego Zakonu Świeckich, jak i zdrowych tradycji. Przez zdrowe tradycje rozumie się nie owe zwyczajne praktyki utrwalone w życiu wspólnoty, ale te elementy, które z biegiem czasu zostały prawowicie włączone do spuścizny. Te fundamentalne normy, jakimi są Konstytucje Generalne muszą uwzględnić zasady rządzenia, dyscyplinę członków, ich przyjmowanie do stowarzyszenia, formację i przedmiot zobowiązań wynikających z złożonej profesji. Konstytucja pełni rolę nadrzędną, jej zadaniem jest ochrona i strzeżenie powołania oraz tożsamości stowarzyszenia, czyli celu i zadań. Zawiera normy stałe, określające cel oraz środki do jego realizacji, sposób wypełniania charyzmatu oraz inne wytyczne wymagane przez prawo Kościoła katolickiego. Konstytucje, nie tylko chronią cel i zadanie, ale jeśli są wiernie zachowywane stanowią bezpieczną i wypróbowaną drogę do własnego uświęcenia. Z doświadczenia wiadomo, że cel i zadania każdego stowarzyszenia mogą ulegać wypaczeniu. Dlatego musi istnieć sposób zabezpieczenia celu i zadań każdego stowarzyszenia. Rolę tę spełniają konstytucje zatwierdzone przez kompetentną władzę kościelną. Władza Kościoła żądając wiernego zachowywania konstytucji, których głównym zadaniem jest ochrona własnego powołania oraz tożsamości poszczególnych stowarzyszeń, troszczy się o zabezpieczenie celu i zadań poszczególnych stowarzyszeń. Stolica Apostolska zgodnie z od dawna stosowaną przez siebie praktyką, chcąc zapobiec dowolnemu interpretowaniu

konstytucji oraz wprowadzaniu do nich częstych, mało przemyślanych i przeciwnych nauce Kościoła zmian, wymaga zatwierdzenia przez kompetentną władzę kościelną.

2. Treść Konstytucji Generalnych

Franciszkanin świecki powinien popierać wszelkie inicjatywy promujące rodzinę, obronę życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci, brać czynny udział w życiu społecznym, zawsze postępując zgodnie z nauką Kościoła. Do nich należą odważne inicjatywy dotyczące przeciwstawieniu się wszystkiemu, co jest szkodliwe w wychowaniu dzieci i młodzieży. Także środowisko pracy jest miejscem działalności apostołskiej. Zakłady pracy to miejsca, gdzie należy świadczyć o Chrystusie, by dobrze to zadanie wypełnić, franciszkanie powinni być wzorem pracowitości, fachowości, sumienności i uczciwości. Powyższe kwestie są normowane między innymi w Konstytucjach Generalnych FZŚ. Konstytucje nie są tak stałe jak reguła, stąd mogą się zmieniać częściej, stosownie do wymagań czasu. Konstytucje określają regułę i dostosowują ją do praktyki życiowej danego stowarzyszenia. W zakonie franciszkańskim reguła oznaczała prawo zasadnicze, podstawowe.

Konstytucje Generalne określają zwłaszcza organizacyjną stronę Franciszkańskiego Zakonu Świeckich i działanie członków. Zostały one zaaprobowane i zatwierdzone przez Kongregację Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszenia Życia Apostołskiego 8 grudnia 2000 r.. Konstytucje Generalne składają się z trzech rozdziałów, oparte o podział i treść Reguły. Zawierają ogólne normy dotyczące Franciszkańskiego Zakonu Świeckich, przepisy dotyczące formy życia i działalności apostołskiej, aktywną obecność w Kościele katolickim i w świecie, wskazania ogólne życia we wspólnotcie braterskiej, wstąpienie do zakonu i formacja, przepisy dotyczące wspólnot różnych stopni, wybór na urzędy i ich wygaśnięcie, asystencja duchowa i pasterska Franciszkańskiego Zakonu Świeckich, przepisy dotyczące wizytacji braterskiej i pasterskiej, przepisy dotyczące młodzieży franciszkańskiej oraz normy dotyczące komunii z Rodziną Franciszkańską i z Kościołem katolickim.

Oprócz konstytucji obowiązujących stowarzyszenie powinny być w poszczególnych wspólnotach statuty. Sposób uchwalania oraz ich wartość prawną określają przepisy zawarte w konstytucji. Statuty nie mogą się sprzeciwiać normom zawartym w konstytucji, lecz powinny je uzupełniać i bardziej dostosowywać do życia praktycznego.

Zakończenie

Przynależność do FZŚ to szczególnie życie duchowe, polegające na nieustannym ożywianiu osobistej więzi z Bogiem poprzez pielęgnowanie duchowości właściwej charyzmatowi św. Franciszka z Asyżu. W centrum duchowości franciszkańskiej znajduje się Jezus Chrystus. Dlatego franciszkanie świeccy są zachęceni do częstego studiowania słowa Bożego, pism św. Franciszka oraz prawa Kościoła.

W przeciągu ośmiu wieków istnienia duchowości franciszkańskiej, polegającej na wiernym kroczeniu za Jezusem Chrystusem na wzór św. Franciszka z Asyżu, wielu uświęciło się i stało się inspiracją dla innych w dążeniu do Zbawiciela. Przed franciszkaninem świeckim wraz z innymi Rodzinami franciszkańskimi (instytutami zakonnymi) stoi wielkie zadanie apostołstwa w ramach misji Kościoła katolickiego, głoszenia Chrystusa Zmartwychwstałego, szczególnie własnym przykładem życia.

Z rozważań przedstawionych wynika, że Konstytucje Generalne i pozostałe zbiory prawa kanonicznego są ważne, by istniało i rozwijało się stowarzyszenie. Konstytucje wyznaczają nie tylko cel i zadania oraz właściwy sposób postępowania, ale także gwarantują autentyczność wybranej drogi życia prowadzącej do świętości.

III.

O. dr Alojzy Pańczak OFM

Historia Konstytucji Generalnych FZŚ

Życie i organizację wszystkich zakonów w tym także Franciszkańskiego Zakonu Świeckich jest określa prawodawstwo. Zasadniczym, podstawowym i obowiązującym dokumentem jest dla nich Reguła, która

- 1 zazwyczaj wiąże swoje powstanie z założycielem zakonu;
- 2 zawiera stałe normy postępowania;
- 3 jest niezmienna;
- 4 zawiera prosto ujęte dyspozycje;
- 5 obowiązuje wszystkich członków zakonu;
- 6 posiada zatwierdzenie przez papieża lub biskupa.

Wszystkie te cechy posiada obecna Reguła Franciszkańskiego Zakonu Świeckich: kontynuując tradycję, napisana w duchu franciszkańskim, zawiera najpotrzebniejsze, krótko ujęte, określające życie i obowiązujące wszystkich franciszkanów świeckich zasady. Obecna Regułę FZŚ zatwierdził papież Paweł VI 24 czerwca 1978 r. brewe apostolskim *Seraphicus Patriarcha*.

We wszystkich zakonach drugim obok reguły obowiązującym dokumentem są konstytucje zakonne, przez które rozumiemy zbiór norm szczegółowych, regulujących życie i organizację zakonu, będących uzupełnieniem reguły zakonnej. Cechuje je:

- 7 zależność od Reguły;
- 8 autorem nie jest założyciel zakonu;
- 9 sprecyzowanie ogólnych wskazań reguły;
- 10 dostosowanie reguły do zmiennych okoliczności i czasów;
- 11 przyjęcie przez kapituły generalne zakonu i zatwierdzenie przez Kościół.

Obecnie Konstytucje Generalne Franciszkańskiego Zakonu Świeckich zostały zatwierdzone 8 grudnia 2000 r. przez Kongregację Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. W relacji do Reguły są obowiązującym franciszkanów świeckich uzupełniającym i szczegółowym prawodawstwem. Oba dokumenty stanowią uzupełniający się i dopełniający się wzajemnie zbiór norm i praw obowiązujących cały Franciszkański Zakon Świeckich i wszystkich jego członków.

Obok Reguły i Konstytucji w prawodawstwie FZŚ spotykamy Statuty. Podobnie jak w innych zakonach są one normami wewnętrznymi, uzupełniającymi prawodawstwo podstawowe. Ze względu na zakres obowiązywania rozróżniamy statuty narodowe, regionalne i wspólnot miejscowych. Pierwsze potrzebne są by wspólnota narodowa FZŚ mogła mieć osobowość prawną wobec Rady Międzynarodowej FZŚ, pozostałe są redagowane w zależności od potrzeb. Statuty mogą posiadać instytucje wchodzące w skład struktur Zakonu: taki statut posiada np. Rada Międzynarodowa FZŚ. Odrębny statut określa zasady posługi asystentów.

Obecne obowiązujące nie są pierwszymi konstytucjami franciszkanów świeckich. Normy zawarte w Regułach tercjarskich zawsze wymagały uściślenia stąd też pojawiające się od samego początku uzupełnienia w formie statutów, jakimi posługiwały się niektóre wspólnoty czy redagowanych dla dzieł prowadzonych przez wspólnoty. Pierwsze powszechniej przyjęte statuty pojawiły się dopiero w XVII wieku.

Statuty Innocentego XI – 1688

Konstytucje Franciszkanów Konwentualnych z 1628 r. uchwały kapituł

Franciszkanów (OFM) z Toledo (1606 i 1633), Segowi (1621) zachęcały zakonników do propagowania Trzeciego Zakonu. W krótkim czasie zwłaszcza w krajach hiszpańsko- i portugalskojęzycznych przyniosło to niespotykane owoce. Niektóre ówczesne kongregacje mogły poszczycić się posiadaniem po kilkaset czy nawet kilka tysięcy członków. Przykładem jest kongregacja w Lizbonie, która w 1615 liczyła ok. 700 członków, w 1644 r. 11 000 a w 1684 r. w mieście razem z okolicami 19000. Kongregacje kierowały się one nadal Regułą Mikołaja IV, którą na bieżąco uzupełniano nowymi przepisami. One to stały się źródłem opracowania przez uczonego franciszkańskiego Franciszka Diaza OFM Statutów III Zakonu włączonych do Statutów dla hiszpańskich kolegiów Misyjnych zatwierdzonych 28 czerwca 1686 r. przez papieża Innocentego XI brewe apostolskim *Ecclesiae Catholicae*. Statuty te włączone zostały do zatwierdzonego przez kapitułę generalną 5 czerwca 1688 r. dla całego zakonu *Dyrektorium Trzech Zakonów św. naszego ojca Franciszka*.

Od imienia papieża, które je zatwierdził Statuty te zwane niekiedy Konstytucjami Innocentego XI były oficjalnym dokumentem całego zakonu Braci Mniejszych (OFM). Regulowały one życie dużych liczebnie wspólnot, które wykształciły się w prowincjach hiszpańskich, portugalskich i włoskich.. Nie miały one zastosowania w przypadku „tercjarzy samotnych”, którzy składali profesje Reguły, lecz nie tworzyli wspólnot. Z takim typem tercjarstwa spotykamy się na ziemiach polskich.

Statuty nie były dokumentem powszechnie i w pełni wszędzie przyjętym. Rzadko w pojawiających się w tym okresie podręcznikach Trzeciego Zakonu bezpośrednio do nich się odwoływano. Wywarły one jednak wpływ na wykształcenia się pewnych struktury i utrwalenia koncepcji Trzeciego Zakonu przyporządkowanego Pierwszemu Zakonowi. W oparciu o dokumenty papieskie i doświadczenia hiszpańskie komentowały one z wyjątkiem 4, 11, 17 i 19 artykułu Reguły Mikołaja IV.

Można studiować dziś Statuty jako dokument historyczny odzwierciedlający życie tercjarzy w XVII w. Dziwić dzisiaj może zakaz przyjmowania do zakonu kandydatów nie mających stałych dochodów, jakiegoś majątku czy urzędu (Statuty, nr 1). W realiach hiszpańskich kongregacje posiadały własne kościoły lub kaplice stąd też nie zaskakuje nakaz przyjmowania (obłóczyn) w nich do tercjarstwa (Statuty, nr 1).

Statuty też usankcjonowały strukturę kongregacji tercjarskich, w oparciu o którą jeszcze do niedawna one funkcjonowały. Utrwały one podwójny zarząd: zewnętrzny i wewnętrzny. Pierwszy stanowili wyznaczeni przez przełożonych zakonnych zakonnicy Pierwszego Zakonu, którzy jako wizytatorzy i dyrektorzy w praktyce kierowali kongregacjami. Drugi ukonstytuowany był na drodze demokratycznych wyborów przez samych tercjarzy. Statuty wprowadziły obok przełożonego nazywanego konsekwentnie ministrem, czyli sługą, skarbnika i sekretarza funkcje dyskretoń, czyli radnych, pielęgniarzy odpowiedzialnych za opiekę nad chorymi, wikariusza kultu Bożego, czyli odpowiedzialnego za liturgię i za porządek w kościele, i zelatorów mających czuwać nad morale tercjarzy i pełniących funkcję łączników między nimi a przełożonymi. Statuty drobiazgowo ustalają też zakres obowiązków poszczególnych odpowiedzialnych. Niektóre z tych struktur warto byłoby przywrócić, np. odpowiedzialnego za opiekę nad chorymi tercjarzami.

Statuty zachęcają też do częstszej Komunii św. w wyznaczone dni (Statuty, nr 4). Zachęcają do codziennego odmawiania różańca. Wprowadzają znaną do dzisiaj recytację małego oficjum o Matce Bożej.

Do Statutów powrócono w XIX wieku, kiedy szybko rozwijające się i rosące w siłę prężne i zaangażowane apostolsko kongregacje musiały oprzeć się na sprawdzonych w nich zawartych rozwiązaniach organizacyjnych. Niektóre zawarte w Statutach przepisy znalazły się w zatwierdzonych w 1957 r. Konstytucjach Trzeciego Zakonu. Przykładem jest art. 145 poświęcony infirmiarzom wybieranym spośród członków wspólny odpowiedzialnym za opiekę nad chorymi.

Konstytucje Trzeciego Zakonu świeckiego św. Franciszka z Asyżu z 1957 r.

W stuleciu między 1850-1950 pod wpływem sympatii neoromantyzmu do postaci św. Franciszka, wsparciu papieży od Leona XIII poczawszy, ożywienia aktywności świeckich nastąpił żywiołowy rozwój Trzeciego Zakonu, który swoje apogeum osiągnął w 1934 r. Zakon liczył wówczas około 3.906.000 członków. Odczuwano powszechnie brak jednolitego prawodawstwa, które obok Reguły na wzór konstytucji zakonnych ujednoliciłoby życie tercjarzy niezależnie od rodziny Pierwszego Zakonu, z którą wspólnoty były związane.

Racje opracowania Konstytucji Trzeciego Zakonu

Za opracowaniem nowego dokumentu prawnego przemawiały następujące racje:
13 zwięzłość Reguły Leona XIII, której zbyt ogólne przepisy nie obejmowały spraw, którymi kongregacje tercjarzkie żyły;

14 konieczność dostosowania prawodawstwa do przepisów zatwierdzonego w 1917 r. i obowiązującego w całym Kościele Kodeksu Prawa Kanonicznego;

15 określenie stosunku Trzeciego Zakonu do dynamicznie rozwijającej się nowej formy apostołstwa świeckich jakim była Akcja Katolicka;

16 pojawiające się inicjatywy stworzenia nowych i niezależnych od pierwszego zakonu struktur organizacyjnych Trzeciego Zakonu opartych na federacji wspólnot terytorialnych;

17 powołanie jednolitego zarządu dla całego Trzeciego Zakonu zarówno na poziomie narodowym jak i międzynarodowym.

Prace nad konstytucjami

Myśl opracowania jednolitych konstytucji dla wszystkich obediencji pojawiała się w okresie powojennym. O ich konieczności mówiono podczas III Międzynarodowego Kongresu Tercjarzkiego, który odbył się w Rzymie w dniach 17-20 grudnia 1950 r. O ich konieczności mówił list czterech generałów z 13 czerwca 1952 r. Przyjęto w nim, że Reguła Leona XIII nie będzie zmieniana a Konstytucje mają dostosować ją do oczekiwań nowych czasów.

W celu opracowania tekstu powołano w 1952 r. specjalną komisję złożoną z czterech komisarzy generalnych Trzeciego Zakonu oraz ekspertów. Owocem jej pracy był schemat konstytucji przedstawiony w kwietniu 1953 roku ówczesnej radzie międzynarodowej składającej się z czterech komisarzy generalnych. Pod koniec tego samego roku tekst propozycji został przesłany wszystkim prowincjałom Pierwszego Zakonu z prośbą o uwagi i propozycje. Dalsze prace były kontynuowane w miarę napływu odpowiedzi.

Na początku 1956 r. rada międzynarodowa, w skład której wówczas wchodziła jedynie asystenci generalni III Zakonu przejrzała i uzupełniła tekst, który we wrześniu tego samego roku został przekazany czterem ministrom generalnym. Po naniesieniu kolejnych poprawek ministrowie generalni 7 lutego 1957 roku tekst konstytucji przesłali do Kongregacji do Spraw Zakonnych.

Konstytucje zawdzięczają swoje powstanie pracy i zaangażowaniu wielu komisarzy III Zakonu i świeckich, wśród których na szczególnie wyróżnienie zasługuje komisarz generalny III Zakonu kapucyn o. Burcard z Wolfenschissen.

Zatwierdzenie Konstytucji

Kongregacja po wprowadzeniu pewnych zmian i poprawek dekretem podpisanym w we wspomnienie św. Ludwika, patrona III Zakonu 25 sierpnia 1957 r. zatwierdziła Konstytucje. W dekreście czytamy: „Od czasu jak Leon XIII dostosował regułę do warunków dzisiejszego życia, okazała się konieczność ułożenia nowych Konstytucji, aby tercjarze jaśniej rozumieli głębokie zasady franciszkańskie ujęte zwięźle w Regule, a także by je wprowadzali w życie i mając szczegółowe normy skuteczniej dążyli do osobistej świętości, oraz by mogli w sposób skuteczniejszy i bardziej uporządkowany rozwijać działalność dla dobra Kościoła i społeczności świeckiej”.

Treść Konstytucji

Konstytucje składały się z pięciu rozdziałów:

- 1- Podstawowe zasady Trzeciego Zakonu podzielony na 5 tytułów: istota i cel Trzeciego Zakonu, przyjęcie do Zakonu, nowicjat, profesja, tercjarze samotni.
- 2 – Sposób życia podzielony na 5 tytułów: doskonałość chrześcijańska według ducha franciszkańskiego, boskie oficjum i inne praktyki pobożne, życie rodzinne i społeczne, apostołstwo, tercjarze chorzy i zmarli.
- 3 – Zarząd Trzeciego Zakonu podzielony na 4 tytuły: zarząd w ogólności, zarząd zewnętrzny, zarząd wewnętrzny, upomnienia i kary.
- 4 – Prawa i przywileje zbierający różne odnoszące się do tego dokumenty papieskie i kongregacji rzymskich.
- 5 – Konstytucje: rezerwujący ich interpretację ministrom generalnym oraz ich delegatom, znoszący wszystkie poprzednie dokumenty, stwarzający możliwość tworzenia statutów dla poszczególnych obediencji.

Końcowy art. 173 zwraca się uwagę wizytatorom, dyrektorom, przełożonym, urzędnikom i członkom kongregacji, że **“rozwój Trzeciego Zakonu i postęp duchowy tercjarzy zależy w pierwszym rzędzie od dokładnego zachowania Konstytucji”**.

Podsumowanie

Konstytucje te obowiązywały do 1990 r. W praktyce były dokumentem mało znanym, na który rzadko się powoływano zwłaszcza po Soborze Watykańskim II. Prawie nieznanie też były w polskim środowisku tercjarskim. Choć je przetłumaczono na język polski a tłumaczenie zatwierdzili w 1959 r. komisarze generalni niewielu asystentów posiadało ich maszynopis. Dziś trudno znaleźć je nawet w bibliotekach klasztornych.

Dziś, choć są już dokumentem historycznym, ich lektura może zainspirować do twórczego działania. Jakże aktualna jest treść art. 83 zalecającego “wydawanie odpowiednich ksiązek i czasopism traktujących o życiu i duchu Trzeciego Zakonu, a także pilne ich rozszerzanie między członkami”. Doświadczenie uczy, że wspólnoty wydające choćby skromne czasopisma dostępne także dla ogółu wiernych mają zawsze nowe powołania.

Konstytucje Generalne z 1990 r.

Owoce odnowy posoborowej była nowa Reguła FZŚ zatwierdzona przez papieża Pawła VI 24 czerwca 1978 r., której miały towarzyszyć nowe konstytucje.

Prace nad konstytucjami

Opracowanie nowych konstytucji zalecił Międzynarodowy Kongres Tercjarski, który odbył się w dniach 6-10 października 1979 r. w Asyżu. Rzucona myśl zaowocowała nadesłanymi na adres Rady Międzynarodowej wstępnymi szkicami przyszłego dokumentu. Prezydium doszło jednak do wniosku, że należy dalsze prace wstrzymać do czasu zatwierdzenia nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego, które dokonano się 25 stycznia 1983 r.

Na posiedzeniu 29 marca 1983 r. Prezydium CIOFS powołało komitet na czele z asystentem generalnym o. Jaime Zudaire OFM Cap, którego zadaniem była koordynacja prac nad nowymi Konstytucjami i ich opracowanie. Pierwszy ich szkic, który był przedstawiony 27 września 1983 r. wywołał prawdziwą lawinę uwag i propozycji, z którymi komisja musiała się zapoznać, ocenić, skonsultować z prawnikami i opracować wersję, która została przedstawioną na nadzwyczajnej kapitule generalnej zebranej w Rzymie w dniach 5-15 czerwca 1988 r. Po szerokich i niekiedy burzliwych dyskusjach tekst został przez kapitułę przyjęty i przekazany do Kongregacji do spraw Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego do zatwierdzenia.

Publikacja nie zatwierzonego tekstu Konstytucji w języku polskim

Tekst niezatwierdzonych jeszcze przez kongregację Konstytucji trafił przez autora niniejszej konferencji do asystenta prowincjalnego o. Tarsycjusza Waszeckiego OFM, który

pośpieszył się z wydaniem go w języku polskim. Już w lipcu 1990 r. w wydawnictwie św. Antoniego we Wrocławiu w nakładzie 10 000 a więc na dwa miesiące przed zatwierdzeniem przez Stolicę Apostolską ukazały się *Konstytucje Generalne Franciszkańskiego Zakonu Świeckich*. Tekstem tych Konstytucji niestety posługiwało się wielu asystentów i franciszkanów świeckich. Nie mogły one z oczywistych względów zawierać 56 mniejszych lub większych zmian, które do ostatecznej i obowiązującej wersji wprowadziła kongregacja.

Zatwierdzenie Konstytucji

W święto Narodzenia NMP 8 września 1990 r. dekretem Kongregacji Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego zatwierdziła tytułem próby na sześć lat nowe Konstytucje FZŚ. Ich tłumaczenie na język polski, którego dokonał o. Joachim Bar OFMConv ukazało się w 1992 r. z okazji I Kapituły Narodowej FZŚ. Tłumaczenie w imieniu Rady Międzynarodowej zostało zatwierdzone przez przełożoną generalną s. Emanuelę De Nunzio 8 grudnia 1996 r.

Po upływie 6 lat Rada Międzynarodowa FZŚ poprosiła i otrzymała na kolejne trzy lata przedłużenie próbnego zatwierdzenia.

Konstytucje Generalne z 2000 r.

Lata, w których obowiązywały nowe konstytucje były praktycznym sprawdzianem ich przydatności. Okazało się, że dobrze sprawdzają się życiu, choć należy niektóre rzeczy zmienić a inne uzupełnić. Proponowane poprawki, dotyczące głównie relacji między radą a przełożonym oraz asystencji były omówione podczas kapituły w Madrycie, która odbyła się w dniach 23–31 października 1999 r. Podobnie jak poprzednio, zatwierdzona przez kapitułę wersja została przesłana do Kongregacji Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, która zatwierdziła Konstytucje dekretem wydanym Uroczystości Niepokalanego Poczęcia NMP, 8 grudnia 2000 r. Rada Międzynarodowa FZŚ promulgowała, czyli wprowadziła je w życie we wspomnienie męczenników japońskich, wśród których było wielu tercjarzy 6 lutego 2001 r.

Konstytucje na język polski przetłumaczył o. Wacław Michalczyk OFM. W imieniu Rady Międzynarodowej tłumaczenie zatwierdziła ówczesna przełożona generalna s. Emanuela De Nunzio 4 października 2001 r. W tym samym roku Konstytucje Generalne zostały wydane FZŚ nakładem Rady Narodowej.

Zakończenie

Konstytucje omawiają naturę, apostołat FZŚ a także określają jego strukturę, etapy formacji, sprawę asystencji, wizytacji, wydalania, młodzieży franciszkańskiej oraz grup w różny sposób powiązanych z zakonem. Zgodnie z nimi funkcjonują nowe struktury FZŚ poczynając od wspólnot miejscowych a na międzynarodowej kończąc. Mimo, że są dokumentem prawnym powinny być punktem odniesienia dla wszystkich franciszkanów świeckich. Wymaga to ich pogłębionej znajomości i nieustannego do nich powracania. Powinno się je omawiać na spotkaniach wspólnoty i korzystać z nich w ramach szeroko pojętej formacji a doświadczenie uczy, że wielu nieporozumień można było uniknąć gdyby były one przez wszystkich znane.

Forma życia franciszkanów świeckich

W roku 2009 cała rodzina franciszkańska przygotowywała się do wielkiego jubileuszu powołania do istnienia przez św. Franciszka z Asyżu zakonu franciszkańskiego. W 1208 roku pierwsi uczniowie przyszedli do św. Franciszka. Po powrocie św. Franciszka z misji stopniowo powiększa się grupa uczniów gromadzących się wokół niego. Św. Franciszek w 1209 r. udaje się ze swoimi braćmi do papieża w celu zatwierdzenia ich sposobu życia. Uzyskuje zgodę na powstanie nowego zakonu zwanego franciszkańskim, który szybko się rozrasta i wykracza poza granice ojczyzny jego założyciela. Życie Franciszka i jego braci fascynuje wielu ludzi. Chcą oni też żyć według ich zasad. Św. Franciszek, rozumiejąc ten fakt, proponuje osobom świeckim nowe zasady życia. W ten sposób powstaje Trzeci Zakon Braci i Sióstr od Pokuty. W *Liście do Wszystkich Wiernych* (pierwsza reguła dla braci i sióstr od pokuty), który zawiera wskazania do życia, św. Franciszek pisze: *Miłujmy więc Boga i uwielbiamy Go czystym sercem i czystym umysłem, bo On tego ponad wszystko pragnąc, powiedział: prawdziwi czciciele będą czcić Ojca w duchu i prawdzie (J 4,23) Wszyscy bowiem, którzy cześć Mu oddają, powinni Go czcić w duchu prawdy (por. J 4,24). I wychwalajmy Go, i módlmy się w dzień i w nocy, mówiąc: Ojczy nasz, który jesteś w niebie, bo zawsze powinniśmy się modlić i nie ustawać. Wydawajmy również godne owoce pokuty, kochajmy bliźnich jak siebie samych. Bądźmy prostymi, pokornymi i czystymi.*

Zasady franciszkańskiego życia przyjęło bardzo wielu ludzi. Mała miejscowa wspólnota szybko powiększała się i rozprzestrzeniała się. Wraz z prowadzeniem misji przez pierwszy zakon franciszkański coraz więcej ludzi na świecie poznawało zasady życia świętego Franciszka i przyjmowało je dla siebie. Członkowie wspólnoty Braci i Sióstr od Pokuty byli zawsze aktywni zarówno w życiu Kościoła jak i w życiu społecznym.

Franciszek mówił, aby wydawali „dobre owoce pokuty”. Zaczęli gromadzić się we wspólnoty, ponieważ tak łatwiej i lepiej można realizować postawione sobie cele.

W myśl artykułu 18 KG FZŚ franciszkanie świeccy są wezwani do inspirowania osobą św. Franciszka i jego orędziem we współczesnym świecie oraz szerzyć atmosferę braterstwa. Muszą dawać świadectwo miłości braterskiej i pokoju w swoim środowisku. Św. Franciszek zwracał się do wszystkich pozdrowieniem „Niech Pan obdarzy cię pokojem!” To pozdrowienie objawił św. Franciszkowi sam Bóg, o czym pisze w swoim Testamencie. Dlatego posłuszni jego słowom i w jedności z nim franciszkanie świeccy ofiarują to pozdrowienie dzisiejszemu światu, który jest rozdarty przez liczne wojny, terroryzm, niesprawiedliwość społeczną, głód i kataklizmy naturalne. Także wielu ludzi przeżywa niepokój we własnym sercu, w rodzinie, w środowisku, w którym żyje. Pokój jest bardzo potrzebny człowiekowi. Franciszkanie świeccy są powołani do misji na rzecz pokoju zwiastowanego poprzez to szczególne pozdrowienie. Najpierw misja pokoju musi zrodzić się w sercu, w którym zapanował pokój jako owoc przebaczenia, miłosierdzia i bezinteresowności. Św. Franciszek traktuje tę misję jako fundament braterskiego charakteru jego ruchu. Swoje życie ukierunkował na wartości eschatologiczne Królestwa Bożego: na sprawiedliwość i pokój. Te wartości są darem Boga i On sprawia, że my, franciszkanie świeccy, odnajdujemy pokój serca. Swoją postawą życia mamy wprowadzać pokój. Trzeba tylko całkowicie zaufać Bogu. Żyjąc więc w ubóstwie i prostocie, nie pragniemy nic dla siebie, nic sobie nie przywłaszczamy i wtedy mamy otwarte ręce dla bliźnich, by im służyć, nieść pomoc i obdarzać miłością, jaką nas obdarza nasz Ojciec Niebieski. W całkowitym zaufaniu Bogu będzie łatwiej współpracować w przezwyciężaniu niesprawiedliwości i spychania ludzi na margines życia społecznego i służyć wszystkim poszkodowanym.

Na przestrzeni wieków franciszkanie świeccy prowadzili szeroką działalność charytatywną, opiekując się chorymi, bezdomnymi, samotnymi, czyli tymi wszystkimi ludźmi, którzy potrzebowali pomocy zarówno materialnej jak i przede wszystkim duchowej. Inną formą działalności było angażowanie się w życie Kościoła poprzez organizowanie uroczystości kościelnych, np. procesji, nabożeństw czy Drogi Krzyżowej. W całej długiej historii działalności franciszkanów świeckich były okresy rozkwitu wspólnot, ale również czas zahamowania w rozwoju. Sobór Watykański II zachęcił Kościół do powrotu do "źródeł". Wtedy podjęto trud ożywienia wspólnot tercjarskich i odnowienia charyzmatu franciszkańskiego. Chodziło o to, aby ruch franciszkański poznał swoją tożsamość, by zrozumiał, jakie zadania ma do wypełnienia dla Kościoła i w świecie. Tercjarsz winien żyć w komunii z Kościołem i we wzajemnej komunii wewnątrz Rodziny Franciszkańskiej. W ten sposób bowiem można wymieniać doświadczenia, znajomości, a bogactwa jednych są konieczne innym. Nie ma jednak komunii bez spotkań. Chodzi o szczerze przyjaźnie, nieformalne zaproszenia, dzielenie radości i strapiień. To wszystko ubogaca franciszkańskie życie. Braterstwo franciszkańskie potrzebuje częstych i dobroczynnych przyjaźni. Franciszkanie świeccy powinni szerzyć atmosferę gościnności i braterstwa. Braterstwo ma motywację religijną i dotyczy konkretnych sytuacji człowieka, a nie idealistycznych, nieosiągalnych celów ogólnoludzkich. Braterstwo to główna idea życia franciszkańskiego. Św. Franciszek chciał wskrzęsić życie braterstwa ewangelicznego. Być bratem znaczyło zrównać się ze wszystkimi, zwłaszcza najszabszymi, bo Syn Boży zrównał się z człowiekiem i to człowiekiem słabym.

Reguła FZŚ podaje wyraźne wskazania, czym bracia i siostry powinni kierować się w swoim życiu. Rozdział II Reguły mówi: Jako świadkowie dóbr przyszłych, a także z racji swego powołania są zobowiązani ... oddać się miłości Boga i braci ... Niech poczucie braterstwa uczyni ich radosnymi i gotowymi do zrównania się ze wszystkimi ludźmi, a zwłaszcza z tymi najmniejszymi...

Powołani wraz ze wszystkimi ludźmi dobrej woli do budowania bardziej braterskiego i ewangelicznego świata, aby urzeczywistniało się Królestwo Boże, a także świadomi, że ktokolwiek naśladuje Chrystusa, Człowieka doskonałego, ten staje się również bardziej ludzki, niech właściwie kształtują swoją odpowiedzialność w duchu chrześcijańskiej służby.

Braterstwo stanowi rodzinę, a rodzina opiera się na miłości. Chodzi o to, aby brat stał obok brata a nie brat nad bratem. Według św. Franciszka nic nie powinno stać na przeszkodzie między człowiekiem a Bogiem, a i tym samym między człowiekiem a człowiekiem. Św. Franciszek sam siebie nazywa bratem i tym określeniem zwraca się do innych ludzi, pomijając ich imiona. Często mówi „brat, zdaniem brata...” Nikt nie ma prawa stawiać siebie wyżej nad drugiego. My jesteśmy dziećmi jednego Ojca, Chrystus jest pierworodnym wśród braci. My jesteśmy braćmi, kiedy pełniemy wolę Ojca, a w społeczeństwie mamy być sługami jedni drugich. Braterstwo przekreśla wszelkie podziały społeczne. Wszyscy są równi, Franciszek w bracie człowiekowi odkrywa Brata – Chrystusa.

Jako naśladowcy św. Franciszka musimy tak postępować z innymi, musimy uszuwać wszelkie uprzedzenia i okazywać szacunek dla innych, szerząc franciszkańskie braterstwo. Bracia i siostry FZŚ mają nieść radość, pokój i nadzieję w każdej sytuacji. Muszą być w pełni świadomi tego, że mają bronić pokoju, a rozmowy prowadzić tylko w taki sposób, aby one przodziły do jedności i braterskiej zgody.

Braterska miłość będzie się rozwijała i będzie widoczna tylko wtedy, gdy:

- będziemy innych gościnnie przyjmować
- będziemy okazywać wszystkim członkom wspólnoty serdeczne zainteresowanie się nimi
- będziemy zwracać uwagę na to, aby każdy miał swoje miejsce we wspólnotcie i coraz lepiej się w niej czuł
- będziemy wspierać naszych braci i siostry w ich trudnościach i potrzebach i otoczmy pełną miłości troską chorych i osoby starsze i samotne
- będziemy z braćmi, którzy przeżywają duchowe problemy, nie pozostawimy ich samych

sobie, nie będziemy ich osądzać, ale z troskliwą miłością postaramy się im pomóc odnaleźć drogę do Pana Boga i wspólnoty.

- będziemy stwarzali klimat zaufania tak, aby każdy mógł wypowiedzieć swoje troski i znaleźć na nie odpowiedź
- będziemy okazywali cierpliwość i mieli dla siebie nawzajem czas
- będziemy prowadzili dialog wtedy, gdy nasze poglądy będą się różniły od siebie, gdy z uwagą ich wysłuchamy i w braterskiej dyskusji znajdziemy rozwiązanie
- nie będziemy chcieli odłączyć się od wspólnoty, jeśli czujemy się nie zrozumiani, lecz z cierpliwością będziemy próbowali innych kochać.

Przy tym wszystkim trzeba kierować się wiarą, że Pan jest obecny w naszej wspólnotcie, Pan, który do nas mówi przez braci. Należy widzieć dobro w każdym człowieku i rozpoznawać w tym znak obecności i działania Pana Boga.

A co na ten temat mówi nam Pismo święte?

„Pan Jezus przywołał ich do siebie i rzekł: <Lecz kto by między wami chciał stać się wielkim, niech będzie waszym sługą>... na wzór Syna Człowieczego, który nie przyszedł, aby mu służono, lecz aby służyć.”

Na innym miejscu mówi Pan Jezus: ”Jeśli brat twój zawini, upomnij go i jeśli żałuje, przebacz mu!”

W *Dziejach Apostolskich* czytamy: ”Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie w łamaniu chleba, ... przebywali razem i wszystko mieli wspólne.

Z *Listu do Kolosan*: ”Jako wybrańcy Boży – święci i umiłowani – obleczcie się w serdeczne miłosierdzie, dobro, pokorę, łagodność, cierpliwość, znosząc jedni drugich i wybacząc sobie nawzajem, ... przyobleczcie miłość, a sercami waszymi niech rządzi pokój Chrystusowy...”

Co stanowi o braterstwie?

- służba wobec drugiego człowieka
- stała gotowość do przebaczenia
- prawdziwa wspólnota ma wszystko wspólne
- modlitwa i Eucharystia są źródłem braterstwa

My, świeccy franciszkanie, z wszystkimi ludźmi mamy budować i tworzyć współczesny świat. Wszystkie dobra tego świata mamy przyjmować z wdzięcznością i otwartym sercem. Zachowujemy się nie jak właściciele dóbr, lecz jako pełni szacunku administratorzy tych dóbr.

Nie mamy tu na ziemi stałego miejsca. Jak Franciszek widzimy siebie jako pielgrzymów i obcych w drodze z całym Kościołem, który dopiero przy powtórnym przyjściu Chrystusa znajdzie swoją doskonałość. Żyjemy więc w nadziei, że ze wszystkimi ludźmi na końcu czasów świat będzie odnowiony w Chrystusie.

Mamy miłować wszystkich ludzi. O tym mówi do nas Pan Jezus, który wzywa nas do miłowania nie tylko naszych braci, ale i naszych przeciwników. Służąc drugiemu, temu najmniejszemu, służymy Chrystusowi. Zło mamy zwyciężać dobrem.

Św. Franciszek mówi w Napomnieniach: „Błogosławiony człowiek, który znosi bliźniego z jego ułomnościami tak, jak chciałby, aby jego znoszono, gdyby był w podobnym położeniu. W Drugim Liście do Wiernych św. Franciszek pisze: „Lecz jak szczęśliwi i błogosławieni są ci, którzy miłują Boga i czynią tak, jak sam Pan mówi w Ewangelii. Znane są nam słowa przykazania miłości dane przez Pana Jezusa, który żąda, abyśmy miłowali Boga i bliźnich swoich jak siebie samych.

W myśl artykułu 11 KG FZŚ Duch Święty jest źródłem naszego powołania. Mamy „posiąść Ducha Pańskiego wraz z Jego uświęcającym działaniem”. Wzorem do postępowania jest św. Franciszek. Jesteśmy zobowiązani do dawania świadectwa wiary przed ludźmi w życiu rodzinnym, w pracy, w radościach i w cierpieniach.

Co ma nam słabym ludziom pomóc w realizacji tych celów, w dążeniu do budowania braterstwa w naszych rodzinach, wspólnotach i środowisku, w którym pracujemy,

przebywamy? Na pewno tę moc czerpać możemy z Eucharystii, która dla każdego z nas powinna mieć duże znaczenie. Przystępowanie wspólnie z innymi do Komunii św. jest zjednoczeniem z naszymi braćmi. Jesteśmy wezwani do niesienia ducha Ewangelii współczesnemu światu. Na szczególną uwagę zasługuje w dzisiejszym świecie zrozumienie sensu solidarności wszystkich narodów. Dlatego zadaniem naszym jest doskonalić prawdziwe braterstwo. Nasze stosunki między wszystkimi ludźmi muszą mieć charakter braterski. Gdziekolwiek jesteśmy, czy załatwiamy sprawy służbowe, czy jesteśmy na urlopie, powinniśmy dawać świadectwo przynależności do Jezusa Chrystusa, być Jego wiernymi uczniami.

My, jako cząstka Kościoła, mamy przyczyniać się do budowania wspólnoty jedności i braterstwa we współczesnym świecie. Braterstwo wymaga uczenia się być we wspólnocie:

- wzajemnie siebie przyjmować
- wzajemnie siebie słuchać
- wzajemnie sobie ufać
- wzajemnie sobie pomagać słowem i czynem przez modlitwę i ofiarę.

Formą życia franciszkanów świeckich jest podjęcie na nowo charyzmatu franciszkańskiego, który jest źródłem powołania i misji. Odizolowani, samotni, rozłączeni, będziemy rozczarowaniem dla świata spragnionego prawdziwego braterstwa. Solidami, braterscy, zjednoczeni będziemy mogli mieć i nieść nadzieję.

Należy przywołać słowa Ojca Świętego Jana Pawła II, który mówił do franciszkanów świeckich: "Jednego tylko oczekuje Kościół od Franciszkańskiego Zakonu Świeckich: wielkiej służby na rzecz Królestwa Bożego w świecie współczesnym. Pragnie on, by Zakon wasz był wzorem organicznej, strukturalnej i charyzmatycznej jedności na wszystkich poziomach i tak jawił się przed światem jako wspólnota miłości. Kościół oczekuje od was odważnego świadectwa, spójnego z życiem chrześcijańskim i franciszkańskim, przyczyniającego się do budowania świata bardziej braterskiego i ewangelicznego na rzecz tworzenia Królestwa Bożego."

My urzeczywistniamy w życiu Regułę i Konstytucje, do czego zobowiązuje nas złożona profesja. Uświęcamy się w świecie, przekształcając od wewnątrz rzeczywistości ziemskie, a inspiracją do tego jest siła Ewangelii. Jesteśmy wezwani do głoszenia prawdy błogosławieństw i ich aktualności, do budowania jedności i pokoju. Nie możemy się lękać zaangażowania w życie chrześcijańskie wysokiej miary, lecz starać się poznać i pełnić wolę Ojca. Za wszystko mamy Bogu dziękować. Jako bracia i siostry od pokuty powinniśmy żyć w duchu ciągłego nawracania się. Przyjmujemy Maryję za swoją przewodniczkę na wzór św. Franciszka.

S. Jolanta Bogdanów FZŚ

Działalność apostołska franciszkanów świeckich

(Ludzie świeccy) żyją w świecie (...), kształtują świat. Kształtują przede wszystkim przez małżeństwo i rodzinę (...), przez swoją pracę, przez swoją twórczość, przez różne zaangażowanie. Przez całą swoją ziemską egzystencję kształtują świat i od nich zależy, jakie znaczenie ten świat będzie posiadał: przede wszystkim w nich samych, a następnie w zasięgu ich promieniowania. Czy się w tym świecie coraz bardziej będzie ujawniał, negatywny duch tego świata jako przeciwieństwo Ducha Świętego, czy też będzie coraz bardziej odślaniało się znaczenie pozytywne - cała doskonałość stworzenia, jego piękno, dobro, to wszystko zależy od świeckich. Ks. Kard. Karol Wojtyła, Fragment przemówienia na sympozjum w Gdańsku: *Świeccy w apostołstwie Kościoła*, 28 kwietnia 1974 r.

1. Apostolat świeckich

Istnieje w Kościele różnorodność posługiwania, ale jedność posłannictwa. Apostołem i ich następcom powierzył Chrystus urząd nauczania, uświęcania i rządzenia w Jego imieniu i Jego mocą. Jednak i ludzie świeccy, stawszy się uczestnikami funkcji kapłańskiej, prorockiej i królewskiej Chrystusa, mają swój udział w posłannictwie całego Ludu Bożego w Kościele i na świecie. I rzeczywiście sprawują oni apostołstwo przez swą pracę zmierzającą do szerzenia Ewangelii oraz uświęcania ludzi i do przepajania duchem ewangelicznym oraz doskonalenia porządku spraw doczesnych tak, że ich wysiłek w tej dziedzinie daje jawnie świadectwo o Chrystusie i służy zbawieniu ludzi. Ponieważ zaś właściwością stanu ludzi świeckich jest życie wśród świata i spraw doczesnych, dlatego wzywa ich Bóg, by ożywieni duchem chrześcijańskim, sprawowali niczym zaczyn swoje apostołstwo w świecie. (AD 2) Powołanie chrześcijańskie jest z natury swojej również powołaniem do apostołstwa, a obowiązek i prawo do apostołstwa otrzymują świeccy na mocy samego zjednoczenia swojego z Chrystusem-Głową. Wszczępieni bowiem przez chrzest w Ciało Mistyczne Chrystusa, utwierdzeni mocą Ducha Świętego przez bierzmowanie, są oni przeznaczeni przez samego Pana do apostołstwa. Dostępują poświęcenia na królewskie kapłaństwo i święty naród (por. 1P 2,4-10), by przez wszelkie uczynki składać duchowe ofiary i po całej ziemi dawać świadectwo Chrystusowi. Sakramenty natomiast, zwłaszcza Eucharystia, udzielają i wzmagają ową miłość, która jest jakby duszą całego apostołstwa (AD 3). *Dekret o Apostołstwie Świeckich* 2,3

APOSTOLSTWO. Termin pochodzi od greckiego słowa „apostólos”, odpowiednika hebrajskiego *liszloach* i znaczy wysłać, posłać. W Starym Testamencie „posłanymi” Boga, czyli ludźmi obdarzonymi szczególną misją, byli prorocy. „będzie uznany za proroka prawdziwie posłanego (szelachu) przez Pana” (Jr 28,9). Gromili grzechy ludu Izraela, prostowali jego ścieżki, zapowiadali przyjście królestwa i czasów mesjańskich. Człowiekiem „wysłanym (apostalmenos) od Boga” jest nazwany Jan Chrzciciel (J 1,6). Pismo Święte Apostołem nazywa samego Jezusa (Hbr 3,1), gdyż to Bóg posłał (apesteilen) swego Syna z misją zbawienia świata (por. J 3,17). Pragnąc zwielokrotnić swoją obecność i rozprzestrzenić swoją naukę Jezus powołał spośród swoich uczniów „dwunastu, których też nazwał apostołami” (Łk 6,13). Następnie wyposażywszy ich w moc nad złymi duchami i władzę leczenia chorób, „wysłał (apesteilen) ich, aby głosili królestwo Boże i uzdrawiali chorych” (Łk 9,2). To samo słowo apesteilen jest użyte dalej, w Łk 10,1, gdy mowa jest o wysłaniu siedemdziesięciu dwóch. To posłannictwo rozszerza się na wszystkich uczniów Jezusa. Dziś misję Apostołów kontynuują wszyscy chrześcijanie.

APOSTOLSTWO ŚWIECKICH. O apostołacie ludzi świeckich mówią nam podstawowe dokumenty soborowe Soboru Watykańskiego II, są to konstytucje Dogmatyczna i Duszpasterska o Kościele, Dekret o Apostolstwie Świeckich, a także adhortacja *Christifideles laici*. Według Konstytucji dogmatycznej o Kościele „zadaniem ludzi świeckich z tytułu właściwego im powołania jest szukanie Królestwa Bożego, zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej. Żyją oni w świecie, to znaczy pośród wszystkich razem i poszczególnych spraw i obowiązków świata, i w zwyczajnych warunkach życia rodzinnego i społecznego, z których niejako utkana jest ich egzystencja. Tam ich Bóg powołuje, aby wykonując właściwe sobie zadania, kierowani duchem ewangelicznym przyczyniali się do uświęcenia świata na kształt zaczynu, od wewnątrz niejako i w ten sposób przykładem zwłaszcza swego życia, promieniując wiarą, nadzieją i miłością ukazywali innym Chrystusa” (KK 31).

Nieco dalej czytamy: „Ludzie świeccy są szczególnie powołani do tego, aby czynić obecnym i aktywnym Kościół w takich miejscach i w takich okolicznościach, gdzie jedynie przy ich pomocy stać się on może solą ziemi” (KK 33). W takich miejscach i w takich okolicznościach. To jest więc pole apostołatu świeckiego, każdego człowieka świeckiego. „Wszystkie (...) ich uczynki, modlitwy i apostołskie przedsięwzięcia, życie małżeńskie i rodzinne, codzienna praca, wypoczynek ducha i ciała, jeśli odbywają się w Duchu, (...) stają się duchowymi ofiarami, miłymi Bogu przez Jezusa Chrystusa, (1P 2,5).

Myśl o powszechnym powołaniu ludzi ochrzczonych do apostołstwa została zawarta w *Lumen gentium* w sformułowaniu: „ludzie świeccy (...) mogą i powinni prowadzić cenną działalność mającą na celu ewangelizację świata (...) Ta ewangelizacja, to znaczy głoszenie Chrystusa dokonywane zarówno świadectwem życia, jak i słowem, nabierają swoistego charakteru i szczególnej skuteczności przez to, że dokonuje się w zwykłych warunkach właściwych światu” (KK 35). (...) „niebezpieczeństwa i utrapienia nie powinny im być przeszkodą w uświęcaniu się, ale raczej dzięki nim mają wznosić się na wyższy stopień świętości, żywiąc i wspierając swą działalność obfitością kontemplacji na pociechę całemu Kościołowi Bożemu” (KK 41). *Lumen gentium* tak widzi apostołstwo świeckich: „Każdy człowiek świecki winien być wobec świata świadkiem zmartwychwstania i życia Pana Jezusa i znakiem Boga żywego. Wszyscy razem i każdy z osobna winni żywić świat owocami duchowymi (por. Ga 5,22) i napełniać go takim duchem, jakim ożywiłi się owi ubodzy, łagodni i pokój czyniący, których Pan nazwał w Ewangelii błogosławionymi (por. Mt 5,3-9).

2. Apostolat franciszkanina świeckiego

Franciszkanie świeccy, jako chrześcijanie mają do spełnienia podstawowe posłannictwo zarówno w Kościele jak i w świecie, jest nim działalność zmierną do szerzenia Królestwa Bożego na ziemi, która nakłada odpowiedzialność za losy Kościoła i dotarcie orędzia zbawienia do współczesnego człowieka.

Te zadania wyznacza dzisiaj Kościół każdemu, kto przyjął sakrament chrztu, kto przez wiarę wyznaje, że chce przynależać do Boga, a tu na ziemi (potem także w wieczności) do mistycznego Ciała Chrystusa. Istotą powołania świeckiego jest sposób odpowiedzi na zawarte we chrzcie powołanie do życia i głoszenia Ewangelii pośród świata. Franciszkanie świeccy z racji przynależności do FZŚ i składanej profesji, czyli przyrzeczenia życia ewangelicznego i franciszkańskiego, jednoczą się jeszcze bardziej z całym Kościołem, aby – jak czytamy w Regule FZŚ – „na mocy powołania pójść za Chrystusem śladami św. Franciszka z Asyżu”. Pomocnym w realizowaniu tego zadania będzie przykład św. Franciszka oraz współczesne dokumenty Kościoła, zwłaszcza Reguła i Konstytucje Generalne FZŚ.

APOSTOLAT WEDŁUG REGULY I KONSTYTUCJI FZŚ

Franciszkanie świeccy, jako żywi członkowie Kościoła mają być świadkami i narzędziami misji Chrystusa wśród ludzi świadcząc o Nim życiem i słowem (por. Reg FZŚ 6). W artykule 17 KG FZŚ pkt. 1 czytamy: „Wezwani do współpracy w budowaniu Kościoła jako sakramentu zbawienia dla wszystkich ludzi oraz stawszy się przez chrzest i profesję „świadkami i narzędziami jego misji”, franciszkanie świeccy głoszą Chrystusa życiem i słowem. Ich apostołatem pierwszoplanowym jest świadectwo osobiste w środowisku, w którym żyją, i posługa w budowaniu Królestwa Bożego w rzeczywistości ziemskiej.

Współczesny człowiek chętniej słucha świadków niż nauczycieli, a jeżeli słucha nauczycieli, czyni to dlatego, że są świadkami.” (papież Paweł VI, 1974 r.). W dzisiejszych czasach świat potrzebuje nowego i bardziej przekonującego świadectwa wiary. Jest to zadanie i wyzwanie dla każdego brata i siostry Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

Łaska Ducha Świętego oraz przykład i pisma św. Franciszka mają być inspiracją, natchnieniem dla apostołatu franciszkanina świeckiego. Ma on dawać (franciszkanin świecki) przed ludźmi świadectwo swojej wiary:

- 1 w życiu rodzinnym,
- 2 w pracy,
- 3 w radości i cierpieniach,
- 4 w spotkaniach z ludźmi,
- 5 w obecności i udziale w życiu społecznym,
- 6 w braterskim stosunku do wszystkich stworzeń (por. KG FZŚ 12,1, SN FZŚ §11).

W KOŚCIELE

Franciszkanie świeccy żyją i pracują w środowisku świeckim, czyli pośród zwykłych, bieżących i codziennych wydarzeń. I tu, przynaglani miłością chrześcijańską powinni podjąć trud odnowy porządku doczesnego jako własne zadanie i spełniać je bezpośrednio i zdecydowanie, kierując się światłem Ewangelii i duchem Kościoła.

Z tego rodzi się wezwanie do dobrego poznania Kościoła w jego tajemnicy i rzeczywistości oraz utożsamiania się z zadaniami współczesnego Kościoła. Charakteryzują ją następujące elementy duchowości franciszkańskiej: wycucie, gdzie jest potrzeba ich obecności, promocja pokuty (stałego nawracania) i pojednania, promocja współpracy i dialogu, niesienie pokoju i jednoczesne trwanie w łonie Kościoła. W swojej misji apostołskiej pragną oni być silnym oparciem dla Kościoła.

Zgodnie z wezwaniem Jezusa skierowanym do św. Franciszka: „Idź i odbuduj mój dom” franciszkanie świeccy widzą swoje apostołstwo w nieustannym odnawianiu Kościoła, poprzez świadectwo życia i głoszone słowo (na sposób zaczynu). „Natchnieni przez św. Franciszka i z nim powołani do odnowy Kościoła, (...) starają się usilnie, aby żyć w pełnej łączności z Papieżem, Biskupami i Kapłanami, podtrzymując otwarty i ufny dialog, który przynosi owoce apostołskie” (por. RegFZŚ 6)

W współczesnym świecie, w którym coraz częściej niekatolickie zwyczaje wdzierają się do Kościoła, w którym coraz częściej i odważniej atakowana jest hierarchia, franciszkanie świeccy pragną okazywać szacunek dla Kościoła i jego pasterzy. Łatwo jest bowiem, stanąć „na uboczu”, krytykować i podawać w wątpliwość to wszystko co wydaje się niewłaściwe, błędne, złe. Za przykładem św. Franciszka, który z pewnością dobrze widział braki w ówczesnym Kościele, a który mimo to nigdy przeciw nikomu nie wystąpił, franciszkanin świecki będzie zawsze w pełnej łączności z Papieżem, będzie ułożony u jego stóp, pełen szacunku, gotowy do całkowitego posłuszeństwa, szanujący instytucje kościelne, uważający kapłanów i biskupów za swoich „panów” Bogu pozostawiając ocenę ich działalności.

W RODZINIE

Reguła FZŚ (17) w artykule poświęconym rodzinie podkreśla ogromną rolę rodziny jako podstawowej komórki Kościoła – Ludu Bożego. „Niech w rodzinach żyją franciszkańskim duchem pokoju, wierności i poszanowania życia, czyniąc z niego znak odnowy dokonanej w świecie przez Chrystusa. Małżonkowie zwłaszcza żyjąc łaską sakramentu małżeństwa niech dają w świecie świadectwo Chrystusowej miłości dla Jego Kościoła”. Dziś rodzinie zagraża wiele niebezpieczeństw. Życie w napięciu, problemy bytowe, zawodowe, rosnące pragnienie posiadania, dominowania, egoizm, hedonizm wywołują konflikty często przyczyniają się do rozbicia rodziny. Dzisiaj hałaśliwa reklama propaguje model życia „na luzie”, w niczym nie skrepowanej wolności, jakby Boga nie było, a człowiek był panem i prawodawcą. Budowanie pokoju w rodzinie dla franciszkanina świeckiego jest zadaniem życiowym i koniecznym, oparty jest na duchu miłości, tolerancji, wyrozumiałości, na umiejętności dawania i służenia bez wzajemności. Optymizm franciszkański wobec życia inspirowane jest szacunek do życia, który wymagany jest w różnych jego okolicznościach: w zdrowiu i chorobie, w dzieciństwie i starości „od jego poczęcia i w każdej sytuacji aż do śmierci” (KG FZŚ 24,1). Przykładowo: przyjmując dziecko, którego być może nie pragnął, z taką samą miłością jak dziecko chciane i oczekiwane; akceptując powołanie dzieci, nawet jeśli ono nie zgadza się z jego pragnieniami. Apostolstwem będzie również szczerze i otwarte wychowanie katolickie dzieci, niesienie pomocy rodzinom i małżeństwom znajdującym się w trudnej sytuacji, chrześcijańskie spojrzenie na problemy rodzinne pomoc w rozwijaniu i wspieranie powołań do służby Bożej. Na miarę otrzymanych talentów i darów prowadzenie katechezy rodzinnej i parafialnej, poradnictwa rodzinnego. Konstytucje Generalne (24,3) przypominają: „Bracia niech współpracują w wysiłkach podejmowanych w Kościele i w społeczeństwie dla potwierdzenia wartości i szacunku dla życia oraz dania odpowiedzi na problemy społeczne rodziny”.

W PRACY, W ŻYCIU PUBLICZNYM

Św. Franciszek pracę uważa za dar i nazywa „łaską”, ma być uczciwa, uczciwa sama w sobie, uczciwa również, gdy chodzi o okoliczności i cel, z tego też względu próżniactwo nazwane zostało przez św. Franciszka „nieprzyjacielem duszy”, a próżniacy „braćmi muchami”. W swoim testamencie mówi: „A ja pracowałem własnymi rękami i pragnę pracować. I chcę stanowczo, aby wszyscy inni bracia oddali się uczciwej pracy” (T 19-20) Ta sama idea towarzyszy franciszkanom świeckim: „Niech pracę uważają za dar oraz za uczestnictwo w dziele stworzenia, odkupienia i służby ludzkiej społeczności” (Reg FZŚ 16). Również KG FZŚ (21,1) podkreślają, że dla franciszkanina praca jest darem, a to, że można pracować – łaską.

Dla franciszkanina świeckiego „pierwszym i podstawowym wkładem w budowanie świata bardziej sprawiedliwego i braterskiego będzie zaangażowanie w wypełnianie obowiązków właściwych ich działalności pracowniczej i odpowiednie przygotowanie zawodowe (por. KG FZŚ 20,2). Praca codzienna ma być dla nich nie tylko środkiem utrzymania, lecz także okazją służby Bogu i ludziom (por. KG FZŚ 21,1). Ważnym jest, by praca wykonywana była dobrze, z kompetencją. Mogą pracować niechętnie, ze złością, niezbyt dokładnie itp., ale mogą też, zwłaszcza gdy praca nie jest przyjemna, przyjmować ją jako znak szczególnego wybrania ze strony Boga, który pragnie posłużyć się nimi, aby pomóc światu.

Reguła wskazuje również, że „mają być obecni przez świadectwo swego ludzkiego życia oraz przez odważne inicjatywy jednostkowe czy wspólnotowe w popieraniu sprawiedliwości, zwłaszcza w życiu publicznym” (por. Reg FZŚ 15). Również Konstytucje Generalne poruszają te zagadnienia, w art. 18,2–3 czytamy: „, Niech zdecydowanie angażują się przeciwko każdej formie wyzysku, dyskryminacji i spychania na margines oraz przeciw wszelkiej postawie obojętności względem innych. Niech współpracują z ruchami popierającymi braterstwo między narodami, niech angażują się w „tworzenie godnych

warunków życia” dla wszystkich, w działania na rzecz wolności każdego narodu”. Mają również być obecni na polu życia publicznego, o ile mają taką możliwość w wydawaniu sprawiedliwych praw i rozporządzeń. (por. KG FZŚ 22.1)

Zaangażowanie na rzecz sprawiedliwości obejmuje promocję godności każdej osoby, równości wszystkich, świadomości, że dobra wspólne należą do wszystkich oraz że politycy i grupy polityczne mają służyć dobru wspólnemu. W świecie, w którym obok marnotrawstwa dóbr umiera się z głodu, w którym obok ludzi pobierających astronomiczne wynagrodzenia są rzesze bezrobotnych, w którym są uprzywilejowani i uciśnieni, franciszkaninowi świeckiemu nie wolno pozostawać obojętnym wobec tych wszystkich problemów. Z tego wynika także bardzo ważny obowiązek, tak indywidualny, jak i wspólnotowy - obecności w miarę sił i możliwości wszędzie tam, gdzie decydują się losy ludzi i narodów.

Na wspólnotach FZŚ ciąży ważny obowiązek formacji własnych członków w odniesieniu do życia społecznego. Wspólnota winna dostrzegać na obszarze swojego działania miejsca i struktury, na polu których może działać w obronie życia, ubogich i uciśnionych

Franciszkanie świeccy mają być heroldami pokoju, świadomi, że sami muszą go nieustannie budować (por. Reg FZŚ 19) w swojej rodzinie, wspólnocie i w społeczeństwie. Mają być także apostołami doskonałej radości, by w każdej sytuacji nieść ludziom radość i nadzieję (por. Reg. 19).

Apostolat franciszkanów świeckich to nie tylko działalność zewnętrzna, to także dawanie Jezusa przez modlitwę, cierpienie, ofiary duchowe i przykład codziennego życia, to otwarta obecność, często drobne gesty, współuczestnictwo w cierpieniu i bezinteresowna miłość.

Ksiądz Twardowski w wywiadzie dla „Newsweeka” powiedział – „W najmniejszym dobru, życzliwym liście, pocałunku, przyjaźni ukrywa się niewidzialny Bóg. Jest tak wielki, że może pomieścić się w najmniejszym dobru. To jest źródłem mojego optymizmu, kiedy patrzę na świat. Chcę podtrzymywać w ludziach nadzieję, że dobra jest więcej, tylko ono zostało zagłuszone...”

Aktywna obecność Franciszkanów świeckich w Kościele

Rozpoczynając rozważanie tematu: "Aktywna obecność Franciszkanów świeckich w Kościele", dokonajmy analizy samego tematu, bo jest to niezmiernie konieczne, by ta refleksja przyczyniała się do zmiany naszego życia. Zwróćmy uwagę na każde słowo i zapytajmy, co rozumiemy przez nie oraz jak to wygląda w moim życiu osobistym i życiu Wspólnoty do, której należę.

Wśród duchowych rodzin, powołanych przez Ducha Świętego do życia w Kościele, rodzina franciszkańska jednoczy wszystkich członków Ludu Bożego, a więc ludzi świeckich, osoby zakonne i kapłanów, którzy czują się powołani, aby pójść za Chrystusem śladami św. Franciszka z Asyżu. (Reguła FZŚ 1).

Św. Franciszek ma sympatyków i, w pewnym stopniu, naśladowców również wśród niekatolików, a nawet wśród niewierzących. Zachwycają się oni Franciszkową prostotą, jego spojrzaniem na świat, dobrocią, dosłownym rozumieniem Ewangelii, ubóstwem; wielu stara się postępować tak jak on. By jednak iść przez życie dokładnie po śladach Biedaczyny z Asyżu, trzeba żyć w tym samym co on Kościele i tak jak on na niego patrzeć.

Zacytowane powyżej zdanie rozpoczynające pierwszy rozdział Reguły FZŚ wyraźnie zwraca uwagę na to, że rodzina franciszkańska należy do "duchowych rodzin powołanych przez Ducha Świętego do życia w Kościele". Widać w tym sformułowaniu nawiązanie do franciszkańskiej tradycji mającej źródło w postawie Założyciela. Franciszek żył w Kościele, kochał go; kochał jego świętość. Z miłością odnosił się do wszystkich ludzi i wartości tworzących to Mistyczne Ciało Chrystusa. Czuł się członkiem rodziny, która jest święta.

Franciszkwowi bracia i siostry należą do tej samej co Biedaczyna rodziny, do tego samego co on Kościoła. Powinni więc za przykładem swego Serafickiego Ojca kochać Kościół jako świętość i z miłością odnosić się do ludzi i wartości, które go tworzą; powinni z tą wspólnotą się utożsamiać.

Problem ten podejmują i wyjaśniają Konstytucje Generalne FZŚ. Tytuł II tych Konstytucji brzmi "Aktywna obecność w Kościele i w świecie". Czy wielka rodzina świeckich braci i sióstr św. Franciszka widzi w tym zjawisku wyzwanie dla siebie? Zadaniem Kościoła jest głosić Ewangelię i nią żyć; zadanie rodziny franciszkańskiej jest takie samo. Tercjarze są przeciw jej częstą... Jak przedstawia się nasza aktywna obecność w świetle Konstytucji? Odpowiedź na to pytanie jest zawarta w jednym z celów, jaki stawia FZŚ dla swoich członków - chodzi o realizację apostołstwa.

1. Wezwanie do współpracy w budowaniu Kościoła (KG 17)

Wśród tworzących się obecnie licznych ruchów stawiających sobie za cel zreformowanie i pogłębienie życia chrześcijańskiego pojawiają się czasem grupki ludzi, którzy swym postępowaniem i głoszonymi poglądami doprowadzają wewnątrz danego ruchu, czy też w kontaktach z innymi grupami, duszpasterzami lub miejscową wspólnotą parafialną do niepotrzebnych tarć, nieporozumień i rozłamów. Czasem powodują odejście kogoś od Kościoła. Takie sytuacje nie powinny zdarzać się we wspólnotach franciszkańskich. Franciszkanie świeccy mają troszczyć się o świętość Kościoła i dopomagać jego członkom w dążeniu do niej. Chcąc jednak wpłynąć na kogokolwiek, by zmienił swoje życie, nie powinni posługiwać się metodą inną od tej, którą wskazał św. Franciszek, a której cechami są: przykład dobrego, chrześcijańskiego życia, łagodność, dobroć, szacunek względem mających odmienne poglądy, cierpliwość, delikatność, czysta intencja oraz roztropność pozwalająca uniknąć takich działań i słów, które przynoszą więcej szkody niż pożytku.

Rozważając aspekt aktywnej obecności w Kościele, trzeba zauważyć eklezjalny cel zakonu franciszkańskiego. Ta kwestia była bardzo żywa w pierwotnej świadomości franciszkańskiej: "Bóg, który kocha ludzi, w tajemnicy swego miłosierdzia powołał do życia nowe zakony, za których pośrednictwem zadbał o podtrzymanie wiary i o naprawę obyczajów. Założycieli tych nowych zakonów, razem z ich prawdziwymi naśladowcami, bez wahania trzeba nazwać światłami świata, przewodnikami w drodze, mistrzami życia. W nich właśnie ukazał się światu, który staczał się w ciemność zachodu, jakby blask słońca w południe, przez co kroczący w ciemnościach ujrzał światłość wielką" (LgKI, wstęp).

Franciszkanie świeccy powinni w każdej sytuacji świadczyć swą postawą, że Kościół to święta społeczność, rodzina: Chrystus i my.

2. Wezwanie do głoszenia Ewangelii.

Franciszkanie świeccich, którzy pragną żyć według tego samego ideału co św. Franciszek - nawet jeśli mając na uwadze przepisy kościelne, nie mówi się wprost o ich przepowiadaniu - w rzeczywistości również i oni są wezwani do "głoszenia przykładem życia". We wskazaniach zawartych w dwóch listach, których redakcja została zachowana, osobista komunika z Chrystusem przedstawia się tak bardzo pociągająco, że staje się ona wezwaniem także dla innych. Mówi się o najsukuteczniejszej ewangelizacji, która konkretyzuje się w różnych formach "obowiązku społecznego": "[Jesteśmy] matkami, gdy nosimy Go [Chrystusa] w sercu i w ciele naszym przez miłość Boską oraz czyste i szczere sumienie; rodzimy Go przez święte uczynki, które powinny przyświecać innym jako wzór" (1LW 10).

Wezwanie to wymaga od Franciszkanów świeckich własnej formacji, która ma prowadzić do przygotowania do pracy apostołskiej. Musimy więc najpierw poznać orędzie ewangeliczne, by potem nieść je światu według naszych możliwości i w warunkach, w jakich żyjemy. Tak więc potrzeba jest nam zrozumienia formacji we wspólnotach, gdyż tu jest miejsce naszego przygotowania. Obowiązkiem przełożonych i odpowiedzialnych za formację jest zadbać, by formacja we wspólnotach spełniała te oczekiwania. Zalecenia Rady Narodowej co do formacji realizowane we wspólnotach nadają właściwy kierunek i nie może się zdarzyć, że wspólnoty nie realizują tego programu. Pamiętajmy jednak, że formacja nie może kończyć się na spotkaniu wspólnoty, winna ona prowadzić do indywidualnego pogłębiania przez czytanie Pisma świętego, Reguły, Konstytucji i statutów oraz lektury zwłaszcza franciszkańskiej.

Tak przygotowany Franciszkanin świecki będzie niósł słowo Boże z wiarą i wielkim zapałem do swego domu rodzinnego, miejsc pracy i gdziekolwiek Pan go pošle. Często nie będzie to posługa głoszona słowem ale czynem. Inni patrząc na nasze życie, mają nadzieję, że jesteśmy Siostrami i Braćmi od pokuty i życiem swoim podejmujemy misję głoszenia pokuty. Wymaga to wyrzeczenia i przezwyciężania siebie samych.

3. Aktywność przez udział w posłudze uświęcania

Podjmując nasze rozważanie tej aktywności, należy zapoznać się dobrze z punktem 4 artykułu 17 Konstytucji FZŚ. "Udział w posłudze uświęcania, którą Kościół wypełnia poprzez liturgię, modlitwę oraz dzieła pokuty i miłości, niech bracia realizują przede wszystkim we własnej rodzinie, następnie we wspólnocie, a wreszcie - przez aktywną obecność - w Kościele lokalnym i w społeczeństwie".

Aktywna obecność franciszkanów świeckich przez liturgię wymaga obecności i dobrego przygotowania do Eucharystii, Liturgii Godzin i nabożeństw. Gdyż tylko podczas właściwy przykład, zachęcamy wiernych do ich udziału.

Eucharystia w której uczestniczą Franciszkanie świeccy domaga się pokazania jedności poprzez gromadzenie się Wspólnoty w jednym miejscu w kościele. Zawsze winien być w niej żywy udział i zaangażowanie przez odpowiedni dobór śpiewów, przygotowanie odpowiednich komentarzy, udział w czytaniach i modlitwie wiernych. Franciszkanie świeccy winni pamiętać, że przynajmniej raz w miesiącu zamawiają intencję za swoją Wspólnotę, w której uczestniczą i przygotowują oprawę liturgiczną. Ma być to Msza św. sprawowana razem z ludem i to najlepiej w niedzielę, gdyż tylko wtedy dajemy świadectwo wiary.

Ważnym elementem aktywności w życiu Kościoła jest Liturgia Godzin sprawowana indywidualnie czy we Wspólnocie. Jest ona zawsze udziałem w dziele uświęcania Kościoła. Dlatego wymaga ona też należytego przygotowania i sprawowania. Liturgia Godzin jest modlitwą Kościoła, dlatego powinna być odmawiana w odpowiednim rytmie przy zachowaniu zasad chórowej modlitwy czyli na jednym tonie – "unisono", z zachowaniem dzielenia wersełów w odpowiednim miejscu. Odmawiana tak Liturgia Godzin zachęca innych do włączenia się w nią.

Nasza aktywność w Kościele przez modlitwę jest podyktowana postawą św. Franciszka. Modlitwa Franciszka jest przede wszystkim słuchaniem: pragnie on zrozumieć, czego Bóg chce od niego. Pozostaje prosty i głęboko pokorny przed najwyższym Bogiem aż do końca życia. Jego modlitwa jest uwielbieniem, dziękczynieniem, radością. Jest wreszcie miłością: syna wobec Ojca, brata wobec Chrystusa ukrzyżowanego, obłubieńca wobec Ducha Świętego; przewodnika w praktykowaniu cnót i prawdziwego "ministra generalnego jego zakonu [...], który pochyla się w taki sam sposób nad ubogim i prostym", jak nad bogatym i mądrym (2Cel 193). Przy organizowaniu i prowadzeniu modlitw trzeba o tym pamiętać, wówczas staniemy się światłem i solą dla tego świata a przede wszystkim dla Kościoła.

Kolejnym przejawem aktywności Franciszkanów świeckich są dzieła pokutne. Prowadzi to do przypomnienia pierwotnej nazwy Bracia i Siostry od Pokuty. Pojęcie pokuty - w życiu Franciszka i jego naśladowców — prowadzi w istocie do integralnej egzystencji chrześcijańskiej. W dwudziestym piątym wersecie *Listu do wiernych* Franciszek mówi: "Wydawajmy również godne owoce pokuty" (2LW 25), czyli owoce odpowiadające dokonanej i ciągle występującej *metanoi*. Nie chodzi tu zasadniczo o umartwienie zewnętrzne (choćby wielokrotnie i wyraźnie nawiązuje się do niego ze względu na niezbędną poddanie materii duchowi), ile raczej o te cnoty, które ukazują, a jednocześnie współtworzą ciągłą przemianę będącą "dążeniem do Bogu", z czym w ostatecznej analizie utożsamiają się dwie już wspomniane idee: wędrówki i miłości.

Pierwszym praktycznym owocem życia w pokucie jest pełna miłości służba bliźniemu, zwłaszcza opuszczonemu przez wszystkich. Dla Franciszka bliźnimi byli - trędowaci; dla jego naśladowców - a w szczególności w zakonie pokuty, czyli w Trzecim Zakonie - wszelkiego rodzaju chorzy, upośledzeni, niewidomi i niemi, osieroceni, starcy. W pierwszej *Regule* braci i sióstr pokutujących, tzn. w *Memoriale propositi* z lat 1221-1228, znajdujemy wyraźne stwierdzenie, że członkowie tego zakonu winni być zachęceni "ad poenitentiae perseverantiam et opera misericordiae facienda", tj. do pozostawiania w duchu pokuty i oddawania się dziełom miłosierdzia. Te dwa rzeczowniki: uporczywa, trwała pokuta oraz miłosierdzie albo czynna miłość reprezentują i streszczają całą specyficzną celowość Ordo Poenitentium, stanowiąc jego rację bytu we wspólnocie kościelnej.

Ten jest nowym człowiekiem - człowiekiem franciszkańskim - kto zapomina o sobie samym, kto całkowicie rezygnuje z siebie samego, by służyć wszystkim ludziom i wszystkim stworzeniom w Duchu Pana i czynić wolę Bożą.

Miłość do Chrystusa winna napełniać heroicznym zapalem życie franciszkanów, którzy "z miłości do Niego powinni się wydawać nieprzyjaciołom tak widzialnym, jak niewidzialnym" (1Reg 16,11). Niosąc posłanie chrześcijańskie niewiernym, bracia - zaleca św. Franciszek - niech będą pokorni "ze względu na Boga" (1Reg 16,7: 43). "Błogostawiony ten zakonnik, który [...] pociąga ludzi do miłości Boga w radości i weselu" (Np 20,1.2). Piszą biografowie Franciszka: "Miłość uczyniła go bratem dla wszystkich stworzeń", "miłość Chrystusowa" napełniała go zapalem do takiego stopnia, że "nie miałby się za przyjaciela Chrystusa, jeśliby nie kochał dusz, które On umiłował" (2Cel 172).

Franciszek rozumie, że miłość zdobi całe życie człowieka, porządkuje je tak w każdym wymiarze; dostrzega też znamienność i dynamizm tej rzeczywistości, która - zrodzona z najwyższego Dobra - nawołuje stworzenia do ich Stwórcy nieodpartym napięciem siły ciężenia. Kłęką i modli się: "Proszę Cię, o Panie, niech żarliwa i słodka moc

Twej miłości porwie mój umysł [...]" (*modlitwa Absorbear*).

Biedaczyna zachęca wszystkie stworzenia, aby przyłączyły się do powszechnego wyśpiewywania chwały, która nieustannie wznosi się do Boga na skrzydłach miłości.

Świadomy, że miłość do Boga pozostaje niepewna, jeśli nie skonkretyzuje się w miłości względem braci, Franciszek z naciskiem zaleca wszystkim, aby okazywali miłość, jaką mają względem siebie, nie słowem ani językiem, ale czynem i prawdą (TK1 59-60), całą miłość, do jakiej czuje się zdolny (LZ 13). Biedaczyna z Asyżu przypomina swoim naśladowcom obowiązek wzajemnej miłości według przykazania Pańskiego. Odwołuje się przy tym do najczulszych uczuć ducha: "[...] aby na znak pamięci mojego błogosławieństwa i mój testament zawsze kochali się wzajemnie" (T 3). Franciszek pamięta o zachęcie Jezusa, który zaproponował uczniom najwznioślejszy testament miłości (J 15,9-17).

Zalecenia stają się coraz bardziej szczegółowe i wzruszające, aż przechodzą w modlitwę: "[...] gdziekolwiek bracia przebywają lub spotkaliby się, niech odnoszą się do siebie jak członkowie rodziny" (2Reg 6,8), "[...] jak matka kocha i karmi swego syna, tak każdy niech kocha i karmi swego brata; Pan użyczy mu do tego swej łaski" (1Reg 9,14; T 41; 42).

Jednakże szczyt miłości zaproponowany przez Franciszka osiąga się w odniesieniu do nieprzyjaciół lub raczej - przyjaciół i nieprzyjaciół, złodziei i rozbójników, gdyż wszyscy oni powinni być przedmiotem miłości (1Reg 7,15), chociaż wymaga to pokory i odwagi. Franciszek kładzie szczególnie nacisk na ten trudny wymiar: poleca kochać tych, którzy są uważani za nieprzyjaciół; tych, którzy są antypatyczni; tych, którzy chcą wyrządzić nam krzywdę; tych, którzy sprawiają ból swoim postępowaniem (2LW 21-38; 1Reg 22,1:). Kocha naprawdę ten, kto uważa się za sługę i jest uległy względem każdego stworzenia "z miłości do Boga" (2 LW 47); ten, kto nie tyle zajmuje się złem wyrządzonym mu przez brata, ile spala się z powodu jego grzechu "dla miłości Bożej", a "czynem okazuje mu miłość" (Np 9,2-3); ten, kto nie odpłaca obrazą za obrazę, lecz uśmiechem (Np 14,5: 163). "Przez miłość, którą jest Bóg", Biedaczyna z Asyżu prosi wszystkich o pokorę i gotowość bez zastrzeżeń (1Reg 17,5). Jej wzniosłym wyrazem jest także przebaczenie (miłosierdzie), którego czasami musimy udzielić innym, a o które o wiele częściej musimy prosić dla nas samych. Biedaczyna przypomina, że w pewnej chwili ludzie będą musieli pozostawić to wszystko, co należy do ulotnego świata, "zabierając jednak ze sobą wynagrodzenie za miłość" (2LW31).

Podsumowanie

Miejszem aktywności franciszkanów świeckich jest przede wszystkim własna rodzina, wspólnota, do której należą, a będzie to realizacja aktywnej obecności w Kościele.

Aktywną obecność w Kościele według artykułu 15 punkty 1- 4 realizujemy przez:

- miłość
 - a) współpracę w budowaniu Kościoła
 - b) głoszenie Ewangelii
 - c) udział w posłudze uświęcania, który dokonuje się przez:
- liturgię
- modlitwę
- dzieła pokuty.

Aktywna obecność franciszkanów świeckich w świecie

Święty Franciszek myślał i oceniał wszystko kategoriami wiary. Oceniał siebie, swoją duszę i ciało/ życie i śmierć, honory i zaszczyty, szczęście i cierpienie z punktu Bożego. Tak też patrzył na świat. Na kwiaty i drzewa, na niebo i ziemię, ludzi i zwierzęta. Miarą wiary mierzył wieczność i doczesność, niebo i ziemię, Stwórcę i stworzenia, cnotę i występki.

Dzięki tej wierze wszędzie widział Boga. Widział Go w słońcu i gwiazdach, w kwiatach i lasach. Widział Jego potęgę i wszechmoc w burzach i błyskawicach, Jego dobroć i piękno w promieniach słońca i kwiatach, Jego Opatrzność w istnieniu robaczka. Podobno nawet nigdy nie pozwalał przekreślać, gdy dyktował list. Nawet słowom t literom nie chciał zadawać cierpienia. Franciszek widział cały świat „ubóstwiony”, opromieniony Bogiem, Jego łaską, dobrocią, miłosierdziem. Bóg był mu bardzo bliski. Bliższy niż powietrze, którym oddychał, niż słońce, które mu świeciło, l z takim Bogiem rozmawiał. Rozmawiał jak dziecko z matką. Rozmawiał z Nim i Jego stworzeniami, jak niegdyś Adam w raju przed upadkiem. Witął wszędzie i pozdrawiał Boże stworzenia jak swoich braci i siostry. Stąd bratem był mu nawet wilk, jeleń, ptaszek i robak, siostrą woda, choroba i śmierć.

U świętego Franciszka z głębokiej wiary rodziła się wielka ufność dziecięca. Ufność w Bożą opatrzność i miłosierdzie. Ufność oparta na słowach Ewangelii, którą dosłownie wcielał w życie. Z tej ufności rodziła się dziecięca modlitwa. Prosta, szczerza, niewyszukana, a zarazem wzniosła i ekstatyczna.

Nic więc dziwnego, że zawołaniem i hasłem św. Franciszka były słowa: „Bóg mój i wszystko moje”. Gdyż Boga ukochał całą swoją duszą. Kochał Go każdą swą myślą i słowem, każdą żyłką i kroplą krwi. Ukochał Go więcej niż ojca i matkę, więcej niż siebie, swoje życie, zdrowie i wszystkie zaszczyty ziemskie. Tylko w Bogu widział swoje szczęście, cel i ideał życia. Bo posiadając Boga, posiadał wszystko, l czuł się szczęśliwy i bogaty, poślubiając „panią ubóstwo” stając się ubogim i pokornym. On chyba pierwszy potwierdził prawdę słów św. Augustyna: „Kochaj Boga i czyn, co chcesz”. Rzeczywiście, cokolwiek czynił, robił to szczerze, prosto, naturalnie jak dziecko, a miało to wydźwięk niezwykły.

Święty Franciszek z wiary czerpał swą siłę, zapal i wielkość, gotowość do ofiar i poświęcenia. Świat też żyje wiarą i z wiary. Jego religią - materializm. Jego bogiem jest złoto, majątek, sława. Jego niebem - rozkosz i przyjemność. Jej tylko szuka i pragnie. Ma on również swoje „dogmaty”. Wierzy w stworzenie bez Stwórcy, w prawdę i dobro, piękno i miłość bez źródła prawdy, dobra, piękna i miłości, bez Boga. Ma swoją „ewangelię” - prasę i wypowiedzi swoich wielkich ludzi... Ma swoich „proroków”, „kapłanów”, „nabożeństwa” i „procesje”... Ma „swój” dekalog i „swoje sakramenty”... Ten świat ma więc swoją wiarę i swoją miłość, swoją nadzieję i swoje poświęcenia... Wierzy w sumienie bez sumienia, w rozum ludzki bez duszy ludzkiej, w porządek i harmonię w świecie bez „Porządkującego”. Wierzy w miłość bez miłości... Wierzy w siebie przede wszystkim. Wierzy w swoje osiągnięcia. Z tej wiary czerpie siłę i moc, ofiarność i poświęcenie. Potrafi też wyrzekać się. Tak! Wyrzeka się Boga dla ziemi, Dawcy pokoju dla „swojego” pokoju, miłości dla nienawiści, którą żyje i oddycha. Wyrzeka się niejedyn grzesznik i rozpustnik czystości i spokoju dla grzechu, szczęścia rodziny dla kieliszka...

Święty Franciszek i świat. Temat aktualny kiedyś i dziś. Bo nie zmienił się świat i nie uszedł z pamięci święty Franciszek Biedaczyna z Asyżu, l dziś jest wielkie podobieństwo i przeciwieństwo między nimi. Jak kiedyś, tak i dziś świat opiera wszystko i buduje na

pożądliwości oczu, ciała i na pysze. Franciszek budował i buduje na ubóstwie, czystości i pokorze. Świat widzi siebie, Franciszek Boga. Świat obraca się w karuzeli własnego ja, Franciszek rzuca pomost, staje się żywy, wielki, bo osią jego życia był Bóg sam.

Ale „Człowiek zmysłowy bowiem nie pojmuje tego, co jest z Bożego Ducha. Głupstwem mu się to wydaje i nie można tego poznać, bo tylko duchem można to rozsądzić”(I Kor 2,14). Jednak „Nie miłujcie świata ani tego, co jest na świecie. Jeśli kto miłuje świat, nie ma w nim miłości Ojca. Wszystko bowiem, co jest na świecie, a więc: pożądliwość ciała, pożądliwość oczu i pycha tego życia nie pochodzi od Ojca, lecz od świata. Świat zaś przemija, a z nim jego pożądliwość; kto zaś wypełnia wolę Bożą, ten trwa na wieki (U 2,15-17).

Bracia i siostry Franciszkańskiego Zakonu Świeckich za przewodem i przykładem św. Franciszka ożywieni miłością Bożą nie nogą zamykać się w sobie i ukrywać się przed oczami świata, ale muszą żyć pragnieniem zaszczepienia Boga w duszach spragnionych Jego poznania. W duchu św. Franciszka realizując to pragnienie nie można prowadzić walki z nikim ani planować nikogo zwyciężać czy upokarzać, mamy być braćmi mniejszymi na usługach świata. Występnemu światu mamy przeciwstawić ufność w jego nawrócenie, dar uśmierzenia sporów i nieograniczoną bezinteresowność. Bracia powinni wchodzić między ludzi tak ufnie, jak Pan wchodził między rzesze, i tak ich szukać, jak Mistrz z Galilei szukał zagubionych owiec.

Bracia muszą być świadomi, że człowiek zazwyczaj odczuwa wielkość duchową i moralną swojego rozmówcy, a jako słuchać rozróżnia słowa płynące z przekonania od pustej gadatliwości i stosownie do odniesionego wrażenia otwiera się albo zamyka na działanie myśli i przykładu. Franciszkanie za przykładem św. Franciszka powinni otwierać sobie drogę do serc ludzkich także swą bezinteresownością. Trzeba służyć światu w sposób nie budzący podejrzeń: obca musi być braciom atmosfera wyrachowania i zysku, nieznana myśl wygrywania na czyjejś łatwości lub wspaniałomyślności. W oczach braci i sióstr Franciszkańskiego Zakonu Świeckich człowiek musi być wart swego zbawienia i nie powinno się o nim źle mówić ani myśleć; jest zło na świecie, ale nie są źli ludzie za wyjątkiem największego grzesznika.

Bracia i siostry nikogo nie mogą potępiać za to, że się wytwornie ubierają, wygodnie żyją lub za dużo posiadają, bo i oni, gdy się duchowo przemienia, przyjdą do swego Pana. Jak bardzo potrzebne, jak wielkim popytem cieszą się wartości, które uosabiał św. Franciszek i jego duchowi synowie i córki, widać na jego duchowym synu, Janie XXIII. Skąd jego popularność, sympatia i uznanie całego świata dla papieża Jana XXIII wzięła się z tego, że uśmiechnął się do ludzi, wyciągnął do nich ramiona i odezwał się słowem szacunku i miłości, pociągało go braterstwo, szacunek i otwarta postawa. Nauczył się tego od świętego Franciszka.

S. Emilia Nogaj

Obecność franciszkanów świeckich w świecie

W 2009 roku minęło 800 lat od powstania Zakonu franciszkańskiego. Sposób życia przyjęty przez świętego Franciszka z Asyżu fascynował ludzi jemu współczesnych i nadal fascynuje. Zasady życia franciszkańskiego są realizowane przez ludzi świeckich, którzy należą do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

W ciągu tych ośmiu wieków od jego powstania FZŚ przechodził liczne przeobrażenia. Znamienne jest, że mimo wielu zmian i wpływu tylu wieków Wspólnota Franciszkańska nadal istnieje i rozwija się. FZŚ liczy obecnie około 400 000 członków. W 63 krajach istnieje erygowane wspólnoty narodowe. Są to następujące kraje: Argentyna, Austria, Belgia,

Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Brazylia, Kanada, Czad, Chile, Kolumbia, Korea Płd., Chorwacja, Kuba, Dania, Ekwador, Filipiny, Japonia, Wielka Brytania, Gwatemala, Honduras, Indie, Indonezja, Irlandia, Mauritius, Włochy, Kenia, Liban, Litwa, Madagaskar, Malta, Meksyk, Nikaragua, Rejon Oceanii, Holandia, Panama, Paragwaj, Peru, Polska, Portugalia, Puerto Rico, Czechy, Republika Centralnej Afryki, Kongo, Dominikana, Afryka Południowa, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Szwecja, Tanzania, Węgry, Urugwaj, USA, Wenezuela, Wietnam, Zambia, Zimbabwe, Ukraina oraz Malawi.

Franciszkański Zakon Świeckich jest znany poza tym jeszcze w 44 krajach, ale nie zostały tam jeszcze ukonstytuowane rady narodowe. Prezentację rozpocznę od krajów afrykańskich. W Beninie jest 50 członków FZŚ. Nie ma tam wspólnot franciszkańskich. Język francuski jest ich językiem urzędowym. W Burkini Faso istnieją już cztery wspólnoty franciszkańców świeckich i liczą razem 150 członków. Ich językiem urzędowym też jest język francuski. W Burundii jest 50 franciszkańców świeckich, ale nie tworzą oni żadnych kanonicznie założonych wspólnot. W Kamerunie jest już 6 erygowanych wspólnot FZŚ, które skupiają 600 członków. Językiem urzędowym w tym państwie jest język angielski i francuski. W Kongo zostały założone kanonicznie 3 wspólnoty FZŚ, które skupiają 1286 członków. W Mozambiku jest 1258 tercjarzy, którzy tworzą sto wspólnot lokalnych. Ich językiem urzędowym jest język portugalski. W Namibii jest około 60 świeckich franciszkańców, ale nie ma niestety wspólnot. W Nigerii jest 140 członków FZŚ i oni tworzą tylko dwie wspólnoty. Ich językiem urzędowym jest język angielski. W Rwandzie jest 145 członków FZŚ i jest jedna wspólnota. Językiem urzędowym jest język angielski. W Togo jest 105 tercjarzy, którzy skupiają się w pięciu wspólnotach. Ich język urzędowy to język angielski. W Ugandzie jest 100 franciszkańców świeckich, ale nie tworzą wspólnot. Język angielski jest ich językiem urzędowym. W Egipcie jest 183 członków, którzy tworzą 12 wspólnot. W Erytrei jest 100 członków, ale nie ma wspólnot. W Ziemi Świętej są trzy wspólnoty FZŚ, ale nie jest znana liczba członków. W Gwinei są trzy wspólnoty lokalne liczące razem 60 tercjarzy.

Na kontynencie azjatyckim FZŚ jest mniej reprezentowany. Sytuacja przedstawia się następująco:

- Chiny - 7000 członków FZŚ, 120 wspólnot
- Hong Kong – 120 członków FZŚ, 4 wspólnoty
- Malezja – 131 członków FZŚ, 6 wspólnot
- Kazachstan – 16 członków, 1 wspólnota
- Pakistan – 31 członków, 5 wspólnot
- Sri Lanka – 274 członków, 5 wspólnot
- Tajlandia – 30 członków, 3 wspólnoty
- Tajwan - 100 członków, nie utworzono jeszcze wspólnot.

W Oceanii też jest znany Franciszkański Zakon Świeckich. W Papui Nowej Gwinei jest 68 franciszkańców świeckich i tworzą osiem wspólnot. 38 członków FZŚ skupionych w jednej wspólnotcie jest w Polinezji.

W Ameryce Środkowej na wyspie Haiti jest 25 franciszkańców świeckich, jednak nie ma żadnej wspólnoty. W północnej części Ameryki Południowej leży Surinam, w którym jest 1 wspólnota lokalna licząca 23 członków.

Pozostała nam Europa, tu również są państwa, w których FZŚ jest dopiero na etapie powstawania. Do tych państw należą:

- Rosja - 40 członków, 4 wspólnoty
- Norwegia – 34 członków, 5 wspólnot
- Serbia – 120 członków, 11 wspólnot
- Cypr – 25 członków, 1 wspólnota
- Łotwa – 60 członków, 4 wspólnoty

W czasie ostatniej Kapituły Generalnej na Węgrzech w 2008 roku powstała grupa słowiańska. Przedstawię państwa, które tworzą tę grupę oraz działający tam FZŚ.

Na Litwie w 1988 r. rozpoczęły się prace przygotowawcze do utworzenia rady narodowej. Ojcowie franciszkanie utworzyli Centrum Franciszkańskie. 5 maja 2000 r. odbyła się pierwsza kapituła narodowa, w czasie której wybrano radę narodową. Obecnie FZŚ liczy 600 członków, którzy skupiają się w 6 regionach.

W Chorwacji powstała rada narodowa w 1980 r. FZŚ liczy 4.500 członków i jest podzielony na 5 regionów.

W Słowenii FZŚ ma też odnowione struktury FZŚ. Rada Narodowa została powołana w 1986 r. Do FZŚ należy 800 członków skupionych w 37 wspólnotach.

W 1996 r. odbyła się pierwsza kapituła wyborcza w Czechach. Obecnie FZŚ liczy 1000 członków, którzy tworzą 55 wspólnot.

Na Słowacji odbyła się pierwsza kapituła wyborcza w 1995 r. Do FZŚ należy 1300 członków. Utworzono 6 regionów.

Na Ukrainie odbyła się pierwsza kapituła wyborcza w 2007 r., w czasie której wybrano Radę narodową. FZŚ liczy 765 członków. Od 1996 r. istniała Tymczasowa Rada Narodowa. FZŚ jest podzielony na 4 regiony. Została utworzona również Franciszkańska Szkoła Ewangelizacyjna, która prowadzona jest przez ojców asystentów i przygotowuje formatorów.

Białoruś należy do tych państw, w których nie ma jeszcze stałej Rady Narodowej. W 2005 r. powołana została Rada Tymczasowa. Prace nad odnowieniem FZŚ rozpoczęły się w 1997 r. Obecnie FZŚ liczy 559 członków, którzy skupiają się w 38 wspólnotach lokalnych. Zostało utworzonych 6 regionów.

FZŚ jest obecny w sumie w 100 krajach świata, 28 krajach Europy, 18 krajach Azji, 45 krajach Ameryki, w 8 krajach Afryki i w jednym kraju przynależącym do Oceanii. Należy zadbać o te kraje, gdzie jeszcze nie ma stałych rad narodowych.

Obecność franciszkanów świeckich w tylu krajach świata na pewno cieszy i jest bardzo ważna. Świat potrzebuje ludzi, którzy będą starali się żyć w pokoju, będą otwarci na potrzeby bliźnich, będą potrafili nieść pomoc innym. Do wypełniania tych zadań zostali powołani w szczególności franciszkanie świeccy. Jesteśmy więc zobowiązani do rozwijania i przekazywania naszych darów, do pracy nad realizacją zadań, aby jak najlepiej realizować nasze posłannictwo w świecie i swoim przykładem życia pociągać innych do pójścia drogą franciszkańską. Poprzez modlitwę my, polscy świeccy franciszkanie, powinniśmy wspierać rozwój ruchu franciszkańskiego na świecie, o co serdecznie w imieniu Rady Generalnej FZŚ proszę.

O. Andrzej Romanowski OFMCap

Wstąpienie do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich

Przeżywając wielki Jubileusz związany z osiemsetleciem zatwierdzenia przez Kościół Reguły i sposobu życia św. Franciszka, chcemy poprzez sięganie do źródeł franciszkańskich i nasze obecne prawodawstwo FZŚ pogłębiać nasze zakorzenienie w Zakonie, który ze względu na swoją specyfikę jest miejscem realizowania charyzmatu dla świeckich.

Obecnie poruszany temat *Wstąpienie do FZŚ* może stać się dla nas dobrą okazją do przyjrzenia się naszemu powołaniu pod względem:

- prawnym, obowiązujących procedur wstąpienia do Zakonu;
- zadań, które wyznacza nam Kościół i Zakon, oraz obszarów zaangażowania „braci i siostr od pokuty”;
- problemu rozeznawania powołania oraz sposobów uczestnictwa w charyzmacie franciszkańskim franciszkanów świeckich.

W naszej refleksji nie ograniczymy się tylko do procedur, bo one same, jakkolwiek uswięcone tradycją, wyrastają z doświadczenia św. Franciszka, ale potrzebują ducha, aby nie skostnieć i nie stać się uciążliwym balastem, zgodnie ze słowami Biedaczyny z Asyżu, że litera zabija, a duch ożywia (por. Np 7). Wstąpienie do Zakonu wiąże się przede wszystkim z określonymi zadaniami, jakie stają tak przed kandydatem jak i przed wspólnotą braterską otwierającą się na nowych, na siostry i braci, powołanych do realizacji naszego charyzmatu. Ze wstąpieniem do FZŚ wiąże się zagadnienie wprowadzenia w duchowe dziedzictwo świętego Ojca Franciszka, jakiego jesteśmy spadkobiercami i dziedzicami. Obecna refleksja niech będzie okazją do zamyślenia nad jakością i wiernością naszemu powołaniu, które jest kluczem do uchwylenia specyfiki naszego powołania.

1. Duch Święty jest źródłem ich powołania (KG 11).

Św. Franciszek nazywa błogosławionymi tych, którzy oddają się dziełom pokuty, czyli otwierają się na miłość Chrystusa i działanie Jego Ducha, bowiem „spocnie na nich Duch Pański”. W Chrystusie Konstytucje Generalne widzą źródło powołania do FZŚ, nazywając je dziełem Ducha Świętego. W ten sposób Duch Chrystusa jest „źródłem” powołania, AT także animatorem życia braterskiego i misji franciszkanów świeckich w świecie oraz „potrzebą”, by osiąść Ducha Pańskiego wraz z Jego uświęcającym działaniem w celu rozwinięcia w pełni powołania (por. KG 11). Można więc stwierdzić, że nasze powołanie do Zakonu jest w pełni charyzmatyczne, jest darem Ducha Świętego dla Kościoła, wspólnoty braterskiej i jej poszczególnych członków. Dlatego wstąpienie do Zakonu jest otwarciem się na dar Ducha Świętego, a proces odwrotny, czyli wystąpienie najczęściej związane jest z zamknięciem się na Ducha. Jeśli całe wspólnoty byłyby otwarte na działanie Ducha Świętego, to nie będzie w nich podziałów i niezdrowego współzawodnictwa, ale jedność, solidarność i wzajemne wspieranie się.

2. Wśród duchowych rodzin powołanych do życia w Kościele jest rodzina franciszkańska (RFZŚ 1).

Franciszek gorąco zabiegał o zatwierdzenie reguły, aby powołanie nasze nie było realizowane poza Kościołem, ale w Kościele i dla Kościoła, i nigdy nie chciał, aby było poza nim. Wstąpienie do FZŚ jest potwierdzeniem przynależności do Chrystusa i Kościoła, a także pełnieniem misji Franciszka w Kościele i w imieniu Kościoła. Nasza działalność jest jawna i klarowna, ponieważ opiera się na prawie kanonicznym i naszym prawodawstwie zatwierdzonym przez Kościół. Trzeci Zakon Franciszkański zawsze miał zielone światło i

pełną aprobatę ze strony papieża dla swojej działalności, o czym mogą świadczyć liczne wypowiedzi papieża skierowane do franciszkanów świeckich.

Nasz Rytuał zawiera piękne teksty liturgiczne, które są jednocześnie aktami prawnymi wprowadzającymi w nasze życie franciszkańskie - do postulatów, nowicjatu lub w profesję życia ewangelicznego i franciszkańskiego. Studium tych tekstów może nas nauczyć i zachęcić do pogłębiania naszych postanowień z profesji, a z drugiej strony ustami przełożonego FZŚ i asystenta duchowego wypowiada się Kościół, który jak dobra matka otacza opieką swoich ukochanych synów i córki. Przytoczymy tu fragment z dialogu profesów i celebransów z obrzędu profesji:

- Przez chrzest staliście się członkami Ludu Bożego, a w sakramencie bierzmowania zostaliście umocnieni nowym darem Ducha Świętego, abyście byli świadkami Chrystusa w życiu i w słowach;
- Czy chcecie jeszcze ściślej związać się z Kościołem, a także wnieść swój udział w jego ustawiczną odbudowę i wypełnienie jego misji wśród ludzi?
- *Składający profesję:* Chcę.
- *A po profesji celebrans mówi:* W imieniu Kościoła potwierdzam wasze przyrzeczenia. Sam Seraficki Ojciec Franciszek zachęca was słowami Testamentu: „Ktokolwiek to zachowa, niech w niebie będzie napełniony błogosławieństwem Ojca najwyższego, a na ziemi błogosławieństwem umiłowanego Syna Jego, z Najświętszym Duchem Pocziesyciele i ze wszystkimi mocami niebios i ze wszystkimi Świętymi”.

Eklezyjalność, to jedna z najważniejszych cech naszego powołania, przez które stajemy się żywymi członkami Kościoła i Zakonu, co dla Franciszka było gwarancją, że pełnił nieomylnie wolę Bożą.

3. Włączenie do zakonu poprzedzone rozeznaniem powołania

Do naszego Zakonu nie mogą należeć wszyscy, którzy tego pragną, ale tylko ci, którzy zostali doń powołani przez Pana i *czują się powołani, aby pójść za Chrystusem śladami św. Franciszka z Asyżu. Pozostając w żywej łączności wzajemnej, stosownie do swojego stanu, pragną oni urzeczywistniać charyzmat wspólnego Ojca Serafickiego w życiu i posłannictwie Kościoła* (RFZŚ 1). Wszystkie inne powody do partycypowania w naszym charyzmacie są niewystarczające i sprawiają więcej szkody, niż pożytku. Ponadto Konstytucje w artykule 39,2 wyraźnie mówią o kryteriach przyjmowania do Zakonu:

- a) wyznawanie wiary katolickiej;**
- b) życie w komunii z Kościołem** (słuchanie i wypełnianie zaleceń Kościoła i Jego Pasterzy, szanowanie kapłanów);
- c) prowadzenie dobrego życia moralnego** (dobra opinia moralna wystawioną przez ks. Proboszcza)
- d) okazywanie wyraźnych oznak powołania** (zainteresowanie sprawami wiary, jasne motywy wstąpienia do FZŚ, gotowość podjęcia zadań apostołskich).

W drugiej redakcji *Listu do wiernych* Franciszek napomina, że *powinniśmy również pościć i powstrzymać się od wad i grzechów, i od nadużywania pokarmów i napoju, i być katolikami* (32), natomiast w IReg 19,1-2 w bardzo zdecydowanych słowach mówi, kto może, a kto nie może być w I Zakonie: *Wszyscy bracia niech będą katolikami, niech żyją i mówią po katolicku. Gdyby który słowem lub postępowaniem odstąpił od wiary i życia katolickiego i nie poprawił się, należy go z naszego braterstwa zupełnie usunąć.* Przez analogię to również odnosi się do III Zakonu.

Specyfika naszego powołania ukazana w Konstytucjach FZŚ nie przewiduje możliwości przyjmowania do naszego życia osób związanych ślubami z innym zakonem, bądź instytucją życia konsekrowanego (por. KG 2,1), a poza tym jest otwarta na wszystkie grupy wiernych: osoby świeckie (kobiety i mężczyźni, osoby samotne i małżonków), którzy nie mają przeszkód w prowadzeniu życia sakramentalnego. Do złożenia profesji we Franciszkańskim Zakonie Świeckich wymagane jest ukończenie 18 lat życia. Do FZŚ mogą należeć także księża diecezjalni i biskupi.

W celu rozeznania powołania potrzebny jest wysiłek najpierw samego zainteresowanego, następnie całej wspólnoty, Rady z przełożonym, mistrza formacji i asystenta, ponieważ te osoby są głównymi odpowiedzialni za otrzymywaną formację i rozeznanie powołania we wspólnocie (KG 37,2).

Specyfika naszego franciszkańskiego powołania domaga się od nas otwarcia się na łaskę Ducha Świętego, a także na szczerze szukanie i rozeznawanie swego miejsca w Kościele i w FZŚ. Jeśli ktoś na etapie formacji początkowej po uprzednim rozeznaniu nie jest w stanie sprostać wymaganiom i obowiązkom, to z miłością i troską powinniśmy zakomunikować mu, że wobec powyższych faktów powinien on odejść dla własnego dobra i wspólnoty. Takie trudne sytuacje zdarzają się od czasu do czasu, a nasze prawodawstwo przewiduje, co w takich sytuacjach powinniśmy robić. Wszyscy inni, którzy rozeznali swoje powołanie do naszego życia z pomocą wspólnoty braterskiej i z gorliwością powinni rozwijać swoje powołanie, bo są pierwszymi odpowiedzialnymi za realizowanie tego powołania.

4. Zaangażowanie w różnych obszarach życia wytykające z naszego powołania

Z naszego powołania wynikają bardzo konkretne zaangażowania, do których poprzez kolejne etapy formacji jesteśmy wprowadzani. W celu ogólnego ich omówienia wymienimy najważniejsze:

a) Powołanie do życia we wspólnocie braterskiej, która jest miejscem rozwoju zmysłu kościelnego (*sentire cum Ecclesia*) i formacji powołania (RFZŚ 22), co przejawia się w kształtowaniu myślenia i działania pobudzonego mocą Ewangelii, a zmierzającemu do całkowitej i doskonałej przemiany wewnętrznej, czyli nawrócenia (RFZŚ 7);

b) Powołanie do życia w świecie – (Franciszkowe *ire per mundum*) - iść przez świat i do świata w celu budowania świata bardziej braterskiego, ewangelicznego (RFZŚ 14), to zaangażowanie wyrasta z natury powołania franciszkanina świeckiego (KG 20,1) do zaangażowania się w promocję świata bardziej ludzkiego i sprawiedliwego (KG 22,2). *Pragniemy widzieć wszystkich Synów chrześcijańskiego pokoju, a zwłaszcza tercjarzy, którzy mogliby odegrać poważną rolę w dziele pojednania ludzi, gdyby wzrosła wszędzie ich liczba i zapal. Pożądanym więc jest, aby nie było żadnego miasta, osiedla czy wioski, gdzie nie byłoby poważnej liczby stowarzyszonych tercjarzy, ale nie opieszalych i przestających na samej tylko nazwie, lecz gorliwych i dbających o zbawienie swoje i drugich.*

Szczególnym jest tu **powołanie do życia w rodzinie**, która dla członków FZŚ jest pierwszym miejscem świadectwa wiary (KG 11,1; 15,2; 17,4; 23,1;). Dla franciszkanów świeckich rodzina jest środowiskiem priorytetowym, jeśli chodzi o realizowanie swojego powołania chrześcijańskiego i franciszkańskiego (KG 24,1).

Nie mniej ważnym będzie **powołanie do życia w Rodzinie Franciszkańskiej**.

c) Powołanie do życia w Kościele – Swoją misję w Kościele Franciszek rozpoczął w San Damiano, gdy usłyszał głos Chrystusa z krzyża: „Franciszku, idź odbuduj mój Kościół!” *Nachnieni przez św. Franciszka i z nim powołani do odnowy Kościoła, niech starają się usilnie, aby żyć w pełnej łączności z papieżem, Biskupami i Kapłanami, podtrzymując otwarty i ufny dialog, który przynosi obfite owoce apostołskie (RFZŚ 6). Preferują apostołat poprzez osobiste świadectwo w środowisku, w którym żyją, i posługę w budowaniu Królestwa Bożego w rzeczywistości ziemskiej (KG 17,1).*

Jak widać z powyższych słów wstąpienie do FZŚ jest jednoczesnym procesem wprowadzania w życie i działalność właściwą świeckim franciszkanom, która jest skutkiem Ducha Świętego działającego w sercach powołanych, powołanych najpierw do przemiany siebie, a następnie do przemiany świata, co jest wielkim wyzwaniem i może stać się wielką przygodą na miarę św. Franciszka.

5. Przyjaciele Św. Franciszka

Bardzo ciekawą myśl w oparciu o Konstytucje Generalne prezentuje nowo wydany *Podręcznik Asystencji FZŚ i MF*, który do właściwego zaangażowania asystenta w formację Tercjarzy i Młodzieży Franciszkańskiej oraz Rycerzy św. Franciszka wprowadza nową i godną uwagi kategorię uczestnictwa w charyzmacie franciszkańskim dla osób świeckich. Są to Przyjaciele św. Franciszka (PŚF) oraz stowarzyszeni ze wspólnotą FZŚ tzw. sympatycy zafascynowani duchowością franciszkańską oraz osobą Franciszka, którzy z jakichś powodów nie weszli, bądź nie mogą wejść w znane i funkcjonujące struktury charyzmatu przeznaczone dla świeckich. To może być w naszych warunkach dosyć cenna inicjatywa formowania do życia duchowością franciszkańską grupy sympatyków nastawionych na poznawanie ducha i życia Biedaczyny, która w przyszłości może stać się nowych powołań franciszkańskich, bądź załączkiem nowej braterskiej wspólnoty, zwłaszcza tam, gdzie kiedyś była żywa tradycja Trzeciego Zakonu świętego Franciszka. Być może stworzenie grupy PŚF przy minimalnych nakładach finansowych i zaangażowaniu czasowym można by zorganizować promocję duchowości franciszkańskiej w danej parafii (por. KG 45). To może być także alternatywa dla wszystkich niezdecydowanych, nie chcących wchodzić w sformalizowane struktury znanych nam i funkcjonujących form naszego charyzmatu dla świeckich.

Wstąpienie do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich jest procesem, w którym poprzez kolejne etapy formacji kandydaci do naszego życia wprowadzani są w dziedzictwo i doświadczenie duchowe samego Świętego Serafickiego, który on wraz z grupą pierwszych towarzyszy nazywał się „Pokutnikami z Asyżu”. On znał potrzebę otwierania swego serca na działanie Ducha Świętego przez pokutę, jest to również czymś podstawowym dla członków FZŚ. Z pokuty wyrasta właściwe doświadczenie wspólnoty, apostołstwa, posłuszeństwa, modlitwy, radości franciszkańskiej i miłości serafickiej. Wprowadzając nowych braci i siostry w nasze życie, nigdy nie mamy pewności, że ten proces przyniesie zamierzone skutki, ale jest zawsze szansą, że doświadczenie św. Franciszka i jego wspólnoty można odtworzyć w nowym pokoleniu duchowych synów i córek Franciszka poprzez otwieranie się na moc uświęcającej mocy Ducha Pańskiego. Niech Jubileusz osiemsetlecia zatwierdzenia Reguły św. Franciszka odnowi w nas kielich ducha życia, podawany nam przez naszego Zakonodawcę w drodze i doświadczeniu duchowym Świętego zakodowanym w naszym prawodawstwie.

Formacja wstępna i początkowa w FZŚ

Formacja w ogólności (art. 37)

Każda osoba, która chce przyłączyć się do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich, powinna iść drogą formacji. Mówi o tym Reguła, FZŚ: „Rzeczywiste włączenie (do wspólnoty) dokonuje się poprzez okres wprowadzenia, poprzez okres formacji trwającej przynajmniej jeden rok oraz poprzez Profesję Reguły” (Reg 23). A Konstytucje Generalne ustalają, że „od wstąpienia do wspólnoty zaczyna się droga formacji, która powinna się rozwijać przez całe życie” (KG 37,2). Życie franciszkanina świeckiego jest widziane jako droga wzrastania ku pełni osoby w wymiarze ludzkim i chrześcijańskim, wsłuchanej w głos Bożego powołania i ciągle powracającej do wyznaczonych przez Boga względem niej planów, „przechodząc od Ewangelii do życia i od życia do Ewangelii”.

Cel formacji. Formacja oznacza proces stawania się coraz bardziej uczniem Chrystusa, poprzez wzrastanie w jedności z Nim i upodobniania się do Niego. Polega ona na coraz pełniejszym przyjmowaniu sposobu myślenia Chrystusa, coraz głębszym uczestnictwie w Jego oddaniu się Ojcu i w Jego braterskiej posłudze rodzinie ludzkiej, oraz na realizowaniu tego wszystkiego zgodnie z charyzmatem Założyciela, będącego formą, w jakiej członkowie danego instytutu żyją Ewangelią.

Formacja ma być

- **chrystocentryczna**, która skupia się na tym, co najbardziej istotne, czyli na powołaniu, które wyrasta z sakramentu chrztu świętego, czerpie moc i żywi się obficie Słowem Bożym.
- **radikalna**, która nie waha się stawiać wysokich wymagań w perspektywie świętości rozumianej jako „wysoki pułap zwyczajnego życia chrześcijańskiego”.
- **integralna**, która obejmuje wszystkie wymiary egzystencji ludzkiej i chrześcijańskiej.
- **eklezyjalna**, która budzi żywe poczucie przynależności do Kościoła i współodpowiedzialności za jego misję.
- **wspólnotowa**, która daje oparcie i stanowi ważny punkt odniesienia w podejmowaniu decyzji i w dokonywaniu ważnych życiowych wyborów.
- **franciszkańska** oparta na głównych elementach duchowości św. Franciszka

Etapy formacji. Formacja franciszkanina świeckiego odbywa się etapami - okres wprowadzenia, przyjęcie do zakonu, formacja początkowa i formacja stała. Formacja początkowa obejmuje „okres wprowadzenia oraz okres formacji początkowej i po złożeniu profesji. Natomiast formacja ciągła trwa przez całe życie.

Plan formacji jest konieczny, lecz winien być dość elastyczny, aby można było dostosować go do rzeczywistych potrzeb osób i do okoliczności czasu i miejsca. Powinien być oparty na Słowie Bożym, na nauczaniu Kościoła, Regule i Konstytucjach FZŚ. Ma być stopniowany zależnie od czasu formacji, musi być jasno określony i równocześnie bardzo otwarty, aby mógł być realizowany z uwzględnieniem każdej osoby.

Odowiedzialni za formację. Narzędziem Boga w procesie formacji jest także **wspólnota braterska**. Konstytucje Generalne FZŚ mówią, że droga formacji zaczyna się od wejścia do wspólnoty. Powołanie do FZŚ jest wezwaniem do życia braterskiego, przez które wszyscy siostry i bracia jednoczą się w szczególną jakby rodzinę w Chrystusie (kan. 602), rodzinę franciszkańską. Ważne jest to poczucie wspólnoty. Tworzy się ona przez:

- przyjęcie tego samego ducha
- udział w tym samym charyzmacie franciszkańskim
- w identyczności posłannictwa

- dzielenie się doświadczeniem
- dialog
- formację
- informację

Formacja odbywa się zatem we wspólnocie. Reguła zaznacza, że „wspólnota jest uprzywilejowanym środowiskiem dla rozwoju zmysłu kościelnego oraz franciszkańskiego powołania, a także do ożywienia apostołskiego swych członków” (Reg 22). Wspólnota jest wezwana do pomagania braciom na drodze powołania poprzez serdeczność, modlitwę i dobry przykład.

Trzeba jednak pamiętać, że głównym sprawcą formacji jest **Duch Święty**. To On wzywa i z inicjatywą trwa przez całe życie. To On przemienia nasze serce, otwiera perspektywy rozwoju i współpracy, daje udział w swej miłości. „Ten, który zapoczątkował w nas dobre dzieło dokończy je do dnia Chrystusa Jezusa”. Tymi słowami św. Paweł nas zapewnia: Bóg formuje i przemienia. Trzeba być tylko otwartym na Jego działanie i być posłusznym.

Powołany musi czuć się pierwszym odpowiedzialnym za swoją formację. To on jest w pierwszym rzędzie odpowiedzialny za swoje „tak” na usłyszane wezwanie i za przyjmowanie z pełną świadomością i wolnością wszystkich konsekwencji tej odpowiedzi. Pan wzywa nas każdego dnia. Codzienne wezwanie jest nowe, codziennie odpowiedź jest nowa.

W procesie formacji pomiędzy Bogiem – Głównym inicjatorem poza osobą formowaną, potrzebni są „pośrednicy”, którymi są odpowiedzialni za formację. Jest nim **mistrz formacji i przełożony wspólnoty**. Powinni pełnić swoją posługę w łączności z Radą wspólnoty miejscowej.

Mistrz formacji we wspólnocie miejscowej powinien:

- być przygotowany do tej funkcji,
 - być dyspozycyjny, mieć czas dla kandydatów,
 - zdolny do nawiązania kontaktów,
 - znać i żyć Regułą i Konstytucjami FZŚ
- „umieć przekazać całe bogactwo duchowości franciszkańskiej,
- czuć się „posłanym” przez wspólnotę,
 - rozumieć innych i ich motywacje,
 - utrzymywać stały kontakt z asystentem i innymi odpowiedzialnymi.

Asystent miejscowy ma także swoje zadania formacyjne.

Współpracuje z mistrzem formacji i radą wspólnoty pomagając mu w wykładach pogłębiając znajomość prawd wiary i duchowości franciszkańskiej.

Pełni on rolę **doradcy** to znaczy prowadzi rozmowy z kandydatami, służy posługą sakramentalną o ile o to proszą, pomaga rozoznawać powołanie, uczy modlitwy i żyć według Ewangelii.

Należy do rady wspólnoty miejscowej i wespół z nią opracowuje program formacji, czuwa nad poprawnością teologiczną nauczania, czuwa nad wiernością charyzmatowi franciszkańskiemu.

Przed dopuszczeniem do profesji wypowiada swoją opinię o poszczególnych kandydatach, którą rada ma obowiązek wysłuchać i wziąć pod uwagę.

Podejmuje dialog z braćmi, którzy przeżywają trudności i myślą o opuszczeniu wspólnoty.

Troszczy się o wzajemną znajomość wśród wszystkich franciszkanów.

Dzieli się wspólnym charyzmatem.

Wymaga się od asystenta dobrej znajomości prawa Franciszkańskiego Zakonu Świeckich i innych dokumentów pomocnych do formacji oraz asystencji.

OKRES WPROWADZAJĄCY (art. 38)

Cel: Jest to czas przygotowania się kandydata do dalszego etapu właściwego okresu formacji to znaczy nowicjatu. W tym czasie kandydat ma zapoznać się ze wspólnotą Franciszkańskiego Zakonu Świeckich i wspólnota powinna go poznać.

W tym czasie kandydat dalej rozpoznaje swoje powołanie do przynależności do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich. Im wcześniej rozezna tym lepiej. Powinno się w tym czasie dojść do wyjaśnienia, odkrycia motywów, powodów, dla których dana osoba chce zostać franciszkaninem świeckim. Czy kandydat będzie w stanie sprostać, dostosować i dopasować się do franciszkańskiego stylu życia? Jest to najlepszy czas na obserwacje osoby pod względem umysłowym, uczuciowym, zdrowotnym i czy umie współpracować z innymi. Czy nadaje się do życia we Franciszkańskim Zakonie Świeckich?

Kandydat zapoznaje się ze wspólnotą i poznaje korzenie i charyzmat życia franciszkańskiego. Wskazane jest by zaznajomił się z życiem św. Franciszka i św. Klary.

Czas trwania: Statuty narodowe mówią, że okres wprowadzenia trwa, co najmniej sześć miesięcy. W uzasadnionych przypadkach Rada Wspólnoty ma prawo skrócić lub nawet zwolnić z niego. Jest wskazane, aby ten czas przedłużyć do roku.

PRZYJĘCIE DO ZAKONU (art. 39)

Kiedy kandydat dojdzie do przekonania, że jego wybór tej drogi naśladowania Chrystusa na wzór św. Franciszka jest to słuszny, kieruje do przełożonego wspólnoty miejscowej na piśmie prośbę o przyjęcie. Wraz z prośbą kandydat składa dokumenty: życiorys własnoręcznie napisany, metrykę chrztu i opinię moralno-religijną wystawioną przez księdza proboszcza miejsca zamieszkania oraz świadectwo zdrowia. Rada Wspólnoty podejmuje decyzję o przyjęciu kolegalnie i przełożony powiadamia o decyzji kandydata.

Warunki przyjęcia: Kandydat w momencie wyrażenia swojej chęci wstąpienia do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich powinien się odznaczać według Konstytucji Generalnych (KG 39,2):

- wyznawaniem wiary katolickiej
- życiem w jedności z Kościołem
- prowadzeniem dobrego życia moralnego
- oraz okazywaniem wyraźnych oznak powołania.

Wyraźne oznaki powołania to:

właściwa motywacja, która oznacza:

- właściwą intencją - chęć służenia Panu Bogu
- pragnienie pozostania w środowisku świeckim
- dojrzałość ludzką, chrześcijańską i uczuciową
- zdolność przyjęcia zobowiązań płynących z przynależności do FZŚ
- odpowiedzialność i samodzielność

Rada wspólnoty miejscowej po zbadaniu warunków przyjęcia podejmie decyzję kolegalnie o przyjęciu kandydata do okresu wprowadzenia. Powiadomi o przyjęciu kandydata i wprowadzi do wspólnoty braterskiej przedstawiając kandydata wszystkim siostrze i braciom. Rada wyznaczy również dzień rozpoczęcia okresu wprowadzenia według Rytułu (Rytuł, Dodatek II do FZŚ w Polsce Obrzęd rozpoczęcia okresu wprowadzenia).

OKRES FORMACJI (art. 40)

Cel: Jest okresem, w którym nowicjusz stara się lepiej zrozumieć i pogłębić osobista decyzję naśladowania Chrystusa w Kościele i w dzisiejszym świecie w duchu św. Franciszka oraz głębiej poznaje i praktykuje franciszkański sposób życia.

Uczy się i doświadcza życia franciszkańskiego we wspólnocie braterskiej, którą coraz lepiej poznaje i bierze udział w jej zebraniach i życiu, co jest nieodzownym warunkiem wprowadzenia we wspólnotę.

Oczyszcza i pogłębia swoją motywację, sprawdza intencję i w dalszym ciągu

rozpoznaje swoje zdolności do takiego sposobu życia.

Kontynuuje swoją ludzką i chrześcijańską formację i upodabnia się sercem i umysłem do Jezusa w duchu św. Franciszka.

Swoje przygotowanie do złożenia przyrzeczenia na końcu tego roku „przeżywa poprzez częste zebrania dla studium i modlitwy oraz konkretne doświadczenia posługi i apostołatu” (KG 40,1).

Czas trwania: Konstytucje FZŚ mówią, że „okres formacji początkowej trwa przynajmniej rok” (KG.40,1). Natomiast Statuty Narodowe stwierdzają, że „właściwy okres formacji, czyli n nowicjat, trwa, co najmniej jeden rok i może być w uzasadnionych przypadkach przedłużony do dwóch lat” (SN 19).

Wprowadzenie: W tym czasie kandydaci są wprowadzani:

- w lekturę Pisma świętego i rozważanie
- poznanie osoby św. Franciszka i jego Pism
- w duchowość franciszkańską
- w studium Reguły i Konstytucji
- w umiłowanie Kościoła i przyjmowania jego nauki
- w apostołat w świecie..

Trzeba pamiętać, że formacja nie ogranicza się tylko do informacji, do poznania. Zakłada coś więcej. Formacja w życiu sióstr i braci FZŚ jest czymś więcej niż znajomością postaci św. Franciszka i jego Zakonu. Formacja zakłada stały rozwój ludzki i duchowy na wszystkich etapach życia. Jest procesem stopniowego rozwoju tożsamości osoby, która jest Dzieckiem Bożym, stworzonym na obraz Chrystusa i obdarzonym siłą Ducha Świętego. Bracia i siostry usiłują upodobać się do Chrystusa w swoim życiu. Zmierzają do kształtowania umiejętności szukania i realizowania woli Bożej. Pomoc otrzymują od odpowiedzialnych za proces formacji.

Konieczna jest formacja osobista, która powinna być:

- chciana i przyjmowana czynnie przez osobę formowaną, która winna się czuć za nią odpowiedzialną szukając stale sposobu realizowania siebie świetle Boży,
- powinna dostrzegać osobowość każdego, to znaczy: zespół jego zalet i ograniczeń, nie tylko oceniać stan rozwoju, który został osiągnięty dzięki formacji już otrzymanej lub też jest wynikiem braku formacji w okresie wcześniejszym
- powinna wziąć pod uwagę „miejsce formacji” to znaczy konkretną sytuację osoby formowanej.

Kiedy kandydat pomyślnie ukończy okres formacji początkowej kieruje swą prośbę do przełożonego wspólnoty miejscowej o złożenie profesji. Rada wspólnoty po wysłuchaniu radnego od spraw formacji i asystenta podejmuje decyzję poprzez tajne głosowanie o dopuszczeniu do profesji oraz daje odpowiedź kandydatowi i powiadamia wspólnotę (KG 41,1).

PROFESJA (art. 41-43)

Określenie profesji. Profesja to uroczysty akt kościelny, przez który kandydat odnawia przyrzeczenia chrzcielne i potwierdza publicznie własne zobowiązanie do życia Ewangelią w świecie, według przykładu św. Franciszka i zachowywania Reguły FZŚ (KG42,1).

Warunki złożenia: Aby móc złożyć przyrzeczenia trzeba:

- mieć ukończone 18 lat, tak ustalają obecne Statuty Narodowe (ST.N rozdz.III,par19).
- zgody Rady wspólnoty miejscowej
- aktywnego udziału w formacji początkowej przez rok (KG 41,2).
- spełnić warunki określone przez Konstytucje.

Przyrzeczenia: Przyrzeczenia wcielają do Zakonu i są ze swej natury zobowiązaniem wiecznym. Przyrzeczenia wieczyste mogą poprzedzić przyrzeczenia czasowe. Składa się je na jeden rok i mogą być ponawiane tylko przez dwa kolejne lata. Mogą być złożone

bezpośrednio po ukończeniu okresu nowicjatu lub na etapie trwania przyrzeczeń czasowych(ST.N. rozdz. III, 19).

Przyrzeczenia przyjmuje w imieniu Kościoła przełożony wspólnoty miejscowej lub jego delegat. Dobrze byłoby, by delegat miał tak zwaną delegację na piśmie.

Obrzęd przyrzeczenia dokonuje się według Rytuału FZŚ.

Należy sporządzić akt profesji, który trzeba przechowywać w archiwum wspólnoty.

Wspólnota miejscowa ma obowiązek troski o dalszą formację tych, którzy mają przyrzeczenia czasowe, przez trzy lata, aż do złożenia przyrzeczeń wieczystych.

Potem kandydat przechodzi w okres formacji ciągłej, czyli stałej we wspólnocie.

Jako znak przynależności do Franciszkańskiego zakonu Świeckich składający przyrzeczenia otrzymuje TAU.

S. Elżbieta Uram FZŚ
Korekta: o. Gabriel Kudzia OFM

Formacja w junioracie

Podjmując się opracowania tego tematu i przyjmując za podstawę Konstytucje Generalne FZŚ, pragnę podzielić się swoimi przemyśleniami i spostrzeżeniami. Zacznę swoją refleksję od próby odpowiedzi na pytanie: **czy jest potrzeba prowadzenia formacji w junioracie?** Konstytucje Generalne FZŚ w art. 37,3 pouczają nas: „Bracia są odpowiedzialni za własną formację, aby rozwijać powołanie otrzymane od Pana w sposób coraz to doskonalszy”. A więc każdy z nas niezależnie od innych czynników jest zobowiązany do ciągłej pracy nad sobą. Czas junioratu można wykorzystać na różne sposoby. Najpierw jako uzupełnienie, gdyż mogło się zdarzyć, iż kandydat nie do końca wykorzystał możliwości formacji wstępnej i początkowej, nie wszystko należycie zrozumiał, a może były zaniedbania ze strony prowadzącego formację, wspólnoty... Jest więc szansa, aby uzupełnić, naprawić. Po drugie juniorat to szansa pogłębienia, to możliwość rozwoju. Ale w realizacji tego zadania ważną jest współpraca z Duchem Świętym, o czym mówią Konstytucje Generalne, że Duch Święty jest głównym czynnikiem formacji i zawsze należy z Nim współpracować (por. KG 37,2). A ta współpraca z Duchem Świętym powinna polegać na poddawaniu się uległości wobec Niego. Skoro byliśmy posłuszni Duchowi Świętemu w formacji wstępnej i początkowej (postulat, nowicjat), to tym bardziej juniorat powinien być okresem, kiedy pełni wdzięczności i radości za dar powołania, całym sercem otworzymy się na działanie Ducha Świętego. Niech owocem naszego otwarcia się na Ducha Świętego będzie przede wszystkim pokój serca, który przecież jest tak bliski naśladowcom św. Franciszka.

Rola wspólnoty we formacji. Formacja w junioracie dokonuje się w konkretnej społeczności miejscowej i muszą w niej zaistnieć odpowiednie warunki. Konstytucje Generalne w ten sposób to ujmują: „...Wspólnota jest wezwana, aby pomagać braciom na tej drodze przez serdeczność, modlitwę i przykład” (37,3). Co prawda ten artykuł KG dotyczy formacji ciągłej, ale trzeba pamiętać, że formacja ciągła zaczyna się po złożeniu profesji, a formacja w junioracie to początek formacji ciągłej. Konstytucje Generalne tę powinność wyrażają w sposób zdecydowany: „Wspólnota ma obowiązek poświęcić szczególną uwagę formacji neoprofesów i profesów czasowych...” A zatem członkowie wspólnoty powinni się wzajemnie uczyć, aby neoprofesi ze strony wspólnoty czuli braterską troskę o umocnienie ich powołania i jego dalszy rozwój i nie odczuwali wrażeń, że przez złożenie profesji zakończyły się ich wysiłki i teraz mogą odpocząć.

W dalszym ciągu tego artykułu, KG wskazują, jaki jest cel tej formacji: „aby mogło dojrzeć ich powołanie i pogłębić się poczucie przynależności” (44,2). Widzimy więc konkretnie, na co ma się przełożyć opieka wspólnoty nad osobami będącymi w junioracie. Jest to więc czas pełniejszego zrozumienia tak wielkiego daru, jakim jest powołanie do FZŚ, a zarazem całym sercem przyłgnięcie do wspólnoty, a przez nią do wszystkich Sióstr i Braci na całym świecie. Juniorat to czas, w którym każdy ma poczuć osobistą odpowiedzialność za FZŚ, za realizację wskazań płynących z wyższych szczebli przez konkretną pracę i wsparcie finansowe, czy modlitwę - każdy może coś dać z siebie.

Tematyka nauczania w junioracie. Konstytucje Generalne nie dają konkretnych wskazań odnośnie tematyki nauczania w okresie junioratu, ale takie wskazania można znaleźć w niedawno wydanym Podręczniku Asystencji FZŚ i MF. Program nauczania w junioracie (postnowicjacie) powinien być następujący:

- historia Rodziny Franciszkańskiej, łącznie z historią FZŚ; ich obecność i rozwój w danym kraju, relacje z I Zakonem i TOR; powstanie nowych zakonów i kongregacji wywodzących się z FZŚ;

- natura, tożsamość, struktura i organizacja FZŚ w świetle Reguły i Konstytucji z podkreśleniem jego świeckiej tożsamości i jedności;
- uwypuklenie wizji Kościoła jako ludu Bożego i komunii (LG, GS, Dokument końcowy Synodu Biskupów z 1985 r.);
- pogłębienie związanymi zadaniami świeckich, współodpowiedzialności i współpracy między duchowieństwem i świeckimi, zakonnikami i świeckimi w misji Kościoła (*Ewangelii nuntiandi*, *Christifideles laici*, *List Czterech przełożonych generalnych Rodziny Franciszkańskiej: Powołanie i misja franciszkanów świeckich w Kościele i świecie*);
- w katolickiej nauce społecznej (od *Rerum novarum*) zwrócenie szczególnej uwagi na obowiązki i odpowiedzialność świeckich;
- pogłębienie znajomości natury asystencji duchowej i duszpas-terskiej wobec FZŚ, jej charakteru kolejalnego i tożsamości asystenta;
- poznanie: *Reguły niezatwierdzonej* (1221), *Memoriale propositi* [1221], konstytucji *Supra montem* Mikołaja IV [1289], konstytucji *Misericors Dei Filius* Leona XIII [1883] i listu apostołskiego *Seraficus Patriarcha* Pawła VI [1978];
- wspólne doświadczenie duszpasterskie pod kierunkiem asystenta duchowego, uczestnictwo w spotkaniach wspólnoty, wspólnych mo-dlitwach i wydarzeniach wyznaczających rytm życia wspólnoty FZŚ.

Propozycja spotkania formacyjnego junioratu. Chciałabym zaproponować jedną, na pewno z wielu, możliwości prowadzenia spotkania formacyjnego w junioracie. Na początku powinna być Eucharystia, która jest momentem kulminacyjnym w życiu każdego chrześcijanina. Będzie to najlepszy czas, by się wyciszyć i razem z siostrami i braćmi poczuć prawdziwą wspólnotę przy jednym stole eucharystycznym. Ponadto pamiętamy, że Msza św. jest najwyższym wymiarem pokory, którą św. Franciszek wysławia w Liście do całego Zakonu. Bierzymy przykład od św. Franciszka, którego całe życie było hymnem pochwalnym na cześć Eucharystii, hymnem dziękczynienia.

Po takim wyciszeniu, zgłębieniu w modlitwie, łatwiej i owocniej będzie można przeżyć spotkanie, które powinno się odbyć na salce. Asystent lub odpowiedzialny za formację powinni wygłosić konferencję na jeden z tematów wyznaczonym w programie nauczania w postnowiciaciu. Po konferencji powinna być możliwość zadania pytań przez uczestników.

Można również wykorzystać czas po konferencji na wyjaśnianie jakichś wątpliwości wniesionych przez neoprofesów. Mogą one dotyczyć prawodawstwa lub konkretnych sytuacji życiowych, w jakich mogli się znaleźć zainteresowani. Dla odprężenia można też wykonywać śpiew lub uczyć się pieśni franciszkańskich. Spotkanie można zakończyć modlitwą, np. odmówić *Nieszpory* z Liturgii Godzin lub inną według uznania prowadzącego.

Wspólny juniorat w Regionie? W zasadzie formacja w junioracie powinna się odbywać we wspólnocie miejscowej. Dlaczego? Ponieważ przez prowadzenie formacji i uczestniczenie w niej we wspólnocie miejscowej dokonuje się w uczestnikach większe związanie z braćmi i siostrami tej wspólnoty i umacnia się więź między nimi samymi. Przemawia również za tym to, że dojazdy na wspólną formację w regionie mogą sprawiać duże utrudnienia i pochłaniać więcej czasu. Prowadzenie formacji w junioracie w regionie w jednym lub kilku miejscach może się udać w aglomeracjach większych jak: Warszawa, Łódź, Kraków, Wrocław... W tych miejscach jest łatwiejsza możliwość przemieszczania się, łatwiej w tych wspólnotach znaleźć osobę dobrze przygotowaną do prowadzenia tej formacji. W tym przypadku konieczna jest koordynacja ze strony Rady Regionalnej. Pozytywnym skutkiem prowadzenia formacji w regionie jest jeszcze możliwość poznania się młodych neoprofesów w danym regionie, co może później owocować przy wyborach na Kapitułę Regionalną. Ale to jest jakby produkt uboczny. Najważniejsze jest to, aby przez prowadzenie formacji czy to we wspólnocie miejscowej czy w ramach regionu, skutecznie pomóc neoprofeso-mom w rozwoju i umacnianiu ich wspólnoty we FZŚ.

O. Tobiasz Kołodziejczyk OFM

Formacja ciągła w życiu i działalności franciszkanów świeckich w świetle Konstytucji Generalnych FZŚ

W uroczysty dzień profesji przyrzekamy: „...żyć Ewangelią Pana naszego Jezusa Chrystusa(...) przez cały czas mojego życia, we Franciszkańskim Zakonie Świeckich, zachowując jego Regułę...”

Przyrzekamy Bogu w Trójcy Osób jako NASZĄ ŚWIADOMĄ ODPOWIEDŹ za dar powołania, które pochodzi od Ducha Ś w. Od chwili złożenia profesji powinno się mieć już wolę i świadomość, że zarówno wcześniej podjęte nasze duchowe akty modlitewne (np. „10 różańca”, „koronka do Miłosierdzia Bożego”, różaniec święty, inne koronki i podobne formy modlitwy), jak i udział w różnych grupach modlitewnych, nawet społeczno-zawodowych przechodzą na dalszy plan życia. Po profesji na pierwszym miejscu powinna być Ewangelia i Reguła oraz III Zakon. Taka przyjęta kolejność wartości, będzie właściwym realizowaniem WOLI BOŻEJ. Profesja jest najwyższym aktem duchowości jako ślubowanie całkowite człowieka na służbę Bogu i Jego Królestwa. Jest ona aktem uroczystym, zatwierdzonym przez Matkę - Kościół Święty władzą „Kluczy Św. Piotra” cokolwiek zwiąże na ziemi będzie związane w niebie, a św. Franciszek dopowie za słowami Papieża „*I ktokolwiek to zachowa, niech w niebie będzie napełniony błogostawieństwem Ojca Najwyższego, a na ziemi błogostawieństwem umiłowanego Syna Jego z Najświętszym Duchem Poczycielem...*” (Błogostawieństwo św. Franciszka z Testamentu).

Od tej powyższej świadomości, którą powinno się poznać w formacji początkowej, można dopiero wejść na właściwą drogę formacji ciągłej. Zrozumienie, że Ewangelia i Reguła są w życiu franciszkanina świeckiego na pierwszym miejscu, będzie dopiero przyczyną dla niego zrozumienia życia św. Franciszka z Asyżu i jego duchowości, która stanie się uświęceniem jego życia. Dlatego celem formacji ciągłej będzie podtrzymywanie tego zrozumienia lub przywoływanie do właściwego porządku braci i siostr, którzy z biegiem czasu popadli w różne wątpliwości.

Konstytucje Generalne, które są przedłużeniem Reguły, zachęcają nas do odpowiedzialności podtrzymywania formacji ciągłej zarówno w wymiarze osobistym jaki i wspólnotowym

Formacja ciągła w wymiarze osobistym.

Art 44,1; *Zapoczątkowana w poprzednich etapach formacja braci realizuje się w sposób stały i ciągły. Należy ją rozumieć jako pomoc w nawracaniu się każdego i wszystkich oraz w wypełnianiu własnej misji w Kościele i w społeczeństwie.*

Do formacji ciągłej w wymiarze osobistym zachęcał franciszkanów świeckich sam papież Jan Paweł II w 2000 roku podczas uroczystego spotkania w Rzymie. ...*„Studiujcie, kochajcie i życie wedle waszej Reguły... ona jest autentycznym skarbem w Waszych rękach, inspirowana duchem Soboru Watykańskiego II i odpowiedzią jakiej Kościół spodziewa się po Was...wartości zawarte w niej są nade wszystko wartościami ewangelicznymi...”*

Po tych słowach papieża Jana Pawła II nie ma wątpliwości, że każdy franciszkanin powinien poddawać się częstym zamyśleniom treści Reguły, czy Konstytucji, aby odnajdywać inspiracje Ducha Świętego w celu utrwalania swojego powołania. Z tego względu konieczne jest również uświadomienie, że Reguła czy Konstytucje nie są tylko "suchymi prawnymi dokumentami", ale są one natchnione Duchem Świętym poprzez

zawierzone ich podpisami Następców Chrystusa. W Regule czy Konstytucjach, jak stwierdza papież Jan Paweł II - znajduje się odpowiedź mojego życia dla Boga, Kościoła i Ludzi. Mamy także podobne potwierdzenie w art. 8,2 Konstytucji „... Starają się w świetle wiary pogłębiać wartości i wybory życia ewangelicznego według Reguły FZS:

- na podejmowanej nieustannie drodze nawrócenia i formacji;
- otwarci na wymogi stawiane przez społeczeństwo i rzeczywistość Kościoła, przechodząc od Ewangelii do życia i od życia do Ewangelii;

- w wymiarze osobistym i wspólnotowym tej drogi

Celem w formacji ciągłej w wymiarze osobistym jest spotkanie Chrystusa osobowego, jako Przyjaciela, który niemal dosłownie przemawia do mnie z kart Ewangelii. Zaś przez Regułę pobudzony jestem do modlitwy, do życia bardzo częstego w sakramencie pokuty i Eucharystii, w cierpieniu - do częstego przyjmowania sakramentu chorych, i odnawiania sakramentu małżeństwa, do wielorakich uczynków pokutnych, czytanek duchowych i wielorakich uczynków miłosierdzia względem bliźniego. Z modlitw na pierwszy plan wysuwa się modlitwa Kościoła - to jest - modlitwa psalmami - czyli *Liturgia Godzin* lub w zastępstwie tej modlitwy Oficjum 12 Ojciec Nasz. Profes powinien niejako wyćwiczyć się sam, aby pierwszeństwo w modlitwach miała Liturgia Godzin niż koronka, różaniec, i inne modlitwy. Natomiast z kart ewangelii i czytanek duchowych, np.: o św. Franciszku i jego duchowości i dokumentów duchowych Kościoła katolickiego i innych, franciszkanin podejmuje stały i nieodwracalny proces nawracania się, to znaczy: pracy nad sobą, umocnieniem i pomnożeniem w sobie cnót, podejmowaniem walki duchowej ze złymi skłonnościami i wadami.

Wielką rolę spełnia wspólnota w tej materii, jednak nic ona nie pomoże, kiedy nie będzie sam franciszkanin podejmował osobistych, indywidualnych decyzji na rzecz złożonej profesji. Ten trud, a słodki to trud powinniśmy czynić niemal każdego dnia, bo poprowadzi nas do wspólnoty, do tworzenia wspólnoty serc pragnących spełniać wole Boga zawartą w Regule, a przez to będzie radosne uświęcenie w miłości Boga, który daje się poznać.

Formacja ciągła w wymiarze wspólnotowym

Art. 44,2. Wspólnota ma obowiązek poświęcić specjalną uwagę formacji neoprofesów / profesów czasowych, aby mogło dojrzeć ich powołanie i pogłębić się poczucie przynależności.

W myśl tego artykułu jest bardzo cenna uwaga wskazująca najpierw na odpowiedzialność wzajemną każdego członka za formację - **wspólnota ma obowiązek**. Trzeba w myśl tego artykułu przewidzieć rzecz trudną wtedy, kiedy Rada wspólnoty jest bierna w organizowaniu formacji. Wtedy trzeba, aby inni franciszkanie za zgodą tej rady tę formację ciągłą współorganizowali. Brat czy siostra o dobrej formacji ciągłej w wymiarze osobistym nie dołączy się do tzw. "gnuśności formacji" we wspólnotcie, do bierności życia wspólnotowego, ale właśnie pobudzony Duchem św. Franciszka w pokorze i posłuszeństwie będzie Radę wspomagał, pobudzał do działania, zgodnie z Regułą i Konstytucjami.

Główna odpowiedzialność za formację ciągłą spada na poszczególne Rady: międzynarodowe, narodowe, regionalne i wspólnoty. Cel tej formacji jest podobny jak w formacji indywidualnej, z tym że pomagają w tych celach wspólnota, pomagają może przynajmniej jedna bratnia dusza o podobnych pragnieniach. Wspierają się razem w celu zachowaniu Ewangelii i Reguły.

Do zadań poszczególnych Rad na różnych szczeblach w sprawach formacji należy Art 44,3;

3. Formacja ciągła, również poprzez kursy, spotkania, wymianę doświadczeń, ma za cel pomoc wszystkim braciom:

- w słuchaniu i rozważaniu słowa Bożego, „w przechodzeniu od Ewangelii do życia i od życia do Ewangelii”;

- w refleksji, pod wpływem światła wiary i wsparcia przez dokumenty Urzędu Nauczycielskiego, nad wydarzeniami w Kościele i społeczeństwie, zajmując konsekwentnie właściwe postawy wobec nich;

- w realizacji i pogłębieniu powołania franciszkańskiego przez studiowanie pism św. Franciszka, św. Klary i autorów franciszkańskich. Np. W Regionie Katowickim jest stała „drabina” spotkań duchowych i szkoleniowych, w których korzysta się duchowości Kościoła i Zakonu św. Franciszka. Najwyższym priorytetem są rekolekcje, dni wspólnoty całego regionu, dnia skupienia rejonowe, i dni formacyjne we wspólnocie, pielgrzymki oraz szkolenia coroczne dla formatorów i przełożonych wspólnot. „Drabina” ta przedłuża się w myśl art. 94,2 - utrzymywanie kontaktów z innymi wspólnotami na różnych stopniach, z młodymi franciszkanami i z całą Rodziną Franciszkańską;

- zachowanie dyrektyw i wskazań Rady Międzynarodowej FZŚ i innych Rad;

- i obecność w Kościele partykularnym.

Ponadto wspólnota powinna korzystać również z darów duchowych (rekolekcje parafialne, adoracje, pielgrzymki itp.) Kościoła Partykularnego, czyli parafialnego i duchowością franciszkańską dzielić się na tym polu.

Podsumowanie:

Formacja ciągła w wymiarze osobistym i wspólnotowym powinna się zająć, służyć wzajemnością, i przez to stawać się znakiem miłości wspólnoty, znakiem Ewangelii w danym środowisku parafialnym, społecznym. Każdemu franciszkaninowi świeckiemu, jak i Radzie powinno zależeć na jakości formacji, która prowadzi do coraz nowych odkryć duchowych charyzmatów św. Franciszka i życia nimi na co dzień.

Wzorem powyższej formacji jest św. Franciszek z Asyżu, który tak właśnie zadbał o swoją formację po nawróceniu. Widzimy go zarówno jako samotnego z Jezusem na górze Alwerni, jak i przebywającego wśród braci, którym daje Regułę i obecnego w Kościele Świętym, w którym widzi Chrystusa i Matkę. Dlatego też nie mniejszą rolę w formacji franciszkanów świeckich mają duchowi następcy św. Franciszka z I Zakonu, a zwłaszcza asystenci duchowi, kapłani diecezjalni. Zapraszamy ich do współpracy, by jeszcze głębiej poczuli się do odpowiedzialności za formację III Zakonu św. Franciszka.

O. dr Wacław Michalczyk OFM

Wspólnota miejscowa FZŚ

Życie we wspólnocie braterskiej (KG FZŚ 37-45) jest jedną ze specyficznych i fundamentalnych wartości franciszkańskich. Dzięki głębokiemu doświadczeniu ojcostwa Boga św. Franciszek "odkrył" braterstwo. Wszyscy jesteśmy dla siebie braćmi, bo mamy jednego Ojca w niebie. W szerszym znaczeniu naszymi braćmi i siostrami są także wszelkie stworzenia, gdyż i one pochodzą od tego samego Stwórcy. Idea powszechnego braterstwa naznaczyła całe życie Franciszka po nawróceniu. Słowa "brat", "braterstwo", czyli wspólnota braci, należą do najczęściej występujących w pismach Świętego. Świadczenie życia prawdziwie braterskiego to jest również to, czego współczesny świat oczekuje od naśladowców św. Franciszka. Obyśmy nie zawiedli tych nadziei i oczekiwań.

Franciszkanie świeccy są także powołani do życia we wspólnocie. Każdy z nich musi należeć do jakiejś konkretnej wspólnoty. Każda z kolei wspólnota jest związana z inną lub innymi. Między poszczególnymi wspólnotami istnieje związek natury moralnej, religijnej i prawnej. Dzięki temu każda wspólnota czuje się częścią rodziny o coraz szerszym wymiarze i bogatszej duchowo. Wspólnota jest środowiskiem uprzywilejowanym dla formacji i wzrostu duchowego dla każdej osoby powołanej do życia franciszkańskiego. Jest to miejsce, w którym człowiek czuje się w pełni zaakceptowany i znajduje warunki do rozwoju własnej osobowości. Ma być ono przepojone duchem rodzinności, serdeczności, radości.

We wspólnocie istnieje współodpowiedzialność wszystkich jej członków. Kolegialnie (Rada z przełożonym) zostaje podejmowana decyzja o przyjęciu kandydata do Zakonu i o jego dopuszczeniu do profesji, a także w innych sprawach. Po złożeniu profesji nie tylko neoprofes ma obowiązki wobec wspólnoty, ale również ona wobec niego, biorąc na siebie troskę o jego "pomyślność ludzką i zakonną", czyli jego formację ciągłą. Aktywny udział w życiu wspólnoty, jej zebraniach, modlitwie, działalności apostołskiej jest nieodzownym warunkiem trwania i pogłębiania otrzymanej od Pana łaski świeckiego powołania franciszkańskiego.

"I gdy Pan dał mi braci..." pisze św. Franciszek w Testamencie. Franciszek ich nie szukał, to sam Pan posłał mu ich. Byli więc Jego darem, który on przyjął z wdzięcznością. Święty doceniał każdego swego brata. Każdy był żywą i niepowtarzalną obecnością w jego wspólnocie, przedmiotem miłości i pełnego szacunku. Do każdego podchodził z rycerską uprzejmością. Polecał im okazywać sobie wzajemną miłość nie tylko słowami, ale i czynami, proponując przykład matki: "jeśli matka karmi i kocha syna swego cielesnego, o ileż troskliwiej powinien każdy kochać i karmić swego brata duchowego" (Reguła Pierwszego Zakonu). W sumie walorów osobistych wszystkich poszczególnych braci Franciszek rozpoznawał profil prawdziwego brata mniejszego. Każdy więc z nich miał swoją niezastąpioną część w tym idealnym wizerunku naśladowcy Świętego z Asyżu.

Nam również Bóg nie przestaje ciągle posyłać nowych siostr i nowych braci. Oni wszyscy są Jego darem i znakiem łaskawości. Dar ten należy przyjmować z wdzięcznością i odpowiedzialnością, aby mógł się rozwinąć i przynosić owoce na chwałę Boga oraz dla dobra Kościoła i społeczeństwa. Czy tak się dzieje, zależy od wszystkich i każdego z osobna, którzy należą do wspólnoty FZŚ.

Formacja kapłanów i osób zakonnych jest sprawą priorytetową w Kościele. Od niej bowiem zależy w dużej mierze jego przyszłość oraz jakość ewangelicznej posługi głoszenia Dobrej Nowiny. Franciszkański Zakon Świeckich kładzie także duży nacisk na odpowiednią formację swoich członków, aby mogli coraz pełniej żyć charyzmatem św. Franciszka we współczesnej rzeczywistości.

Konstytucje przedstawiają i omawiają poszczególne etapy formacji. Są one następujące: okres wprowadzenia, okres właściwej formacji początkowej, zakończony profesją, która może być czasowa lub od razu wieczysta, i formacja ciągła, która winna trwać aż do końca życia. Każdy z nich ma swoje znaczenie i jest niezbędny dla harmonijnego rozwoju łaski powołania.

"Głównym czynnikiem formacji jest Duch Święty". On podejmuje inicjatywę, towarzyszy i prowadzi do wypełnienia swego dzieła. Trzeba z Nim współpracować, otwierając się na Jego natchnienia. Dlatego św. Franciszek zachęca, aby nade wszystko "pragnąć Ducha Pańskiego wraz z Jego uświęcającym działaniem". Odpowiedzialną za swoją formację jest przede wszystkim sama zainteresowana osoba (kandydat, profes). Wywiązuje się ona z tego zadania, kiedy uważnie wsłuchuje się w głos Pana, czynnie uczestniczy w życiu i działalności wspólnoty, przyjmując od niej wszystkie wsparcia formacyjne.

Na etapie formacji początkowej delikatną i ważną rolę ma do spełnienia mistrz formacji. Św. Franciszek kształtował swoich braci poprzez świadectwo własnego życia, bardziej przez przykład niż słowo. Pierwszym więc obowiązkiem mistrza jest świadectwo życia konsekwentnego i radosnego. Będzie ze czcią odnosił się do tajemnicy Boga obecnej w każdej osobie. Taka postawa radzi wyrozumiałość, szacunek, dyskrekcję, cierpliwość i zdolność oczekiwania.

W całym procesie formacji, początkowej i tej późniejszej, czyli ciągłej, niezastąpione miejsce zajmuje wspólnota. Liczy się nade wszystko jej życie. Konstytucje wskazują, że wspólnota wspomaga dzieło formacji swoich członków, m.in. przez "serdeczność, modlitwę i przykład". Przede wszystkim na tym polu, skupiają się zadania i misja asystenta duchowego. Nie można sobie wyobrazić wzrostu w powołaniu bez jego udziału.

Jest obowiązkiem wszystkich członków wspólnoty i jest wyrazem jej żywotności. Trzeba się modlić w tej intencji. Bracia i siostry "przekonani o doniosłości i znaczeniu franciszkańskiej formy życia, proszą Boga, aby udzielił łaski powołania franciszkańskiego nowym członkom". Czynsł istotnym jednak pozostaje świadectwo życia członków wspólnoty. Jak mówi przysłowie: słowa pouczają, przykłady pociągają. Przywołajmy tu św. Franciszka i jego pierwszych naśladowców. Ich radykalnie ewangeliczne życie promieniujące radością wywierało taki wpływ, że ludzie ze wszystkich stanów społecznych licznie przychodzili, aby się do nich przyłączyć.

Oprócz modlitwy, świadectwa własnego życia przenikniętego duchem św. Franciszka, Rada może też podjąć - jak zalecają Konstytucje - inne stosowne środki, właściwe współczesnej mentalności, aby "popierać franciszkańskie powołania świeckie".

Okres wprowadzenia i formacji początkowej ma podwójny cel: ze strony kandydata poznanie charyzmatu i życia wspólnoty, a ze strony wspólnoty poznanie kandydata i ocena jego kwalifikacji do FZŚ. Decyzję o jego przyjęciu lub nie, a także dopuszczeniu do profesji podejmuje - jak już zostało powiedziane - Rada wspólnoty. Jakie niezbędne warunki musi spełnić kandydat, ustalają Konstytucje w art. 39,2 i 41,2. (Praktyczne wskazówki zostały podane także w: Franciszkański Zakon Świeckich. Podręcznik dla przełożonych, asystentów i franciszkanów świeckich, Kraków-Warszawa 2000). Ponadto, szczególną uwagę należy zwrócić na te predyspozycje naturalne, które konieczne są do rozwijania i przeżywania w pełni charyzmatu franciszkańskiego, takie jak: równowaga fizyczna i psychiczna, pielęgnowanie życia duchowego i pragnienie ciągłego nawracania się, zdolność do braterskiego współżycia we wspólnocie, wrażliwość i gotowość do służenia i apostołstwa, pokojowe usposobienie, prostota życia, pokora, czyste intencje, optymizm.

Duch braterstwa, życie we wspólnocie braterskiej to dziedzictwo zostawione nam przez św. Franciszka. Niech staje się dla nas nieustanną inspiracją w życiu i działaniu.

S. Janina Iwanicka FZŚ
Konsultacje O. Gabriel Kudzia OFM

Rola regionu w życiu wspólnot miejscowych

Zagadnienia wstępne

Konstytucje Generalne w Art. 61 dają wykładnię, czym jest Wspólnota Regionalna FZŚ, że jest zjednoczeniem Wspólnot Miejscowych na danym terytorium oraz w drugim zdaniu wyjaśnia, w jakim celu te wspólnoty miejscowe się jednoczą, to znaczy po to, aby zapewnić więź między sobą a także z Radą Narodową FZŚ.

Zjednoczenie sprawia, że każda wspólnota czuje się częścią rodziny stopniowo większej i duchowo bogatszej. Wspólnoty są połączone w sposób hierarchiczny. Oznacza to, że wspólnota stopnia wyższego pomaga i służy wspólnocie stopnia niższego wypełniając zadania nakreślone w tychże Konstytucjach Generalnych, o których będzie mowa niżej.

To zjednoczenie ma opierać się nie tyle na zasadach prawa, ale nade wszystko na miłości. Św. Franciszek pragnie, by jego bracia miłowali się wzajemnie, bo tak chce Pan: „To jest moje przykazanie, byście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem” (J 18; IReg 11,5). Ta miłość wyraża się w braterstwie. Właściwe zrozumienie braterstwa, które jest darem Bożym zapewnia jedność i odpowiedzialność za dobro wspólne. Wzajemne ubogacanie się pomaga żyć według Reguły i dążyć do świętości.

Założenie Wspólnoty regionalnej

Ustanowienie Wspólnoty Regionalnej należy do kompetencji Rady Narodowej FZŚ. Czynności i formalności związane z założeniem nowego regionu winny być wykonywane zgodnie z wymogami Konstytucji Generalnych i Statutów Narodowych.

Dla przypomnienia warto zaznaczyć, że istniejące regiony w Polsce powstały na Kapitule Narodowej FZŚ w roku 1992 i w większości pokrywają się terytorialnymi strukturami kościelnymi jak metropolie, jedna lub dwie diecezje. Dla jasności należy jeszcze dodać, że Wspólnotę Regionalną ustanawia Rada Narodowa FZŚ, a zatwierdza Kapituła Narodowa FZŚ na najbliższym posiedzeniu po założeniu tegoż regionu.

Uważa się, że Wspólnota regionalna jest założona, gdy na Kapitule zostanie wybrana Rada i ustalona zostanie siedziba teje Rady. Co się tyczy siedziby, to jest wymóg, że powinna mieć stałe miejsce. O fakcie założenia regionu należy poinformować wyższych przełożonych Pierwszego Zakonu mających klasztory na tym terenie. Jest to o tyle ważne, że wyżsi przełożeni mają zapewnić posługę asystencji duchowej, która może być sprawowana jednoosobowo lub kolegalnie.

Skład i zadania Rady regionalnej

Skład Rady regionalnej jest podobny jak na pozostałych stopniach, a więc: przełożony, zastępca, sekretarz, skarbnik, odpowiedzialny za formację, ds. Młodzieży Franciszkańskiej. To jest skład podstawowy; mogą być wybrane inne jeszcze osoby, jeśli potrzebne to będzie dla dobrego funkcjonowania Rady. W łonie Rady może być ustanowiony komitet wykonawczy z uprawnieniami, jakie mu zostaną nadane przez Statuty (Art. 62).

Wspólnota regionalna jest animowana i kierowana przez Radę i przełożonego. Należy to rozumieć w ten sposób, że przełożony nie może podejmować jakichś osobistych decyzji, jedynie wykonywać te, które zostały podjęte przez Radę. Rola przełożonego polega na tym, że reprezentuje Wspólnotę regionalną i przewodniczy Radzie.

Rada regionalna wypełnia swoje zadania w oparciu o Konstytucje Generalne, Statut

Narodowy i Statut lub regulamin własny, o ile taki posiada. Statut własny Rady regionalnej zatwierdza Rada Narodowa FZŚ.

Siedziba Rady regionalnej najlepiej, gdy istnieje przy klasztorze Pierwszego Zakonu franciszkańskiego i musi mieć stałe miejsce, jak to wcześniej zaznaczono. Za siedzibę uważa się miejsce, gdzie przechowuje się dokumentację regionu i gdzie odbywają się spotkania Rady.

Do zadań Rady regionalnej należy:

1. Przygotowywanie Kapituły wyborczej;
2. Popieranie, animowanie i koordynowanie w obrębie regionu życia i działalności FZŚ oraz jego włączenie w Kościół partykularny;
3. Opracowywanie, zgodnie ze wskazaniami Rady narodowej i we współpracy z nią, programu pracy FZŚ w regionie i staranie się o jego rozpowszechnianie wśród wspólnot miejscowych;
4. Przekazywanie wspólnotom miejscowym dyrektyw Rady narodowej i Kościoła partykularnego (diecezji).
5. Dbanie o formację animatorów przez organizowanie dla nich szkoleń i dostarczanie im stosownych materiałów;
6. Przychodzenie z pomocą wspólnotom miejscowym w ich potrzebach formacyjnych i działalności;
7. Przedyskutowanie i zatwierdzenie sprawozdania rocznego dla Rady Narodowej;
8. Decydowanie o wizytacji braterskiej we wspólnotach miejscowych, chociaż o nią nie proszono, kiedy sugerują to okoliczności;
9. Decydowanie w sprawie przeznaczenia funduszy dyspozycyjnych i podejmowanie uchwał w kwestiach dotyczących administracji finansowej i w sprawach ekonomicznych wspólnoty regionalnej;
10. Przed upływem swego mandatu polecenie osobie kompetentnej, która jest członkiem Rady, albo kolegium rewizorów dokonania kontroli rachunków wspólnoty, sytuacji finansowej i majątkowej wspólnoty regionalnej.
11. Wypełnienie innych obowiązków wskazanych w Konstytucjach albo niezbędnych do osiągnięcia właściwych celów (Art. 62, p. 2).

Rola i zadania przełożonego regionu

Przełożony regionu jest pierwszym odpowiedzialnym za wspólnotę regionalną. Pozostali członkowie Rady są współodpowiedzialni za tę wspólnotę i współpracują z przełożonym w wypełnianiu jego zadań animowania i kierowania wspólnoty regionalnej.

Do szczegółowych zadań przełożonego należy:

Zwoływanie zebrań Rady regionalnej i przewodniczenie im; zwoływanie co trzy lata kapituły wyborczej, po wysłuchaniu Rady co do formalności zwołania;

Przewodniczenie wyborom wspólnot miejscowych i zatwierdzanie ich osobiście lub przez delegata, członka Rady Regionalnej, którym nie może być asystent duchowy;

Dokonywanie wizytacji braterskiej we wspólnotach miejscowych, osobiście lub przez członka Rady;

Uczestniczenie w spotkaniach ustalonych przez Radę Narodową;

Reprezentowanie wspólnoty w przypadku uzyskania przez nią osobowości prawnej w ustawodawstwie cywilnym;

Przygotowanie sprawozdania rocznego dla Rady narodowej;

Prośzenie, za zgodą Rady, o wizytację braterską i wizytację pasterską przynajmniej raz w okresie trzech lat (Art. 63).

Rola regionu w życiu wspólnot miejscowych – refleksje i wskazania

W rozeznaniu potrzeb w regionie pomagają spotkania, konferencje i wizytacja

bratersko-pasterska. Spotkania ze wspólnotami miejscowymi, rozmowa z braćmi i siostrami, odsłaniają zaangażowanie franciszkanów świeckich w życiu Kościoła lokalnego, wzrost lub osłabianie wspólnot. Posiadając takie rozeznanie, łatwiej przyjść z pomocą konkretnym wspólnotom, które takiej potrzebują.

Region otacza opieką wszystkie wspólnoty miejscowe, udziela pomocy doradczej, formacyjnej i organizacyjnej. Troszczy się o jedność i prawidłową działalność, respektuje prawodawstwo i uwrażliwia na jego znaczenie w budowaniu braterstwa.

Ważnym zadaniem dla regionu jest zapewnienie pomocy formacyjnej, uwzględniającej kolportaż cennej literatury franciszkańskiej, zeszytów formacyjnych, a przede wszystkim organizowanie szkoleń w cyklu kilkuletnim, pozwalającym głębiej poznać prawodawstwo i duchowość franciszkańską, przygotować do formacji we wspólnotach, a także odkryć sens przemiany wewnętrznej i potrzebę ciągłej formacji w życiu franciszkanów świeckich.

W budowaniu jedności ważne jest także wspólne działanie i dobra organizacja, którą inspiruje region, wypełniając zalecenia Rady Narodowej i Międzynarodowej. W tym celu opracowywane są przez Radę regionu plany działalności, wysyłane do wspólnot miejscowych, uwzględniające potrzeby, oczekiwania franciszkanów świeckich oraz zadania wytyczone przez rady wyższych szczebli, zmierzające do stałego rozwoju duchowego FZŚ.

Wspólnotom pozbawionym troskliwej opieki duchowej może pomóc region, poprzez między innymi posługę pasterską asystenta duchowego regionu, który uczestniczy w dniach skupienia organizowanych przez wspólnoty miejscowe, prowadzi rekolekcje, czuwa nad nabożeństwem Słowa Bożego, pomaga w dokonaniu rewizji życia, przygotowuje nabożeństwa pokutne.

Region także organizuje rekolekcje zamknięte, które pozwalają oderwać się od codziennych obowiązków, by skupić się na Słowie Bożym, wyprosić dary Ducha Św. konieczne do realizacji powołania i wzrostu duchowości franciszkańskiej. Dobrze więc byłoby, gdyby każdy region każdego roku starał się o zorganizowanie takich rekolekcji.

Region organizuje spotkania instruktażowe dla radnych wspólnot miejscowych, omawia zadania wynikające z Konstytucji Generalnych, uwzględnia pytania i sugestie ulepszające pełnienie funkcji.

Dostarcza formularze obowiązujące we wspólnocie, omawia praktyczne ich zastosowanie, pomaga tym, którym prowadzenie dokumentacji sprawia trudności.

S. Joanna Berłowska FZŚ

Wspólnota Narodowa Franciszkańskiego Zakonu Świeckich

Wspólnota Narodowa FZŚ powoływana jest przez Prezydium Rady Międzynarodowej FZŚ w celu zjednoczenia wspólnot miejscowych złączonych i koordynowanych przez Wspólnoty Regionalne, jeśli takie istnieją w danym kraju.

Każda Wspólnota Narodowa:

- jest animowana przez Radę i przełożonego
- rządzi się własnym Statutem, który zatwierdza Prezydium Rady Międzynarodowej FZŚ
- ma własną siedzibę.

Obecnie w Polsce wszystkie Wspólnoty Miejskowe FZŚ włączone w 16 Regionów w większości pokrywających się z metropoliami i diecezjami tworzą Wspólnotę Narodową, którą kieruje Rada Narodowa. Siedziba Rady Narodowej FZŚ znajduje się w klasztorze Prowincji Matki Bożej Anielskiej Zakonu Braci Mniejszych (OFM) w Warszawie przy ul. Modzelewskiego 98 a.

Statut Wspólnoty Narodowej FZŚ w Polsce został zatwierdzony przez Prezydium Rady Międzynarodowej dekretem z dnia 13 listopada 2002 r.

Powstawanie obecnych posoborowych struktur FZŚ w Polsce zostało zapoczątkowane już w 1978 roku przyjazdem ówczesnej Przełożonej Generalnej FZŚ s. Manuelli Mattioli wraz z Asystentem Generalnym Ojców Kapucynów. Natomiast w roku 1980 Polskę odwiedził Asystent Generalny o. Penderelli OFMConv, a w roku 1987 o. Carl Schäfer OFM, Asystent Generalny. Słowa zachęty kierowane przez odwiedzających zaowocowały tworzeniem struktur FZŚ na szczeblu prowincjalnym.

Po niecałych dwóch latach działania rad prowincjalnych Konferencja Asystentów Prowincjalnych pod przewodnictwem o. Tarsycjusza Waszeckiego OFM zwołała w dniach 6-8 października 1989 roku Kapitułę Krajową FZŚ na Górze Świętej Anny. Wzięli w niej udział asystenci prowincjalni oraz delegowani franciszkanie świeccy z dziewięciu istniejących rad prowincjalnych.

Głównym celem Kapituły był wybór Rady Krajowej jednoczącej wszystkie wspólnoty FZŚ w Polsce. Po trzech latach wyteżonej pracy odnajdywania i jednoczenia Wspólnot oraz opracowywania Statutu Narodowego przygotowano II Kapitułę Krajową, która obradowała w dniach 9-11 października 1992 roku w Kalwarii Zebrzydowskiej, przewodniczyła jej Przełożona Generalna s. Emanuela De Nunzio w asyście Asystentów Generalnych o. Bena Breevorta OFMCap i o. Carla Schäfera OFM. Po dniach intensywnych obrad i dyskusji, a przede wszystkim modlitwy w Sanktuarium Maryjnym dokonano wyboru Rady i Przełożonego, którym został ponownie Brat Fryderyk Widera. Wówczas podjęto uchwałę o zmianie nazwy Rady Krajowej na Narodową oraz odpowiednio Kapitułę Narodową i Wspólnotę Narodową. Uczestnicy otrzymali telegram z życzeniami od Ojca Świętego Jana Pawła II. Wybrano bł. Anielę Salawę Patronką FZŚ w Polsce.

Opracowany przez Radę Krajową *Statut* został uchwalony podczas Kapituły i przekazany Radzie Międzynarodowej do zatwierdzenia. Według tego *Statutu* zawierającego podział na regio-ny przystąpiono do przeprowadzania kapituł regionalnych, którym przewodniczyli: Przełożony narodowy, jego Zastępca lub członkowie Prezydium RN. Do 1994 r. powstało 14 rad regionalnych.

Kolejna Kapituła odbyła się w dniach 9-11 września 1995 roku w Krakowie. A następne odbywały się w latach 1998, 2001, 2004 i 2007 w miesiącu październiku w Warszawie. Podczas kolejnych kapituł narodowych podejmowano uchwały, uczestnicy

pracowali w grupach tematycznych, wybierano nową Radę Narodową i wyznaczano jej zadania na następne trzylecie.

Kapituła Narodowa jest najwyższym krajowym organem wyborczym i ustawodawczym FZŚ. Może być zwołana jako sprawozdawczo-wyborcza lub nadzwyczajna dla rozpatrzenia sprawy, dla której została zwołana. Przygotowując Kapitułę narodową, Rada ustala termin, miejsce, a także propozycje programu i przesyła do akceptacji Przełożonemu Międzynarodowemu. Ustala zgodnie ze Statutem narodowym skład Kapituły Narodowej. Opracowuje program nabożeństw i modlitw, przygotowuje motto kapituły, salę obrad, zapewnia miejsca noclegowe i posiłki. Prowadzącemu Kapitułę oraz Asystentowi Generalnemu zwraca koszty podróży i zapewnia przejazd z lotniska do miejsca kapituły i powrót. Kapitułę Narodową otwiera oraz prowadzi obrady przełożony lub jego delegat, który jest moderatorem obrad. Natomiast sesji wyborczej przewodniczy przełożony międzynarodowy lub jego delegat, który zatwierdza wybory. Statut Narodowy określa szczegółowo zasady uczestnictwa w kapitule, głosowanie nad uchwałami i uprawnienia wyborcze. Z obrad kapituły sporządzany jest protokół, który podpisują sekretarz, protokolant i przewodniczący Kapituły, a z wyborów sekretarz i przewodniczący sesji wyborczej.

W okresie między kapitułami najwyższym organem kierowniczym i wykonawczym oraz koordynującym działalność FZŚ w Polsce jest Rada Narodowa. Rada Narodowa składa się z: przełożonego narodowego, zastępcy przełożonego, sekretarza, skarbnika, radnego ds. formacji, radnego ds. Młodzieży Franciszkańskiej, radnego międzynarodowego, którego Kapituła proponuje do zatwierdzenia przez Prezydium Rady Międzynarodowej, przewodniczącego narodowego MF i trzech asystentów narodowych po jednym z każdej Rodziny Pierwszego Zakonu Franciszkańskiego. W skład Rady, jeśli to uzasadnione, mogą wchodzić jeszcze inni wybrani przez Kapitułę, nie więcej jednak niż dwie osoby.

Zadaniem Rady Narodowej jest kierować i koordynować działalność na poziomie narodowym, wykonywać uchwały Kapituły Narodowej oraz dyrektywy Prezydium Rady Międzynarodowej, a w szczególności:

- opracowywać coroczny plan działalności z terminarzem spotkań,
- sporządzać harmonogram kapituł wyborczych i wizytacji bratersko-pasterskich rad regionalnych,
- planować spotkania z Przełożonymi Regionalnymi, radnymi, ustalać program, zapewniać konieczne materiały formacyjne.
- podejmować decyzje o ustanowieniu nowych regionów lub przejściu wspólnoty do innego regionu.
- utrzymywać łączność z Prezydium Rady Międzynarodowej i zapewnić przedstawicielstwo wspólnoty narodowej w Radzie Międzynarodowej oraz pokrycie związanych z tym kosztów.
- podejmować decyzje w sprawach ekonomicznych wspólnoty narodowej, a na zakończenie kadencji polecić osobie kompetentnej, która nie jest członkiem Rady, skontrolowanie rachunków wspólnoty i sytuacji finansowej.

Przełożonemu narodowemu Konstytucje Generalne wyznaczają między innymi następujące zadania:

- zwoływanie przynajmniej cztery razy w roku i przewodniczenie zebraniom Rady narodowej dla ustalenia programu działań na najbliższy czas i długofalowo, podjęcia decyzji organizacyjnych, formacyjnych i finansowych.
- zwoływanie co trzy lata narodowej kapituły sprawozdawczo-wyborczej po wysłuchaniu Rady co do formalności zwołania, zgodnie ze Statutem narodowym;
- reprezentowanie wspólnoty narodowej wobec władz kościelnych i cywilnych.
- przewodniczenie i zatwierdzanie wyborów Rad regionalnych, osobiście lub przez delegata, członka Rady Narodowej
- przeprowadzanie wizytacji braterskiej w Radach regionalnych osobiście lub przez delegata, członka Rady narodowej;

- kierowanie prośby za zgodą Rady o wizytację braterską i pasterską przynajmniej raz na sześć lat.

Wypełnienie konstytucyjnych zadań przez Radę narodową winno służyć dobru każdej wspólnoty Miejscowej FZŚ, z którą Rada jest w łączności poprzez rady regionalne. Od początku powstania struktur FZŚ w Polsce Rada narodowa stara się każdej siostrze i bratu pomagać na franciszkańskiej drodze do Boga, między innymi poprzez zapewnienie potrzebnej pomocy organizacyjnej, formacyjnej, i Asystencji duchowej. Powoływana przez kolejne Rady Narodowe Komisja Formacyjno-Wydawnicza zapewnia niezbędne materiały formacyjne dla wszystkich Wspólnot FZŚ w Polsce. Konferencja Asystentów Narodowych, Prowincjalnych i Regionalnych opracowuje corocznie materiały do formacji ciągłej. Podręcznik O. Piotra Mielczarka OFMConv służy do formacji początkowej, dostępne są wszystkie akty prawne FZŚ: Reguła, Konstytucje Generalne, natomiast Statut Narodowy FZŚ, Asystencji duchowej, Młodzieży Franciszkańskiej wydane są w całości, opracowany przez Konferencję Asystentów Generalnych *Podręcznik Asystencji we FZŚ i MF* w tłumaczeniu o. dra Alojzego Pańczaka OFM jest dostępny dla asystentów i franciszkanów świeckich.

Corocznie we Franciszkańskim Centrum w Warszawie są organizowane spotkania szkoleniowo-formacyjne dla przełożonych i radnych regionalnych. Natomiast od kilku lat w różnych Sanktuariach, czy Domach zakonnych organizowane są rekolekcje dla rad regionalnych. Wyrazem łączności i zjednoczenia wszystkich franciszkanów świeckich we Wspólnocie narodowej jest coroczne spotkanie ze wszystkimi siostrami i braćmi z całej Polski, a ostatnio także z zagranicy, podczas ogólnopolskiej Pielgrzymki w Narodowym Sanktuarium na Jasnej Górze. W pielgrzymce coraz liczniej uczestniczą również Asystenci duchowi z wszystkich poziomów struktur FZŚ. Wspólnota Narodowa z ofiar siostr i braci ufundowała w roku 2004 stację różańcową na Jasnej Górze.

Udostępnione łamy *Głosu św. Franciszka* służą siostrom i braciom z całej Polski do dzielenia się informacjami i doświadczeniem życia wspólnotowego i indywidualnego.

Przełożeni i radni wszystkich szczebli FZŚ wybrani na kapitułach od każdej siostry i brata oczekują wsparcia modlitewnego, by jak najlepiej wypełnić powierzone obowiązki dla dobra wspólnoty miejscowej, regionalnej, a także narodowej i międzynarodowej.

Opracowano na podstawie:

- Konstytucje Generalne FZŚ
- Statut Narodowy FZŚ w Polsce
- Materiały z Sympozjum „10 lat Rady Narodowej FZŚ w Polsce”

Emilia Nogaj FZŚ

Wspólnota Międzynarodowa

W 1978 roku Franciszkański Zakon Świeckich otrzymał odnowioną Regułę zatwierdzoną przez papieża Pawła VI. Reguła ta skłoniła do wprowadzenia zmian w wewnętrznych strukturach świeckiej części franciszkańskiej. Cała wspólnota składa się ze wspólnot na różnych poziomach: międzynarodowej, narodowej, regionalnej i miejscowej. Te wspólnoty mają żyć w braterstwie, wzajemnie się wspomagać, ubogacać, co ma prowadzić do ciągłego rozwoju.

Wszyscy członkowie działają wspólnie, a ich działanie jest oparte na Ewangelii. Artykuł 69 Konstytucji Generalnych FZŚ podaje: *Wspólnota międzynarodowa jest utworzona przez zjednoczenie organiczne wszystkich na świecie katolickich wspólnot franciszkańskich świeckich. Ona utożsamia się z całością FZŚ. Ma własną osobowość prawną w Kościele. Organizuje się i działa zgodnie z Konstytucjami i własnym Statutem.*

Wspólnotą międzynarodową kieruje Rada Międzynarodowa z Przełożonym generalnym i Prezydium.

Dlaczego powstała Rada Międzynarodowa?

Aby odpowiedzieć na to pytanie trzeba cofnąć się w przeszłość, do okresu zakończenia Soboru Watykańskiego II, który podkreślił ważność obecności i roli osób świeckich w Kościele. Z tego powodu wezwano wszystkie stowarzyszenia kościelne do odnowy, do powrotu do swoich źródeł. Trzeci Zakon dokonał też rewizji swojego prawodawstwa i przystąpił do jednoczenia ruchu tercjarskiego. Rozpoczęto prace nad odnowieniem Reguły, nad Konstytucjami i Rytuałem. W 1973 roku czterej ministrowie generalni powołali do życia Międzynarodową Radę Trzeciego Zakonu Franciszkańskiego. Pierwszą przełożoną generalną została mianowana siostra Manuela Mattioli z Wenezueli.

Rada Międzynarodowa zbiera się co sześć lat na kapitule sprawozdawczo-wyborczej. W połowie kadencji odbywa się Kapituła w celu omówienia ważnych spraw Zakonu.

Prezydium Rady Międzynarodowej jest władzą wykonawczą. Kieruje, ożywia FZŚ oraz wykonuje decyzje Kapituły Generalnej. W skład Prezydium wchodzi: przełożony generalny, zastępca przełożonego, członek Młodzieży Franciszkańskiej oraz wybrani radni, którzy reprezentują następujące obszary językowe: angielski, francuski, hiszpański, portugalski, niemiecki, włoski. Zadaniem Rady Międzynarodowej jest popierać i podtrzymywać życie ewangeliczne według ducha świętego Franciszka z Asyżu u wszystkich wiernych żyjących w stanie świeckim.

Do tej pory odbyło się dwanaście kapituł. Ostatnia Kapituła Generalna odbyła się na Węgrzech w dniach od 15 do 22 listopada 2008 roku. Podczas spotkania przedstawiciele narodowych wspólnot franciszkańskich dyskutowali nad:

Profesją franciszkanów świeckich i ich poczuciem przynależności

* Postawiono pytanie: Jak członkowie FZŚ widzą swoją rolę w dzisiejszym świecie. W prawie 800-letniej historii egzystencji Trzeciego Zakonu przez więcej niż 500 lat Trzeci Zakon nie był samodzielny, nie miał możliwości przejąć zobowiązań, które wynikały z określenia „Zakon”. Dzisiaj sytuacja jest zupełnie inna. Realizacja powołania, które Bóg powierzył św. Franciszkowi przy Krzyżu w San Damiano, a Trzeci Zakon je przejął, jest całkowicie możliwa i zależy od nas samych.

Ale czy jesteśmy rzeczywiście gotowi do przyjęcia tego odpowiedzialnego zadania? W jakim stopniu i w jaki sposób rozwinął się w nas zmysł przynależności do „Zakonu”? Czy członkowie FZŚ potrafią sobie w pełni uświadomić, „że należą rzeczywiście do Zakonu, który po ośmiu wiekach posiada wreszcie jednolitą strukturę?

Papież Benedykt XV w Encyklice *Sacra propediem* z okazji jubileuszu III Zakonu w

1921 roku. pisał: *Św. Franciszek założył Zakon Tercjarzy, Zakon w pełnym tego słowa znaczeniu, wprowadził nie tak, jak dwa pierwsze związany ślubami, ale ozdobiony taką samą prostotą prowadzenia życia i takim samym sposobem pokuty. Tego, czego przedtem nie wymyślił żaden założyciel zakonu a mianowicie uczynienia życia zakonnego sprawą ogółu, tego dokonał on pierwszy i z Bożą pomocą wykonał.*

Papież Pius XII w przemówieniu do Tercjarzy w 1956 roku mówił: *Wy jesteście Zakonem, zakonem świeckim, prawdziwym zakonem. Wy musicie być szkołą oskie przesłanie chrześcijańskiej doskonałości. Bez tej stanowczej woli nie można przynależeć do wybranych zastępów Pana.*

Papież Jan Paweł II w swoim przemówieniu do Kapituły Generalnej w 1988 roku wyjaśnił pojęcie *Zakon*, które nie oznacza nic innego jak tylko przynależność do wielkiej rodziny franciszkańskiej, uczestnictwo w wymaganiach i dyscyplinie, które są związane z tą duchowością.

Pozostaje więc świadomość bycia jednym, co zobowiązuje do zgodnego życia i działania w Kościele i w świecie. Aby FZŚ mógł w trzecim tysiącleciu historii chrześcijaństwa przyjąć i z pełną odpowiedzialnością oraz skutecznością wypełniać swoje zadanie musi się jednoczyć i tworzyć ciągle nowoczesne metody, które pomogą wspólnocie i jej członkom wyjść naprzeciw wyzwaniom wewnętrznym jak i zewnętrznym, które stawia świat. FZŚ powinien zająć takie miejsce w Kościele, aby szerzyć charyzmat franciszkański we współczesnym laickim świecie.

Wspólnota franciszkanów świeckich składa się z 430.000 członków, którzy złożyli profesję. Są obecni w 103 krajach całego świata. Ta wielka grupa jest zobowiązana do niesienia współczesnemu światu przesłania, które zostało przekazane z Krzyża San Damiano św. Franciszkowi.

Franciszkanie świeccy będą w stanie wypełnić to zadanie, jeśli wytworzą w sobie poczucie głębokiej przynależności do rodziny franciszkańskiej, uświadomią sobie sens złożonej profesji i będą dbali o swój rozwój duchowy. Przez złożenie profesji człowiek jest pełnym członkiem wspólnoty franciszkańskiej zobowiązanym do realizacji franciszkańskiego przesłania. Poczucie przynależności do wielkiej Rodziny franciszkańskiej ma pomóc w pokonaniu granic państw, barier językowych, klas społecznych oraz kultur i uprzedzeń po to, aby stać jednym ciałem, które głosi i upowszechnia Ewangelię, które odbudowuje na nowo Kościół Chrystusowy i czyni widocznym zbawienie świata przez Boga, a tym samym realizuje franciszkańskie przesłanie.

Celem Rady Międzynarodowej jest umacnianie więzi między wspólnotami narodowymi, umacnianie poczucia jedności FZŚ, wspieranie inicjatyw franciszkanów świeckich w życiu Kościoła i społeczeństwa.

Ważna jest wymiana doświadczeń między wspólnotami franciszkańskimi. Od 30 lat odbywają się Europejskie Spotkania Franciszkanów Świeckich, których celem jest wymiana doświadczeń z braćmi i siostrami w duchu franciszkańskim. Prowadzą one do poznania różnic i tego, co wspólne, do pokonania granic i wniesienia własnego wkładu do porozumienia między narodami. Każdy polski franciszkanin świecki może przyczynić się do budowy wspólnoty międzynarodowej poprzez aktywne uczestnictwo w tych spotkaniach. Pomimo różnic językowych i kulturowych uczestnicy tych spotkań czują się jak członkowie jednej wielkiej rodziny. Potrafią nawiązać ze sobą kontakt, nawet nie znając obcego języka.

Świat potrzebuje pokoju. Franciszkanie świeccy są powołani do prowadzenia pokojowego dialogu z wszystkimi ludźmi, do budowania pojednania i jedności. Mają być znakiem nadziei i narzędziem pokoju, aby świat stawał się bardziej ewangeliczny i braterski. Franciszkańska wspólnota międzynarodowa ma stanowić model życia dla współczesnego człowieka szukającego Boga, harmonii, spokoju i nadziei.

Wybór na urzędy i ich wygaśnięcie

Ważnym wydarzeniem w życiu Wspólnoty Franciszkanów Świeckich są wybory do Rady Wspólnoty. Kapituły Wyborcze mogą być zwyczajne i nadzwyczajne. Kapituły Zwyczajne odbywają się co trzy lata na różnych szczeblach Wspólnot: miejscowej, regionalnej i narodowej. Kapituły międzynarodowe odbywają się co sześć lat.

Kapituły nadzwyczajne są zwoływane z powodu różnych, bardzo ważnych spraw, których nie można w żaden inny sposób załatwić. Kapitułę zwyczajną zwołuje przełożony wspólnoty przynajmniej jeden miesiąc wcześniej podając miejsce, dzień i godzinę mającej się odbyć kapituły. Należy także ustalić termin kapituły z Radą regionu - z Radą wyższego szczebla - składając odpowiednie pismo. Przełożony wyższego szczebla lub jego delegat przewodniczy kapitule i zatwierdza wybory. Przełożony albo delegat nie może przewodniczyć we własnej wspólnotce miejscowej ani wyborom Rady innego stopnia, której jest członkiem. Doniosłym wydarzeniem we wspólnotce jest obecność na kapitule asystenta stopnia bezpośrednio wyższego. Jest on świadkiem komunii z Pierwszym Zakonem.

Przewodniczący kapituły i asystent stopnia wyższego nie mają prawa głosu.

Przed rozpoczęciem Kapituły w sali należy umieścić tablicę, na której będą zapisywani zgłaszani kandydaci i oddawane na nich głosy. Należy także przygotować kartki ostemplowane pieczęcią wspólnoty.

Aby ważne przystąpić do odbywania Kapituły wyborczej wymagana jest obecność przynajmniej więcej niż połowy mających prawo głosu. Dla stopnia miejscowego statuty narodowe mogą ustalić inaczej. We wspólnotce miejscowej - głos czynny, tzn. mogą wybierać, i głos bierny - mogą być wybierani, mają profesji wieczyści teje wspólnoty. Profesji czasowi mają tylko głos czynny, czyli mogą wybierać, ale oni nie mogą być wybierani na urzędy. Asystenci duchowi danej wspólnoty nie głosują w wyborach ani w sprawach finansowych, ale są świadkami łączności z Pierwszym Zakonem i ubogacają kapitułę.

Podczas głosowania oddając głos na przełożonego lub członków rady kierujemy się dobrem wspólnoty a nie względami osobistymi. Bez ważnych przyczyn nie należy odmawiać przyjęcia proponowanego urzędu. Jest to łaska, jaką otrzymujemy od Pana Boga.

Po odmówieniu modlitwy do Ducha Świętego z Rytuału przewodniczący lub delegat stopnia wyższego obejmuje przewodniczenie Kapitule.

Zbranie wyborcze składa się z dwóch części: z części sprawozdawczej i wyborczej. W części sprawozdawczej, Przewodniczący ustępującej Rady lub Sekretarz przedstawia działalność trzyletniej pracy rady, natomiast Skarbnik - zestawienia finansowe. Po dyskusji, po uwagach, przewodniczący ustępującej rady prosi o absolutorium. Po udzieleniu absolutorium wspólnoty ustępująca rada zostaje rozwiązana.

Przed rozpoczęciem głosowania Przewodniczący Kapituły głośno odmawia modlitwę z Rytuału. Następnie przypomina, że wybory na urzędy Przełożonego, Zastępcy Przełożonego i innych członków Rady nie są zaszczytami, ale odpowiedzialną pracą. Jest służba dla Wspólnoty i dla drugiego człowieka. A skoro padnie kandydatura, nie wolno bez ważnej przyczyny odmawiać przyjęcia danego Urzędu. Po zgłoszeniu kandydata, Przewodniczący Kapituły zapytuje, czy kandydat proponowany urząd przyjmuje. Jeśli uzyska potwierdzenie, rozpoczyna się głosowanie.

Głosowanie musi być tajne. Do wyboru Przełożonego, na dwie pierwsze kadencje, wymagana jest większość bezwzględna głosów obecnych oddanych tajnie ($1/2$ głosów + 1). Na trzecią i ostatnią kadencję musi uzyskać $2/3$ głosów oddanych w pierwszym głosowaniu. Po dwóch nieskutecznych głosowaniach przystępuje się do głosowania pomiędzy dwoma

kandydatami, którzy otrzymali największą ilość głosów albo, jeśli jest ich więcej niż dwóch, między dwoma kandydatami starszymi profesją, i po trzecim głosowaniu, jeśli pozostaje równość głosów, za wybranego uważa się tego, który jest starszy profesją. Po zakończonym głosowaniu na przełożonego, Przewodniczący Kapituły zapytuje czy kandydat dany urząd przyjmuje. Jeśli otrzyma potwierdzenie, przełożony zastaje wybrany.

Do wyboru Zastępcy Przełożonego należy przystąpić w taki sam sposób.

Przewodniczący ustępujący nie może być wybrany na Zastępcę.

Do wyboru radnych po pierwszym głosowaniu bez uzyskania większości bezwzględnej (1/2 głosów + 1) jest wystarczająca w drugim głosowaniu większość względna, głosów obecnych oddanych tajnie. Radni mogą być wybierani na więcej kolejnych trzechleci. Począwszy od trzeciej kadencji będzie konieczna większość 2/3 głosów obecnych, którą musi się uzyskać w pierwszym głosowaniu, niezależnie od Urzędu, jaki sprawował radny, np. w jednej kadencji Sekretarz, w drugiej Skarbnik.

Sekretarz ogłasza rezultat wyborów, Przewodniczący, jeśli wszystko odbyło się prawidłowo i wybrani przyjęli urzędy, potwierdza wybór według Rytuału.

Rada wyższego stopnia ma prawo i obowiązek unieważnić wybory i zapowiedzieć je na nowo we wszystkich przypadkach, gdy nie zostały zachowane wyżej wymienione normy.

Urzędy wakujące

Gdy Urząd Przewodniczącego wakuje z powodu śmierci, rezygnacji lub innego powodu o charakterze definitywnym, Zastępca Przewodniczącego przejmuje ten urząd aż do upływu mandatu, na jaki przełożony został wybrany. Na wakujący Urząd Zastępcy Przełożonego zostaje wybrany przez Radę Wspólnoty jeden z radnych z ważnością do kapitały wyborczej. Na wakujący urząd radnego Rada zadba o jego zastępstwo zgodnie ze statutami własnymi z ważnością do Kapituły Wyborczej.

Urzędy nie dające się pogodzić

Urząd Przełożonego na dwóch różnych poziomach. Urzędy Przełożonego, Zastępcy Przełożonego, Sekretarza, Skarbnika na tym samym poziomie.

Rezygnacja z Urzędu

Rezygnacja na Kapitułę Przełożonego jakiegokolwiek stopnia musi być przyjęta przez Kapitułę. Rezygnację Przełożonego poza Kapitułą należy przedstawić Radzie. Przyjęcie rezygnacji musi być zatwierdzone przez Przełożonego wyższego stopnia. Rezygnacja z innych urzędów jest przedstawiana Przełożonemu i jego Radzie, do której należy przyjęcie rezygnacji.

Usunięcie z Urzędu

W przypadku niewypełniania przez Przełożonego własnych obowiązków, zainteresowana Rada wyraża swoje zaniepokojenie w braterskim dialogu z nim.

Jeśli nie doprowadzi to do pozytywnego rezultatu, Rada powiadamia Radę stopnia wyższego, do której należy zbadanie sprawy i jeśli trzeba, poprzez tajne głosowanie podejmie decyzję o usunięciu Przełożonego.

Z bardzo ważnej przyczyny publicznej i udowodnionej, Rada wyższego stopnia, po braterskim dialogu z zainteresowanym, może w tajnym głosowaniu zdecydować o usunięciu Przełożonego niższego stopnia.

Usunięcia z Urzędu Radnych, gdy zachodzi bardzo ważna przyczyna, należy do Rady, do której oni należą, podjęta w tajnym głosowaniu, po braterskim dialogu z zainteresowanym.

Rada wyższego stopnia, w przypadku ciężkich zaniedbań lub nieprawidłowości ze strony jakiegoś Przełożonego albo jakiejś Rady, zarządzi wizytację braterską zainteresowanej Rady i ewentualnie postara się o wizytację pasterską. Oceni z miłością i roztropnością zbadaną sytuację i podejmie decyzję stosownie do przypadku, łącznie z usunięciem Rady albo zainteresowanych odpowiedzialnych.

W Konstytucjach Generalnych (rozdz.3, tyt. 4, art. 76 - 84) znajdują się przepisy dotyczące wyborów na Urzędy i ich wygaśnięcie - należy się z nimi zapoznać.

Najlepsza Rada i dobry Przełożony nie są w stanie wiele zrobić, jeśli nie będą wspomagani przez całą Wspólnotę.

O. Witold Józef Regulski OFMConv

Asystencja duchowa we wspólnocie miejscowej FZŚ

Wprowadzenie

Posługiwanie asystentów duchowych we Franciszkańskim Zakonie Świeckich jest uregulowane prawnie obowiązującymi w całym Kościele dokumentami. Podstawowym dokumentem normującym posługę asystentów duchowych jest Reguła Franciszkańskiego Zakonu Świeckich, która w artykule 26 określa ogólnie zadania asystentów duchowych, a tym samym asystenta wspólnoty miejscowej. Według tego dokumentu mają oni czuwać nad zachowaniem wierności franciszkańskiemu charyzmatowi przez zachowanie Reguły, Konstytucji Generalnych i innych dokumentów normujących życie we wspólnocie franciszkanów świeckich. Porównując zadania asystenta, w dokumentach poprzedzających najnowsze, obecnie obowiązujące, można zauważyć, że poprzednie eksponowały rolę asystenta jako kierownika organizacyjnego wspólnoty tercjarskiej, a nową rolę tę zredukowały do koniecznego minimum powiększając i pogłębiając zadania w zakresie formowania braci i sióstr oraz towarzyszenia wspólnotom na drodze realizacji ich powołania. Jednak nie można tych zmian prawnych rozumieć jako przyzwolenia asystentowi na zachowanie biernej postawy w codzienności życia wspólnot franciszkanów świeckich, ale jako zmianę płaszczyzny oddziaływania z formalnoprawnej na duchową. Nowe ustawodawstwo pokazuje asystenta duchowego bardziej jako animatora niż jak poprzednie, jako przełożonego. Asystent (łacińskie słowo *assistere* – być przy, wspomagać) powinien wspomagać przełożonych i Rady Wspólnot oraz całe wspólnoty franciszkanów świeckich w ich codzienności przez własną aktywność oraz wsparcie świadectwem własnego życia i wiedzą teologiczną, szczególnie w dziedzinie franciszkańskiej duchowości.

Posługa asystentów duchowych

Takie określenie funkcji asystenta duchowego stawia przed podejmującym się tej roli zakonikiem kapłanem dawanie świadectwa własnym życiem w duchu Biedaczyny z Asyżu, odpowiedniej wiedzy teologicznej i znajomości prawa kościelnego, aby mógł skutecznie pełnić swoją posługę. Powinien też posiadać naturalną zdolność do współpracy z ludźmi świeckimi, gdyż to on ma rozwijać w franciszkanach świeckich autentycznego ducha franciszkańskiego, którego oni mają przekazywać zlaicyzowanemu światu. Pełni on też rolę łącznika między Pierwszym Zakonem a Franciszkańskim Zakonem Świeckich łącząc je w nierozzerwalną jedność w duszpasterskim posługiwaniu i poświadczając tożsamość charyzmatu i pochodzenie ze wspólnej tradycji. W pewnym uproszczeniu, opierając się na wspomnianych dokumentach prawnych, a szczególnie na Konstytucjach Generalnych Franciszkańskiego Zakonu Świeckich można określić rolę i zadania asystenta duchowego we wspólnocie franciszkanów świeckich.

Role asystenta duchowego można przedstawić w kilku punktach:

1. Asystent duchowy powinien wspomagać braci i siostry w rozwoju w nich, życia ewangelicznego, przez co należy rozumieć umacnianie braci i sióstr w, wynikającym z profesji, zobowiązaniu do życia ewangelicznego w ich stanie.
2. Być dla braci i sióstr przewodnikiem duchowym w zachowywaniu wierności charyzmatowi franciszkańskiemu, przez co należy rozumieć takie ich prowadzenie, aby idąc Franciszkową drogą, wiernie przestrzegali swojej Reguły, Konstytucji Generalnych i Statutów Narodowych. Osiągać to mają przez kierownictwo duchowe i świadectwo własnego życia.
3. Wskazywać braciom i siostrom możliwości współpracy w Kościele i życiu społecznym przez uświadamianie, że nie wystarczy troska o zbawienie własne, ale konieczny jest udział w misji

Kościółu i wrażliwość na sprawy społeczne.

Natomiast zadania asystenta duchowego można przedstawić w innych punktach: Nauczanie; przez kazania, homilie, konferencje i rozmowy indywidualne. Inspirowanie pogłębiania życia modlitwy; modlitwy indywidualnej i wspólnotowej, czytania duchowego i medytacji.

Posługa sakramentalna, w tym ceremoniarza wspólnot Franciszkańskiego Zakonu Świeckich. Oddziaływanie na formację duchową początkową i permanentną przyjmując, że formacja jest funkcją ciągłą.

Utwardzanie braci i sióstr w przekonaniu o jedności Pierwszego, Drugiego i Trzeciego Zakonu Regularnego z Franciszkańskim Zakonem Świeckich.

Asystent duchowy, będąc członkiem Rady Wspólnoty, ma przedstawiać na jej zebraniach różne propozycje, wskazówki i plany działalności.

Zachowując swoją funkcję asystenta duchowego nie może wpływać na decyzje ekonomiczne wspólnoty, której służy.

Powyższe rozważania przedstawiły sposób funkcjonowania asystenta duchowego, w oparciu o aktualnie obowiązujące prawodawstwo, na wszystkich poziomach struktury organizacyjnej Franciszkańskiego Zakonu Świeckich, gdyż jest ono tożsame dla każdego rodzaju hierarchicznej wspólnoty franciszkanów świeckich. Różnice zachodzą na płaszczyźnie formalnoprawnej. Zakres uprawnień asystentów niektórych szczebli, został przedstawiony w kolejnych zeszytach Głosu św. Franciszka.

Obowiązki i uprawnienia asystentów duchowych

W tej części opracowania zostaną przedstawione zagadnienia prawne dotyczące asystenta duchowego we wspólnocie miejscowej oraz wynikające z nich wymagania duchowe i intelektualne stawiane kandydatowi na ten urząd, a wynikające ze Statutu Asystencji Duchowej i Duszpasterskiej przy Franciszkańskim Zakonie Świeckich obowiązującego w Polsce.

Zadania asystentów duchowym określa ten dokument w Rozdziale III w kolejnych jego Artykułach:

Artykuł 12,1-3 tego dokumentu określa, że asystentem duchowym może być osoba wyznaczona przez kompetentnego wyższego przełożonego [Pierwszego Zakonu] do pełnienia tej posługi dla konkretnej wspólnoty. Zaleca, aby asystentem był zakonnik, członek Pierwszego Zakonu. Określając uprawnienia formalne, czyni asystentem duchowego członkiem z głosem w Radzie Wspólnoty i Kapitułe Wyborczej wspólnoty, względem której sprawuje posługę asystencką i z którą współpracuje. Zastrzega, że asystent duchowy nie ma prawa głosu w sprawach wyborczych i ekonomicznych na wszystkich stopniach.

Artykuł 13,1-3 tego dokumentu nakłada na asystenta duchowego jako główne zadanie współpracę w formacji duchowej franciszkańskiej [początkowej i permanentnej]. Dalej zaleca asystentowi duchowemu, aby na posiedzeniach Rady Wspólnoty i Kapituł Wyborczych lub zwykłych, niezależnie od przysługującego mu prawa, uszanował rolę franciszkanów świeckich pozostawiając im pierwszeństwo w kierowaniu wspólnotą, koordynowaniu działalności i animowaniu. Uściśla też, że asystent duchowy uczestnicząc czynnie w postanowieniach Rady i Kapituły ma pamiętać, że jest przede wszystkim odpowiedzialny za animację zgromadzeń liturgicznych i przygotowanie konferencji duchowych wygłaszanych na Radzie lub Kapitułe.

Artykuł 14,1-5 poświęcony jest sprawom wizytacji pasterskich i wynikającym z tego faktu obowiązkom asystenta duchowego. Określając wizytacje pasterskie jako uprzywilejowany moment komunii z Pierwszym Zakonem i Trzecim Zakonem Regularnym wyznacza szczegółowe zadania asystentom poszczególnych wspólnot w prowadzeniu i przygotowaniu do takiej wizytacji. Wyznacza też, które osoby mogą wizytacje przeprowadzić, jak powinna ona przebiegać i zaleca, aby łączyć ją z wizytacją braterską.

Określa też obowiązki wizytatorów związane z przeprowadzeniem wizytacji, tak w wymiarze duchowym jak i administracyjnym.

Artykuł 15,1-4 określa sposób mianowania asystentów duchowych, ustala ich kompetencje, gdy na terytorium, na którym istnieją wspólnoty franciszkanów świeckich, istnieje kilku wyższych przełożonych zakonnych mających władzę mianowania asystentów duchowych dla Franciszkańskiego Zakonu Świeckich. Podtrzymując, jako podstawową zasadę, że asystentem duchowym powinien być franciszkanin (z którejkolwiek gałęzi Zakonu Braci Mniejszych lub Trzeciego Zakonu Regularnego) dopuszcza mianowanie asystentem duchowym w pierwszej kolejności zakonnika lub zakonnicę z innego zgromadzenia zachowującego Regułę św. Franciszka z Asyżu, ewentualnie franciszkanina świeckiego, ale dobrze przygotowanego do pełnienia takiej posługi i w końcu duchownego diecezjalnego.

Artykuł 16,1-3 określa kolegalność działania asystentów duchowych na stopniach międzynarodowym, narodowym i regionalnym.

Artykuł 23,1-2 zwięźle określa zakres uprawnień asystenta miejscowego. Czyni go odpowiedzialnym, razem z Radą Wspólnoty, za formacje kandydatów i nakłada obowiązek wyrażenia, przed złożeniem profesji, własnej opinii o kandydatach. Zobowiązuje też do przeprowadzania, w jednoci z przełożonym wspólnoty, rozmów z braćmi i siostrami, których postępowanie narusza postanowienia Reguły Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

Z powyższego opracowania wynika, że nowe prawodawstwo położyło szczególniejszy nacisk na ojcowską i nauczycielską funkcję asystenta duchowego rezygnując z funkcji kierowniczej. Nie ogranicza jednak jego funkcji do kapelańskiej lub opiekuna grupy pastoralnej. Umiejscawiając go jako członka Rady Wspólnoty zobowiązuje go do służenia tej wspólnotie w możliwie najpełniejszy sposób, zgodnie z wymogami Reguły. Ustawia go na pozycji ojca wspólnoty, pasterza i nauczyciela. Nakłada obowiązek podtrzymywania kontaktów tak z całą wspólnotą jak i z każdym członkiem z osobna, harmonijnego formowania każdego z nich by potrafił znaleźć się, jako franciszkanin świecki, w swoim środowisku i mocno zlaicyzowanym świecie. Musi pomagać każdemu franciszkaninowi świeckiemu odnajdywać w sobie wewnętrzne przekonanie do życia w jednoci z pozostałymi członkami jego wspólnoty, całości franciszkańskich wspólnot świeckich i jednoci całej rodziny franciszkańskiej. Jest to praca, którą powinien prowadzić dyskretnie, bez zbytniego rozgłosu, ale skutecznie, czyli tak, aby bracia i siostry wzrastali w swoim życiu duchowym i poczuciu wspólnotowości. Aby taki cel mógł osiągnąć, musi bacznie obserwować braci i siostry, wydobywać z nich, nieraz bardzo głęboko ukryte, uzdolnienia, talenty i dary, bo wszystko to od Boga pochodzi, pamiętając, że tak każdy z nich jak i on sam przed Bogiem odpowie za to jak sprawował swoje powołanie i posłannictwo.

Osobowość asystenta duchowego

Aby sprostać tak postawionym zadaniom asystent duchowy musi być człowiekiem głębokiej modlitwy, by duchowo żył na głębokościach, bo tylko wówczas potrafi wprowadzić na te głębokości tych, nad którymi sprawuje duszpasterską opiekę. Zachowanie trwałego kontaktu z Bogiem, uwarunkowane pogłębioną modlitwą, sprawi, że na niej asystent duchowy będzie otrzymywał światło od Boga. Musi on pokornie zrozumieć, że w procesie formowania drugiego człowieka jest narzędziem w ręku Boga, więc musi być narzędziem bezwzględnie Bogu posłusznym. Postawa zachowania szacunku, liczenia się z drugim człowiekiem będzie wynikała z jego postawy względem Boga. Ważnym więc jest to, by ustawiał się twarzą do drugiego człowieka, uważnie wsłuchiwał się w to, co ma on do zakomunikowania, co wydobywa ze swojego wnętrza, by pokazać to asystentowi duchowemu tu postrzeżanemu w roli kierownika duchowego. Liczenie się z drugim człowiekiem, szacunek dla jego duszy, jest konsekwencją liczenia się asystenta duchowego z Bogiem, dlatego formowanie drugiego człowieka musi być ściśle dostosowane do jego osoby. Pomóc drugiemu człowiekowi, na jego drodze do Boga, można jedynie przy zachowaniu linii

wierności jego zasadniczym tendencjom rozwojowym, które otrzymał od Stwórcy. Sprawowanie funkcji asystenta duchowego, szczególnie w procesie formacji, nie może mieć charakteru apriorycznego, nie może też przyjmować sztywno nawet najbardziej uznanych metod ani kierować się własnymi upodobaniami. Przeznaczony do określonej wspólnoty franciszkańskiej asystent duchowy musi bardzo poważnie liczyć się z osobowością każdego brata i każdej siostry, których formuje. Postępowanie asystenta duchowego, jak już wcześniej wspomniano, musi być wolne od postawy władcy, gdyż formowanie nie jest panowaniem, ale ułatwianiem rozpoznawania żądań Boga. Ważne są jeszcze dwie sprawy: mające znaczenie, u asystenta duchowego, jego formacja duchowej i intelektualna. Zdolny do skutecznego sprawowania funkcji asystenta duchowego człowiek (zakonnik, kapłan franciszkanin świecki) musi być dobrze uformowany na trzech płaszczyznach, ale z sobą organicznie powiązanych. Chodzi tutaj o formację duchową (duchowość franciszkańska), intelektualną (nurt franciszkański) i zewnętrzną (ład zewnętrzny), by potrafił być, dla osoby formowanej, jakby miejscem spotkania z Bogiem lub kanałem, przez który Bóg może przemawiać do drugiego człowieka. Musi go też cechować osobista, autentyczna pokora. Dostrzegalna pobożność i świętość asystenta duchowego będzie ogromną przyciągającą siłą, płynącą z bliskości Boga. Tak uformowany asystent duchowy będzie wspomagał braci i siostry nie tylko zwyczajnymi środkami, ale też, a czasem przede wszystkim swoją modlitwą i ofiarą. Jego wstawiennictwo u Boga będzie chroniło braci i siostry od wszelkich szatańskich wpływów. Będzie też przyciągał, przez świadectwo własnego życia, nowych kandydatów i kandydatki przyczyniają się w ten sposób do wzrostu jakościowego i ilościowego Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

Podsumowanie

Ludziom XX i XXI wieku, bombardowanym nadmiarem informacji i żyjącym w nieustannym pośpiechu, nie wystarczają zwykłe przemówienia i spotkania liturgiczne. Ludzie XX i XXI wieku oczekują przede wszystkim świadectwa, a to znaczy, że świadkami Jezusa Chrystusa winni być przede wszystkim asystenci duchowi a pod ich wpływem bracia i siostry – franciszkanie świeccy. Oni powinni być owym światłem dla świata..., które stawia się na świeczniku, żeby świeciło wszystkim, którzy są w domu (Mt 5,14-15). Oni mają przyciągać do wspólnot, a przez wspólnoty do Kościoła i do Boga młodych i starszych, zagubionych i szukających swego miejsca w świecie.

O. Marian Jarząbek OFMConv

Asystencja we wspólnocie regionalnej i narodowej FZŚ

Czcigodny Ojcie!

W oparciu o przepisy Konstytucji Generalnych Franciszkańskiego Zakonu Świeckich i Statutu Asystencji Duchowej oraz na prośbę przełożonego narodowego FZŚ i za zgodą Konferencji Prowincjałów Franciszkańskich w Polsce, niniejszym piśmie mianuję czcigodnego Ojca Asystentem Narodowym Franciszkańskiego Zakonu Świeckich. Bardzo proszę, aby Ojciec w swojej posłudze kierował się przepisami Konstytucji Generalnych FZŚ oraz Statutem Asystencji Duchowej. Posługa, którą Ojciec ma pełnić przez kolejną kadencję, ma przede wszystkim na celu zapewnienie wierności charyzmatowi franciszkańskiemu, troskę o ducha komunii z Kościołem i Rodziną Franciszkańską. W ten sposób ma się Ojciec stać stróżem wartości, które stanowią dla franciszkanów świeckich zadanie życia (por. KG FZŚ 85,2). Niech Duch Święty umacnia w pokornej i wytrwałej posłudze franciszkanom świeckim, niech wlewa w serce pokój i radość, czyniąc z Ojca narzędzie podobne do tego, jakim stał się przed wiekami św. Franciszek z Asyżu.

Treść tej nominacji wyjaśnia zadania i obowiązki, jakie nakłada Pierwszy Zakon na asystentów duchowych FZŚ. Na podstawie *Podręcznika dla Asystentów FZŚ i MF* rozważmy je bardziej szczegółowo.

1. Ogólne wskazania Kościoła

Ogólne wskazania odnoszące się do posługi kapłanów pełniących funkcje asystentów znajdujemy w nauczaniu Soboru Watykańskiego II w Dekrecie o apostołacie świeckich. Kapłani asystenci, oprócz bycia przedstawicielami hierarchii, mają następujące zadania wobec wspólnot, którymi się opiekują:

- troska o należyte ustosunkowanie się świeckich do hierarchii;
- pielęgnowanie życia duchowego i zmysłu apostołskiego;
- służenie świeckim mądrą radą;
- popieranie różnych inicjatyw;
- szukanie wraz ze świeckimi nowych metod pracy apostołskiej (zob. AA 25).

Użyteczne dla naszej posługi mogą być też uwagi Ojca Świętego Jana Pawła II zawarte w przemówieniu skierowanym 23 czerwca 1987 r. do Włoskiej Akcji Katolickiej: "Powołanie asystenta kościelnego jest przede wszystkim powołaniem kapłańskim, przeto skierowanym na wychowanie i wierze i na spowodowanie wzrostu w wierze... tak, by świeccy odpowiedzieli radośnie i wielkodusznie na powołanie do świętości i na szczególne - zgodne z Ewangelią - posłanie... Misja asystenta jest ukierunkowana na promocję u przynależących do stowarzyszenia ich specyficznego powołania świeckiego w jego powiązaniach i specyficie... Wasze działanie, wasz szczególny apostołat, wasza misja jako ojców duchowych i wychowawców w wierze poszczególnych osób stanowią podstawowe elementy formacji członków, odpowiedzialnych i animatorów".

2. Prawodawstwo FZŚ

Po tych ogólnych wskazaniach, przechodząc do omówienia prawodawstwa FZS, należy przypomnieć, że z zasady asystentem powinien być kapłan franciszkanin dający świadectwo żywej duchowości franciszkańskiej, okazujący jako zakonnik uczucia braterstwa względem franciszkanów świeckich i podejmujący się bycia węzłem łączącym jego Zakon z FZS (zob. KG 89,3). W porównaniu z poprzednim prawodawstwem III Zakonu rola asystenta została w dzisiejszym ograniczona na polu organizacyjnym i kierowniczym, a pogłębiona w dziedzinie opieki duchowej i formacji sióstr i braci.

Udział asystenta w formacji należy rozpatrzyć z różnych punktów widzenia:

- wskazań ogólnych;
- zadań formacyjnych asystentów na różnych poziomach;
- udział asystentów w poszczególnych etapach formacji (formacja początkowa, ciągła).

Zadania asystenta wynikają z pełnionych przez niego funkcji: asystent to ten, kto współpracuje z kimś w pewnej działalności. Tym "kimś" są oczywiście w naszym przypadku wspólnoty FZŚ na różnych poziomach, których zadaniem między innymi jest zawsze formacja nie tylko kandydatów, ale też wszystkich członków w ramach tak zwanej "formacji ciągłej". W tym działaniu wspólnoty szczególną rolę odgrywa asystent. Z punktu widzenia asystenta to, co ujmują Konstytucje FZŚ, jest jego głównym zadaniem: "Głównym zadaniem asystenta jest współpraca w formacji początkowej i stałej" (KG 89,4).

Podobny postulat formułuje *Statut dla asystentów*: "Zarówno Asystent duchowy, jak i animator - mają szczególne zadanie, by współpracować w zakresie formacji początkowej i ciągłej braci świeckich" (SA 10).

Tłumaczenie polskie Konstytucji określa to zdanie jako główne, a *Statut dla Asystentów*, że jest to szczególne zadanie. O tym szczególnym zadaniu asystencji mówi również art. 3 Statutu: "Zadaniem asystencji jest... współpraca w zakresie formacji początkowej i ciągłej braci i sióstr" (SA 3), oraz o tym, co jest również ważne w formacji: "ożywianie życia chrześcijańskiego przez posługę duszpasterską i sakramentalną wspólnot" (SA 2).

Obydwa dokumenty dla określenia działania asystenta używają pojęcia współpracy, czyli chodzi tu o cierpliwą pracę razem z tymi, którzy za formację są odpowiedzialni, do której każdy z nich wnosi coś swojego. Oznacza to również ze strony zakonnika odrzucenie twierdzenia, że teraz "wszystko zrobią świeccy", jak również ze strony świeckich zrzucenia spraw formacji na zakonnika.

Asystenci są również z urzędu członkami rad wspólnot na różnych poziomach, z którymi współpracują we wszystkich ich zadaniach (zob. KG 89,4), do których należą również sprawy formacji. Zadania te, co jest rzeczą oczywistą, będą się różniły w zależności od tego, w jakiej radzie asystent pełni swoją posługę.

Omówmy zadania asystentów regionalnych i narodowych.

3. Asystent regionalny

Asystenci regionalni są mianowani po wysłuchaniu rady regionalnej przez kompetentnego wyższego przełożonego, do którego należy altius moderamen (wyższe kierownictwo). Gdzie więcej niż jeden przełożony ma władzę mianowania asystentów, „należy kierować się zasadami uzgodnionymi wśród przełożonych mających jurysdykcję w danym regionie” (SA 21.1).

Zakres jego posługi obejmuje obszar określony jako "wspólnota regionalna". Jeżeli asystentów jest kilku, „tworzą oni konferencję i wypełniają posługę kolegialnie” (SA 21.2). Każdy z asystentów regionalnych w ramach swojej gałęzi Zakonu ma za zadanie:

- informowanie wyższych przełożonych swojego zakonu o życiu i działalności FZŚ w regionie;
- zajęcie się tym wszystkim, co dotyczy posługi asystencji swojej gałęzi Zakonu względem FZŚ, a więc spotykanie się ze wspólnotami, utrzymywanie stałych i braterskich kontaktów z asystentami miejscowymi.

Zadaniem Konferencji Asystentów Regionalnych lub asystenta regionalnego, jeżeli jest tylko jeden:

jest współpraca z radą regionalną w dziedzinie animacji duchowej i apostołatu franciszkanów świeckich w życiu kościelnym i społecznym regionu, a szczególnie w formacji odpowiedzialnych;

zapewnienie wizytacji pasterskiej rad miejscowych FZŚ i uczestniczenie w miejscowych kapitułach wyborczych;

koordynacja na poziomie regionalnym posługi asystentów duchowych, formacja asystentów i budowanie wśród nich jedności braterskiej;

budzenie wśród zakonników zainteresowania FZŚ i MF oraz Rycerzami św. Franciszka.

Wraz z Radą zobowiązany jest do troski o "formację animatorów" (KG 62.e) i pomoc w "potrzebach formacyjnych" (KG 62.f). Do tego również zobowiązuje go Statut dla Asystentów; "Do obowiązków Asystenta... należy współpracować z Radą regionalną ... (szczególnie) nad formacją świeckich" (SA 47).

Do obowiązków asystenta regionalnego, we współpracy z Radą "należy" wypracowanie i przyjęcie środków formacji przystosowanych do warunków miejscowych jako pomoc dla odpowiedzialnych za formację w poszczególnych wspólnotach (zob. KG 37.4). Jako wizytator pasterski, wizytujący wspólnoty miejscowe, "powinien poświęcić szczególną uwagę programom, metodom i doświadczeniom formacyjnym" (KG 95.4).

4. Asystenci narodowi

Asystenci narodowi są mianowani przez kompetentnego wyższego przełożonego po wysłuchaniu rady narodowej. Gdzie więcej niż jeden przełożony jest uprawniony do mianowania, należy zachować normy ustalone przez przełożonych mających jurysdykcję na terytorium danego kraju. Spełniają oni swoją posługę wobec rady narodowej i troszczą się o asystencję duchową wspólnoty narodowej. Jeżeli jest ich więcej niż jeden, tworzą konferencję i wypełniają swoją posługę kolegialnie.

Każdy asystent narodowy w ramach swojego zakonu ma następujące zadania:

- informuje wyższych przełożonych swojego zakonu o życiu i działalności FZŚ na obszarze danego kraju;

- zajmuje się tym wszystkim, co dotyczy posługi asystencji swojego zakonu względem FZŚ i MF, spotyka się ze wspólnotami miejscowymi, którymi opiekuje się własny zakon na obszarze kraju, utrzymuje stałe braterskie kontakty z asystentami regionalnymi i miejscowymi własnego zakonu.

Zadaniem konferencji asystentów narodowych lub asystenta narodowego jest:

współpraca z radą narodową w animacji duchowej i apostołskiej franciszkanów świeckich w życiu kościelnym i społecznym, a zwłaszcza formacja odpowiedzialnych;

zapewnienie wizytacji duszpasterskiej rad regionalnych FZŚ i uczestnictwo w regionalnych kapitułach wyborczych;

koordynacja na poziomie krajowym posługi asystentów duchowych, formacja asystentów i umacnianie braterskich więzi między nimi;

budzenie wśród zakonników zainteresowania FZŚ i MF oraz Rycerzami św. Franciszka.

Zadania dotyczące formacji jasno są określone zarówno w Konstytucjach, jak i Statucie. Będąc członkiem Rady, asystent ma z nią współpracować w "wypracowaniu i przyjęciu środków formacji przystosowanych do warunków miejscowych jako pomoc dla odpowiedzialnych za formację w poszczególnych wspólnotach" (KG 37.4) - domyślnie regionalnych i miejscowych. Statut mówi także o formacji odpowiedzialnych świeckich, jak i asystentów i animatorów. "Do Asystenta narodowego... należy - współpraca z Radą narodową... szczególnie nad formacją odpowiedzialnych świeckich" (SA 41). "Asystenci narodowi... popierają formację asystentów" (SA 42).

Asystent razem z Radą ma zadanie: poszukiwania, sygnalizowania, publikowania i rozpowszechniania koniecznych do formacji franciszkanów świeckich pomocy (zob. KG 66), jak np. cykli konferencji, podręczników do formacji wstępnej, nowicjackiej i stałej, książek poświęconych duchowości franciszkańskiej, nagrań, video- kaset, programów itp. Do jego zadań należy także formacja odpowiedzialnych świeckich i asystentów poprzez wykłady, kursy, konferencje, rekolekcje dla formatorów.

Asystent narodowy jest zobowiązany raz w ciągu 3 lat do przeprowadzenia wizytacji pasterskiej rad regionalnych w czasie, w którym powinien poświęcić szczególną uwagę "programom, metodom i doświadczeniom formacyjnym" (KG 95.4).

5. Konferencje asystentów regionalnych i narodowych

Każda konferencja asystentów duchowych (KAD) regionalnych i narodowych funkcjonuje jako organ kolegialny. Można, o ile taka byłaby potrzeba, włączyć do niej innych członków w charakterze doradców czy współpracowników. Konferencja powinna ustalić, kto jest jej przewodniczącym i czas trwania jego posługi. Wszyscy pozostali mają też czynnie włączyć się w posługę duszpasterską w całym regionie. Niezależnie od liczby będących pod opieką wspólnot z motywów praktycznych wszystkie obediencje powinny być w konferencji reprezentowane.

Do KAD ze stosownymi modyfikacjami odnosi się to, co zostało powiedziane odnośnie do przynależności asystenta miejscowego do rady powierzonej mu wspólnoty: jest on razem z odpowiedzialnymi świeckimi (radą i przełożonym) animatorem i przewodnikiem wspólnoty oraz współodpowiedzialnym za formację.

Konferencje Asystentów Duchowych regionalnych i narodowych, podobnie jak Konferencja Asystentów Generalnych, wypełniają swoją posługę altius moderamen na mocy delegacji wyższych przełożonych względem wspólnot, którym asystują. Zadanie to wiąże się w szczególności sposób z wizytacją pasterską i uczestnictwem w kapitułach wyborczych wspólnot na niższym poziomie. Będzie to omówione w kolejnych punktach.

6. Wizytacja pasterska

Konstytucje Generalne FZŚ opisują osobno wizytację braterską i pasterską. Odnosząc się do wizytacji pasterskiej, Konstytucje mówią: „Wizytacja jest uprzywilejowanym momentem komunii z Pierwszym Zakonem i TOR (Trzeci Zakon Regularny). Jest ona przeprowadzana także w imieniu Kościoła oraz służy zapewnieniu i wspieraniu zachowywania Reguły i Konstytucji, i wierności charyzmatowi franciszkańskiemu. Będzie się odbywać w poszanowaniu organizacji i prawa własnego FZŚ” (KG 95.1). Mówi się tutaj o asystencie wizytatorze, a nie o asystencie wspólnoty miejscowej, który jest także wizytowany.

Według artykułu 95. wizytacja pasterska związana jest z jurysdykcją i wypełnianiem altius moderamen, o którym mówi artykuł 85.2 i 86.1 Konstytucji generalnych FZŚ: „Troska duchowa i pasterska o FZŚ, powierzona przez Kościół Pierwszemu Zakonowi i TOR, jest obowiązkiem przede wszystkim ministrów generalnych i prowincjalnych. Do nich należy wyższe kierownictwo, o którym jest mowa w kan. 303” (KG 85.2).

Celem altius moderamen jest zapewnienie wierności FZŚ charyzmatowi franciszkańskiemu, jedności z Kościołem i rodziną franciszkańską, wartości, „które stanowią dla franciszkanów świeckich zadanie życia” (KG 85.2). „Ministrowie generalni i prowincjalni wypełniają swój obowiązek względem FZŚ przez erygowanie wspólnot miejscowych, wizytację pasterską, asystencję duchową wobec wspólnot różnych stopni. Zadanie to mogą wykonywać osobiście albo przez delegata” (KG 86.1). Asystenci regionalni i narodowi są delegatami ministrów prowincjalnych.

Odnośnie do jurysdykcji Kodeks Prawa Kanonicznego mówi: „Ci, którzy otrzymali święcenia, zdolni są do sprawowania -zgodnie z przepisami prawa - władzy rządzenia, która jest w Kościele z Bożego ustanowienia i nazywana jest również władzą jurysdykcji” (KPK 129.1). „W wykonywaniu tej władzy mogą współdziałać wierni świeccy zgodnie z przepisami prawa” (KPK 129.2).

Delegat, o którym mówi art. 86. 1. Konstytucji Generalnych FZŚ, by mógł sprawować władzę rządzenia, musi mieć „święcenia”. Asystent duchowy zatem, który nie jest kapłanem, ma możliwość przeprowadzenia jedynie wizytacji braterskiej wspólnoty FZŚ.

Podczas wizytacji pasterskiej w imieniu Kościoła wizytator ma zagwarantować i popierać zachowanie Reguły i Konstytucji oraz zachowanie wierności charyzmatowi franciszkańskiemu. Szczególne zadania asystenta podczas wizytacji pasterskiej określają Konstytucje Generalne w art. 95: „Wizytator po sprawdzeniu aktu kanonicznego erygowania wspólnoty zainteresuje się relacjami między wspólnotą i asystentem duchowym, a także

Kościółem partykularnym oraz spotka się z pasterzami (biskup, proboszcz), gdy to będzie stosowne dla wspierania komunii i posługi w budowaniu Kościoła" (KG 95.2).

„Będzie popierał współpracę i poczucie współodpowiedzialności między odpowiedzialnymi świeckimi i asystentami duchowymi. Powinien ocenić jakość asystencji duchowej udzielanej wspólnocie wizytowanej, zachęcić asystentów duchowych w ich posłudze oraz popierać ich ciągłą formację duchową i pasterską" (KG 95.3). A ponadto:

Wizytator pasterski powinien:

sprawdzić akt kanonicznego założenia wspólnoty; jeżeli nie zostało to dokonane, ma wskazać procedurę, jaką należy podjąć;

zwrócić szczególną uwagę na programy, metody i doświadczenia formacji, życie liturgiczne i modlitewne, działalność apostołską wspólnoty;

zainteresować się relacjami między wspólnotą a asystentem duchowym, spotkać się z duszpasterzami w celu umocnienia jedności i budowania Kościoła na poziomie parafialnym i diecezjalnym;

wesprzeć współpracę i współodpowiedzialność między odpowiedzialnymi świeckimi i zakonnikami, sprawdzając jakość asystencji zakonników, wspierając w swojej posłudze asystenta miejscowego oraz jego formację duchową i duszpasterską.

Podczas spotkań przewidzianych w czasie wizytacji wizytator pasterski powinien stworzyć wszystkim możliwość wymiany pytań i odpowiedzi, dzieląc ze wszystkimi wiarę, nadzieję i miłość. Jest ważne, by wizytator modlił się ze wspólnotą Liturgią Godzin, odprawił dla nich Mszę św. lub odprawił Drogę krzyżową, różaniec. Homilie, w których głosi Słowo Boże, muszą być dobrze przygotowane, nawiązujące do Reguły, Rytuału i Konstytucji Generalnych.

7. Kapituły wyborcze

Konstytucje Generalne mówią zaś: „Zebraniu wyborczemu, albo kapitule, przewodniczy przełożony stopnia bezpośrednio wyższego lub jego delegat, który zatwierdza wybory... Niech będzie obecny asystent duchowy stopnia bezpośrednio wyższego lub jego delegat, jako świadek komunii z Pierwszym Zakonem i z TOR..." (KG 76.2). „Przewodniczący kapituły i asystent stopnia wyższego nie mają prawa głosu" (KG 76.3).

Asystent poziomu bezpośrednio wyższego nie może przewodniczyć kapitule wyborczej ani też podczas niej nie głosuje. Jest on tylko obecny jako świadek komunii, która powinna zaistnieć między odpowiedzialnymi świeckimi i zakonnikami, między wspólnotą FZŚ a Pierwszym Zakonem i TOR.

W czasie kapituły powinien on spełnić rolę animatora duchowego i apostołskiego, formatora odpowiedzialnych świeckich i pobudzić kapitułę do zainteresowania się problemami duszpasterskimi i zamierzeniami Kościoła.

Jako świadek jedności asystent świadczy o niej swoją postawą, słowami i czynami. Konieczne jest, by był on przekonany, że powołanie i charyzmat franciszkański, którym żyją zarówno zakonnicy, jak i świeccy, jest znakiem żywotności Rodziny Franciszkańskiej. Jego posługa świadka komunii jest wielką pomocą, lecz nie ma on zastępować przewodniczącego kapituły, który kieruje, koordynuje i animuje samą kapitułę.

Podsumowanie w formie pytań:

Kto może być asystentem duchowym dla FZŚ?

Kto mianuje asystentów duchowych?

Zadania asystenta regionalnego?

Zadania asystenta narodowego?

Role i zadania asystenta podczas wizytacji?

Asystent duchowy na kapitule?

XIX.

Br. Adam Smoleń FZŚ

*Nie sądziecie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków ...
A kto je wypełnia i uczy wypełniać,
ten będzie wielki w Królestwie Niebieskim.
(Mt 5, 17-19)*

Wizytacja braterska

Podczas profesji przyrzekaliśmy zachowywać w swoim świeckim stanie przez cały czas naszego życia Ewangelię Pana naszego Jezusa Chrystusa, żyjąc we Franciszkańskim Zakonie Świeckich, zgodnie ze wskazaniami jego Reguły.

Art. 4 naszej Reguły poucza nas, że Reguła i życie Franciszkanów świeckich jest następujące: *Zachowywać Ewangelię Pana naszego Jezusa Chrystusa, naśladując św. Franciszka z Asyżu, dla którego Chrystus był natchnieniem i centrum życia w odniesieniu do Boga i ludzi.* Chrystus mistrzem naszego życia, czyli głoszący i praktykujący całym swoim życiem prawdę. Aby naśladować Jezusa Chrystusa wewnątrz i zewnątrz, jak to czynił św. Franciszek, potrzebne są nam normy prawne, regulaminy, praktyczne zasady, którymi mamy się kierować w naszym życiu. Normy prawne przypominają nam o tym, czy innym obowiązku, stają się podporą i pomocą w naszych postanowieniach. W tym względzie pomocą dla nas, franciszkanów świeckich, jest Reguła, Konstytucje Generalne, Rytuał dane nam i zatwierdzone przez Kościół. Droga, którą Kościół określa i zabezpiecza, jest pewna, bowiem sam Założyciel i Prawdodawca idzie nią jako pierwszy, daje siłę do skutecznego przezwyżyczenia słabości i przeszkód. Jednak i Reguła potrzebuje, aby nie stała się zbiorem pobożnych życzeń, pewnego autorytetu, wsparcia, potrzebny jest zatem autorytet, który byłby pomocny, objaśniał i kontrolował stosowanie Reguły w życiu. Temu ma służyć, między innymi, wizytacja.

Art. 26 naszej Reguły nakazuje okresowe wizytacje, przeprowadzane przez właściwych przełożonych zakonnych, dla utrzymania wierności wobec charyzmatu i zachowywania Reguły oraz uzyskania większej pomocy w życiu wspólnoty. Artykuł ten mówi o dwóch rodzajach wizytacji: pasterskiej i braterskiej. Pierwszą przeprowadza kapłan z Zakonu Braci Mniejszych, drugą przełożony wyższego szczebla lub jego delegat. Wizytatorem nie może być członek wspólnoty, ani członek Rady wizytowanej wspólnoty (KG 94,5).

Konstytucje Generalne w art. 92,1 podają, że celem wizytacji jest: ożywienie franciszkańskiego ducha ewangelicznego, zapewnienie wierności charyzmatowi i Regule, ofiarowanie pomocy w realizacji życia w wymiarze franciszkańskim, umocnienie więzi jedności Zakonu i wspieranie jak najskuteczniejszego jego włączenia w rodzinę franciszkańską i Kościół.

Wizytacja jest potrzebna również, aby Kościół mógł przekonać się o wierności wspólnoty, jako społeczności kościelnej wobec jego nauki i praw. Wspólnota nic innego nie powinna upatrywać w wizytacji, jak tylko ojcowską wizytę, gdyż wizytator przybywa, aby braci i siostry zachęcić i utwierdzić w ich świętym powołaniu. Dlatego też przyjmie go z wielką chęcią i radością wysłuchując rad i zaleceń, które ochotnie będzie wypełniał.

Art. 92,2 Konstytucji Generalnych określa, że wizytacja pasterska i braterska wspólnoty miejscowej i regionalnej powinna dokonywać się przynajmniej raz na 3 lata, natomiast wspólnoty narodowej i międzynarodowej przynajmniej raz na 6 lat. Z prośbą o wizytację występuje przełożony wspólnoty, po uzgodnieniu z Radą, do przełożonego stopnia bezpośrednio wyższego, jeżeli chodzi o wizytację braterską i do odnośnego

przewodniczącego Konferencji Asystentów Duchowych o wizytację pasterską (KG 92, 3).

Wizytacja pasterska i braterska może być przeprowadzona również z inicjatywy rady wyższego szczebla, lub odnośnej Konferencji Asystentów Duchowych, z pilnych i bardzo ważnych przyczyn, albo też w przypadku nie złożenia przez przełożonego prośby o wizytację. Wspólnoty, w których przeprowadzono już wizytację, zachowują prawo odwołania się do Rady i Konferencji Asystentów Duchowych stopnia jeszcze wyższego (KG 93,5). Dla dobra i wyгоды wspólnoty wizytację pasterską i braterską można przeprowadzić równocześnie, po uzgodnieniu terminu, programu i czasu trwania z wizytującymi (KG 93,4).

Wizytację należy rozpocząć modlitwą według Rytuálu. Do wizytacji przygotowuje się wspólnota, ale także wizytujący. Wspólnota przygotowuje swoją dokumentację do wglądu wizytującym i rozlicza się przed sobą ze swojej pracy, a przede wszystkim z wykonania zaleceń z poprzedniej wizytacji. Wypełnia ankietę wizytacyjną i wysyła do wizytujących, aby mogli zapoznać się z nią przed wizytacją.

Wizytator w pierwszym rzędzie powinien dowiedzieć się jak najwięcej o społeczności, przeglądając dokumentację wspólnoty: sprawozdania, protokoły, ankiety wizytacyjne, zalecenia i uwagi z poprzedniej wizytacji. Wskazana jest również rozmowa z poprzednim wizytatorem o jego wrażeniach z poprzedniej wizytacji, ale też rozmowa z przełożonym i innymi członkami - jeżeli jest taka możliwość - aby mieć w miarę pełny obraz wspólnoty. Informacje o społeczności, otrzymane z wielu źródeł, dadzą nam rzeczywisty obraz wspólnoty, co pozwoli przygotować się tak, aby skutecznie jej pomóc.

Nie można przystępować do wizytacji nieprzygotowanym. Trzeba mieć opracowane wystąpienie, które ma służyć dobru wspólnoty, jak i poszczególnym jej członkom. Ma zachęcać i wspomagać konkretną radą odnośnie życia kościelnego i franciszkańskiego, pochwalić dobre strony wspólnoty, proponować naprawę tego, co złe przez odpowiednie wskazania i zalecenia. Wizytator powinien zajmować stanowcze stanowisko jedynie odnośnie interpretacji Reguły i Konstytucji Generalnych czy Statutu, oraz w przypadkach gorszących, nadużyć czy niewierności.

Należy pamiętać, że głównym celem wizytacji jest poprawa życia wspólnoty i jej członków. Wizytator, analizując wszystkie działania wspólnoty i jej członków, nie może lekceważyć nawet małych błędów nieprzestrzegania Reguły i powinien je wskazać z roztropnością, pokorą i serdecznością.

Nieprzestrzeganie Reguły przez braci i siostry szkodzi im samym i innym, szerząc żyły przykład. To swoim dobrym przykładem pociągamy innych do gorliwego wypełniania Reguły, a złym wprowadzamy rozluźnienie, oziębłość, niedbalstwo i niszczymy dobre owoce nauki Kościoła. Dlatego też wizytator, ale również przełożeni zobowiązani są do napominania członków wspólnoty, nawet wtedy, gdy przekroczenia Reguły nie są jeszcze istotne. Upominanie braterskie jest to obowiązek przez Ewangelię nakazany; jest ono ćwiczeniem się w czystej miłości, odczuwaniem w nas samych słabości duchowej bliźniego, nad którą bolejąc, pragniemy ją uleczyć, upominając tajemnie błędzącego. Czynić to należy, za przykładem św. Franciszka, który dobrocią swoją czynił sobie przyjaciół z tych właśnie, których upominał za błędy. Św. Bonawentura poucza: *Największy stopień doskonałości to zachowywać wszystko, co przypisuje Reguła*. Bracia i siostry nie powinni obawiać się napomnień, ale ich raczej pragnąć, przyjmując je z dobrocią i cierpliwością i nigdy się nie usprawiedliwiać, nawet wówczas, gdy jest się niewinnym. Można wyznaczyć prawdę, usprawiedliwić się, gdy przełożeni o to zapytają. W tym względzie św. Franciszek nas poucza: *Błogosławiony sługa, który uwagi, oskarżenia i upomnienia pochodzące od innych znosi tak cierpliwie, jakby pochodziły od niego samego. Błogosławiony sługa, który udzielane mu upomnienia przyjmuje spokojnie, słucha z szacunkiem, pokornie wyznaje swą winę i chętnie wynagradza. Błogosławiony sługa, który nie jest skory do usprawiedliwiania się i znosi pokornie wstyd i winę, choćby się nawet jej nie dopuścił.*

W programie wizytacji powinien być przewidziany czas i miejsce na przegląd dokumentacji wspólnoty przez wizytujących, jak również czas i miejsce na swobodne

rozmowy z poszczególnymi członkami wspólnoty. Podczas wizytacji należy sprawdzić: książkę protokołów z posiedzeń rady, sprawozdania z działalności, książkę finansową i sprawozdania finansowe, protokoły z wizytacji i kapituł, prowadzoną korespondencję, a także kronikę, jeżeli jest prowadzona przez wspólnotę. We wspólnotcie miejscowej należy dodatkowo sprawdzić książkę profesów, nowicjuszy i postulantom, a we wspólnotcie regionalnej teczki poszczególnych wspólnot miejscowych. Szczególną uwagę należy poświęcić programom, metodom i doświadczeniom formacyjnym, życiu liturgicznemu, modlitwie i działaniom apostołskim wspólnoty. Zwrócić też należy uwagę na powołania, gdyż to one stanowią o żywotności wspólnoty. Wszystkie sprawdzone księgi wizytator podpisuje pod informacją o dokonaniu przeglądu w czasie wizytacji z podaniem daty.

Podczas bezpośredniego spotkania z członkami Rady i wspólnoty, z grupami i sekcjami wspólnoty, każdy uczestnik spotkania powinien móc się wypowiedzieć o swoim uczestnictwie w życiu wspólnoty, o jego udziale w pracach wspólnoty, o tym jak czuje się we wspólnotcie i co zyskuje z przynależności do wspólnoty. Członkowie poszczególnych urzędów rady przedstawiają dodatkowo swoje zadania i zdają relację jak się z nich wywiązują.

Spotkanie powinno się odbywać w braterskiej atmosferze. Należy przewidzieć czas na przedstawienie problemów, zapytania i udzielenie odpowiedzi. Również należy przewidzieć czas na ewentualne indywidualne spotkania z wizytatorami. Wszystko dla dobra wspólnoty i jej pomyślnego rozwijania się.

Na zakończenie wizytacji należy przedstawić krótkie podsumowanie, w którym będzie przedstawiony obraz wspólnoty, jej osiągnięcia, postęp na drodze rozwoju duchowego, wskazanie sposobu rozwiązania problemów, zaniedbań, niedociągnięć, nieprawidłowości - jeżeli takie wystąpiły. W podsumowaniu należy również podkreślić dobre strony wspólnoty i zachęcić do dalszej aktywności. Wizytację należy zakończyć zgodnie z Rytuałem modlitwą i błogosławieństwem, jeżeli uczestniczy w niej kapłan, jak również, dla uzyskania przypisanego odpustu, odpowiednią modlitwą.

Wspólnota powinna poczuwać się do obowiązku zwrotu kosztów podróży wizytatora.

Wizytator po zakończeniu i przemyśleniu wizytacji formuluje na piśmie odpowiednie uwagi powizytacyjne dla wizytowanej wspólnoty, zawierające ocenę życia Rady i wspólnoty, wskazówki, wnioski i zalecenia powizytacyjne. Uwagi powizytacyjne przekazuje: wizytowanej wspólnotcie i do wiadomości asystentowi duchowemu wspólnoty, a także do archiwum Rady wizytującej. Uwagi powizytacyjne stanowią załącznik do wcześniej sporządzonej ankiety wizytacyjnej.

Wizytacja jest ważnym i istotnym wydarzeniem w życiu wspólnoty i zaniedbywanie jej jest wyraźnym przekroczeniem Reguły, dlatego też, jeżeli to tylko jest możliwe, powinni w niej uczestniczyć wszyscy członkowie Rady i wspólnoty. Dobrze przeprowadzona wizytacja daje impuls do działania, zachęca do większego wysiłku, zaangażowania, mobilizuje Radę i wspólnotę jak i poszczególnych członków do bardziej owocnego życia i dawania świadectwa życia franciszkańskiego w swoim środowisku. Będzie to jednak możliwe tylko wówczas, gdy nauki i zalecenia wizytatorów będą z szacunkiem przyjmowane i chętnie, w posłuszeństwie wypełniane. Chociaż franciszkanie świeccy ślubu posłuszeństwa nie składają, niemniej jednak, żyjemy w wielkiej rodzinie św. Franciszka i powinny nas łączyć najserdeczniejsze węzły braterskiej miłości i przyjaźni i powinniśmy się poczuwać do posłuszeństwa względem przełożonych, a szczególnie względem naszych opiekunów duchowych I Zakonu Braci Mniejszych.

Najmilszą cnotą zakonnika jest posłuszeństwo, bo jak mówi św. Bonawentura „*Nie ma większej i przyjemniejszej Bogu ofiary niż doskonałe posłuszeństwo Regule i rozkazom przełożonych, gdyż to, co najdroższe jest dla nas, swobodne używanie woli, oddajemy i poświęcamy Bogu*”. Kto Panu Bogu oddaje dobra swoje przez jałmużnę, sławę swoją przez przyjmowanie upokorzeń, ciało przez umartwienia i posty, ten oddaje tylko cząstkę samego siebie, ale kto oddaje Panu Bogu wolę swoją, poddając się posłuszeństwu, ten oddaje

wszystko co ma. Św. Augustyn mówi: *Adam siebie samego i naród ludzki zgubił przez nieposłuszeństwo*; zaś św. Hieronim: *Więcej ma zasługi, kto je z posłuszeństwa, niż ten, kto pości z upodobania*. W *Liście do Filipian* (Flp 2,8) czytamy: *Syn Boży stał się człowiekiem, aby dać przykład postuszeństwu od pierwszej chwili wcielenia aż do śmierci i to śmierci krzyżowej*.

Wstępujemy więc na drogę postuszeństwa, porzucając własną wolę, starając się wypełniać wszystko co Reguła nakazuje i nasi opiekunowie duchowi, czyniąc to chętnie i z radością.

Wizytacja pasterska w FZŚ

Wizytacja pasterska we Wspólnocie FZŚ (na różnych szczeblach tego Zakonu) przeprowadzana jest obok wizytacji braterskiej. Mogą być przeprowadzone razem lub oddzielnie. Wizytację pasterską przeprowadza kapłan z I Zakonu jako asystent duchowy wspólnoty regionalnej, narodowej lub międzynarodowej; może być też kapłan zakonny delegowany przez Ministra Prowincjalnego lub Generalnego.

Konstytucje Generalne FZŚ w artykule 95 określają cel wizytacji oraz podają zakres powinności i zadań wizytatora pasterskiego, które poniżej zostaną omówione.

Na wstępie KG stwierdzają, że wizytacja jest uprzywilejowanym momentem komunii z Pierwszym Zakonem i TOR (Art. 95,1). Konstytucje Generalne, używając takich słów, chcą wykazać więź istniejącą między I Zakonem Franciszkańskim oraz TOR (Trzecim Zakonem Regularnym) a Franciszkańskim Zakonem Świeckich i wskazać, że FZŚ należy do wielkiej Rodziny Franciszkańskiej, która żyje jednym charyzmatem ukazany przez Świętego Franciszka z Asyżu.

Ponadto w tym stwierdzeniu, że „wizytacja jest uprzywilejowanym momentem komunii z I Zakonem i TOR”, należy rozumieć, że tej wizytacji nie należy traktować jako kontroli, ale jako okazanie pomocy franciszkanom świeckim w wypełnieniu ich zadań wpływających ze złożonej profesji we FZŚ.

Wizytacja pasterska jest przeprowadzona w imieniu Kościoła. Pierwszy Zakon oraz TOR, którego przedstawiciele przeprowadzają wizytację, ma mandat od Kościoła do sprawowania duchowej opieki nad Franciszkańskim Zakonem Świeckich, a tym samym ma prawo do przeprowadzania wizytacji pasterskiej. W tym stwierdzeniu zawarta jest także myśl, że Kościół jako matka troszczy się, aby jej dzieci wzrastały duchowo, wiernie krocząc drogami wskazanymi przez niego.

W następnym zdaniu podany jest cel wizytacji pasterskiej, która służy zapewnieniu i wspieraniu zachowania Reguły i Konstytucji, i wierności charyzmatowi franciszkańskiemu (KG 95,1).

To jest istotny cel wizytacji we FZŚ, inne cele są jakby pomocnicze do zachowania tego istotnego, to jest zachowania Reguły i Konstytucji przez członków danej wspólnoty FZŚ.

Wizytator po przeglądnięciu ksiąg i po przeprowadzeniu rozmów ma przynajmniej pobieżną orientację, jak zachowywane są poszczególne przepisy Reguły i Konstytucji. Jeśli Reguła czy Konstytucje w jakichś punktach nie są zachowywane, wizytator ma obowiązek zwrócić uwagę na występujące nieprawidłowości. Następnie powinien zbadać, jakie są tego przyczyny: czy brak zrozumienia, czy lekceważenie, czy niemożliwość wykonania w obecnym stanie. Jeśli powodem niedomagań jest brak zrozumienia, wizytator powinien pouczyć, jak należy to czynić. Przy stwierdzeniu lekceważenia należy upomnieć i pouczyć, że złożenie profesji we FZŚ wymaga posłuszeństwa, czyli wykonywania podjętych zobowiązań, bo inaczej kroczenie drogą franciszkańską nie ma sensu, co więcej, szkodzi dobru jednostki i wspólnoty. I w tych przypadkach wizytator poucza, że trwanie we FZŚ jest nonsensem.

Wizytator pasterski, badając wierność charyzmatowi franciszkańskiemu, zwróci uwagę na to, że elementem wyróżniającym Trzecie Zakony spośród innych stowarzyszeń świeckich jest życie według określonej tradycji duchowej rodziny zakonnej, z którą są oni związani. Franciszkanie świeccy muszą jednak pamiętać, że żyjąc w świecie mają swój sposób życia człowieka świeckiego i nie można przenosić wszystkich doświadczeń i tradycji

duchowości zakonnej do życia franciszkanina świeckiego zarówno w wymiarze indywidualnym jak i wspólnotowym. Zatem, gdyby była w tym względzie jakaś przesada, należy zwrócić uwagę, wskazując prawidłowy kierunek.

Dalszym ważnym obowiązkiem wizytatora jest sprawdzenie, czy wizytowana wspólnota jest założona kanonicznie, to znaczy czy została erygowana przez kompetentnego ministra Prowincjalnego z Pierwszego Zakonu Franciszkańskiego. Dlaczego konieczne erygowanie? Zgodnie bowiem z obowiązującym Kodeksem Prawa Kościelnego, aby otrzymać prawo istnienia w Kościele, każda wspólnota musi być założona kanonicznie, tzn. musi otrzymać „urzędowe” zatwierdzenie. Dokument kanonicznego erygowania powinien być pilnie przechowywany i przedstawiony wizytatorowi do wglądu.

Do obowiązków wizytatora należy sprawdzenie, jakie są relacje Wspólnoty Miejskowej FZŚ a Kościołem partykularnym, czyli parafią, na terenie której istnieje i działa. Tutaj chodzi o to, czy franciszkanie świeccy angażują się w życie parafii (w liturgii: czytania, udział w nabożeństwach, apostołstwo, działalność charytatywna, itp.). Równie ważne jest, jaka opinia, jaka krąży o franciszkanach świeckich, to znaczy jak wierni w tym środowisku oceniają ich życie i działalność. W tym przypadku wizytator powinien spotkać się z proboszczem, by zasięgnąć informacji od niego w omawianych sprawach i poprosić go o wyrażenie opinii o życiu i działalności FZŚ na terenie parafii. Jeśli Wspólnota Miejskowa działa przy klasztorze, wizytator powinien spotkać się z gwardianem, i podobnie jak z proboszczem, porozmawiać o tych sprawach. Takie spotkanie z proboszczem jest potrzebne nie tylko jako kontrola Wspólnoty, ale także służy proboszczowi, by lepiej mógł poznać rolę i zadania franciszkanów świeckich w ich powołaniu i w apostołstwie parafialnym.

Mając odpowiednią wiedzę na temat istniejących relacji między FZŚ w Kościełem lokalnym, wizytator powinien pochwalić tam, gdzie jest dobrze, zachęcić do dalszego kontynuowania i ulepszania tych relacji, a tam gdzie są niedomagania, zachęcić do zmiany postawy.

Wizytator będzie popierał współpracę i poczucie odpowiedzialności między odpowiedzialnymi świeckimi i asystentami duchowymi. Asystent duchowy jest członkiem Rady Wspólnoty i jako taki powinien czynnie uczestniczyć w zebraniach Rady, pomagać w rozwiązywaniu problemów, ustalaniu programów działania i ich realizacji. Przełożony Wspólnoty Miejskowej jest głównym odpowiedzialnym i reprezentantem tejże wspólnoty. Rola asystenta duchowego odnośnie przełożonego polega na wspieraniu go w wypełnianiu jego obowiązków poprzez udzielanie rady, a nawet pomocy, jeśli przełożony o taką się zwróci. Wizytator powinien przypomnieć Radzie jak i asystentowi duchowemu, że ich współpraca jest konieczna dla normalnego życia Wspólnoty i jej rozwoju.

Wizytator powinien ocenić jakość asystencji duchowej udzielanej wspólnotie. Nie trzeba przekonywać nikogo, jak ważna jest we wspólnotach FZŚ postać asystenta duchowego. Konstytucje Generalne stwierdzają, że każda wspólnota FZŚ, na każdym stopniu, powinna mieć swojego asystenta, kapłana z I Zakonu, a jeśli nie jest to możliwe, to opiekuna – kapłana diecezjalnego. Sama obecność asystenta nie wystarczy, potrzebna jest jego aktywność, bo od niej także zależy właściwe funkcjonowanie wspólnoty i jej żywotność.

Wizytator więc najpierw sprawdzi, jak wygląda postać świadczona przez asystenta dla tej konkretnej wspólnoty, a mianowicie: czy jest obecny na zebraniach Rady i Wspólnoty, czy głosi homilie i konferencje zgodnie z wyznaczonym programem, czy wspomaga radnego, odpowiedzialnego za formację wstępną i początkową. Ponadto wizytator zainteresuje się relacjami panującymi między asystentem a wspólnotą. W tym przypadku chodzi o to, czy asystent pełni tę posługę dla wspólnoty z troską ojcowską i braterską. Należy pamiętać, że on jest łącznikiem między swoim zakonem a FZŚ. W tym przypadku asystent powinien zadbać, aby wszyscy zakonnicy byli zyczliwie nastawieni do członków FZŚ, a wyrazem tego między innymi powinna być obecność ojców i braci na uroczystościach Wspólnoty Miejskowej, np. na opłatku. Wizytator powinien też zwrócić uwagę, czy asystent duchowy pełniąc swoją posługę, czasami nie stara się narzucać autorytatywnie swoich rozwiązań. W przypadku

dobrego wypełniania tej funkcji trzeba pochwalić i zachęcać do dalszej wytrwałej posługi; jeśli asystent z różnych powodów zaniedbuje wykonywanie tych powinności, wizytator powinien zwrócić uwagę na niedociągnięcia, zachęcić do zmiany postawy asystenta.

Wizytator powinien zachęcić asystentów duchowych w ich posłudze oraz popierać ich ciągłą formację duchową i pasterską.

Użyte w KG słowo „zachęcić” należy rozumieć, że wizytator powinien utwierdzić asystentów w przekonaniu, że posługa, jaką sprawują, czas, jaki poświęcają są bardzo pożyteczne dla poszczególnych członków, całej wspólnoty jak i dla Kościoła, gdyż przez nią służą pomocą w doskonaleniu ich życia i w ten też sposób przysparzają dobra Kościołowi. Wizytator powinien też umocnić asystentów, by się nie zrażali trudnościami, jakie napotykają w tej posłudze, ludzkimi słabościami, a czasami nawet ludzką niewdzięcznością.

Należy o tym pamiętać, że formacja do posługi we FZŚ, jaką otrzymali asystenci duchowi w seminarium nie jest wystarczająca do dobrego i owocnego sprawowania posługi we FZŚ i to na wszystkich stopniach. Potrzebne jest doświadczenie, które zdobywa się poprzez posługę w konkretnej wspólnotie FZŚ. Im więcej lat tej posługi i to w różnych wspólnotach FZŚ, tym większe doświadczenie i owocniejsza posługa. Lecz to jeszcze za mało. Asystent duchowy musi ciągle podejmować trud własnej formacji, dbać o własny rozwój duchowy. W tym przypadku bardzo ważna jest dobra znajomość prawodawstwa FZŚ, które przecież też się zmienia. Trzeba ciągle być na bieżąco!

Pogłębianiu własnej formacji służą spotkania formacyjne dla asystentów organizowane w regionach a także przez Konferencję Asystentów Prowincjalnych i Regionalnych. Zadaniem wizytatora jest sprawdzić, czy asystent posiada wszystkie materiały służące posłudze we FZŚ oraz to, czy asystent bierze udział w szkoleniach, dniach skupienia organizowanych przez region. Gdyby były zaniedbania w tym względzie, wizytator powinien zwrócić uwagę wizytowanemu asystentowi i zachęcić go do większej gorliwości.

Wizytator poświęci szczególną uwagę programom... Ogólny program życia dla franciszkanów świeckich wytycza Reguła i Konstytucje FZŚ. Są jednak programy szczegółowe ustalane przez Radę Międzynarodową, Narodową i Regionalne. Realizowanie tych programów jest wyrazem posłuszeństwa okazanego Zakonowi i Kościołowi, który takie programy popiera, bo one służą rozwojowi poszczególnych franciszkanów świeckich jak i całemu FZŚ.

Wspólnoty Miejskowe FZŚ zasadniczo wytyczają roczny plan działania, w którym są uwzględniane zebrania miesięczne, spotkania modlitewne, formacyjne, dni skupienia, rekolekcje itp.

Wizytator powinien sprawdzić, w jakim stopniu są realizowane te programy; powinien też zachęcić do wypełnienia ich w takim stopniu, w jakim jest to możliwe w danej wspólnotcie.

Wizytator poświęci uwagę metodom i doświadczeniom formacyjnym. Skuteczność formacji zależy od stopnia posiadanych umiejętności przez prowadzącego formatora, jego naturalnych zdolności i posiadanej wiedzy. Są też wypracowane metody i doświadczenia formacyjne. Dlatego trzeba z nich korzystać, aby służyły pomocą zarówno prowadzącym jak i formowanym. Zadaniem wizytatora jest zbadać czy wprowadzane są te metody do prowadzenia formacji zarówno początkowej jak i ciągłej. Jeśli się nie korzysta, to należy się zorientować, czy są odpowiednie warunki by te metody wprowadzić w wizytowanej wspólnotcie.

Kolejną sprawą, na którą wizytator powinien zwrócić uwagę to życie liturgiczne i modlitwa. Franciszkanin świecki powinien żyć świadomością, że przez profesję jeszcze ściślej został złączony z Kościołem i wskazania czy polecenia Kościoła winny być dla niego szczególnym zobowiązaniem i praktyką życia na co dzień. Kościół natomiast zachęca, by franciszkanie świeccy włączyli się w jedną z form modlitwy liturgicznej (Reg 8). Wizytator zatem sprawdzi w jakim zakresie Liturgia Godzin odmawiana jest we wspólnotcie prywatnie lub wspólnie.

Gdy chodzi o modlitwę, to dla franciszkanina świeckiego powinna być ona duszą

życia i działania (Reg 8). W tej dziedzinie, jak wskazuje dotychczasowe doświadczenie, franciszkanie świeccy są prymusami i raczej trudno by doszukać się zaniedbań. Ale w tych różnych praktykach modlitewnych może być nadmiar modlitwy lub sekciarskie podejście do modlitwy. Zatem wizytator powinien się przyjrzeć, czy praktyki modlitewne stosowane przez franciszkanów świeckich są zgodne z zaleceniami Kościoła.

W końcu wizytator przyjrzy się jak wygląda działalność apostolska wspólnoty. Franciszkanin świecki, jako człowiek świecki, żyjący na świecie, powinien mieć świadomość, że ma duże możliwości działalności apostolskiej. Ale trzeba umieć dostrzec, jakie są potrzeby działania apostolskiego w środowisku, w którym on żyje, w którym żyje jego wspólnota. Zgodnie z wymogami Reguły apostoła franciszkanina świeckiego powinien się koncentrować na niesieniu światu radości i nadziei.

Wizytator ma za zadanie zbadać, czy wspólnota i poszczególni członkowie prowadzą takie czy inne apostołstwo w środowisku swego zamieszkania i życia.

S. Anna Sowińska MF
S. Halina Zaczek FZŚ

Młodzież franciszkańska

Wstęp

Niniejszy komentarz zawiera informacje na temat Młodzieży Franciszkańskiej i jest oparty o artykuł 96 i 97 *Konstytucji Generalnych*. Omawiając zagadnienia ogólne, będziemy starali się uwzględnić także sytuację MF i FZŚ w kraju. Tekst ten nie wyczerpie tematu. Nie jest to możliwe nie tylko ze względu na ograniczoność miejsca, ale także dlatego, że żaden opis nie zastąpi doświadczenia, osobistego spotkania z drugim człowiekiem. Mamy więc nadzieję, że oprócz wyjaśnienia pewnych kwestii formalnych zachęcimy was do budowania żywej relacji z MF.

Czym jest MF?

1 cel MF

Sprecyzowanie celu MF jest bardzo ważne i ma ogromny wpływ na kształt wspólnoty. Na świecie dyskusja na ten temat trwa od dawna. W wielu krajach głównym, a nawet jedynym celem MF jest pomoc młodym ludziom w rozeznaniu ich życiowego powołania. Jednym z praktycznych skutków takiego widzenia sprawy jest brak młodych małżeństw we wspólnotcie. Uznaje się, że skoro osoba dokonała już wyboru, odczytała wolę Bożą, powinna wkroczyć w kolejny etap życia. Nie ma sensu, żeby pozostawała nadal na etapie rozeznawania. Drugie stanowisko głosi, że w MF najważniejsze jest życie chrześcijańskie i franciszkańskie, a rozeznawanie powołania odbywa się niejako przy okazji. Rozeznanie powołania jest więc nieodłączną częścią bycia młodych we wspólnotcie, ale nie jest celem samym w sobie. Tak rozumiana jest MF między innymi w Polsce.

2 wezwani przez Ducha Świętego

Wkroczenie na drogę powołania MF poprzedzone jest wezwaniem przez Ducha Świętego. Woła On każdego po imieniu i wskazuje konkretną ścieżkę. Gdy św. Franciszek rozpoczyna swoją drogę nawrócenia, słyszy „Powróć do swojej ziemi, a tam się dowiesz, co masz czynić” (LTT). Bóg wskazuje mu konkretne miejsce, w którym objawi mu swoją wolę. Podobnie prowadzi Pan młodych ludzi do MF. Gdyż to jest dla nich miejsce rozeznawania. W przyrzeczeniach MF czytamy: „Dobry Boże, zgromadziłeś nas, młodych, we wspólnotcie franciszkańskiej”. Wprawdzie MF to nie jest wspólnota na całe życie, ale to Bóg gromadzi jej członków. To On ich zaprasza do pójścia tą właśnie drogą.

4 kto może należeć

Wspólnota MF jest otwarta dla młodych katolików, którzy chcą odnaleźć Bożą wolę w swoim życiu. Jako że jest wspólnotą młodzieżową ma ona ograniczenia wiekowe. Dokumenty MF określają wiek członków wspólnoty pomiędzy 14 a 30 rokiem życia. W niektórych krajach wymaga się od kandydatów także sakramentu bierzmowania. Polski *Statut Narodowy* nie wypowiada się na ten temat.

Jak napisano wyżej, w Polsce młode małżeństwa mogą pozostać w MF. Stają się oni dla młodszych świadkami miłości małżeńskiej (a potem rodzicielskiej). Pomagają kroczyć tym, którzy są jeszcze w połowie drogi.

5 we wspólnotcie

Nie można się być franciszkaninem samotnie, w zaciszu własnego domu. MF to wspólnota. Św. Franciszek w *Testamencie* pisze: „Pan dał mi braci”. I oto nagle mam wokół

siebie braci i siostry. Są różni. Nie wszystkich z nich lubię. Niektórzy mnie nawet denerwują. I co teraz? Tutaj zaczyna się prawdziwe braterstwo. Tu młodzi ludzie uczą się rezygnować z siebie ze względu na Boga. Bo to przecież Pan takiego a nie innego brata postawił obok mnie. Bycie we wspólnocie to nie tylko uczęszczanie na spotkania, nawet jak są częste. Wspólnota to troska o drugiego, to odpowiedzialność za siebie nawzajem, to miłość.

6 cechy charakterystyczne MF

Rada Międzynarodowa FZŚ wskazuje nam na pewne cechy, które są charakterystyczne dla MF. *Młodzież Franciszkańska w rozumieniu Konstytucji Generalnych FZŚ różni się od innych grup młodych franciszkanów poprzez:*

- przyjęcie Reguły FZŚ jako dokumentu inspirującego;
- osobiste i formalne zobowiązanie wobec Boga i wspólnoty braterskiej, by żyć
- tą inspiracją;
- przynależność
- do Rodziny Franciszkańskiej jako integralna część
- FZŚ;
- towarzyszenie i animację ze strony świeckich franciszkanów;
- strukturę organizacyjną i metody formacji właściwe drodze powołania, która powinna, choć
- niekoniecznie, prowadzić
- do FZŚ;
- własne Statuty narodowe, zatwierdzone przez właściwą Radę Narodową FZŚ, a w razie jej braku przez Prezydium CIOFS, które określają warunki przynależności do Młodzieży Franciszkańskiej.

Formacja MF

W *Konstytucjach Generalnych FZŚ* czytamy, że Duch wzywa MF do przeżywania doświadczenia życia chrześcijańskiego w świetle orędzia św. Franciszka. Z tego zdania wynikają dwie istotne rzeczy. Po pierwsze, MF pozwala przeżyć doświadczenie. Oznacza to, że istotą formacji nie jest wiedza teoretyczna. Możemy przeczytać 5 książek o modlitwie i wysłuchać 7 katechez, ale nie będziemy wiedzieli, czym jest modlitwa, jeżeli nie zaczniemy się modlić. Bóg nie jest teoretyczny, Bóg nie jest idea, Boga spotykamy w doświadczeniu, w drugim człowieku, w każdym stworzeniu. Po drugie, MF to podążanie za Chrystusem, jesteśmy przede wszystkim chrześcijanami, a Franciszek pomaga nam, wskazuje drogę, prowadzi. Św. Biedaczyna z Asyżu nie odkrył tak naprawdę nic nowego, ale ponownie wskazał na Ewangelię, na nowo ją "odczytał" i pokazał nowe możliwości wprowadzania jej życie, a przez to udowodnił jej niezmienną aktualność.

Formacja MF odbywa się poprzez 3 etapy: formacja wstępna (postulat), formacja do przyrzeczeń oraz pogłębianie własnego powołania. Pierwszy etap jest czasem poznawania wspólnoty. Młody człowiek musi najpierw przekonać się, czym żyje dana wspólnota, co to znaczy, że będzie jej członkiem i czy to właśnie do niej powołuje go Bóg. Potem przychodzi czas na decyzję. Jeśli uzna, że „to jest to!”, przystępuje do formacji przygotowującego go do przyrzeczeń. Jest to czas rozwoju jego powołania chrześcijańskiego i franciszkańskiego, podczas którego zostaje on w pełni włączony w życie wspólnoty braterskiej. Na zakończenie tego okresu potwierdza on swój wybór osobistym przyrzeczeniem wobec Boga w obecności braci. Jest to niejako odpowiedź na wezwanie Ducha Świętego, który zaprosił go do bycia w tej wspólnotcie. Wraz ze złożeniem przyrzeczeń członek MF przyjmuje na siebie pewne zobowiązania. Te konkretne zasady życia (jak na przykład częstsze uczestnictwo w Eucharystii, czy codzienne słuchanie Słowa Bożego) inspirowane są Regułą FZŚ. Nie dotyczą one tylko spotkań grupowych, ale wyznaczają sposób życia każdego z członków MF indywidualnie. Ostatni etap jest czasem rozeznawania powołania życiowego. MF prowadzi

naturalnie, choć niekoniecznie do FZŚ. Wspólnota pokazuje młodemu człowiekowi, co to znaczy być franciszkaninem świeckim. Jeśli czuje się on powołany przez Boga do takiego właśnie życia, może kontynuować tę drogę, wstępując do III Zakonu. Może on jednak tak samo podażyć w innym kierunku, w zależności od tego, do czego Duch go wzywa.

Organizacja MF

Młodzież Franciszkańska podobnie jak FZŚ ma wspólnoty na 4 poziomach. Pierwszą i najważniejszą jest wspólnota lokalna. To tutaj toczy się życie. Młodzi spotykają się często, zwykle raz, dwa razy w tygodniu, aby budować i podtrzymywać swoje relacje z Bogiem i braćmi. Spotkania są różnorodne, dostosowane do potrzeb świata młodzieży. *Jest ważne, by spotkania łączyły chwile modlitwy i formacji z elementami działania i rekreacji.* Młodzież wybiera spośród siebie Radę lokalną, której zadaniem jest troska o animowanie wspólnoty. W skład rady wchodzi także asystent duchowy oraz przedstawiciel FZŚ. Młodzież Franciszkańska na świecie istnieje w regionach. Nie oznacza to jednak, że pokrywają się one z regionami FZŚ, gdyż, jak mówią *Konstytucje Generalne*, ma ona *specyficzną* (tzn. swoją własną) *organizację* (KG 96.5). W Polsce MF działa we wspólnotach prowincjonalnych, które terytorialnie pokrywają się ze strukturami prowincji Braci Mniejszych (OFM, OFMCap, OFMConv). Każda ze wspólnot prowincjonalnych ma swoją autonomię, własną Radę i statut. Różnią się one także nieco pod względem formacji. Wspólnotę Narodową w Polsce stanowi Federacja MF. Należy do niej 5 wspólnot prowincjonalnych, które podpisały *Statut Narodowy MF*. Na czele Federacji stoi Rada Narodowa MF (RN MF) oraz Konferencja Asystentów Prowincjonalnych (KAP). Pełnią one funkcję koordynującą. Warto zaznaczyć, że MF, podobnie jak FZŚ, jest wspólnotą międzynarodową, istnieje w różnych krajach na świecie. W roku 2008 podczas Kapituły Generalnej FZŚ utworzono Radę MF, której zadaniem jest koordynacja działań tej wspólnoty na arenie międzynarodowej. Działa ona przy Radzie Międzynarodowej FZŚ.

MF jako część rodziny franciszkańskiej

Młodzież Franciszkańska jako integralna część FZŚ należy do Rodziny Franciszkańskiej.

1. Relacja z FZŚ

7 Przechodzenie do FZŚ

Na temat zasad wstępowania członków MF do FZŚ czytamy w dokumencie „MF - droga franciszkańskiego powołania”. *Droga powołania (dla MF) prowadzi zwykle, lecz nie koniecznie, do FZŚ. Zatem formację franciszkańską otrzymaną w MF przez młodego człowieka, który pragnie przejść do FZŚ, można uznać za wystarczającą i odpowiadającą okresowi postulatu w FZŚ. Za okres formacji początkowej (nowicjat) w FZŚ jest odpowiedzialna rada wspólnoty miejscowej FZŚ, do której kandydat chce wstąpić, zgodnie z tym, co postanawiają Reguła i Konstytucje FZŚ. W przypadku, kiedy grupa młodzieży MF pragnie razem rozpocząć formację początkową, mogą oni być osobną grupą kierowaną przez radę wspólnoty miejscowej FZŚ, do której zamierzają wstąpić.*

9 Jednoczesna przynależność

Złożenie profesji w FZŚ nie musi wykluczać osoby ze wspólnoty MF. Wręcz przeciwnie, taka podwójna przynależność jest nawet zalecana przez *Konstytucje Generalne*, gdyż jest ona wyrazem ściślejszej komunii, jaka łączy MF i FZŚ. Młody profes, jako ten, który rozeznał swoje powołanie i postanowił odpowiedzieć na nie swoim życiem, jest świadkiem dla tych, którzy wciąż jeszcze szukają Bożej woli.

10 Animacja braterska

Animator braterski jest to osoba z FZŚ, która towarzyszy młodym na ich drodze powołania

w MF. Młodzież potrzebuje świadka, kogoś, kto swoim życiem pokaże, że można być franciszkaninem świeckim. Wielu członków FZŚ obawia się pracy z młodzieżą. Nie jest to łatwa służba. Wymaga ona wiele wytrwałości i cierpliwości. Ważne, by na animatora braterskiego wybierane były osoby odpowiednie. Nie chodzi tutaj o jakieś szczególne wykształcenie teologiczne czy pedagogiczne, bardziej, by były to osoby otwarte, nie zrażające się trudnościami, umiejące nawiązać kontakt z drugim człowiekiem. Ale przede wszystkim powinny być to osoby, które prawdziwie żyją swoim franciszkańskim powołaniem i gotowe są dzielić się z młodymi tym doświadczeniem. I Kapituła Generalna MF, która zebrała się w Vilanova i la Geltru (Hiszpania) w 2007 roku, przedstawiła następujące zadania animatora braterskiego:

- jest obecny i towarzyszy wspólnocie MF, pomagając młodym wzrastać
- na ich ludzkiej i duchowej drodze
- jest przykładem dla młodych i dzieli się swoim doświadczeniem ewangelicznym oraz doświadczeniem wspólnoty
- współpracuje z innymi animatorami braterskimi na różnych poziomach
- promuje MF jako propozycję dla młodych we wspólnocie FZŚ oraz w środowiskach franciszkańskich i kościelnych, w których nie istnieje.
- służy jako łącznik między FZŚ a MF
- współpracuje przy organizacji spotkań.

2. Relacje z I Zakonem

11 Asystencja Duchowa

MF otrzymuje asystencję duchową ze strony Pierwszego Zakonu lub TOR (Trzeci Zakon Regularny). Asystent jest gwarantem wierności charyzmatowi franciszkańskiemu, jedności z Kościołem i z Rodziną Franciszkańską. Mianowanie asystentów duchowych należy do wyższych przełożonych franciszkańskich. Gdy nie jest możliwe wyznaczenie asystenta z I Zakonu lub TOR, przełożony może powierzyć tę posługę siostronom lub braciom zakonnym albo duchownym diecezjalnym, o czym mówi artykuł 89.4 *Konstytucji Generalnych*. Asystent duchowy MF jest wraz z Radą wspólnoty odpowiedzialny za formację młodych. Towarzyszy im w rozeznawaniu powołania.

Szczególna odpowiedzialność

Konstytucje Generalne mówią o tym, że FZŚ czuje się za Młodzież Franciszkańską szczególnie odpowiedzialny. Odpowiedzialność za kogoś wiąże się z troską o tę osobę, z pewnego rodzaju opieką. Nie wystarczy spotkać się raz na jakiś czas przy okazji jakiś uroczystości. Potrzeba uwagi, życzliwego zainteresowania. To my jesteśmy tymi, którzy powinni wychodzić do młodych. Tam, gdzie jest to możliwe, powinniśmy być przy nich, towarzyszyć im. Tylko tak poznamy ich radości oraz problemy i będziemy mogli ich wspierać. Wielu członków FZŚ pokłada duże nadzieje w MF, że ta odmłodzi III Zakon. Lecz nasze starania nie mogą skupiać się wyłącznie na promocji powołaniowej. To, co powinniśmy zrobić to, jak mówią *Konstytucje*, dzielić się z młodymi naszym doświadczeniem życia franciszkańskiego. Reszta należy już do Ducha Świętego. Pomagajmy więc młodym na miarę naszych sił, aby wzrastali w wierze i dobrze rozeznali swoje powołanie, jakiegokolwiek by ono nie było. Podczas Kapituły Generalnej FZŚ w Dobogókő (Węgry) w 2008 roku przełożona generalna Encarnación del Pozo powiedziała: „MF nie jest przyszłością naszego Zakonu, jest naszą teraźniejszością”.

O. Sylwester Hańnik OFM

Rycerze Świętego Franciszka we wspólnocie FZŚ

Franciszkański Zakon Świeckich, jako wspólnota ludzi żyjących w świecie, oprócz dążenia do osobistego uświęcenia, ma także cel apostołski poprzez oddziaływanie na swe środowisko żywą wiarą i charyzmatem św. Franciszka. Jednym z przejawów tego oddziaływania jest również inspiracja najmłodszego pokolenia w kierunku drogi franciszkańskiej. To apostołskie zadanie względem dzieci, zostało wyraźnie określone w Konstytucjach Generalnych FZŚ w artykule 25, gdzie czytamy: "Mając przekonanie o konieczności wychowania dzieci tak, by otwierały swój umysł na wspólnotę i „by w niej uświadamiały sobie, że są żywymi i aktywnymi członkami ludu Bożego” (DA 30), oraz fascynacji, jaką w nich może budzić św. Franciszek, należy popierać formację grup dzieci, które z pomocą pedagogiki i organizacji dostosowanej do ich wieku, niech będą wprowadzane w poznawanie i miłość życia franciszkańskiego. Statuty narodowe dadzą stosowne wskazania dla organizacji tych grup oraz ich relacji ze wspólnotą braterską i z grupami młodzieżowymi." Z powyższej treści wynika, że wspólnota narodowa FZŚ ma być zainteresowana dziećmi w dwóch wymiarach. Pierwszy wymiar, to stworzenie właściwej informacji dla dzieci, zachęcającej je do drogi franciszkańskiej. Obecnie, najbardziej skutecznym sposobem budzenia fascynacji dzieci osobą św. Franciszka jest metoda audiowizualna, zastosowana między innymi w okolicznościowych katechezach, czy też w kaznodziejstwie, na tzw. Mszach szkolnych dla dzieci. Wspomnę tu również o edukacji franciszkańskiej, dokonywanej przez samych członków FZŚ wśród dzieci, w ich środowiskach domowych.

Drugi wymiar, to ułożenie odpowiedniej dla wieku dziecięcego struktury organizacyjnej i formacyjnej, która pozwoli dzieciom na systematyczne poznawanie i realizowanie charyzmatu franciszkańskiego. Dodać należy, że dzieci, chcące iść za przykładem św. Franciszka z Asyżu zostały sformowane w narodowej wspólnocie FZŚ w tak zwane wspólnoty, czy drużyny Rycerzy św. Franciszka (RF). Są one przypisane w sposób formalny do FZŚ, jak to wyraża Rytuał FZŚ, obejmujący w swej treści obrzęd przyjęcia dzieci do Rycerzy św. Franciszka.

Ogólne struktury i wytyczne dla formacji tych drużyn RF, jako tzw. linie metodyczne, były opracowane już w roku 1990, przez włoską Radę Narodową FZŚ i MF, zaś w pięć lat później (24.VI.1995) ta sama rada zatwierdziła dla swego kraju, wzorcowy program ramowy, pod nazwą Karta Rycerzy św. Franciszka. Obecnie ten program stał się propozycją międzynarodową – również w naszym kraju - dla rozwoju ruchu dziecięcego w FZŚ. Jest on przeznaczony dla dzieci młodszych i starszych, według podziału wiekowego, obowiązującego w danym kraju. Przykładowo, we Włoszech rycerze młodszy to dzieci w wieku od 8–11 lat, zaś rycerze starszy są w wieku od 12–14 lat.

U nas, w Polsce, dzieci młodsze są w wieku od 8–12 lat, a starsze w wieku od 13–15 lat. Podstawowe zręby strukturalne i formacyjne, wynikające z włoskiej Karty Rycerza, a konstytuujące nasz narodowy program dla Rycerzy św. Franciszka, są następujące:

1. Dzieci młodsze i starsze, włączone do swojej wspólnoty, nazywanej Drużyną Rycerzy św. Franciszka (włoska nazwa: *ceppo* – pień, dla dzieci młodszych i *nodo* – węzeł, dla dzieci starszych), o charakterze duchowości franciszkańskiej, są kierowane przez moderatorów FZŚ ku ideałowi człowieka doskonałego, którego przykładem dla nich jest św. Franciszek z Asyżu, naśladujący Osobę i życie Pana naszego Jezusa Chrystusa.

2. Uwzględniając uwarunkowania rozwojowe wieku dziecięcego, struktura i formacja tego ruchu zapewnia rycerzom młodszym właściwe kształtowanie osobowości, między innymi

przez elementy fantazji i angażowanie w dziedzinę odpowiedzialności; zaś rycerzem starszym, na rozwój wieku młodzieńczego, nacechowanego odkrywczością i przygodą; na wyrabianie zmysłu krytycznego, też odpowiedzialności za powierzane im zadania i służenia innym.

3. W kształtowaniu mentalności franciszkańskiej Rycerzy św. Franciszka położono nacisk na doświadczenie życia charakterystycznego dla świeckiej duchowości franciszkańskiej. To stanowisko pozytywnie pomaga dzieciom przechodzić kolejne etapy drogi franciszkańskiej, aż do złożenia profesji w FZŚ. Daje również zrozumienie, że drużyny rycerskie nie są „szkółką” dla budzenia powołań kapłańskich, czy zakonnych.

4. Dziecięca formacja franciszkańska, jest ukierunkowana na całościowy rozwój osoby dziecka, zarówno w dziedzinach intelektualnych, jak i duchowych#. Tak to formuluje – również dla warunków polskich – projekt włoski:

a.) koedukacja, jako formacja uzupełniania się płci i właściwej – w wymogach dziecięcej mentalności - edukacji seksualnej,

b.) samowychowanie duchowe, w oparciu o odkrywanie i realizowanie otrzymanych darów naturalnych i nadprzyrodzonych,

c.) rozpoznawanie swego powołania życiowego. Rycerze, wychowywani w duchowości franciszkańskiej mają możliwość dobrego rozpoznania swej drogi życiowej i solidnego przygotowania do życia w społeczeństwie i we wspólnocie Kościoła.

d.) wypełnianie praw i obowiązków rycerza św. Franciszka, wynikających z programu strukturalnego i formacyjnego. Ta dziedzina formacji pozwala rycerzom realizować wymagania, *tworzyć odpowiedzialność*, jakie drużyna stawia wobec siebie i każdego z osobna, przyjmując nawet odpowiedni sposób napomnień, jako formę egzekwowania odpowiedzialności moralnej – zwany rycerskim wyznawaniem *strukturalne*

e.) rozwijanie u rycerzy godziwej zabawy, rekreacji i innych form kultury w aspekcie formacji chrześcijańskiej i franciszkańskiej. *Dlatego też* Przez to rycerze zdobywają umiejętność tworzenia kultury chrześcijańskiej poprzez organizowanie różnych misterii, wieczornic, zabaw, ognisk, czy wycieczek, związanych z duchowością chrześcijańską a przede wszystkim franciszkańską *mających zabarwienie religijne*. Taka działalność rozwija u dzieci manifestację uczuć i stanów ducha, ponadto, uzdalnia do pokonywania blokad psychicznych i tworzy więzi braterskie

f.) kształtowanie u rycerzy skutecznego postępu moralnego, przez poznanie i uczenie się moralności chrześcijańskiej na przykładzie świętości życia świętego Franciszka i innych świętych, szczególnie franciszkańskich. Zaznaczyć trzeba, że w projekcie formacyjnym, realizowanym w Polsce, wzorce właściwych postaw moralnych są ukazywane na przykładzie św. Franciszka jako chłopca – rówieśnika rycerzy, aby w ten sposób formacja moralna dla dzieci stała się bardziej czytelna i przystępna.

g.) pobudzenie rycerzy do działalności apostołskiej - w swojej drużynie oraz ze wspólnotą FZŚ, poprzez dawanie świadectwa o bogactwie życia religijnego, wypracowanym w oparciu o doświadczenie duchowości franciszkańskiej. Rycerze młodszy i starsi, wychowani w duchu podstawowych cnót św. Franciszka: pokoju, dobru i braterstwie i postępujący drogą chrześcijańskiej moralności i franciszkańskich reguł *zasad świętości życia* życia ewangelicznego, dają świadectwo o potrzebie ciągłego wzrostu w pobożności – w myśl swoistej dla siebie zasady rozwoju duchowego: „zawsze lepiej”. Ta zasada – *według wytycznych Karty Rycerza* - stała się dla franciszkańskiego ruchu dziecięcego Rycerzy św. Franciszka hasłem – zadaniem, aby służyć Bogu i ludziom.

Podstawą formacji duchowej rycerza św. Franciszka jest miłość do Boga, traktowanego jako przyjaciela oraz miłość do każdego człowieka i stworzeń, uznawanych, za wzorem św. Franciszka za brata i siostrę. Stąd też, formacja szczegółowa pomaga rycerzom młodszym i starszym najpierw odkryć Boga, z którym trzeba się zaprzyjaźnić i z tą przyjaźnią iść w kierunku drugiego człowieka, aby z kolei z nim tworzyć więzy braterskie we wzajemnej służbie. Relacja do stworzeń ma być podobna.

Dla rycerzy wzorem do realizowania tej dziedziny jest ukazujący się św. Franciszek z Asyżu. On, po nawróceniu odtwarza w sobie osobę Pana naszego Jezusa Chrystusa, wcielonego w ludzką naturę wraz z Jego charakterystycznymi prawami jako Boga, jedynego Pana życia człowieka, któremu należy się uznanie przez wiarę, posłuszeństwo Jego woli i realizowanie miłości ofiarnej wobec człowieka.

Jest to tak zwane prawo rycerza, które staje się treścią obietnicy, składa Bogu, wobec przełożonego FZŚ i swojej grupy (drużyny). Ten akt woli obejmuje również inne prawa rycerzy. Są nimi między innymi: wolność od panowania nad innymi, przy jednoczesnym traktowaniu władzy jako służby, następnie, uznanie stworzeń i rzeczy jako przedziwnego dzieła Bożego, przy jednoczesnym kierowaniu się właściwym - według zasad ubóstwa ewangelicznego - wyborem i używaniem rzeczy tego świata. Dalej, odpowiedzialność za siebie i innych, wyrażona w poszukiwaniu wzorców moralnych, kształtujących poprawność mentalności i działania a także relacji międzysobowych w wieku dojrzenia. Ponadto, zaangażowanie w rozwój kultury chrześcijańskiej, przy jednoczesnym odkrywaniu i używaniu umiejętności i darów udzielonych przez Boga oraz zobowiązanie do dawania świadectwa w służbie Bogu, poprzez ożywione życie religijne, poparte doświadczeniem franciszkańskiej duchowości.

Normy strukturalne.

1. Formalnego uznania i zatwierdzenia narodowej wspólnoty RF w Polsce dokonuje RNFZŚ, po uprzedniej akceptacji wytycznych Karty Rycerza, przeznaczonej jako projekt dla wspólnot narodowych RF, a zatwierdzonej dnia 24.06.1990 r.
- 2.) Wspólnota narodowa RF w naszym kraju, nieodłącznie przynależy – *(ściśle jest związana ze)* do wspólnoty narodowej FZŚ.
- 3.) *(z faktu)* Wspólnota RF w swoich strukturach organizacyjnych (zewnętrznych) i sposobach zarządzania, kieruje się zasadami umieszczonymi w Konstytucjach Generalnych FZŚ (KG), Statutach Narodowych, Regionalnych FZŚ i w Rytuale FZŚ oraz własnymi normami, wynikających z Karty Rycerza i powstałych, wskutek rozwoju tego ruchu *(tej wspólnoty)*, franciszkańskich tradycji rodzimych.
- 4.) W ciągłym tworzeniu swej struktury i formacji, narodowa wspólnota dziecięca, którą tworzą lokalne drużyny RF, wraz z asystenturą narodową Pierwszego Zakonu św. Franciszka dla tej wspólnoty, podlega pod kompetencje RN FZŚ i KAPiR.
- 5.) Drużyny RF są formowane tylko przy wspólnotach FZŚ - na prośbę rady miejscowej wspólnoty FZŚ przy uprzednio przygotowanej kadrze moderatorów wywodzących się ze wspólnot FZŚ lub MF.
- 6.) Drużyny RF mogą być założone po uprzedniej zgodzie księdza proboszcza miejsca - na prośbę rady miejscowej wspólnoty FZŚ.

Etapy organizowania drużyn RF przez wspólnotę miejscową FZŚ

1. Rada miejscowej wspólnoty FZŚ podejmuje decyzję o zorganizowaniu drużyny RF w swojej parafii w oparciu o rozeznanie następujących czynników:

a - czy w parafii są dzieci, które można byłoby sformować w drużynę RF. Nie należy brać pod uwagę tych dzieci, które przynależą już do innych grup będących przy parafii. Wyjątek stanowią dzieci, które należą do służby liturgicznej ołtarza.

b - czy we wspólnocie FZŚ jest osoba, która będzie mogła prowadzić RF. W przypadku braku takiej osoby wspólnota FZŚ może się posłużyć moderatorem RF z regionu - byleby umiał podjąć powierzonym zadaniom i przezwyciężyć trudności organizacyjne, związane np. z odległością, czy liczebnością drużyn RF., którymi się opiekuje.

c - czy będzie aprobatą wspólnoty miejscowej FZŚ i księdza proboszcza.

2. Rada miejscowej wspólnoty FZŚ pyta swoją wspólnotę o decyzję dotyczącą powstania drużyny RF. Po uzyskaniu pozytywnej odpowiedzi rada deleguje kandydata na moderatora RF, który podlega specjalnemu instruktażowi.

3. Rada miejscowej wspólnoty FZŚ udaje się do księdza proboszcza z prośbą o pozwolenie założenia drużyny RF, z wiadomością o oddelegowanej ze swojej wspólnoty FZŚ, MF (lub upoważnionej) osobie na moderatora RF.

4. Pozytywna decyzja miejscowej wspólnoty FZŚ i księdza proboszcza zostaje zatwierdzona specjalnym pismem. Tę decyzję rada miejscowej wspólnoty FZŚ przekazuje swojemu asystentowi regionalnemu FZŚ; a także swojej radzie regionalnej i asystentowi narodowemu RF, który rejestruje drużynę RF i przekazuje materiały formacyjne moderatorowi nowej drużyny RF.

5. Rada wspólnoty miejscowej FZŚ prosi asystenta regionalnego RF (a w razie jego braku asystenta regionalnego FZŚ) lub asystenta lokalnego RF (a w razie jego braku asystenta wspólnoty miejscowej FZŚ) o kontakt z księdzem proboszczem w celu dokonania propagacji dla dzieci do RF. Asystent regionalny lub wspólnoty miejscowej FZŚ może również prosić asystenta narodowego RF o dokonanie tej propagacji.

6. Sprawozdanie roczne z działalności drużyny RF przekazuje do rady regionu przełożona wspólnoty FZŚ lub radny do spraw RF.

7. Moderatorzy lokalni RF danego regionu FZŚ podlegają swojemu radnemu ds. RF w zakresie wyznaczonych obowiązków.

8. Radny regionalny RF i moderatorzy lokalni RF danego regionu FZŚ podlegają asystentowi narodowemu RF lub jego delegatom OFM i FZŚ w zakresie współpracy, koordynacji organizacyjnej i formacyjnej na poziomie narodowym i międzynarodowym, a także instruktażom szkoleniowym i wizytacjom pasterskim.

W celu zapewnienia współpracy i więzi RF z FZŚ i MF asystent narodowy RF uczestniczy w posiedzeniach RN FZŚ, KAPiR, RN MF i KAP.

Struktura i program formacyjny RF jest jeden, ogólnopolski, przedstawiony tutaj, który został opracowany na podstawie ogólnych zasad międzynarodowej Karty RF i postanowień RN FZŚ w Polsce, zatwierdzanych na kapitułach FZŚ. Został on sformułowany w tzw. ***Polską Kartę Rycerza Św. Franciszka***.

Opracowano na podstawie międzynarodowej *Karty Rycerza* i *Podręcznika asystencji FZŚ i MF*

W komunii z Rodziną Franciszkańską

Podstawą tej konferencji są następujące artykuły Konstytucji Generalnych FZŚ: KOMUNIA; w Zakonie - 32,1; 35,2; 94,1; z Pierwszym Zakonem i TOR - 74,2; 76,2; 89,1; 89,3; 95,1; z Rodziną Franciszkańską - 3,2; 32,1; 85,1; 89,1; 92,1; 94,2; 98,1.

FZŚ jest autonomiczny w swojej duchowości, która nie może być odbiciem duchowości zakonnej. Jest autonomiczny w apostołacie, który jest jego częścią integralną i ważną dla jego duchowości, czyli życia.

Cóż znaczy autonomia duchowości FZŚ? Już pierwszy artykuł Reguły Pawła VI podkreśla charyzmatyczną i duchową jedność Rodziny Franciszkańskiej i jej szczególne miejsce w Kościele, a ponadto, jeśli wprowadzi się takie pojęcie jak autonomia duchowości, to jak rozumieć zalecenie Reguły FZŚ o związaniu na zawsze z czterema Zakonami franciszkańskimi? (n. 26). Czym właściwie zostają połączone Zakony tego samego Ojca? Autonomia duchowości nie jest tym samym co specyfika życia świeckiego.

Co więcej, autonomia jako samostanowienie nie może odnosić się do duchowości, ponieważ duchowość otrzymuje się w darze, a jej kształtu nie można zredukować do samookreślenia. Natomiast autonomia jako niezależność jest w głębokiej sprzeczności z posłuszeństwem wiary i pasterską funkcją czterech Zakonów wobec FZŚ. Jaką bowiem podstawę racjonalną miałyby wpisana w regułę wizytacja pasterska? Duchowości bowiem nie da się zredukować do władzy wolitywnej, albo samorządu. Jedyną formę uprawnionej autonomii FZŚ można dostrzec w sprawowaniu władzy, ale na poziomie duchowości i apostołstwa autonomii nie ma i być nie może. Natomiast istnieje specyfika życia w świecie, która odróżnia franciszkanów świeckich od konsekrowanych, żyjących w posłuszeństwie, bez własności i w czystości (por. 2Reg 1).

Trafnie brzmią słowa Jana Pawła II z *Novo Milenio Ineunte* na zakończenie Roku Jubileuszowego: *Jeśli zatem mądre prawodawstwo, ustanawiając ścisłe reguły współdziałania uwypukla hierarchiczną strukturę Kościoła oraz zabezpiecza przed pokusą samowoli i bezpodstawnymi żądaniem, to duchowość komunii ożywia właściwą sobie treścią formę instytucjonalną, zalecając postawę zaufania i otwartości, która respektuje w pełni godność i odpowiedzialność każdego członka Ludu Bożego.*

Problematyka duchowości franciszkanów świeckich ma więc swoją specyfikę, ale ma także swoje fundamenty wspólne z całą duchowością Rodziny Franciszkańskiej. Często poszukiwania tak koncentrują się na tym, co specyficzne, że zapomina się o tych elementach wspólnych często bardziej istotnych niż specyficzne. Choć specyfika duchowości franciszkanów świeckich wnosi także realne bogactwo do duchowości całej Rodziny.

Ponieważ nie sposób zająć się całą duchowością franciszkanów świeckich w ramach kilku stron tekstu, dlatego mając na celu ukazanie wspólnych korzeni, a jednocześnie specyfiki duchowości franciszkanów świeckich rozważymy tekst Drugiego Życiorysu Św. Franciszka autorstwa Tomasza z Celano (2 Cel 191) w duchu papieskiego wezwania do krzewienia duchowości komunii. Z pomocą Reguły FZŚ i Konstytucji, które są kartą duchowości franciszkanów świeckich, podejmujemy rozważanie *rozdziatu* o znamienym tytule wyznaczającym etapy naszej refleksji: *W komunii z Rodziną Franciszkańską*

1. Pielęgnowanie komunii. Cellańczyk pisze, że usilnym pragnieniem i czujną troską [Franciszka] było zawsze staranie się o jedność wśród synów, żeby ci, których powołał ten sam duch i zrodził ten sam ojciec, chowali się spokojnie na łonie jednej matki. Chciał zjednoczyć braci wyższego stanu z braćmi stanu niższego, połączyc braterskim uczuciem mądrych z prostymi, zespolić klejem miłości dalekich z dalekimi.

Komunia wśród synów Franciszka określana jako *vinculum unitatis*, czyli pasek,

sznur, w końcu węzeł jedności nawiązuje do Pawłowego wezwania: „usiłujcie zachować jedność Ducha dzięki więzi, jaką jest pokój” (Ef 4,3), który przypomina miłość, będącą więzią doskonałości (por. Kol 3,14). Więzią Komunii Ducha jest pokój Jezusa Chrystusa Zmartwychwstałego i miłość Jezusa Ukrzyżowanego prowadząca do doskonałości na wzór Ojca Niebieskiego, który kocha wszystkich ukierunkowując ich życie na życie wieczne.

2. Powołał ich ten sam duch. W modlitewny sposób wyraził to św. Franciszek: O Najświętszy Ojciec nasz: Stwórczo, Odkupicielu, Pocieszycielu i Zbawicielu nasz. Który jesteś w niebie: w aniołach i w świętych. Oświecasz ich, aby Cię poznali, bo Ty, Panie, jesteś światłością. Rozpalasz ich, aby Cię kochali, bo Ty, Panie, jesteś miłością. Zamieszkujeś w nich i napętniasz, aby ich uszczęśliwić, bo Ty, Panie, jesteś dobrem najwyższym, wiecznym, od którego pochodzi wszelkie dobro, bez którego nie ma żadnego dobra. Oto braterstwo z Boga pochodzące ze stworzeniami na ziemi i w niebie. Duchowość komunii - pisze Papież - to przede wszystkim spojrzenie utkwione w tajemnicy Trójcy Świętej, która zamieszkuje w nas i której blask należy dostrzegać także w obliczach braci żyjących wokół nas (NMI 43). Oto źródło franciszkańskiej duchowości braterstwa - spojrzenie utkwione w tajemnicy Trójcy Świętej.

Papieskie wezwanie do dania pierwszeństwa duchowości komunii wprowadza nas na drogę eklezyjalnego pogłębienia braterstwa franciszkańskiego: Czynieć Kościół domem i szkołą komunii: oto wielkie wyzwanie, jeśli chcemy pozostać wierni Bożemu zamysłowi, a jednocześnie odpowiedzieć na najgłębsze oczekiwania świata (NMI 43). Idąc za tą myślą, trzeba powiedzieć, że Rodzina Franciszkańska ze wspólnym jej rozumieniem braterstwa opartego nie o nowożytnie ideologie, ale o fakt istnienia i stwórczego działania Jedynego Boga, jest domem i szkołą komunii.

Co to oznacza w praktyce? - pyta Jan Paweł II. Także tutaj można by bezpośrednio przejść na płaszczyznę działania, ale błędem byłoby ulec tej pokusie. Zanim przystąpimy do programowania konkretnych przedsięwzięć, należy krzewić duchowość komunii, podkreślając jej znaczenie jako zasady wychowawczej wszędzie tam, gdzie kształtuje się człowiek i chrześcijanin, gdzie formują się szafarze ołtarza, duszpasterze i osoby konsekrowane, gdzie powstają rodziny i wspólnoty. Papież mówi tu o pokusie, która dotyczy także franciszkanów świeckich. Ileż sił poszło w ostatnim dziesięcioleciu na zorganizowanie zewnętrznych struktur, poznanie prawa i historii, a jak mało na szerzenie duchowości komunii...!? Na tym tle pojawiają się trudności związane z rozumieniem relacji między FZS a MF. Brak duchowości komunii właściwie uniemożliwia porozumienie.

Duchowość komunii to także zdolność odczuwania więzi z bratem w wierze dzięki głębokiej jedności Mistycznego Ciała, a zatem postrzegania go jako «kogoś bliskiego», co pozwala dzielić jego radości i cierpienia, odgadywać jego pragnienia i zaspokajać jego potrzeby, ofiarować mu prawdziwą i głęboką przyjaźń.

Duchowość komunii to także zdolność dostrzegania w drugim człowieku przede wszystkim tego, co jest w nim pozytywne, a co należy przyjąć i cenić jako dar Boży: dar nie tylko dla brata, który bezpośrednio go otrzymał, ale także «dar dla mnie».

Duchowość komunii to wreszcie umiejętność «czynienia miejsca» bratu, wzajemnego «noszenia brzemion» (por. Ga 6,2) i odrzucania pokus egoizmu, które nieustannie nam zagrażają, rodząc rywalizację, bezwzględne dążenie do kariery, nieufność, zazdrość. Nie ludźmy się: bez takiej postawy duchowej na niewiele zdałyby się zewnętrzne narzędzia komunii. Stałyby się bezdusznymi mechanizmami, raczej pozorami komunii niż sposobami jej wyrażania i rozwijania.

Bóg powołał do istnienia Braci Mniejszych, ale także Franciszkański Zakon Świeckich. W Nim jest jedność i różnorodność powołań braci konsekrowanych i świeckich.

3. Zrodził ten sam ojciec. Ojciec, który rodzi w dzisiejszej kulturze jest właściwie zapomniany. Rodzenie zostało właściwie oddane matce, ponieważ kultura stała się cielesna, zmysłowa i materialistyczna. Nawet rodzenie matki sprowadza się właściwie do płodzenia dzieci, bez odkrycia duchowego wymiaru macierzyństwa. Tymczasem zrodzenie jest

rzeczywistością o wiele głębszą i wzniolejszą niż proponuje świat. Wzorem wszelkiego rodzenia jest zrodzenie w Trójcy Świętej. Dzięki temu Bóg jest Ojcem, że odwiecznie rodzi Syna, a dzięki temu wszelkie ojcostwo bierze początek od Boga Ojca (Ef 3,15).

Doświadczenie i rozumienie rodzenia jako decyzji wnoszą do Rodziny Franciszkańskiej właśnie franciszkanie świeccy, ponieważ ich życie rodzinne staje się ikoną, w której dostrzegamy relacje nadprzyrodzone. Bez tego doświadczenia zanika rozumienie relacji w Trójcy Świętej, bo co znaczy zrodzony, a nie stworzony, dlaczego relacja ojciec - syn, a nie matka - córka, stała się obrazem relacji w Bogu? Otóż dlatego, że ta relacja jest realna i duchowa, dzięki temu, że jest intelektualna i wolitywna.

W jaki sposób rodzi Franciszek swoich braci po 800 latach? Jeżeli Poverello jest ojcem tylko dla bezpośrednich swoich towarzyszy, to nie może rodzić dzisiaj, wtedy my nie możemy przyjmować kryterium odniesienia do Franciszka w badaniu powołania. Franciszek rodził jednak braci, nie tylko pierwszych towarzyszy, ale także braci dalekich, którzy nigdy go nie widzieli oczyma ciała, a także siostry, które przecież w większości go nie widziały.

Ojciec duchowy rodzi przez zasiew prawdy, dobra i piękna, czyli przez poznanie, wolę i pamięć. To w ojcu dziecko poznaje siebie, na obraz ojca podejmuje pierwsze decyzje i pamięta chwile pięknego życia. Kto jest synem Abrahama, czy Franciszka? Nie ten, kto o tym mówi, ale ten, kto ma czyny Abrahama i Franciszka. Stąd wydarzenie w San Damiano dla innych duchowości jest mało znaczące, ale dla kogoś, kto jest franciszkaninem, ma kluczowe znaczenie życiowe. Wezwanie, które jest powołaniem Franciszka, staje się przez poznanie, miłość i pamięć zrodzeniem do nowego życia: „Franciszku, czy nie widzisz, że ten dom mój chyli się ku upadkowi? Idź i odbuduj Mi go!” To wezwanie przez uważne słuchanie odbija się echem w umyśle, woli i pamięci franciszkanina świeckiego (ale i brata mniejszego) i prowadzi go do realistycznego rozumienia swojej rodziny, czyli domowego kościoła i codziennego zmagania w małżeństwie. Franciszkanin świecki swemu ojcu Franciszkowi nie powie: ty nie żyłeś w małżeństwie, więc się na tym nie znasz, ale słuchając, widząc Chrystusa działającego we Franciszku uczy się życia w świecie. W pełny sposób jednak można słuchać tego wezwania tylko we wspólnocie, dlatego FZŚ przestał być zbiorem indywidualnych tercjarzy.

4. Zjednoczenie braci. Wspólne powołanie, zrodzenie i wychowanie prowadzi do Komunii braci, którzy z wielu powodów są różni. Wiąże przecież mężczyzn i kobiety, mądrych i prostych, zbiera z wielu prowincji, ludów i narodów, a to wszystko po to, aby okazała się moc jedności pochodzącej od Boga. Tam gdzie jest miłość Jezusa Chrystusa różnice tworzą jedność i ją wzbogacają, natomiast tam gdzie brakuje Jezusa Chrystusa różnice są czynnikiem niszczącym jedność. Dlatego wszelkie próby budowania komunii bez Jezusa Chrystusa właściwie prowadzą do niwelowania różnic, a to zawsze kończy się niesprawiedliwością. Wspomniane wyżej zaangażowanie wyrasta z doświadczenia jedności w różnorodności poprzez życie we wspólnotach lokalnych. A to domaga się ukrytego tworzenia jedności.

a. Maiores z minores. W czasach Franciszka życie publiczne rozumiane jest jako stanowe, co bliższe jest pochodzeniu społecznemu niż podziałowi klasowemu. Stan bowiem związany jest z powołaniem i służbą wobec Boga i dobra wspólnego społeczności. Każdy stan, czy duchowny, rycerski, mieszczański, czy chłopski był rozumiany jako dany przez Boga i związany z dobrem świadczonym wobec wszystkich. Etyka, jedna dla wszystkich, uszczegółowiła obowiązki społeczne. Waga dobra, któremu służył dany stan decydowała o jego wyższości. Stąd byli maiores (więksi) i minores (mniejsi). Rozumienie stanu dotyczy jednak zawsze tej samej społeczności.

A Franciszek stawia sobie za cel w łonie wspólnot braci i sióstr braterstwo między stanami maiores i minores. W historii tradycja ta napotyka różnorakie trudności zarówno wśród konsekrowanych, gdzie powstała mentalność dwóch chorów, jak i wśród tercjarzy świeckich, gdy weszła mentalność duszpasterstwa stanowego.

b. Więź braterstwa mądrego z prostaczkiem. Oprócz różnic pochodzenia społecznego różni ludzi mądrość i prostota związana z wykształceniem, wiekiem lub naturalnymi zdolnościami i nadprzy-rodzonymi darami. W duchowości franciszkańskiej mądrość i prostota to bliźniacze siostry rodzące się z łaski, ale w praktyce życia często są źródłem konfliktów. Dlatego prawdziwa prostota owocuje sprawa-wiedliwością (por. 2Cel 189).

Franciszek pokazuje, że braterstwo jest czymś więcej niż tylko wspólnym wykształceniem, doświadczeniem życiowym, czy umiejętnościami, a realizacja więzi braterskiej jednoczy mądrych i prostych. FZŚ jest wspólnotą powołaną do urzeczywistnienia w Kościele takiego braterstwa.

c. Przypowieść o jedności. Odpowiedzią na owe różnice sprawiające tyle trudności w budowaniu duchowości komunii Franciszek opowiada przypowieść, która jest wskazówką dla zaangażowanych w życie braterskie. Jednego razu opowiedział przypowieść, zawierającą niemało pouczenia. Mówił: „Oto odbywa się kapituła generalna wszystkich zakonników, jacy są w Kościele! Ponieważ są na niej uczeni i nieuczeni, wykształceni i tacy, co bez wykształcenia umieją podobać się Bogu, dlatego wyznaczają przemówienie jednemu z mędrców i jednemu z prostaczków. Mędrzec, ponieważ jest mądry, rozważa i myśli w sobie: Tu, gdzie jest tylu doskonałych uczonych, nie ma miejsca na okazywanie swej wiedzy i nie wypada mi silić się na subtelności wobec tych najbystrzejszych słuchaczy. Chyba o wiele korzystniej będzie mówić po prostu”.

Nadchodzi ustalony dzień, zbierają się razem wspólnoty świętych, pragną słyszeć mowę. Wychodzi mędrzec odziany w worek i z głową posypaną popiołem. Wszyscy się dziwią. A on więcej każąc czynem niż słowem, mówi krótko: „Przyrzekliśmy wielkie rzeczy, większe zostały nam przyrzeczone, zachowajmy te, wdychajmy do tamtych, rozkosz krótką, kara wiekuista, małe cierpienie, chwała nieskończona, wielu wezwanych, mało wybranych, wszystkim odpłata”. Skruszone serca słuchaczy tryskają łzami i prawdziwie uwielbiają mędrca jak świętego. A prostaczek mówi w swym sercu: „Co będzie? Mędrzec wszystko mi wyrwał, co postanowiłem zrobić czy powiedzieć. Ale wiem, co uczynię. Znam niektóre wersety z psalmów, postąpię więc zwyczajem mędrca, po tym, jak on postąpił zwyczajem prostaczka”. Nadchodzi sesja w dniu następnym, prostaczek wstaje, podaje psalm jako temat. A że wionie nań Duch Boży, przeto natchniony darem Boga przemawia tak żarliwie, wnikliwie i słodko, że wszyscy wpadają w zdumienie i prawdziwie mówią: „Z prostymi mowa jego” (Prz 3,32).

Mąż Boży tak wykladał moralny sens opowiedzianej przez siebie przypowieści: *Zakon nasz jest zgromadzeniem bardzo licznym, jakby synod generalny, zbierający uczestników ze wszystkich stron świata, kierujących się tym samym sposobem życia. W nim mędrcy przyswajają sobie cechy prostaczków, widząc, jak nieuki z ognistym zapalem szukają królestwa niebieskiego i ludzie niewykształceni przez człowieka, przy pomocy Ducha rozumieją sprawy duchowe. W nim też prostaczek obracają na swoją korzyść to, co należy do mędrców, skoro na tymże zebraniu widzą razem z sobą pokorę sławnych mężów, którzy na świecie mogliby żyć w sławie. Tu właśnie pokazuje się wspaniałość tej świętej rodziny, której wielorakie piękno niemało podoba się Ojcu rodziny.*

Wymiana darów staje się podstawą jedności. W ten sposób widać, że mędrcy są potrzebni prostaczkom, a prostaczek może wzbogacić mędrców, pod jednym warunkiem, że wszyscy umieją podobać się Bogu. Warunkiem jest nie uchylać się od zrobienia tego, co można. Gdyby mędrcom zabrakło pokory do posługiwania się prostym językiem, aby ogłosić podstawowe prawdy, nieliczni ze zgromadzonych by skorzystali. Natomiast gdyby prostaczek poddał się i nie podjął wyzwania głoszenia słowa Bożego również nie ujawniłoby się bogactwo duchowe wspólnoty i braterstwa. W jednym i drugim objawia się działanie Boga.

Obraz ten ukazuje naturę i piękno Zakonu Franciszkańskiego, który w posłuszeństwie naśladowania swego Ojca im bardziej jest zróżnicowany tym bardziej okazuje się zjednoczony. Także tutaj okazuje się, że FZŚ nie może być autonomiczny duchowo, ponieważ nie wniósłby tego, czego potrzebuje I i II Zakon, ani nie mógłby korzystać z tego, czym

może ubogacić go pierwszy. Braterski dialog z małżeństwami franciszkańskimi przynosi I Zakonowi dary, których nie zastąpi lektura książek, ani oglądane filmy. Duchowość świeckich w kontakcie z braćmi z I Zakonu uzyskuje dary, których nie nabędzie gdzie indziej. Co więcej, stare wiekiem i powołaniem tercjarki po jubileuszach mogą pomóc Młodzieży Franciszkańskiej w sprawach, o których im się nie śniło, a młodzież może z łatwością wspomagać duchowo starsze pokolenie przywracając mu optymistyczne spojrzenie na rzeczywistość.

Zakończenie

W tym kontekście Cellańczyka odczytanego w odniesieniu do rzeczywistości FZŚ, wpływającej z Konstytucji Generalnych, możemy jeszcze raz odnieść się do Reguły FZŚ, która mówi: W łonie wyżej wymienionej Rodziny szczególne miejsce zajmuje Franciszkański Zakon Świeckich. Ukształtował się on jako jakieś naturalne zespolenie wszystkich wspólnot katolickich rozproszonych po całym świecie i dostępnych dla wszystkich grup (stanów) wiernych; w nich bracia i siostry, natchnieni przez Ducha w dążeniu do miłości doskonałej w swoim świeckim stanie, przez profesję zobowiązującą się do życia według Ewangelii na sposób świętego Franciszka z pomocą tej Reguły zatwierdzonej przez Kościół (Reg 2).

Odzyskanie perspektywy duchowości jest w głębokiej jedności z wezwaniem Ojca Świętego do krzewienia duchowości komunii oraz szansą na nowy wymiar rozwoju FZŚ. Po czasie organizacji struktur nadszedł czas na pogłębienie formacji i na asymilację nauczania Kościoła posoborowego. Przyszłość FZŚ jest nie tyle we wspólnym działaniu i doskonałej organizacji, ale w jednej duchowości rozumianej jako jedno powołanie, jedno źródlenie i jedno wychowanie we wzajemnej wymianie darów pochodzących od Boga.

PAMIĘTAJ:

Komunię tworzymy poprzez :

- **wspólną modlitwę i apostołstwo!**
- **życie charyzmatami franciszkańskimi!**
- **bycie razem!**

Odpowiedz sobie na pytania:

1. Czym jest dla ciebie i dla twojej Wspólnoty komunია z Rodziną Franciszkańską?
2. Co jest źródłem i fundamentem twojej duchowości?
3. Jaki jest twój udział w modlitwie o powołania do Rodziny Franciszkańskiej?
4. Jak dbasz o komunię z Rodziną Franciszkańską?
5. Jak dobrze znasz św. Franciszka i jego duchowość?
6. Jaka jest twoja modlitwa i odpowiedzialność za asystentów duchowych?
7. Co robisz na rzecz komunii z Rodziną Franciszkańską?

O. Bolesław Kanach OFM^{Cap}

Życie franciszkanów świeckich w komunii z Kościołem.

Wstęp:

W pierwszym rozdziale Reguły FZŚ czytamy: „Wśród duchowych rodzin, powołanych przez Ducha Świętego do życia w Kościele, rodzina franciszkańska jednoczy wszystkich członków Ludu Bożego, a więc ludzi świeckich, osoby zakonne i kapłanów, którzy czują się powołani, aby pójść za Chrystusem śladami św. Franciszka z Asyżu. Pozostając w żywej łączności wzajemnej, stosownie do swojego stanu, pragną oni urzeczywistniać charyzmat wspólnego Ojca Serafickiego w życiu i posłannictwie Kościoła”.

Dla jasnego zrozumienia powyższego tematu pragnę przedstawić go w trzech znaczeniach:

- a/. Czym jest Kościół, kto Go założył i jaki jest Jego cel.
- b/. Jak patrzył i kogo widział w Kościele św. Franciszek.
- c/. Co to znaczy dla franciszkanina świeckiego żyć w komunii z Kościołem.

1. Czym jest Kościół, kto Go założył i jaki jest Jego cel.

W *Katechizmie Kościoła Katolickiego* czytamy: Słowo „Kościół”- oznacza „zwołanie”. Określa ono zgromadzenie ludu, na ogół o charakterze religijnym. Było często używane w Starym Testamencie w odniesieniu do zgromadzenia ludu wybranego przed Bogiem, przede wszystkim pod górą Synaj, gdzie Izrael otrzymał Prawo - Dekalog i został ustanowiony przez Boga Jego świętym ludem.

Konstytucja *Lumen gentium* stwierdza: „Przedwieczny Ojciec, na skutek wolnego i niezgłębionego zamysłu swej mądrości i dobroci, stworzył cały świat, a ludzi postanowił wynieść do udziału w życiu Bożym; nie opuścił też ich po ich upadku w Adamie, dając im nieustannie pomoce do zbawienia przez wzgląd na Chrystusa, Odkupiciela, który „jest obrazem Boga niewidzialnego – Pierworodnym wobec każdego stworzenia” /Kol 1,15/. Wszystkich zaś wybranych Ojciec przed wiekami „poznał i przeznaczył na to, by się stali na wzór obrazu Jego Syna, aby On był pierworodnym między wielu braćmi” /Rz 8,29/. Wierzących zaś w Chrystusa postanowił zgromadzić w Kościele świętym, który – już od początku świata zapowiedziany, cudownie przygotowany w historii narodu izraelskiego i w starym przymierzu, ustanowiony w czasach ostatecznych – został objawiony przez wylanie Ducha, a w końcu wieków osiągnie chwalebne dopełnienie... Kiedy dopełniło się dzieło, którego wykonanie Ojciec powierzył Synowi na ziemi /por. J 17,4/, został zesłany w dniu Pięćdziesiątnicy Duch Święty, aby ustawicznie uświęcał Kościół i aby w ten sposób wierzący mieli przez Chrystusa w jednym Duchu dostęp do Ojca.

On to właśnie jest Duchem Życia, czyli źródłem wody tryskającej na życie wieczne /por. J 4,14; 7,38n/; przez Niego Ojciec ożywia ludzi umarłych na skutek grzechu, zanim wskrzesi w Chrystusie ich śmiertelne ciała /por. Rz 8,10/.

Duch mieszka w Kościele, a także w sercach wiernych jak w świątyni /por. 1Kor 3,16; 6,19/; w nich przemawia i daje świadectwo przybrania za synów /por. Ga 4,6; Rz 8,15n.26/... Mocą Ewangelii utrzymuje Kościół w ciągłej młodości, ustawicznie go odnawia i prowadzi do doskonałego zjednoczenia z Oblubieńcem. W ten sposób cały Kościół ukazuje się jako „lud zjednoczony jednością Ojca i Syna, i Ducha Świętego”.

Tajemnica Kościoła świętego ujawnia się w jego założeniu. Pan Jezus zapoczątkował swój Kościół, głosząc radosną nowinę, nadejście królestwa Bożego obiecanego od wieków w Piśmie: „Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże” /Mk 1,15; por. Mt 4,17/. Także cuda Jezusa potwierdzają, że nastąpiło już na ziemi królestwo Boże: „A jeśli Ja palcem Bożym wyrzucam złe duchy, to istotnie przyszło już do was królestwo Boże” /Łk 11,20; por. Mt

12,28/. Królestwo ujawnia się przede wszystkim w samej osobie Chrystusa, Syna Bożego i Syna Człowieczego, który przyszedł, „żeby służyć i dać swoje życie jako okup za wielu” /Mk 10,45/.

Kościół, wyposażony w dary swego Założyciela i wiernie zachowujący Jego przykazania miłości, pokory i wyrzeczenia, otrzymał posłannictwo głoszenia i krzewienia królestwa Chrystusa i Boga wśród wszystkich narodów i stanowi załazek oraz zaczątek tego królestwa na ziemi.

Konstytucja dogmatyczna zauważa, że już w Starym Testamencie objawienie królestwa przedstawiane jest poprzez rozmaite obrazy, które brane są z życia pasterskiego, rolniczego, bądź budownictwa, życia rodzinnego i narzeczeństwa.

Kościół jest nazywany owczarnią, którą jedyną i konieczną bramą jest Chrystus /por. J 10,1-10/. Jest trzodą, której sam Bóg zapowiedział, że będzie jej pasterzem /por. Iz 40,11; Ez 34,11nn/, i której owce, chociaż kierują nimi ludzie jako pasterze, nieustannie przecież prowadzi i żywi sam Chrystus, Dobry Pasterz i Najwyższy Pasterz /por. J 10,11; 1P 5,4 /, który życie swoje oddał za owce /por. J 10,11-15/.

Kościół nazywany jest rolą uprawną, czyli rolą Bożą /1Kor 3,9/. Na tej roli rośnie stare drzewo oliwne, którego świętym korzeniem byli patriarchowie i w którym dokonano się i jeszcze się dokona pojednanie Żydów i pogan /Rz 11,13-26/. Rolnik niebieski zasadził Kościół jako winnicę wybraną /Mt 21,33n/. Prawdziwą winoroślą jest Chrystus użyczający życia i urodzajności pędem, to znaczy nam, którzy przez Kościół trwamy w Nim, a bez Niego nic nie możemy uczynić /J 15,1-5/.

Często Kościół nazywany jest budowlą Bożą /1Kor 3,9/. Sam Chrystus porównał się do kamienia, który odrzucili budujący, ale który stał się kamieniem węgielnym /Mt 21,42; por. Dz 4,11; 1P 2,7; Ps 117/. Na tym fundamencie Apostołowie budują Kościół, od niego też bierze on swą moc i spoistość i nazywany: domem Boga /1Tm 3,15/, w którym mieszka Jego rodzina, mieszkanie Boga w Duchu /Ef 2,19-22/, przybytek Boga z ludźmi /Ap 21,3/ i przede wszystkim święta świątynia. Kościół, nazywany „górnym Jeruzalem” i „naszą matką” /Ga 4,26; por. Ap 12,17/; przedstawiany jest jako nieskalana Oblubienica niepokalanego Baranka /Ap 19,17; 22,17/; Chrystus „umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić” /Ef 5,26/.

Chrystus, jedyny Pośrednik, ustanowił swój święty Kościół, tę wspólnotę wiary, nadziei i miłości tu na ziemi, jako widzialny organizm; nieustannie go też podtrzymuje; przez niego prawdę i łaskę rozlewa na wszystkich...”Wśród prześladowań świata i pociech Bożych podąża naprzód w pielgrzymce”, głosząc krzyż i śmierć Pana, aż przyjdzie /por. 1Kor 11,26/. Mocą zmartwychwstałego Pana krzepi się, aby swoje utrapienia i trudności, wewnętrzne i zewnętrzne, przezwyciężać cierpliwością i miłością.

2. Jak patrzył i kogo widział w Kościele św. Franciszek.

Kajetan Esser – znawca życia św. Franciszka i Jego duchowości przekazał nam takie słowa; „Wymagałoby się zbyt wiele od św. Franciszka, który określał siebie jako <<nieuczonoego i prostaczka>>, gdyby oczekiwało się od niego teologicznego przedstawienia koncepcji Kościoła. On spotykał się z Kościołem głównie i przede wszystkim w swojej praktycznej pobożności”.

Praktyczna pobożność była tak intensywna, że ukształtowała i ukierunkowała całe życie Serafickiego Ojca. Dla niego podstawową zasadą było „wierzyć, modlić się, żyć, działać i czuć się związanym z Kościołem, postępując we wszystkim zgodnie z Ewangelią”. Możemy powiedzieć, że był bez reszty oddany Chrystusowemu Kościołowi – inaczej możemy powiedzieć – Franciszek był „wcieleniem eklezjalności” Kościoła, czyli żywym obrazem.

Od samego początku wraz ze swoimi towarzyszami, św. Franciszek wprowadzał katolicką naukę o Kościele w myśl zasady wyrażonej w *Liście św. Jakuba Ap.*: „Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał

uczynków”? /Jk 2,14/. Franciszek, wsłuchuje się w Słowo Boże zawarte na kartach Pisma świętego, wprowadza w czyn – nie jest martwą literą, Ono rodzi konkretną postawę, czytając List św. Pawła do Tymoteusza, w którym mówi o „domu Bożym, który jest Kościołem Boga żywego, filarem i podporą prawdy” /1Tm 3,15/. Taki Kościół Franciszek spotyka na początku swego powołania, kiedy wszedł do małego kościółka w Asyżu i stanął przed obrazem Chrystusa ukrzyżowanego – usłyszał głos wołający go po imieniu: << Franciszku, idź, napraw mój dom, który, jak widzisz, cały idzie w ruinę>> /2Cel 10/. Tak, jak usłyszał postanowił te „słowa” wprowadzić w czyn – naprawiając zrujnowane i materialne kościółki. Głównym przesłaniem była naprawa duchowa Kościoła, który „Chrystus nabył krwią swoją” /Dz 20,28/, jak pouczył go o tym Duch Święty, a on sam później wyjawiał braciom /1Bon 2,1; 2Bon 1,5/. „Wierzę, że Pan chce posłużyć się nim dla odnowienia na całym świecie wiary świętego Kościoła” Słowa te powiedział Kard. Colonna do papieża Inocentego III.

Słowo Boże przedstawia także Kościół jako Ciało Mistyczne Chrystusa. Ta koncepcja Kościoła była bliższa św. Klarze, jak zauważa Esser. Jednakże różne wyrażenia św. Franciszka są zrozumiałe tylko w świetle tej rzeczywistości.

Jest bardzo bliskie Franciszkowi i Klarze określenie Kościoła jako „Oblubienicy Tego, który oddał życie na drzewie Krzyża. Innym określeniem Kościoła dla nich jako święta <<Matka wszystkich dzieci Bożych>>. Podobnie uczyni i tym razem św. Franciszek, kiedy rosła liczba braci, powie: „Chodźmy więc do Matki naszej, świętego Kościoła Rzymskiego”. Widząc mnożących się braci, ujrzał siebie we śnie jako małą, czarną kurę, która nie była w stanie zebrać i ochronić wszystkich kurcząt pod swoimi skrzydłami. „Pójdę więc – powiedział – i polecę ich świętemu Kościołowi Rzymskiemu, który różgą swej władzy ukróci złośliwców, a synom Bożym pozwoli wszędzie cieszyć się wolnością...Synowie niech poznają z tego słodkie dobrodziejstwo matki i niech zawsze za szczególnym oddaniem idą jego czcigodnymi śladami” /2Cel 24/. Według zamiaru Franciszka bracia pod macierzyńską opieką Kościoła mieli stać się jakby rodzeństwem. Mówił: „Chcę, żeby moi bracia okazywali się synami tej samej matki” /2Cel 180/....”Jego usilnym pragnieniem i czujną troską było zawsze staranie się o jedność wśród synów, iżby ci, których powołał ten sam duch i zrodził ten sam ojciec, chowali się spokojnie na łonie jednej matki” /2Cel 191/. Bardzo piękne świadectwo pozostawił znawca św. Franciszka K.Esser: „W pewnym sensie macierzyństwo Kościoła jest elementem składowym jego fraternitas, czyli komunii braci”.

Macierzyństwo Kościoła stwarza prawdziwe więzi pokrewieństwa, przez które wokół Jezusa Chrystusa powstaje rodzina Boża. Wszyscy sprawiedliwi bowiem „będą synami Ojca niebieskiego, którego dzieła czynią. I są oblubieńcami, braćmi i matkami Pana naszego Jezusa Chrystusa” /2LW 49-50/.

Kościół jest także nazywany „winnicą Pana” 2Cel 24/ i siecią, którą Piotr napelnia wielką liczbą wierzących /1Bon 11,14/. W tym znaczeniu Kościół jest narzędziem ludzkiego zbawienia i od niego Franciszek bierze żarliwe pragnienie troski o zbawienie dusz, które uważa za główne zadanie całego swojego życia. „Mawiał, że nie ma nic ważniejszego od zbawienia dusz. Dowodził to tym, że Jednorodzony Syn Boży raczył zawisnąć na krzyżu za dusze ludzkie. Stąd dla niego pociecha w modlitwie, wywód w kazaniu, nadmiar w dawaniu przykładu. Nie miałby się za przyjaciela Chrystusa, jeśli by nie kochał dusz, które On umiłował” /2Cel 172/.

Dla św. Franciszka i jego towarzyszy ujawniają się i te przymioty, które są zawarte są w Symbolu Nicejsko-Konstantynopolitańskim, według którego Kościół jest jeden, święty, powszechny /tzn. katolicki/ i apostołski – lecz źródła franciszkańskie dodają jeszcze dwa inne przymioty: <<prawdziwy jest Kościół rzymski i jest on ze swej natury ostatni, końcowy, eschatologiczny>>. Franciszek pragnął, aby jego zakon był zwierciadłem jedności Kościoła Chrystusa. Również wielkie odbicie w Zakonie Braci Mniejszych znajduje jedność władzy w Kościele Chrystusa i posłuszeństwo sformułowane w sposób: „Brat Franciszek i każdy, kto będzie zwierzchnikiem tego zakonu, ma przyrzec posłuszeństwo i szacunek papieżowi Inocentemu i jego następcom. I wszyscy inni bracia mają obowiązek być posłuszni bratu

Franciszkwowi i jego następcom”

/ 1Reg, wstęp 3-4; 2 Reg 1,3-4/.

3. Co to znaczy dla franciszkanina świeckiego żyć w komunii z Kościołem.

Na wstępie w celu przedstawienia tego punktu odniesiemy się do dwóch dokumentów Kościoła: *Kodeksu Prawa Kanonicznego* i posynodalnej Adhortacji apostołskiej *Christifideles laici*, które określają, czym są i jakie miejsce w Kościele znajdują >franciszkanie świeccy <.

W Kanonie 298/1 czytamy: W Kościele istnieją stowarzyszenia różniące się od instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, w których wierni, czy to duchowni czy świeccy, albo duchowni i świeccy razem, dążą wspólnym wysiłkiem do ożywienia doskonalszego życia, do rozwoju publicznego kultu lub popierania chrześcijańskiej doktryny, albo do podejmowania dzieł apostołatu, mianowicie poczynają związanych z ewangelizacją, wykonywania dzieł pobożności lub miłości lub zmierzających do ożywienia duchem chrześcijańskim porządku doczesnego. W punkcie 2-gim czytamy: Wierni powinni należeć przede wszystkim do tych stowarzyszeń, które przez kompetentną władzę kościelną zostały albo erygowane, albo są przez nią zalecane lub popierane.

Kanon 303 – Stowarzyszenia, których członkowie żyjąc w świecie uczestniczą w duchu jakiegoś instytutu zakonnego, pod wyższym kierownictwem tegoż instytutu prowadzą życie apostołskie i zdążają do chrześcijańskiej doskonałości, nazywają się trzecimi zakonami lub otrzymują inną odpowiednią nazwę.

W rozdziale czwartym adhortacji *Christifideles laici* czytamy, że w Kościele są różne stany życia i różne powołania. W punkcie 55 czytamy: „Robotnicy, którzy pracują w winnicy, są członkami Ludu Bożego; kapłani, zakonnicy i zakonnice, świeccy – wszyscy są przedmiotem a zarazem podmiotem komunii Kościoła i jego misji zbawienia. Każdy z nas i my wszyscy pracujemy w jednej i wspólnej winnicy Pańskiej, realizując różne, dopełniające się wzajemnie charyzmaty i posługi.

W Kościele – Komunii różne stany życia są bardzo ściśle ze sobą związane, aż do wzajemnego przyporządkowania. Wszystkie te stany życia, zarówno wzięte razem, jak każdy z osobna, służą wzrostowi Kościoła i są różnorodnością głęboko zjednoczoną w >tajemnicy komunii< Kościoła i dynamicznie skoordynowaną w realizacji jego jedynej misji.

W Konstytucjach Generalnych czytamy: „Powołanie do FZŚ jest powołaniem do życia Ewangelią w braterskiej komunii. W tym celu członkowie FZŚ łączą się we wspólnoty kościelne, które nazywają się wspólnotami braterskimi” /Art. 3,3/. Życie we wspólnocie, swój początek czerpie z przykładu pozostawionego przez Założyciela – św. Franciszka, któremu „Najwyższy objawił ewangeliczne znaczenie życia w komunii braterskiej” /por. 3,3/. Warunkami przyjęcia do Zakonu są: „wyznanie wiary katolickiej, życie w komunii z Kościołem, prowadzenie dobrego życia moralnego, okazywanie wyraźnych oznak powołania” /Art. 39,2/.

Wspólnoty FZŚ dzielą się na: Wspólnoty miejscowe, regionalne, narodowe i międzynarodowe. „ W tym celu, aby wspierać w sposób uporządkowany jedność i wzajemną współpracę między braćmi i siostrami oraz ich aktywną i wspólnotową obecność, zarówno w Kościele partykularnym, jak i w Kościele powszechnym. FZŚ będzie ponadto pobudzał zaangażowanie wspólnot do posługi w świecie” /Art. 28,2/.

Barczo ważną informację zawiera Art. 58,3 Konstytucji; „Brat/Siostra, który publicznie odchodzi od wiary, wyłącza się z komunii eklezjalnej, albo któremu zostaje nałożona lub oświadczona sankcja ekskomuniki, na mocy samego faktu zostaje wykluczony z Zakonu. Nie zwalnia to Rady wspólnoty miejscowej od nawiązania dialogu z zainteresowanym i zaproponowaniu mu braterskiej pomocy”.

Warto w tym materiale uwzględnić Wspólnotę międzynarodową; jej cele i zadania. „Wspólnota międzynarodowa jest utworzona przez zjednoczenie organiczne wszystkich na świecie katolickich wspólnot franciszkańskich świeckich. Ona utożsamia się z całością FZŚ. Ma własną osobowość prawną w Kościele. Organizuje się i działa zgodnie z Konstytucjami i

własnym Statutem. Wspólnotę międzynarodową animuje i kieruje nią Rada Międzynarodowa FZŚ /CIOFS/ z siedzibą w Rzymie oraz jej Prezydium i Przełożony generalny /Art. 69,1,2/.

W Art.71 prawodawca określa cele i zadania Rady Międzynarodowej FZŚ, które są istotne dla tego tematu:

popierać i podtrzymywać według ducha św. Franciszka życie ewangeliczne wiernych żyjących na całym świecie w stanie świecki;

umacniać poczucie jedności FZŚ w poszanowaniu pluralizmu osób i grup, a także zacieśniać więź komunii, współpracy i dzielenia się między wspólnotami narodowymi;

harmonizować, zgodnie z pierwotnym charakterem FZŚ, zdrowe tradycje z uwspółcześnianiem ich na polu teologicznym, duszpasterskim i prawnym, mając na uwadze specyficzną franciszkańską formację ewangeliczną;

przyczyniać się, zgodnie z tradycją FZŚ, do propagowania idei i inicjatyw, które służą wspieraniu dyspozycyjności franciszkanów świeckich w życiu Kościoła i społeczeństwa;

określać kierunki i ustalać priorytety działania jej Prezydium;

interpretować Konstytucje, zgodnie z tym, co zostało przewidziane w Art. 5,2

Konstytucje podkreślają o odpowiedzialności Pierwszego Zakonu za asystencję duchową FZŚ, przywołując kanon 303. „Wyższe kierownictwo” ma na celu zapewnienie wierności charyzmatowi franciszkańskiemu, komunii z Kościołem i jedności z Rodziną Franciszkańską, wartości, które stanowią dla franciszkanów świeckich zadanie życia.

Wizytacja braterska i pasterska we Wspólnocie ma za zadanie: „ożywienie franciszkańskiego ducha ewangelicznego, zapewnienie wierności charyzmatowi i Regule ofiarowanie pomocy w realizacji życia w wymiarze franciszkańskim, umocnienie więzi jedności Zakonu i wspieranie jego jak najskuteczniejszego włączenia w Rodzinę Franciszkańską i w Kościół /Art. 92,1/. Podczas wizytacji wspólnot miejscowych i Rad różnych stopni wizytator zweryfikuje żywotność ewangeliczną i apostołską, zachowywanie Reguły i Konstytucji, włączenie wspólnot w Zakon i Kościół /Art. 93,1/.

Wizytacja pasterska jest uprzywilejowanym momentem komunii z Pierwszym Zakonem. Jest ona przeprowadzana także w imieniu Kościoła. Wizytator po sprawdzeniu aktu kanonicznego erygowania wspólnoty zainteresuje się relacjami między wspólnotą i asystentem duchowym, oraz Kościołem partykularnym i spotka się z pasterzami >biskup, proboszcz<, gdy to będzie stosowne dla wspierania komunii i posługi w budowaniu Kościoła /Art. 95,1 i 2/.

Tematowi komunii z Rodziną Franciszkańską i z Kościołem, Konstytucje Generalne poświęcają aż trzy artykuły. W artykule 98 czytamy: Franciszkanie świeccy niech się starają żyć „w żywej łączności wzajemnej” ze wszystkimi członkami Rodziny Franciszkańskiej. Niech będą gotowi do wspierania wspólnych inicjatyw..., w rozszerzaniu Ewangelii...i w służbie dla sprawy pokoju /p.1/. W punkcie 2: Powinni pielęgnować szczególne uczucie, które niech znajdzie wyraz w konkretnych inicjatywach braterskiej komunii, względem sióstr życia kontemplacyjnego – dają świadectwo w Kościele i w świecie, a przez ich pośrednictwo oczekują obfitości łask dla wspólnoty i dzieł apostołatu.

Artykuł 99 poświęcony jest łączności z biskupami i Papieżem. „Jako żywa cząstka Ludu Bożego inspirowana ideą Serafickiego Ojca, franciszkanie świeccy „w pełnej łączności z Papieżem i biskupami” niech się starają poznawać i zgłębiać naukę przedstawioną przez Magisterium Kościoła w ważniejszych jego dokumentach i niech będą wrażliwi na obecność Ducha Świętego, który ożywia wiarę i miłość Ludu Bożego. Niech współpracują w inicjatywach wspieranych przez Stolicę Apostolską, szczególnie na tych polach, na, których są wezwani do pracy na mocy franciszkańskiego powołania świeckiego. /p.1/. W punkcie drugim czytamy; „FZŚ jako publiczne stowarzyszenie międzynarodowe jest złączone szczególnym węzłem z Biskupem Rzymskim, od którego otrzymał aprobatę Reguły i potwierdzenie swojej misji w Kościele i w świecie”.

Artykuł setny nawołuje do wydarzenia z kościółka św. Damiana: *Franciszku! „idź i odbuduj Mój Kościół*. Powołanie do „odbudowy” Kościoła powinno skłaniać braci do miłości

i szczerego przeżywania komunii z Kościołem partykularnym, w którym rozwijają własne powołanie i realizują swoje zadanie apostołskie, świadomi, że w diecezji działa Kościół Chrystusa /p. 1/, a w /p. 3/ czytamy: „Wierność własnemu charyzmatowi, franciszkańskiemu i świeckiemu, oraz świadectwo szczerego i otwartego braterstwa są ich główną posługą dla Kościoła, który jest wspólnotą miłości. Niech będą w nim rozpoznawani po ich „sposobie bycia”, z którego wypływa ich misja”.

Jezus daje nam zbawienie, Jezus daje pokój nam.

Jemu składam dziękczynienie, chwałę z serca mego dam.

Ref. Jezus siłą mą, Jezus pieśnią mego życia.

Królem wiecznym On, niepojęty w mocy swej.

W Nim znalazłem to, czego szukałem do dzisiaj.

Sam mi podał dłoń, bym zwyciężał w każdy dzień.

W Jego ranach uzdrowienie, w Jego śmierci życia dar.

Jego Krew to oczyszczenie, Jego życie chwałą nam.

Literatura: *Pismo święte ST i NT*

Pisma św. Franciszka

Reguła i Konstytucje Generalne FZŚ

Kodeks Prawa Kanonicznego

Leksykon duchowości franciszkańskiej

Sobór Watykański II, Konstytucje, Dekrety, Deklaracje

Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła

Katechizm Kościoła Katolickiego

Wincenty Frezza OFMCap, *Ewangeliczna forma życia*